

En tässä yhteydessä lähde eritellen arvostelemaan sitä, miten SAK on tämän leiviskänsä tähän asti hoitanut. Voimme vain todeta, että sellaiset jutut kuin esim. nyt parhaillaan käytävä oikeusjuttu asekatkijöitä vastaan, sellaiset kuki pomminheitot Neuvostoliiton lähetystöä vastaan, paljastuneet kielletyn fasistisen, toiminnan jatkamiset, siis salaseurat ym., vaatisivat päättävämpää toimintaa SAK:n taholta. "Mitä ajateltaneen esim. tapauksesta Kivelä? Onko se edellä luetuh sitaatin hengen mukaista, kun eduskunnan taantumukselliset piirit suojelevat asekatkijää, uuden sodan valmistajaa? Eikö tässä jo olisi SAK:h sanottava sanansa? Sillä se toiminta, jota mm. asekatkijat ovat harjoittaneet, on selvää fasistisen toiminnan jatkamista sekä vaarantaa maan rauhaa.

Olen tässä tahtonut tuoda esiin joitakin tapauksia, joissa näkisin ammattiyhdistysliikkeellä olevan velvollisuuksia puuttua omalla panoksellaan asioiden kulun oikeille raiteille saattamiseksi. Siksi ehdotan, että esityksen numero 1' "Mitä SAK nyt tahtoo?" päätöslauselman 1. luvun 3. kohta muutettaisiin näin kuuluvaksi: "Ammattiyhdistysliikkeen tulee käydä aktiivista kamppailua maassamme esiintyviä fasistisia ilmiöitä vastaan sekä käyttää vaikutusvaltaansa maamme kansainvälisen kehityksen edelleen kehittämiseksi ja syventämiseksi siten kuin SAK:n ja Maailman Ammattiyhdistysten Liiton periaatteet, säännöt ja päätökset edellyttävät."

Puheenjohtaja: Minä fiyy täisin kokouksen jouduttamisen vuoksi, että yleiskeskustelu' tästä asiasta katsottaisiin loppuunkäydyksi ja siirryttäisiin käsittelemään asiaa kohta kohdalta- Voidaanko hyväksyä näin?

Hyväksytään. Siirrytään asian yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

A. P o h j a n v a a r a : Kuopuksena voin sanoa edustavani Metsä- ja Uittotyöväen liittoa. Se ei ole vielä äänessä ollut, koska kysymyksessä on menneisyys ja meidän liittomme on vasta vuoden vanha. Mutta tulevaisuutta käsitellessämme täytyy ottaa myös metsä- ja uittotyöläiset huomioon, sillä totuushan on, että puussa on Suomenkin turva. Ei se ole siinä, että siinä istuu suurmaanomistaja viljasäkin päällä. Kyllä se on keksitty valhe. Sitten toinen kysymys on vielä sinä, että meidän liittoomme kuuluu, sen alaiseen työhön yli 63 % juuri pienviljelijäväestöä. Näissä asioissa pitäisi ottaa myöskin SAK:n tulevassa työssä huomioon näin valtava työväen ryhmä, kuin on pienviljelijäväestö ja metsä- ja uittotyöläiset. Nämä ovat kyllä tähänasti olleet hiljaa, ei niistä sanomalehdissäkään ole paljon puhuttu eikä meillä ole lakkoja eikä sellaisia korpirähinöitä ollut. Lapsenkengissä on kuljettu, ja on koetettu hoitaa tätä Suomenmaan leipäkysymystä oikealla tavalla. Viime keväänä meillä oli 8 tunnin kysymyksen yhteydessä aika kriittillinen kohta, mutta liittomme toimesta onnistui sekin hyvin menemään. Nyt on, tässä kysymys tuotantöjärjestelmästä ja sen kehittamisestä. Meillä näin valtavassa työläisryhmässä tai tässä työalassa ei ole tuotantokomiteoita ollenkaan, ja kumminkin, kuten sanomalehdistä olette nähneet ja huomanneet, niin siellä tapahtuu silloin tällöin, jos ei suorastaan jarrutuksia, niin ainakin semmoisia, joita olisi voitu välttää, niinkuin viime keväänä uiotot ja muut olisi voitu suorittaa, jos tuotantokomitea olisi ollut. Tässä kohdassa sanotaan, että tuotantokojniteajärjestelmää on kehitettävä ja laajennettava, mutta haluaisin liiton toimitsijoille huomauttaa, että tämä asia käsittää,

että myöskin metsä- ja uittotyöväen alalla on perustettava tuotantokomiteoita.

Sitten puhutaan suuresta liikkuvaisuudesta, mitä, metsätöväällä on. Siinä voitaisiin hyvin paljon tehdä maalle ja pienviljelijöille suuriarvoista työtä, jos voitaisiin järjestää siten' olot, ettei turhan takia kiihoitettaisi miehiä lähtemään pitkien matkojen takaa työhön sillä tavalla kuin Perä-Pohjolaan ja Kainuuseen viime talvena tuli, että toisissa paikoissa jäivät tulijat työtä vaille ja toisissa puuttui miehiä. Minä luulin, että ammattiyhdistysliike voisi ottaa tämän huomioon, että tämänkin järjestettäisiin, sillä se on maallemme ensiarvoisen tärkeä kysymys.

Sitten on eräs kysymys, josta ei ole täällä ollenkaan puhuttu. On puhuttu vain, mitenkä paljon korotettaisiin ja joltakin taholta puhuttu, mitenkä tässä hintoja pitäisi alentaa. Mutta minä edustan, niinkuin sanoin, joukkoa, jossa 63 % on pienviljelijöitä ja itsekin olen pienviljelijä, niin että tiedän sen ihan tarkkaan, että maitolitrnan hinnan korottamisella tai voikilon hinnan korottamisella ei päästä siihen tulokseen, mihin maan pienviljelijät pääsevät toista tietä, se on, nimittäin pienviljelijäin tarvehintojen alentamisella ja niiden hankkimisella, nimittäin, että pitäisi saada hankituksi halvoilla hinnoilla apulantoja ja koneita. Jos tätä tietä ruvetaan menemään, niin tämänkin saataisiin ajetuksi.

V. Laitinen: Kansainvälisen työväenliikkeen kallein ja historiallisesti merkittävin teko on lähinnä ottaa oppia erehdyksistään, vetää näistä kokemuksista yhteenveto ja korjata tapahtuneet virheellisyudet tulevassa työssä. Päättäneen toisen maailmansodan raskain ja kallein uhrein ostettu historiallinen opetus on meillä korjata lähinnä ensimmäisen maailmansodan jälkeen tapahtunut työväenliikkeen hajaantuminen sekä pyrkimys mahdollisimman laajaan ja rakentavaan yhteistyöhön sekä kansallisesti että kansainvälisesti.

Kansanvaltaisten voimien ja valtioiden yhteistyöllä saavutettu voitto toisessa maailmansodassa aikakautemme julmimmasta ja taantumuk-, sellisimmasta valtio- ja yhteiskuntajärjestelmästä on kiistaton todistus kansanvaltaisten voimien yhteistyön merkityksestä. Sen jälkeen tapahtunut ammattiyhdistysliikkeen voiman ja vaikutusvallan kasvaminen sekä omassa maassamme että melkein koko maailmassa ja Maailman Ammattiyhdistysten Liiton perustaminen ja sen kautta ammattiyhdistysliikkeelle välttämättömän kansanvaltaisen kehityksen ja rauhantilan turvaaminen on tekijä, jota meidän on syytä edelleen enististä päättävämmiin ja määrätietoisemmin lujittaa ja »akentaa käytettävissä olevin toimenpitein.

Yhdistyneet Kansakunnat on järjestö, jonka kautta rauhan perustan luominen on toteutettavissa laajojen kansanvaltaisten voimien yhteistyöllä. Tähän järjestöön on myöskin Maailman Ammattiyhdistysten Liitto yhtenä laajempana kansanvaltaisten voimien järjestönä pyrkinyt saamaan täysivaltaisen edustajansa. Tässä pyrkimyksessään ammattiyhdistysväki ei ole saanut rauhantahtoaan täydellisesti esitetyksi, sillä sille on annettu vain kuuntelu- ja tarkkailuoikeus Yhdistyneitten Kansakuntien kongressissa. Tämän asian tilan korjaamiseksi esittäisin, että SAK:n edustajakokous velvoittaisi edustajansa kaikissa niissä Maailman Ammattiyhdistysten Liiton elimissä, missä SAK:lla on edustus oikeus, edustuksillaan ja äänillään myötävaikuttamaan sei-

laisen kehityksen aikaansaamiseksi, että Yhdistyneiden Kansakuntien konferensseihin saadaan Maailman Ammattiyhdistysten Liiton edustajille täydellinen puhe- ja äänioikeus. Tämän oikeuden saavuttamisen kautta saadaan 70-miljoonaisen ammatillisesti järjestäytyneen työläisen rauhantahto esitetyksi kansanvaltaisen kehityksen ja rauhan turvaamisesta päätettäessä.

Rauhan säilyminen ja edistyskellisen kehityksen jatkaminen asettaa myös SAK:n tehtäväksi taloudellisen kansanvallan lujittamisen ja laajentamisen. Siinä tarkoituksessa on tärkeä entistä läheisemmän ja eivämmän kosketuksen aikaansaaminen vastaaviin ammatillisiin keskusjärjestöihin niissä maissa, jotka ovat yhteiskunnallisesti ja talouspoliittisesti samassa siirtymisvaiheessa kapitalistisesta talousjärjestelmästä sosialistiseen talousjärjestelmään, kuten meidänkin maassamme on tarkoitus päästä. Näiden maiden, ennenkaikkea Tšekkoslovakian, Puolan, Unkarin, Jugoslavian sekä myös Ranskan ja Englannin yhteiskunnalliseen hallintaan otettujen pankki-, vakuutus- ja tuotantolaitoksen hallinta, tuotannon järjestäminen ja kehitys antavat meille varmaan paljon hyviä kokemuksia ja opetuksia, jotka ovat meille hyödyksi oman maamme taloudellisia kysymyksiä ratkaistaessa. Myöskin näiden maiden sosiaalinen lainsäädäntö, verotuksen, sosiaalisen huollon, kansansivistyksen ja kansanvaltaisen kehityksen lujittaminen, jotka meille Maailman Ammattiyhdistysten Liiton päätösten peusteella ovat yhteisiä, antavat varmaan hyvää havainto-opetusta näitä sosiaalisia puolia järjestäessämme näinä vaikeina aikoina. Siksi esitämme, että SAK:n edustajakokous velvoittaisi SAK:n työvaliokuntaa ottamaan kiinteämmän vuorovaikutuksen Tšekkoslovakiaan ynnä muiden edellä mainittujen maiden ammatillisiin keskusjärjestöihin, joiden kautta SAK:n jäsenistö saisi selvän kuvan näiden maiden talous- ja yhteiskuntaelämän kehityksestä ja suuntaviivoja oman maamme talouden siirtämisestä suunnitelmallisuuden pohjalta.

Välirauhan teon jälkeen ovat useat perusjärjestöt sekä liitot koukuksissaan esittäneet toivomuksia ja päätöksiä kiinteämmän vuorovaikutuksen aikaansaamisesta Neuvostoliiton ammatillisiin järjestöihin ja sen kautta Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton, koko talous- ja yhteiskuntaelämään. Tässä suhteessa onkin viime vuosina jo tapahtunut parannuksia. Maassamme on aikaisemmin vierailut ja tässä edustajakokouksessa on läsnä arvovaltainen Neuvostoliiton ammatillisten järjestöjen edustajisto. SAK:n lähettämällä valtuuskunnalla on ollut tilaisuus tutustua Neuvostomaan elämään. Eräät liitot, esim. Rakennus- ja Puutyöväen liitto, ovat päässeet kiinteämpään kirjeelliseen vuorovaikutukseen Neuvostoliiton vastaavien veljesjärjestöjen kanssa. Mutta edelleen on havaittavissa suurimmalta osaltaan kansainvälisen ammatillisen yhteistoimintamme monissa eri muodoissa suuntautuvan yksipuolisesti länteen, etupäässä Skandinavian maihin. Olemme rikkastuttaneet ja kehittäneet ammattiyhdistysliikettämme monilla järjestöelämän ja työn piiristä saaduilla kokemuksilla, jota nämä maat ovat meille auliisti osoittaneet. Mutta näiden maiden talouselämä on yksityisomistusoikeuteen perustuvan kapitalistisen talousjärjestelmän pohjalla. Lisäksi olemme viime aikoina oman maan sosiaalisessa lainsäädännössä pääsemässä Skandinavian maiden tasolle, jos emme jossakin yksityistapauksessa jo pitemmällekin. Näin ollen kanssakäyminen näiden maiden kanssa on meille vähemmän opettavaa nykyisessä ke-

hitysvaiheessamme. Mutta sitä sosialistisen talous- ja yhteiskunta-elämän rakentamisen taitoa ja kokemusta, jota Neuvostokansat voivat meille opettaa, me emme saa mistään muusta maasta koko maailmasta. Maamme maantieteellisen aseman-- johdosta, nykyisen yhteiskunnan kehitysvaiheen ja aikaisemman kansallisen vihamielisyyden muuttamiseksi kansamme ja Neuvostoliiton kansojen keskeiseksi ystävyydeksi on meidän ammatillisten järjestöjen ja ammattiyhdistysväen kansainvälisen vuorovaikutuksen pääpaino suunnattava maastamme, mikäli se on mahdollista, Neuvostotasavaltojen Liittoon, ottaaksemme kaiken sen kokemuksen, mitä Neuvostokansat sosialistisen yhteiskuntansa rakennustyön opetuksella voivat meille tarjota. Meidän' tehtävämme on soveltaa ne omien olosuhteittemme edellyttämällä tavalla käytäntöön omassa maassamme, ja näiden opetusten edelleen siirtämistä niiden maiden ammattiyhdistysväen keskuuteen, jotka eivät ole niin välittömässä /maantieteellisessä asemassa kuin meidän ammattiyhdistysväkemme on.

Mutta hyvien kansainvälisten/suhteiden aikaansaaminen ammatillisten järjestöjen ja eri maiden ammattiyhdistysväen kesken vaatii myös hyvien suhteiden kehittämistä ja vaalimista • yhteiskuntalämässä kokonaisuudessaan. Meillä on- täällä mielipiteisiin katsomatta ammattijärjestön jäseniä, jotkut toimivat Suomi—Neuvostoliittoseurassa Neuvostoliittoon päin tapahtuvien suhteiden kehittämiseksi. Mutta se ei suinkaan riitä. Koko järjestöväen voimalla on meidän valvottava, että sellaiset ammatillisten järjestöjen kansainvälisyystä ja rauhansopimuksemme lopullista allekirjoittamista vaarantavat ja häiritsevät teot, kuten asekatkosalaliitto, pomminheitot Neuvostoliiton lähetystöön jne., tulevat selvitettyiksi ja niihin tekoihin osallistuvat ja niihin yllyttäjät saatetaan valistustyö ja kurinpitotoimenpiteiden ymmärtäjä tekojensa merkityksen ja seuraamukset. Järjestynyt työväestö on osoittanut ihailtavaa kuria ja itsehillintää sodan jälkeisessä yhteiskuntalämässämme. Myöskin hyvien ja luottamuksellisten suhteiden kehittämisessä se Voi tehdä suuren palveluksen ammattiyhdistysliikkeen ^kansainvälisten suhteiden parantamiseksi eläväksi ja hedelmälliseksi toiminnaksi. Siinä tarkoituksessa esitän SAK:n viidennen edustajakokouksen päätöslauselmaan otettavaksi lähinnä seuraavia tulevaa toimintaamme ohjaavia ajatuksia:

1) Rauhnan turvaamiseksi ja kansanvaltaisen kehityksen edistämiseksi edustajakokous velvoittaa SAK:n edustaja^ niissä maailman ammatillisten järjestöjen kokouksissa, joissa SAK:lla on edustus-oikeus, edustuksillaan ja äänillään myötävaikuttamaan sellaisen kehityksen aikaansaamiseksi, että Maailman Ammattiyhdistysten Liitolle saadaan Yhdistyneitten Kansakuntien kongresseihin täydellinen puhe- * ja äänivaltainen edustus; ja • • • • • <

2) että taloudellisen kansanvallan toteuttamiseksi maassamme ammattiyhdistysväen kansainvälisen vuorovaikutuksen pääsuuntaus siirretään niihin maihin, ennen kaikkea Neuvostoliittoon, Tshekkoslovakiaan, Puolaan, Unkariin jne., jotka voivat meitä kokemuksillaan opastaa nykyisessä kehitysvaiheessamme. Tämän aikaansaamiseksi ammatilliset järjestöt ja jäsenet velvoitetaan sekä valistustyössään että muuten käytettävissä olevilla järjestöväen toimenpiteillä työskentelemään kansainvälisten suhteiden parantamiseksi ja sitä häiritsevien tekojen selvittämiseksi ja tuomitsemiseksi.

P u h e e n j o n t a j a : Tulee ilmeisesti tuottamaan suurta epäselvyyttä puheenvuoroja määrättäessä, ellei niihin ole selvästi merkitty, mihin kohtaan ja kysymyksen¹ asianomainen haluaa puhua. Täällä-on nyt noin 30 puheenvuoroa, joissa sanotaan "Mitä- SAK tah- too?", yhdessä lukee "Kolmas kohta", toisissa V—VI, mainitsematta tarkemmin, mihin kohtaan asianomainen on halunnut puheenvuoron pyytää., Kun on ilmeistä, että nyt viimeksi pyydettyjen puheenvuorojen perusteella on saatettu merkitä joku puheenvuoro niin ristiin, **ettei** hän voi sitä käyttää, on luonnollista, että hän sen luonliollisesti käyt- tää. Huomauttaisiin vielä, että puheenvuoroa pyydetessä niihin tar- kast¹ merkittäisiin, mikä kohta on kygmyksessä.

E. M ä n t y m ä k i : En käytä tätä kokouksen aikaa sen. enempää kuin ainoastaan sanon, että kannatan Laitisen tekemiä ehdotuksia.

K. Renfors: Tämän "Mitä SAK nyt tahtoo?" alustuksen I kohtaan "Sodanjälkeinen yhteiskunnallinen kehitys ja ammattiyhdistysliike" on ammattiyhdistysväen kiinnitettävä erikoista huomiota juuri sen vuoksi, että meille samaten kuin yleiselle työväenliikkeelle on suurimerkityksellistä se, minkä näköinen on se yhteiskunnallinen olotila, jossa joudumme toimintaamme viemään eteenpäin. Meille suomalaisille työväenluokan taisteleville joukoille ovat aikaisemmat kokemukset opettaneet sellaisia arvokkaita opetuksia, jotka eivät saisi jäädä huomioon ottamatta silloin, kun niin tärkeästä kysymyksestä kuin tässä esillä olevassa alustuksessa numero 1 edustajakokouksessamme päätetään.

Täällä mukanamme on paljon nuoren polven ihmisiä, joille erikoisesti työväenliikkeen aikaisempi taistelu, sen voitokkaat ja kunniakkaat päivät tai sen tappiot eivät ole elävässä muistissa, mutta meille, jotka olemme joutuneet jakamaan, sen tappiot että voitot, ovat varsinkin voitot ja niitä seuranneet useinkin tappiolliset ajat olleet niitä, jotka ovat opettaneet meitä harkitsemaan tilannetta kiilloinkin oikein. **Kun** me tänään tässä kysymyksessä teemme päätöstä, on tärkeätä muistaa, kuten täällä aluksi on huomautettu, ottaa oppia aikaisemman elämämme virheistä ja väistää niitä tulevaisuudessa. Tämän alustuksen eräissä kohdassa sanotaan: "Rauhan säilymisen ja edistyskellisen kehityssuunnan jatkumisen edellytyksenä on kansanvaltaisen yhteiskuntajärjestelmän vakaantuminen. Ammattiyhdistysliikkeen tulee omalta osaltaan yhdessä työväenpuolueiden kanssa edistää tätä "kehitystä ja luoda siten kestävä pohja myös omalle toiminnalleen palkkatyöväen etujen ja oikeuksien ajajana". Tuo kaikki on oikein ja hyvin sanottu. Meillä palkkatyöläisillä on, kuten täällä on lukemattomissa puheenvuoroissa puolelta ja toiselta myös edustajakouksen aikana huomautettu, vain yhteinen vihollinen. Ellemme tätä yhteistä vihollista pysty yhteisvoimin torjumaan ja sen alituisia hyökkäyksiä vastustamaan, saamme olla myöskin varmoja siitä, että ammattiyhdistysliike joutuu samojen vaikeuksien eteen, joissa se aikaisemmin on ollut. Meillähän on Suomessa todettavissa se, että eräs Suomen ammattiyhdistysliikkeen voimakkain järjestö, Suomen Ammattijärjestö 1931, joloin maamme oikeuslaitoksessa maassamme tapahtuneen valtiollisen murroksen takia oli tapahtunut taantumuksellinen prosessi, tämä ammattijärjestö joutui lakkautettavaksi Helsingin kaupungin raastuvan oikeudessa. Mitkään selitykset siitä, että tämä liike oli puhtaasti amatöörilistä työväenliikettä, joskin sen jäsenet olivat poliittiselta maail-

mankatsomukseltaan työläisiä, eivät tässä oikeuslaitoksessa silloin tehonneet/ Myöhemmätäkään valitukset tässä asiassa eivät ole tähän päätökseen saaneet muutosta aikaan.. Tämä on eräs esimerkki siitä, mihin saatetaan joutua, jollemme näissä asioissa kulje käsi kädessä. Sillä poliittisista mielipiteistä huolimatta meillä on kaikilla yksi yhteinen vihollinen, yksi ja sama päämäärä, saavuttaa kaikille palkkatyöläisille kylliksi riittävä taloudellinen tila, olosuhteet, joissa me todella yhteiskunnan pystyssäpitäjinä, talousjärjestelmän pohjan luojina saisimme riittävän palkkion siitä, "mitä me suoritamme. Täällä on lukemattomissa puheenvuoroissa palkkakysymyksen yhteydessä huomautettu niistä välttämättömistä tarpeista, joita meillä tänään on ja joidenka onnellinen ratkaisu riippuu vain siitä, millä tavalla me näitä kysymyksiä pystymme eteenpäin saamaan.

I Minä en halua tämän tärkeän edustajakokouksen aikaa pitemmältä haaskata tämän kysymyksen selostamiseksi. Tahdon vain yhtyä täällä toveri Porkkalan tekemään muutosehdotukseen tämän ensimmäisen kohdan 3. momenttiin.— Kannatan Porkkalan ehdotusta.

E. K o r t e l a i n e n : Täällä toveri Porkkala jo toi minunkin, ajatukseni kyllin selvästi esiin. Haluan väin lisätä siihen, että toivoisin, että tuleva SAK:n työvaliokunta entistä paremmin ottaa perusjärjestöjen toivomukset tässä kysymyksessä huomioon ja ryhtyisi asian vaatimiin toimenpiteisiin, milloin sitä tarvitaan. Näin ei ole ainakaan tähän mennessä tapahtunut j» sitä oh perusjärjestöjen taholta juuri ihmetelty.

P. K i v i k o s k i : Tämä kohta I on mielestäni oleellisin ja tärkein tässä esityksessä, koska se sisältää ehkä tärkeimmät perusperiaatteet, missä merkeissä SAK:n toimintaa vastaisuudessa tultaisiin noudattamaan. Erikoisesti tahdon kiinnittää puheenvuorossani huomionni siihen osaan, mikä koskee kansanvaltaisuutta. Muistutan mielellin ranskalaisen toverin viittausta, jonka hän tervehdyksessään esitti kansainvälisen imperialismiin finanssipolitiikan vaikutuksesta eri maissa, erikoisesti suuntautuneen uusiin demokraattisiin maihin Euroopassa, ja sen kautta saavutettuun imperialistiseen vaikutukseen kyseessä olevissa maissa demokraattisen kehityksen jarruttamiseksi.

Täällä on korostettu jo, miten suuri merkitys on sillä, että Suomen ammattiyhdistysliike on välittömässä kosketuksessa Euroopan eri maiden kanssa, niiden maiden, jotka kulkevat edistyksellisen demokratian, kärkimaina, näiden maiden kanssa käytävällä kosketuksella. Tässä suhteessa meidän kohdaltamme on vähintään yhtä tärkeää kuin mitä ulkolaiset toverimme korostivat erikoisesti Ranskassa viime aikoina tapahtuneen esimerkin valossa sitä, miten ulkomailla pyritään sotkeutumaan eri maiden sisäisiin asioihin. Kansainvälinen solidaarisuus tässä suhteessa meidän kohdaltamme erikoisesti edellyttää voimakasta yhteistyötä. Se ei merkitse vain sitä, että me olemme, kuten täällä tulee erikseen kysymys Espanjasta, Kreikasta jne., vaan että me jatkuvasti seuraamme niitä edistyksellisiä otteita, mitä eri maissa suoritetaan, että niistä saadut kokemukset pyritään myös ymmärtämyksellisesti soveltamaan soveltuvien osin meillä, että me kasvaisimme kansainvälisen kokemuksen puitteissa, yleisen demokraattisen politiikan puitteissa. Tässä suhteessa tämä dnkin mielestäni huomioitu korostamalla tuon Maailman Ammattiyhdistysten Liiton periaatteiden merkitystä, ja se on tyydytyksellä todettava.

Toinen kohta, mikä koskee tätä maamme ammattiyhdistysliikkeen vaikutusvaltaa poliittisessa elämässä, vaikutusvaltaa maamme kansanvaltaisen kehityksen edelleen kehittämiseksi ja syventämiseksi SAK:n tulee edistää näitä Maailman Ammattiyhdistysten Liiton periaatteita, samoin myöskin sitä edellisessä momentissa, jossa sanotaan, että on "SAK:n johtojen asioiden luonteen mukaisesti vedottava erityisesti työväenpuolueisiin". Täällä toveri Huunonen ja Tattari johtavissa puheenvuoroissaan mainitsivat molemmat, että kyseessä oleva sopimus taikka tämä ohjelmaluonnos on kompromissin, tulos. Kaikki kompromissit eivät suinkaan ole mättä kompromisseja, niinkuin tahdotaan joskus sanoa, vaan on se päinvastoin kompromissi, jonka kautta voidaan edistää työväenluokan, työväestöjen yhtenäisyyttä sen yhteisten kysymysten lävitse ajamiseksi. Kansainvälisten ja monien muiden kysymysten eteenpäinviemiseksi, yleensä koko maamme ja kansainvälisten kysymysten eteenpäin viemiseksi se on edistysellinen kompromissi, ja jos SAK:n kokous pystyy tämän kompromissin pohjalla luomaan edellytykset SAK:n työlle, niin siten viedään SAK:n kautta ammatillista politiikkaa selvästi eteenpäin ja tässä mielessä SAK:lla tulee varmasti olemaan rakentavan sillan tehtävä eri puolueiden kesken, ja sillä tavalla rakennetaan työväenluokka yhtenäiseksi edistysellisen politiikan ajajaksi.

Puheenjohtaja: Täällä, niinkuin huomautettiin jo alussa, on puheenvuoroista erittäin suuri tulva ja siitä" syystä, ennen kuin annan seuraavan puheenvuoron, minä pyydän kysyä, onko jollakulla vielä mahdollisesti pyydetty puheenvuoro kohtaan I. Ellei kohdasta I enää haluta keskustella, niin siitä julistetaan keskustelu päättyneeksi.

Keskustelun kuluessa kohtaan I on Porkkala tehnyt lisäehdotuksen päätöslauselman 3. momenttiin, joka kuuluu seuraavasti: "Ammattiyhdistysliikkeen tulee käydä aktiivista kamppailua maassamme esiintyviä fascistisia ilmiötä vastaan sekä käyttää vaikutusvaltaansa maamme kansanvaltaisen kehityksen edelleen kehittämiseksi ja syventämiseksi siten kuin SAK:n ja Maailman Ammattiyhdistysten Liiton periaatteet, säännöt ja päätökset edellyttävät". Tätä ehdotusta on myöskin kannatettu. Sitten on toveri Laitinen tehnyt muutosehdotuksen samaan kohtaan numero 1: "1) Rauhan turvaamiseksi ja kansanvaltaisen kehityksen edistämiseksi edustajakokous velvoittaa SAK:n edustajat niissä maailman ammatillisten järjestöjen kokouksissa, joissa SAK:lla on edustus oikeus, edustuksillaan ja äänillään myötävaikuttamaan sellaisen kehityksen aikaansaamiseksi, että Maailman Ammattiyhdistysten Liitolle saadaan Yhdistyneiden Kansakuntien kongressiin täydellinen puhe- ja äänivaltainen edustus", ja sitten toisen ehdotuksen saman päätöslauselman toiseen kohtaan. "2) että taloudellisen kansanvallan, toteuttamiseksi maassamme ammattiyhdistysväen kansainvälisen vuorovaikutuksen pääsuuntaus siirretään niihin maihin, ennen kaikkea Neuvostoliittoon, Tshekkoslovakiaan, Puolaan, Unkariin jne., jotka voivat meitä omilla kokemuksillaan opastaa nykyisessä kehitysvaiheessamme. Tämän aikaansaamiseksi ammatilliset järjestöt ja jäsenet velvoitetaan sekä valistustyössään* että muuten käytettävissä olevilla järjestöväen toimenpiteillä työskentelemään kansainvälisten suhteiden parantamiseksi ja sitä häiritsevien tekojen selvittämiseksi, ja tuomitsemiseksi".

Minä ehdottaisin, että nämä menisivät menettelytapavaliokuntaan ja tulevat sieltä näin ollen jälleen kokoukselle sorvattuina käsiteltäväksi. Tämä päätös hyväksyttäneen?

Hyväksytään. Ehdotukset lähetetään menettelytapavaliokurrtaan.

P u h e e n j o h t a j a : Esitellään sitten käsiteltävänä olevan kysymyksen II kohta: "Talouselämän kehitys ja ammattiyhdistysliikkeen osuus siinä".

O. K o r s i : Tämän puheenvuoron pyysin tämän käsiteltävänä olevan luvun 3. kohdan johdosta, jossa puhutaan ja käsitellään valtion liikelaitoksia ja sosialisointikysymystä.

Mehän kaikki olemme siitä yksimielisiä, että kansaUistamiskysymys on tärkeä. Se on meidän maamme eräs oleellisin päämäärä, johon me pyrimme. Mielipide-eroja siinä on, mutta mielestäni ne eivät koske päämäärää, vaan ainoastaan menettelytapoja ja kuljettavaa tietä, jolla tuon päämäärän pyrimme saavuttamaan. On tosin tällä kertaa, ilo to-äeta, että työväenliike, sen molemmat puolueet ja ammattiyhdistys-Jiike mukana tunnustavat ainoaksi ja mahdolliseksi tieksi parlamentarismin. Mutta tämä seikka, juuri parlamentarismi mielestäni asettaa-kin tälle kysymykselle taustan, jonka perusteella tätä kysymystä on harkittava, vaikkakin toisessa mielessä kuin yleensä asia ymmärret-tään, noin suoraviivaisesti pyrkimällä päämääräänsä. Asiahan on niin, että parlamentarismien avulla tämä kysymys toteutettaessa täytyy olla yleinen myötätunto sille, sillä siihen pitää saada kansan valtaosan kan-natus taakse; sillä muuten ei voida kulkea parlamentaarista tietä, jos ei tosiaan kansa anna sille tunnustusta! Mehän voimme tietysti aja-tella, että tällä hetkellä olisi tämä kannatus olemassa ja lähtisimme voimakkaasti viemään tätä kysymystä eteienpäin, mutta ainakin mal-tillisemmat ryhmät tätä kysymystä valmistellessaan ja sitä ratkoes-saan päätyivät siihen, että jos alunperin tapahtuu epäonnistuminen, tuloksia ei tule, niin tämä välttämätön myötämielisyys kansan taholta menetetään ja sen seurauksena ehdottomasti on takaisku taikka mei-iän puoleltamme diktatuuri, josta me viimeisten kuluneiden vuosien aikana olemme saaneet sellaisen konkreettisen kuvan, että se tuskin ketään meitä miellyttää, olkoonkin niin, että tätä diktatuuria joudut-taisiin meidän puoleltamme harjoittamaan. Minä tahdon uskoa, 'että varsinkin Suomen kansan moraali, sen mentaliteetti ei olisi tähän tai-puvainen.

Siksi onkin tärkeätä mielestäni, että alunperin sen toteuttamiseen tulleet ja tulevat kysymykset todella kansa saadaan kannattamaan ja niillä tuloksilla voidaan osoittaa sosialismin oikeutus sillä tavoin, että sillä voidaan saada työläisten elämään helpotusta ja turvallisuuden-tunnetta ja ennen kaikkea tietysti, varmuus meille itsellemme siitä, että sosialismi lopullisesti on toteutettavissa. Ennen kun me tähän voimme päästä, niin mielestäni jo nyt valtion hallussa olevien laitosten kohdalta esiintyvät virheet olisi saatava korjatuksi. Asiahan on niin, että porvariston taholla tällä kertaa pääargumenttina tämän kysymyk-sen vastustamisessa on juuri se, että osoitetaan valtion hallussa ole-vien laitosten kannattamattomuus, niiden järkevän toiminnan kyvyttö-myys sopeutua maan talouselämään, ja tosiasia on niin, että tätä ei kaikin kohdin suinkaan mitenkään pystytä kumoamaan. On myönnet-tävä esim. rautatielaitoksen kannattamattomuuden johtuvan suurim-malta osalta siitä, että se on alistettu suurpääoman, suurteollisuuden

rengiksi. Senl täytyy alihhinnoilla kuljettaa näiden tavaraita ja siten valtiomme on rikastutettava, koottava tälle suurokapitalismille pääomia. Mutta tämä on kuitenkin vain osa siitä kysymyksestä, mikä tässä esillä on, sillä minä luulisin jonkun verran tuntevani rautatiehenkilökunnan mielialoja, ja tosiasiassa on siinä suhteessa se, että itse tämä henkilökuntaakaan ei jaksa uskoa tämän laitoksen sosialisoituna olevan paras mahdollinen. Niitä syitä, mitkä tällaiseen asiointilaan vaikuttavat, olisi luonnollisesti lueteltavissa pitkät rivit, mutta siitähän tämän kongressin valistunut osanottajajoukko tuskin minun puoleltani mitään valistusta kaipaa ja ennen kaikkea meillä on aika on vähissä.

Minä kuitenkin haluaisin eräänä oleellisimpana piirteenä tästä esiteltä tuon virkamiesten erottamattomuuskysymyksen. Meillä on tällä kertaa tilanne sellainen, että kun mies nimitetään johonkin virkaan, niin hän siinä pysyy huolimatta kaikesta siitä, että hän osoittautuu aivan kyvyttömäksi tätä virkaansa hoitamaan. Jos sanoisin suoraan ja rumasti, niin minä sanoisin, että meillä on esim. suuren aseman päällikkönä, sen vastaavana hoitajana henkilö, joka ei samalle asemalle klosetin vartijaksi kelpaisi, ja kuitenkin asia on niin, että toimet on meillä hoidettu ja nämä asiat ennen tällä tavalla ja silloin ei hyvin suuresti voida ihmetellä sitä, että näin on asia.

O. L e s k i n e n : Tässä SAK:n esityksessä "Mitä SAK nyt tahtoo?", sen 3. kohdassa puhutaan täällä tuotantolaitosten kansallistamisesta. Tästä asiasta on kokoukselle tehtynä huomattava määrä esityksiä ja näissä kaikissa esityksissä huomaa sen asian, kuinka kiinnostuneita ihmiset ovat tähän kysymykseen. Tästä kysymyksestä aivan oikein Suomen Rakennustyöväen liiton Tampereen osaston esityksessä sanotaan, että tämän ehdotuksen takana on koko Suomen työätekevä kansa.

Kysymys eräiden teollisuuslaitosten ottamisesta valtion haltuun on ollut jo maamme työväen liitoissa esillä periaatteellisenä kysymyksenä, mutta nyt se on astunut esille meille käytännön kysymyksenä sotien jälkeen, ei ainoastaan täällä Suomessa, vaan myöskin monissa muissa Euroopan maissa. Tässä suhteessa on menty hyvinkin pitkälle sellaisissa maissa kuin Tshekkoslovakiassa, Jugoslaviassa, Puolassa ja vieläpä Englannissakin, josta tänne saapunut, vieraamme on kertonut.

Miksi nyt meillä on lähdetty tälle tielle? Minun mielestäni oh syytä laajemmille kerroksille selittää ei vain yksinomasta sitä, mikä täällä sotien jälkeen on käynyt selväksi, että nykyinen yksityiskapitalistinen tuotantojärjestelmä ei pysty antamaan mitään turvallisuustaetta kansan suurelle enemmistölle, vaan että se on johdattanut meitä vain jälleen talouspuliin ja niistä johtuviin kärsimyksiin. Mutta pulat kuuluvat nykyiseen yhteiskuntaan ja ovat erottamattomia osia siitä. Ja tämän vuoksi täytyy juuri selittää tätä taustaa ja se sellainen perussyy, minkä takia kansallistamista vaaditaan.

Mitä ehtoja sitten vaaditaan, että tuotantolaitokset voitaisiin valtion haltuun ottaa yhä laajemmassa mittakaavassa ja onko mahdollisuuksia siihen meillä Suomessa olemassa?

Ensiksikin tuotannon keskittäminen olisi tärkein muoto ja ehto kansallistamisen suorittamiseen. Miten on asian laita tässä suhteessa meillä Suomessa? Tilastot osoittavat, että maamme teollisuus ja liiketoiminta on hyvin keskittynyttä. Mainittakoon, että esim. konepajateollisuudessa kolme suurinta yritystä omistaa noin 54 % koko sen teolli-

suuden pääomista, nahka- ja kumiteollisuudessa kaksi yritystä omistaa yli 62 % sen teollisuuden pääomista, kutomateollisuudessa viisi yritystä omistaa 51 % koko sen teollisuuden pääomista. Koko teollisuudessa omistaa 37 tuotantolaitosta 56,5 % kaikista teollisuuden, pääomista. Kolme suurinta liikepankkia: Pohjoismaiden Yhdyspankki, Kansallis-Osake-Pankki ja Helsingin Osakepankki omistavat yhteensä 70 % kaikkien pankkien ja luottolaitosten pääomista. Nämä tilastot ovat vuodelta 1944. Nämä mainitsemani luvut pielestäni osoittavat sen, että teollisuus ja liiketoiminta on maassamme keskittynyt odottamattoman pitkälle. Jos sanoisin tämän asian toisin, niin voisin sanoa, että ottamalla haltuunsa noin 50 tuotanto- ja liikelaitosta, valtio hallitsee silloin ylivoimaisesti maan tuotantoelämää ja kykenee määräämään tuotannon ja liiketoiminnan suunnan ja hengen mielensä mukaan. Meillä Suomessa ei olekaan syytä ottaa valtion haltuun sellaisia tuotantoaloja, joilla pienyritykset ovat suurin piirtein vallitsevina. Sellaisen alojen hoito tuottaisi suuria vaikeuksia valtiolle ja antaisi aineksia vastustajan propagandalle, joka yrittää saada, jo kaikin keinoin pienyritykset kansallistamista vastaan.

Toinen tärkeä ehto on poliittiset voimasuhteet maassamme. Jos katselemme meidän suurimpia puolueitamme, niin ovat muut poliittiset ryhmät, sos.-dem. ryhmää ja SKDL lukuunottamatta, kansallistamista vastaan. Tähän voidaan lisätä, että pientalonpoikaisto ei sinänsä ole sitä vastaan, mutta se on valistuksen tarpeessa ja on sen puuttuessa sitä vastaan, mutta se on valistuksen tarpeessa ja on sen puuttuessa mielialia lukuun ottamatta työväen ryhmiä. Kansallistamisen läpivieminen tuleekin epäilemättä riippumaan työtätekevien edustuksen määrästä eduskunnassa. Siitä on toiveita, että tulevassa eduskunnassa enemmistö ja valta tulee olemaan työtätekevien hallussa. Asian läpi viemisessä tulevat SAK ja ammatilliset järjestöt näyttelemään hyvin suurta osaa. Meidän on saatava kysymys selvitettyksi ja huolehdittava siitä, että työväenliikkeen molemmat ryhmät löytävät yhteisen pohjan tällaisissa työtätekevien elintärkeissä kysymyksissä.

Tehdyissä alustuksissa ehdotetaan useiden eri alojen valtion haltuun ottamista. Sietää mielestäni miettiä tätä kysymystä tarkemmin. Jos katsomme, mitkä alat tai yritykset olisi otettava ensi kädessä, niin on kai ilman muuta selvää, että kysymykseen silloin tulevat ne yritykset, joiden valtion haltuun otto ratkaisevasti vaikuttaa koko kansantaloutemme kulkuun ja sen käyntiin.

Jokaisella tuotannon alalla on rahoituksen järjestely ensiluokkainen kysymys. Sillä ilman rahoitusta ei voida parantaa tuotantoa. Rahoituksen voimaperäisyys teen oh nyt jo valtion taholta olemassa mahdollisuudet. Mutta käytännössä tilanne on ollut siten, että rahoitustoiminnasta ovat määränneet pankit eikä valtio. Kun tuotannon rahoittaminen tapahtuu suurelta osaltaan edellä mainitsemieni kolmen liikepankin taholta, jotka omistavat 70 % kaikkien, luottolaitosten pääomasta, niin ei tuota suuriakaan vaikeuksia riiden kolmen pankin valtion haltuun ottaminen. Kun valtion hallussa oleva Suomen Pankki tulee tähän lisäksi, niin valtio on määrääjä rahamarkkinoilla. Säästäjillä ei luulisi olevan mitään sitä vastaan, sillä ovathan rahat paremmassa turvassa silloin, kun valtio niistä on takuussa.

Erikoisesti vientiteollisuuden alalla o& suuria yrityksiä. Vientiteollisuuden kapean pohjan vuoksi on se valtaosaltaan puunjalostusteolli-

suutta, joka on muodostunut monopolin luontoiseksi. Sillä alalla ovat olleet maassamme suurimmat teollisuusyritykset ja ulkomaan kauppaa hallitsevat myyntiyhtymät. Puunjalostusteollisuutemme suuryhtymät määräisivät aikoinaan maan sisä- ja ulkopoliitikasta. Hallitukset olivat nimittäin niiden komennuksen alaisia. Millä tavalla ja millaisilla tuloksilla ne ovat määränneet maamme politiikkaa, siitä meillä jokaisella on hyvin harvoja kokemuksia.

Tällaiset tuotanto- ja pankkitoiminnan suuryritykset olisi ensi kädessä saatava valtion haltuun. Ne ovat taantumuksen komentopaikkoja, joista taistelua meitä työläisiä vastaan ja meidän järjestöjämme vastan on ohjattu ja ohjataan vieläkin. Niin kauan kuin taantumukselliset kapitalistit pitävät hallussaan näitä hallitsevia kukkuloita, ei taantumuksen nujertamisesta tule täyttä totta.

On luonnollisesti muitakin yrityksiä ja aloja, jotka olisi saatava valtion haltuun. Tällaisia on esim. ulkomaankauppa. Viime aikojen tapahtumat tässä suhteessa osoittavat toimenpiteen tarpeellisuuden. Tarkoitin tällä puunjalostusteollisuuden extra-voitto ja ulkomaankaupasta, joita ei näytä saatavan kansan yhteiseksi hyödyksi, vaan miljardit markat menevät yksityisten kapitalistien taskuihin. Mineraalirikkaat kaivosteollisuudet ja voimateollisuus ovat sellaisia aloja, joiden vaikutus ulottuu koko tuotantoelämään. Näiden alojen valtion haltuun ottaminen on tämän vuoksi erittäin tärkeä tuotannon ohjaamisen ja kontrolloimisen kannalta.

Suunnitellessamme kansallistamistoimenpiteitä on mielestäni pidettävä silmällä sitä seikkaa, että periaate on nyt keskitettävä näihin yrityksiin ja aloihin, jotka koko kansantaloutemme kannalta ovat tärkeitä. Pienet yritykset, suutarin, räätälin ja sen sellaiset verstaat eivät ole tässä suhteessa mitään tärkeitä, vaan vieläpä toiselta kannalta niitä voidaan tukeakin, vaan nämä suurteollisuuden alat, kuten sanotaan, olisi nyt se tähtäin, johon meidän pitäisi pyrkiä. Jos me mielimme päästä tästä eteenpäin, niin kuin meidän on päästävä, niin tulevalla SAK:n työvaliokunnalla on tässä suuri tehtävä edessään, ja se saa olla varma siitä, että työläiset ja työläisten, järjestöjen jäsen joukot tulevat silloin olemaan SAK:n työvaliokunnan takana, jos se tätä ohjelmaakohtaa toteuttaa, niin kuin koko työväenluokka sitä haltiaa toteuttaa.

R . L a a k s o : Kun katselemme SAK:n työjärjestyksen esitystä numero 1, työvaliokunnan lausuntoa suunnitelmatalouden kehittämisestä sivulla 8, niin siinä sanotaan, että on pyrittävä kehittämään yksityiskapitalistisesta voiton tavoittelusta vapaata suunnitelmataloutta. Tämän toteuttamista varten olisi saatava nopeasti perustetuksi[^]tub[^] tantoministeriö johtamaan valtion tuotannollista toimintaa. Tässä yhteydessä on kuitenkin mielestäni korostettava sitä tosiseikkaa, ettei suunnitelmallista tuotantoa voida saada aikaan vain tuotantoministeriön perustamisella, joskin se on omiaan edistämään sitä ja on sen vuoksi välttämätöntä perustaa. Keskitetyssä tuotannossa tuotantoministeriöllä täytyy olla myöskin käytettävänä keinot suunnitelmatalouden toteuttamiseksi. Pelkkä ministeriön määräys ei riitä, niin kauan kuin ratkaisevin osa tuotannosta on yksityiskapitalistien hallussa. Nämä tulevat varmasti panemaan vastaan jokaista valtiiovallan pyrkimystä heidän asioihinsa sekaantumiseksi.

Tämän vuoksi tuotantoministeriön perustaminen oleellisena osana liittyy kysymykseen kansallistamisesta. Vasta silloin, kun tuotanto-
'ministeriö • voi hallita ratkaisevaa osaa tuotannostamme kansallistettu-
jen yritysten avulla, voidaan odottaa huomattavampia tuloksia 'suunni-
telmallisuuden toteuttamiseksi. Meidän vastustajamme väittävät, että
kapitalistisessa tuotannossa vallitsee suunnitelmaflisuus ja viittaavat
joihinkin ensiluokkaisesti järjestettyihin tuotantolaitoksiin. Ei voikaan
kieltää, etteikö yksityisessä tuotantolaitoksessa voi vallita hyvinkin
tiukka suunnitelmallisuus ja töiden järjestely, vaikkakin tällaisia lai-
toksia meillä Suomessa onkin vielä peräti vähän. Se ei kuitenkaan
kokonaisuudessaan otettuna ole suunnitelmallisuutta. Siinä huiskitaan
kuinka sattuu.

v Jokainen kapitalisti tuottaa sitä, mitä hän haluaa-tai toisin sanoen
sitä mistä hän luulee, toivoo tai tietää saavansa suurimman voiton
• mahdollisimman vähillä ponnistuksilla. Yksityinen voitonhimo on tuo-
tannon kannustimena eikä koko maan ja kansan hyvinvoinnin kohot-
N taminen. On luonnollista, että tällöin menevät asiat hyvin helposti
sekaisin. Tuotantoa ei haluta aloittaa sellaisilla aloilla, joista ei,tule
nopeasti suuria voittoja huolimatta siitä, että se olisi kansantalouden
kokonaisedun kannalta välttämätöntä. Valtion tehtäväksi annetaan
tällaisten alojen hoitaminen ja siten syytetään valtion liiketoimintaa
kannattamattomaksi. Eri tuotantolaitosten välistä kilpailua ylistetään
maasta taivaaseen ja sanotaan, että kilpailu on omiaan alentamaan
tuotantokustannuksia ja hintoja. Tämä pitääkin kyllä osaksi, paikka-
sa, mutta vain määrättyyn pisteeseen saakka. Kilpailun tullessa voi-
makkaammaksi'yhdistyvät voimakkaat tuottajat ja sopivat keskenään
hintakysymyksistä ja hintojen korkealla pysyttämisestä samalla tu-
hoten" pienemmät yksityisyritykset, jotka pystyisivät alentaman hin-
toja. Lisäksi kilpailussa on monilla aloilla jouduttu siihen, että jokai-
sella alalla jokainen tehdas tekee mahdollisimman monia tuotteita;
sellaisiakin, joita jo tuotetaan markkinoille.

Jokainen meistä käsittää sen tuotantovoimien haaskauksen, mikä
tällöin tapahtuu. Mikään samaa tuotetta valmistavista tehtaista ei
pysty panemaan alulle nykyaikaista suurtuotantoa, koska se valmistaa
vain pienen osan kokonaiskulutuksesta. Jokaisessa tuotantolaitoksessa
tulee olla kuitenkin koneet, työnjohto, piirustukset, työntekijät jne.
mainitun tuotteen valmistamista varten. Miten suuri säästö saataisiin-
kaan aikaan, jos tällaisten tuotteiden valmistus kestitettäisiin ja toteu-
tetaisiin suurtuotantomenetelmin. Se merkitsi paljon suurempia hinto-
jen alennuksia tuotteille kuin mikään ns. vapa kilpailu voi tuottaa.
Meillähän oh menty niin pitkälle, että eräälläkin paikkakunnalla kaksi
valtiain laitosta valmistaa samaa tuotetta, kilpaillen siis keskenään.
Kumpainenkaan ei voi valmistaa tuotetta suurissa sarjoissa, vaan on
pakotettu pienten sarjojen takia pitämään yllä korkeita tuotantokus-
tannuksia. Tällaisen suunnitelmattomuuden poistaminen ei ole mah-
dollista, ennenkuin ratkaiseva osa teollisesta tuotannosta saadaan val-
tion haltuun, joka voi silloin ohjata ja johtaa tuotantoa koko kansan-
taloutta silmälläpitäen. Suunnitelmallisuutta voidaan parantaa nykyi-
sissäkin oloissa, mutta, ei kovin paljon, sillä yksityinen kapitalisti ei
haltia alistua ohjaukseen, joka mahdollisesti rajoittaisi hänen saalistus-
haluaan. Suunnitelmallisuuden toteuttamisen mahdollisuus- kansallis-
tetussa tuotannossa onkin päämaali, johon kannattaa pyrkiä kaikin

voimin. Siksi onkin meidän syytä ryhtyä ajamaan tätä kysymystä koko ammattiyhdistysliikkeen voimin.

On syytä tässä yhteydessä kiinnittää huomiota myöskin ns. sosialisoimiskomitean työskentelyyn. Se näyttää kuivuvan kokoon kuin aikoinaan "lasaretin suurus". Mitään käytännöllistä esitystä ei ole tähän mennessä sanotusta komiteasta tullut esiin. Siellä vain tutkitaan ja tutkitaan asiaa ja useimmassa tapauksessa asian vierustaa. Suurkapitalistit ja heidän asianajajansa ovat hyvin hanakoita esittämään asian tutkimista tarkoituksella haudata asia "vihreän veran alle". Näin on käynyt myöskin sosialisoimiskomitean työn kanssa.

Tietenkään ei voi olla luonnollisestikaan mitään sitä vastaan, että asioita tutkitaan, mutta on eroa asian tutkimisella sen nopeaksi selvittämiseksi ja tutkimisella sen hautaamiseksi. Sosialisoimiskomitea näyttää harjoittavan tätä jälkimmäistä tutkimista. Mielestäni SAK:n olisi ryhdyttävä vakaviin toimenpiteisiin mainitun työn jouduttamiseksi tai muuttamiseksi. Komitea ei saisi muodostua jarruksi ja esteeksi kansallistamisen toteuttamiselle. Tästä komitean työn kiirehtimisestä on SAK:n valtuusto jo joulukuun kokouksessa tehnyt päätöksensä, mutta päätös ei merkinnyt mitään, sillä siitä ei ole näkynyt mitään tuloksia. Onkin sen tähtien esitettävä pyyntö, että SAK:n työvaliokunta pitää huolen, että tästä päätöksestä tulee myöskin tuloksia, niin ettei se jää tehottomaksi ja kuolleeksi kirjaimeksi.

Puheenjohtaja: Täällä on työjärjestykseen pyytänyt puheenvuoron Mansner.

T. Mansner: Jos täällä jatketaan tätä kirjoitettujen lunttien lukemista sillä vauhdilla, kuin on tapahtunut, tämä kokous tuskin päättyy tämän viikon kuluessa. Minusta olisi tarpeetonta tällaisia yleisluontoisia puhtaasti poleemisia puheenvuoroja täällä kokouksessa käyttää, kun kerran yleiskeskustelu on jo päättynyt, vaan olisi rajoituttava ainoastaan muutosesitysten tekoon, sikäli kuin puhujilla muutosesityksiä on tehtävänä. Yleiskeskusteluhan asiasta on sitä paitsi jo julistettu päättyneeksi.

Minä ehdottaisin, että tätä kohtaa, lukuunottamatta puheaika seuraaviin kohtiin nähden rajoitettaisiin kolmeksi minuutiksi, mutta tämän kohdalla sallittaisiin käyttää ne puheenvuorot, jotka tähän on pyydetty. (Kokouksesta: Hyvä, hyvä!)

Puheenjohtaja: Täällä on työjärjestykseen myöskin Sunilalla puheenvuoro.

T. Sunila: Pyydän kannattaa Mansnerin tekemää ehdotusta, sillä se vihkonen, joka meille edustajille on jaettu, on hyvin selvästi kirjoitettu. Jos täällä monisanaisesti ryhdytään puhumaan ja jatkamaan, niin käy, kuten tässä Mansner esitti.

R. Laakso: Minä haluaisin pyytää puheenvuoron työjärjestykseen siinä mielessä, että jos tällä katsotaan ja päätetään enemmistöpäätöksellä, että täällä ei saa puhua muut kuin enemmistö, niin minä ehdotan, että hajotetaan kongressi.

Puheenjohtaja: Työjärjestykseen on Kauhanen pyytänyt puheenvuoron.

A. Kauhanen: Täällä Mansner ehdotti, että kaikkiin näihin kohtiin ei saisi puhua kuin kolme minuuttia ja koska sen eri kohtiin tulee ehdotuksia, jotka varmasti tulevat mielipiteitä laajentaviksi, vastustan

Mansnerin tekemää ehdotusta ja olen sitä mieltä, että sillä kohdalla täytyy saada puhua.

Puheenjohtaja: Täällä on Mansner pyytännyt puheenvuoron työjärjestyksestä ja ehdottanut, että puhe aika rajoitettaisiin näihin pyydettyihin tästä kohdasta.

V. Tattari: Kun tässä on nyt kysymyksessä meidän vakava periaatteellinen ohjelmamme, niin eiköhän tästä kysymyksestä nyt sentään sallittaisi keskustella, mutta huomautettaisiin, että ei käytettäisi sellaisia pitkiä puheenvuoroja ja semmoisia, jotka nyt täällä esitettyjä asioita toistaisivat. Se tekee varsin nolon vaikutuksen, että nyt alkuunsa heti, kun häistä vakavista suurista kysymyksistä on tullut keskustelua, puheenvuorot rajoitettaisiin. Minun nähdäkseni se ei tunnu oikein asialliselta. Emmeköhän me tällä kertaa päästäisi siihen, että annettaisiin vain tällainen huomautus, että koettakaa tiivistää puheenvuorojanne, ja niin päästäisiin tässä asiassa eteenpäin. Minusta on vähän noloa, että alkuun jo heti prässäisimme ja syntyisi turhan takia meillä kinaa enemmistöstä ja vähemmistöstä tai muusta.

Puheenjohtaja: Hakulinen on pyytännyt puheenvuoron työjärjestykseen.

J. Hakulinen: Minä olen ollut hyvin harvoin toveri Tattarin kanssa samaa mieltä, mutta kyllä nyt on asian laita niin, että kyllä meidän pitää saada tästä puhua. Sillä tosiasiaan on se, että tämä on sellainen ohjelma, johonka koko homma rakentuu. Minä ajattelen yksistään näitä seitsemää kohtaa, joista pitäisi sopia meidän yhteiset pelisäännöt. Eihä» niitä nyt kolmessa minuutissa käy hoitelevinen.

Minä toivoisin, että kongressi saisi jatkaa rauhassa työtään.

Puheenjohtaja: Ehkä voisimme sopia siitä, että puheenvuoroja supistettaisiin, edustajat käyttäisivät mahdollisimman lyhyitä puheenvuoroja, että saisimme keskustelun suoritetuksi vielä ja että sitten puheenjohtajisto ja sihteeristö asiaa harkittuaan päivällistunnin aikana keksii kokoukselle paremman työmenetelmän, jotta työ kävisi joustavaksi. Ehkä voidaan näin päättää?

Hyväksytään.

Puheenjohtaja: Minä kehoittaisin puheenvuoron käyttäjiä suorittamaan keskustelun ainoasteen siitä kohdasta, mistä on pyytännyt puheenvuoron.

J. Mehto: Väli rauhan; jälkeen on poliittinen valta maassamme siirtynyt aimo askeleen vasemmalle. Työväen osuus maamme politiikan-hoitamisesta ja määräämisestä on huomattavasti suurempi kuin aikaisemmin. Kansanvaltaista kehitystä on myöskin saatu voimistumaan huomattavasti. Sen sijaan ei kansanvaltainen kehitys ole päässyt paljoakaan tunkeutumaan tehtaiden seinien sisälle, se tahtoo sanoa: taloudellisissa asioissa on työläisten määräämisvalta vielä mitätön. Tuotantokomiteoiden aikaansaaminen merkitsee kylläkin kansanvaltaisen kehityksen alkua tuotannossa. Tuotantokomiteain vaikutus taloudelliseen elämään on kuitenkin välillinen. Maan työväen vaikutus eduskunnan ja valtiovallaji kautta on välillistä, vaikutusta taloudellisiin kysymyksiin. Niillä, jotka omistavat tuotantolaitokset, on edelleenkin määräämisvalta. Näitä todellisia omistajia ja määrääjiä on verrattain vähän. Rahat ovatkin keskittyneet melko harvoihin käsiin. Muutamat rahapiirit ja omistavat suvut omaavat todellisen

määräämisvallan talouselämässämme. Todellinen määräämisvalta talouselämässämme on harvojen käsissä.

Kun nyt on astunut päiväjärjestykseen kysymys kansallistamisesta, niin on luonnollisesti herännyt raivokas vastustus, haukkuminen suurpääoman ja sen asianajajien taholta. Kirjoitetaan yksityisyritteliäisyyden ja vapaan kilpailun autuaaksi tekevistä voimasta. Suuret ja pienet pillit on viritetty soimaan. Lisäksi on samalla taholla alettu hyvin suuriäänisesti puhua työläisten lakko-oikeuden menettämisen pelosta sekä työväen muuttovapauden puolesta. Yritetään peloittaa työläisiä sillä, että työläisiltä otetaan lakko-oikeus samoin kuin työpaikan vaihtamisen oikeus pois. Kuka sitten on alkanut näin voimakkaasti taistella meidän lakko-oikeutemme puolesta? Ne ovat samat piirit, jotka täällä haluavat selittää jokaisen palkkataistelun poliittiseksi lakoksi ja tänäkin päivänä koettavat estää työväen taistelua etujensa ja leipänsä puolesta. Tämähän jo riittää osoittamaan, mistä nyt on kysymys. Herrat unohtavat, että työläiset tulevat olemaan etupäässä kansallistamista läpivieppää joukkoa eivätkä suinkaan tule suosimaan sellaista, että se vähentäisi heidän oikeuksiaan, vaan päinvastoin sellaista, joka lisää työtätekevien oikeuksia. Kansallistamisen avulla on päinvastoin mahdollisuus saada tuotantoelämä kulkemaan niin, että lakkojen tarpeellisuus käy pienemmäksi. Samalla*taholla on myöskin esitetty pelko, että työläiset tulevat kansallistetussa tuotannossa pakkotyöläisen asemaan eivätkä voi, kuten sanottu, muuttaa työpaikasta toiseen, koska ei ole muuta työnantajaa kuin valtio. Samat piirit, jotka aikaisempina vuosina mustien listojensa avulla estivät työläisten vapaata muuttoa työpaikasta toiseen, esiintyvät nyt tämän asian puolesta heidän ritareinaan. On selvää, etteivät tällaiset peloitteletut vaikuta valistuneisiin työläisiin, mutta voi olla olemassa sellaisiakin työläisiä, jotka uskovat suurpääoman peloitteeluihin. Siksi on asiassa suoritettava valistus- ja selitystyötä.

Suurporvariston taholta pelätään, erfä kansallistaminen merkitsisi sekaannusta ja pysähtymistä tuotannossa ja siksi ei siihen saisi ryhtyä. Kyllähän sekaannusta saattaa syntyä, mutta sen syntyminen ei tule itsestään. Jonkin täytyy synnyttää tuo sekaannus. Kuka sen sitten synnyttää, sen pitäisi olla selvää jokaiselle. Eivät kai työläiset;-sillä me päinvastoin tulemme tekemään voitavamme, että kaikki luistaisi mahdollisimman hyvin. Onkin pelättävissä, että juuri suurpääoman taholta tullaan tekemään kaikki voitava tällaisen sekaannuksen aikaansaamiseksi. Meidän on pidettävä silmämme auki, ettei tällaista pääse tapahtumaan. Meidän on selvitettävä nämä ja monet muut kansallistamisen vastustajien väitteet, joita he nyt esittävät suurella voimalla. Ammatillisesti järjestyneen työväen ja muidenkin työtätekevien keskuudessa sekä teknillisen henkilökunnan keskuudessa on saatava aikaan voimakas valistustyö ennenkaikkea SAK:n taholta. Kansallistamiskysymyksen, selvittämistä ja läpivientä varten on SAK:n tehtävä perusteellinen -suunnitelma, joka pyritään tiukasti ja noepasti toteuttamaan.-Tätä tarkoitusta varten olisi nopeasti saatava veljesjärjestöiltä niissä maissa, joissa kansallistamista on jo käytännössä toteutettu, selostuksia ja tietoja kansallistamisen vaikutuksesta heidän oloihinsa. Porvarilliset piirit esittävät tämän tästä määrättyllä tavalla väritettyjä tietoja kansallistamisesta muissa maissa, Meidän on saatava käsiimme totuudenmukaisia tietoja voidaksemme taistella oikean asian puolesta.

Haluaisin vielä tässä yhteydessä mainita eräästä seikasta, nimittäin koko työtätekevän kansanosan yhdistämisestä kansallistamisen läpivientiin. Ennenkaikkea olisi työväen molemmat poliittiset suunnat saatava puhaltamaan samaan hiileen tässä kysymyksessä.

Tästä juuri meillä julkisuudessa onkin näkynyt merkkejä, että molemmat ryhmät ovat periaatteessa kansallistamisen kannalla. Mielestäni on SAK:n tehtävä kaikki saadakseen molemmat poliittiset ryhmät yhtymään käytännöllisen ratkaisun toteuttamiseksi ja valistustyön tekemiseksi. Tässä on mielestäni sellainen kysymys, jossa SAK voi ottaa yhteyden molempiin työväen poliittisiin ryhmiin ja työskennellä yhdessä niiden kanssa. Nyt on mielestäni jo aika ryhtyä käytännöllisiin toimenpiteisiin kysymyksen ratkaisemiseksi. Ja tätä työtä ei SAK voi yksin suorittaa, vaan sen on saatava apua myöskin poliittisilta järjestöiltä. Sikäli kuin tiedetään, että on erimielisyyksiä kysymyksen yksityiskohdista, olisi niistä sovittava yhteisissä neuvotteluissa. Luullisin, että halua tähän löytyy molemmin puolin joukoissa. SAK:n osuutta tällaisen yhteisen pohjan ja käytännöllisen toimintasuunnitelman luomiseksi ei voida arvioida pieneksi. Se voi muodostua suorasestaan ratkaisuksi. Tähän puoleen asiasta olisi mielestäni kiinnitettävä huomiota. Tämän kokouksen päätös kansallistamiskysymyksessä tulee saamaan kauaskantoisen merkityksen. Oikea ratkaisu aikaansaa voimakkaan sysäyksen kysymykselle. Minä ehdotankin, että SAK:n työvaliokunta velvoitettaisiin ryhtymään toimenpiteisiin työväen poliittisten ryhmien yhteisten neuvottelujen järjestämiseksi kansallistamiskysymyksen käytännöllistä läpivientiä varten.

Puheenjohtaja: Pyydän tuomaan esityksen kirjallisesti. — Minä ehdottaisin, että tässä kohdassa II "Talouselämän kehitys ja ammattiyhdistysliikkeen osuus siinä", puheenvuorot rajoitettaisiin.

Ehdotus hyväksytään, puheenvuorot rajoitetaan.

A. Jäntti: Yhtenä tärkeimpänä on tässä minun mielestäni. sosialisoimis- tai ns. kajisallistamiskysymys, jota täällä on jo eräissä puheenvuoroissa laajastikin käsitelty. Jokainen me olemme kai siitä yhtä mieltä, että maa, jossa tuotantoelämä palvelee yksityiskapitalistisia riistopyrkimyksiä, ei kositaan luo hyvinvointia työtätekeväälle luokalle. Ulospäin maa' ehkä voi "näyttää kukoistavalta, mutta samanaikaisesti työväenluokka kärsii jatkuvasti puutetta.

Meidän maassamme on pitkän aikaa käsitelty tätä kysymystä pääsemättä tässä kuitenkaan mihinkään tuloksiin. Eri poliittiset puolueet ovat riidelleet siitä, voidaanko ja missä määrin sosialisoida, ja näin on kysymys aina jäänyt seisomaan paikalleen. Täällä jo eräs puheenvuoronkäyttäjä mainitsi, kuinka täällä ulkolaiset vieraamme eri maista osoittivat, miten heidän maassaan on tätä sosialisoimista pantu täytäntöön ja edelleen täytäntöönpannaan. Minä, lausuisinkin vain pitäen tätä kysymystä erittäin tärkeänä, SAK:n tulevalle työvaliokunnalle, että se sivuuttaen kaikki tällaiset ristiriitaisuudet kiinnittäisi kaiken huomionsa tähän työläisille mitä elintärkeimpään kysymykseen.

K1. Suvi: Täällä tässä toinen kohta, 4 § puhutaan toivomuksesta tuotantokomitealain tarkistamisesta ja että sen kautta siis työläiset pääsisivät laajemmin osallistumaan ja ohjaamaan maamme tuotantoelämää. Minä vain tahtoisin kiinnittää tässä tulevan työvaliokunnan huomiota siihen, että myöskin maataloudessa, jossa tiedämme, että tällä kertaa ei ole minkäänlaisia tuotantokomiteoja — valitetaan lu-

jasti maatalouden kannattamattomuutta, että tämän takia tuotantokomitealaki ulotettaisiin myöskin maatalouteen ja että siinä maataloustyöläisten osuus myöskin pääsisi vaikuttamaan. Tämän kauttahan on luonnollista, että silloin, jos maataloudessa työskentelisi nämä tuotantokomiteat, olkoot ne sitten minkä luontoisia tahansa, olkoot ne kylää käsittäviä, kuntaa käsittäviä tai niin edelleen, sillä yhtä taloa käsittäviä ne eivät voi olla, näitten työn kautta voitaisiin silloin saada esiin todellisuus maatalouden tuottavaisuudesta, ja myöskin sen kautta voitaisiin varmasti rajoittaa tänäkin ahtaana aikana elintarvikkeitten mustaan pörssiin menemistä, sillä minusta tuntui», että eivät ne pienviljelijät, joita tähän asti syytetään mustan pörssin kauppiaksi, niitä ole. Mutta suurviljelijät, jotka saavat vapaasti niitä, myyvät tuotteen- sa suurissa erissä mustaan pörssiin, ei heidän osuutensa ole tullut tässä näkyviin, mutta tuotantokomiteoitien kautta tuo voitaisiin estää. Myöskin tässä tuotantokomitea, koska sen työhön tietysti liittyisi sellainen kuin maaseudun asutuskysymyksen järjestely, osaltaan myöskin varmaan paljon auttaisi maataloustyöläisiä siitä kurjasta asuntotilanteesta, jossa he tällä kertaa ovat. Sillä jo kaukaa tuntee muonamiehen asunnon muista kylän taloista, niin paljon se on joi' päältä päin pilalla, saati sitten sisältä päin. Niihin pitäisi siis saada korjaus, ja sen takia olisi myös välttämätöntä, että juuri maaseudulla tuo tuotantokomitea tulisi muodostettua ja että maaseudun työläiset näin voisivat käydä, tuohon oman elämänsä ja myöskin maataloustuotannon korjaamiseen.

J. Hakulinen: Kysymyksessä on tämän ohjelman eräs kohta, jonka valmisteluissa minä tosin olen ollut koko ajan mukana, mutta siinä on jäänyt eräs asia kuitenkin mainitsematta, joka minun mielestäni meidän maamme talouselämän kannalta on erittäin tärkeä ja välttämätön, ja se on keino, joka on helposti toteutettavissa. Meillähan on täällä tämän päivän kuluessa jo paljon ehditty puhua sosialisoinnista, ja minä luulisin, että periaatteelliselta kannaltahan meillä ei ole kovinkaan paljon erimielisyyksiä, kysymys on vain ajankohdasta ja myöskin niistä mahdollisuuksista, mitä milläkin alalla on olemassa. Meidän sosialidemokraattien kantahan on se, että kysymyshän ei ole vain pelkkä valtasuhdekysymys, vaan kysymys on myöskin siitä, millä tavoin voisimme varmemmin kohottaa todellakin tämän maan ja kansan elintasoa. Kun tällaisten vanhojen yrityksiä järjestäminen ja organisoiminen koko kansantalouden kannalta ei aina käy päinsä niin helposti tällaisessa maassa, jossa perusteet ja perinteet ovat niin syvät kuin meillä on asianlaita, olisi minun mielestäni nyt tätä sodan aikana saavutettua ohjausta nimenomaan uusiin yrityksiin nähdén edelleen jatkettava. Sillä tosiasiaan on se, että meillä on ollut jo useita vuosia olemassa erikoinen elinkeinon säännöstelytoimikunta, jonka tehtävänä on ollut nimenomaan kontrolloida uusien yritysten perustamista. Tämä elinkeinon säännöstely on kohdistunut kaikkeen tuotannolliseen ja liiketoimintaan, ainoastaan maatalous on ollut sen ulkopuolella. Tämä elinkeinon säännöstely on pääasiallisesti rakentunut siihen ajatukseen, että on pidetty lähtökohdana uuden yrityksen perustamisen tarpeellisuutta ja sitä, että ori ollut tarpeelliset koneet, ja että on ofemassa raaka-aineita, mutta ennenkaikkea työvoimaa. Tosiasiaan on se, että meillä on työvoimasta äärettömän kova puute, me tarvitsemme hyvin keskittettyä toimintaa

määrättyjen asioiden hoitamisessa ja kun voimassa ei ole työvelvollisuuslakia, eihän voida työvoimaa ohjata millä keinoin tahansa. Myöskään raaka-aineen säännöstely ei ole siinä määrin kehittynyt kuin olisi tarpeellista. Näinollen on siis hyvin välttämätöntä, ettei näitä vähäiä raaka-aineita samoin kuin työvoimaakaan käytetä minkälaiseen yritykseen hyvänsä. Tämän vuoksi on välttämätöntä, että elinkeinotoimintaa säännöstellään. Tähän samaan kysymykseen liittyy myöskin vähäinen pääoma. Meillä ei ole varaa sijoittaa minkälaisiin yrityksiin tahansa vähäiä pääomia.

Tämän vuoksi olisi «tässä päätöslauselmassa nimenomaan korostettava sitä, että elinkeinotoiminnan säännöstelyä on jatkettava myöskin normaalisissa olosuhteissa, nimenomaan kuitenkin kohdistamalla tämän elinkeinotoiminnan säännöstely niin, että se, joka ei ole kansantaloudelliselta kannalta, välttämätön, estettäisiin. Tällä perusteella minä rohkenisin esittää kokoukselle, tietenkin menettelytapavaliokuntaan lähetettäväksi seuraavan lisäyksen nimenomaan tämän saman luvun kolmanteen kohtaan:

"Uusien yritysten perustamisessa teollisuuden ja kaupan alalla on otettava huomioon niiden tarpeellisuus kansantalouden kannalta, jonka vuoksi on ylläpidettävä elinkeinotoiminnan säännöstelyä."

O. Korsi: Haluaisin yhteenvetona edellisestä esittää sen, että mielestäni tämä esitys, joka tässä on, tämä säännöstelyn 3. kohta, herättäisi tyydytystä nimenomaan siinä mielessä, että myöhemminkin pitäisi minun mielestäni mennä tähän sosialisointikysymykseen siinä, sekä lisäksi näiden valtion nyt hallussa olevien laitosten kohdalta myöskin määritellä kanta. Ensinnäkin yhtyisin kyllä tähän päätöslauselmaehdotukseen, vaikka tämän saman kohdan muutokseksi esittäisin seuraavaa:

"Valtion vaikutusvaltaa on tähänastista suuremmassa määrässä, ulotettava yksityiskapitalistisiin yhtiöihin ja yrityksiin. Monopoliasemaan päässeet pankki-, vakuutus-, tuotanto- ja liikelaitokset on kuluttajaväestön etujen mukaisesti otettava valtion haltuun. Tärkeänä on myös pidettävä, että tässä tarkoitettujen yhtiöiden ja yritysten johtojärjestelmiin saadaan työntekijöiden järjestöjen edustus."

Tässä välillä huomauttaisin, että tässä vihossa olevassa esityksessä sanotaan: "työväenliikkeen edustus". Minusta tuntuisi paremmalle sanoa "työntekijöiden järjestöjen edustus". Tämä olisi se, käsite, jota tässä kai lähinnä tarkoitetaan ja edellytetään.

"Valtion liike- ja tuotantolaitokset on irroitettava työnantajajärjestöistä ja ne on saatava muodostumaan esimerkillisiksi työnantajina —". — Minä ehdottaisin: "— ja kansan etujen mukaista suuntaa osoittavana maan talouselämässä". Mikäli tämän kehityksen esteenä on valtion virkamiesten erottamattomuus, On lakisäädökset uusittava tältä kohdin.

Puhuja esitti asian lähettämistä menettelytapavaliokuntaan.

'R. Elo: Minä viittaan toisen kappaleen toiseen kohtaan, jossa puhutaan rationalisoinnista. En puutu siihen sen enempää. Siinähan on kuitenkin suoritettu kaikenlaista kirjavuutta ja vääristelyä, ja erilaiset poropeukat suorittelevat tätä edelleenkin' tässä rationalisoinnissa. Ja voi todeta myöskin sen, että liian usein unohtetaan ihmisen arvo suhteessa koneeseen sekä myöskin se, että ihminen kaipaa joskus virkistystä työnsä lomassa. Tässä mielessä minä esittäisin

uudelle työvaliokunnalle ja sen edelleen hoidettavaksi, että sikäli kuin rationalisointia ja työn tutkintaa suoritetaan tuotantolaitoksissa, niin myöskin työntekijäin edustajia koulutetaan tähän tehtävään. Ja tämä koulutus olisi työnantajien järjestettävä huomioiden kuitenkin sen, että ohjaajina ja opettajina on riittävä määrä myöskin SAK:n toimitsijoita.

Tässä 4. kohdassa, joka koskee tuotantokomiteain' työtä, sikäli kuin allekirjoittanut on seurannut näiden työtä, olen tullut siihen käsitykseen, että vuoden' aika on hiukan lyhyt. Se olisi jatkettava pitemmälle, ja myöskin olisi suunniteltava se, että nimenomaan tehtävät jakaantuisivat paremmin, jolloin yksi syventyisi raaka-ainehankintoihin, toinen esimerkiksi hintoihin ja myyntiin, kolmas sosiaaliseen puoleen, seuraava kirjanpitoon, viides palkkupuoleen jrfe. Näin tulisivat asiat tarkemmin ja syvemmin tutkittua, sanoisinko asiantuntemuksella, ja hintakontrolji tulisi parempi, koska toimihenkilöitten kykyyn emme ainakaan tuotantolaitoksissa voi aina luottaa, lukuunottamatta tietyistä joitakin poikkeuksia.

O. P u l k k a : Tässä työjärjestyksessä kohta II, 4. kohta, mainitaan SAK:n päätöslauselmassa:

"Työntekijän mahdollisuuksia osallistua tuotannon ohjaamiseen ja asemansa parantamiseen työpaikkojensa puitteissa on lisättävä. Koska tuotantokomiteain tarkoitusperät elintasomme kohottamiseksi ovat • mitä suurimerkityksellisimpiä, on ammattiyhdistysliikkeen — käytännössä saatujen kokemusten perusteella — varauduttava tuotantokomitealain tarkistamiseen sekä tuotantokomiteajärjestelmän kehittämiseen ja laajentamiseen."

Tämä on-ehdottomasti hyvä toivomus ja kannatettava ajatus. Mutta marraskuussa Aulangolla pidetyillä tuotantokomiteakursseilla todettiin, että alkulähtökohdassaan tätä lainkohtaa voi vähän laajentaa kuulu- vaksi niillekin tuotannon aloille, missä ei vielä ole. Laissa määritellään, mihinkä tuotantokomiteoita voidaan asettaa, ei siis asiallisesti 'ole tuon esityksen mukaan menetelty. Meillä on erinäisiä maamme talouselämälle hyvin tärkeitä ja ajankohtaisia aloja, joissa tuotantokomiteoilla saattaiskolla hyvinkin ratkaiseva vaikutus sen tuotannon kehittämiseen ja asiain eteenpäinyiemiselle. Nyt on lähinnä kysymys sellaisista aloista kuin rakennusaine- ja rakennusteollisuus yleensä, ja sitten muita samansuuntaisia tuotannon ^aloja, kuin täällä on esimerkiksi käsitelty vuoden 1941 katsauksessa. Mutta tätä lakia, mikä nyt on olemassa, ei voida ulottaa käytännössä näille aloille. Tuomari Lehtinen, joka luennoi näistä kysymyksistä siellä Aulangon kursseilla, hän mainitsi, että tuolla sosiaaliministeriön talousneuvostossa SAK:n edustajakin olisi asettunut työnantajien ja omaisuusedustajien puolelle eräissä kysymyksissä, joilla oli tarkoitus laajentaa tuotantokomitealakia ulottuvaksi eräille teollisuusaloille, tarkemmin meijeritalouteen.

Laissa nimittäin määritellään vain meijeritaloudenkin kohta, taikka voidaan määritellä tuotantokomitealakiin. Seii ulkopuolelle jäisi kokonaan se meijeritalous, missä käsitellään vain puhtaasti maitoa. Mutta tämäkin ala on kansantalouden kannalta hyvin tärkeä, sillä se muodostaa yhden osan maataloustuotteiden kulutukseen saattamisesta. Sen vuoksi tahtoisinkin тов. Turuselta, joka on tämän talousneuvoston jäsen SAK:n edustajana, pyytää, kun hänellä oli niin kiire Hei-, sinkiin, ettei hän voinut sitä selostusta antaa SAK:n jäsenille tässä

kysymyksessä, että hän jollakin tavalla valkaisisi tämän, koska se on jäänyt jollakin lailla epäselväksi siellä olevien mielessä.

Sitten siellä on tämä veturimiesten edustaja tehnyt aloitteen, minkä hän äsken luki; minä yhdyin kannattamaan hänen tekemää päätöslauselmaehdotusta.

Br. Airola: Kun minä olen kuunnellut tässä näitä puheen-
vuoroja, niin minusta tuntuu siltä, että meillä ei ole vähääkään erimielisyyttä siitä, etteikö sosialisointi olisi vietävä päätökseen viimeistä piirtoa myöten. Niinikään myöskin on niissä perusteluissa, joita on luettu, tuotu esille, että on nurinkurista, että myönnetään etuja yksityiskapitalisteille, ja nämä perustelut ovat olleet kaikki aivan vahvoja. Mutta nyt minusta tuntuu siltä, että ei millään puolalla ole riittävästi kohdistettu huomiota alkutoimenpiteisiin, mitä sosialisoinnissa tarvitaan. Jos me lähdemme muuttamaan vanhasta uuteen suurella ryminällä, voi tapahtua, niinkuin entisen ukon, joka muutti huonekalut kahdessa tunnissa uuteen huoneistoon sillä seurauksella, että huomattava osa niistä meni fikki ja siitä tuli vahinko. Me elämme sellaista aikakautta, jolloinka meidän täytyy taloudellista elämää tarkkailla sitä -silmälläpitäen, että meillä kaikissa olosuhteissa kuitenkin säilyisi määrätietoisesti ainakin se tuotannon teho, mikä meillä nyt tällä kertaa on olemassa. Minusta tuntuu siltä, että Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitto tässä alustuksessa on huomionut tuon seikan tuossa viidennessä kohdassa, jossa se esittää tuotantoministeriön asettamista. Mutta minä olisin halukas siihen vielä Jisäämään erinäisiä seikkoja, joita puollan seuraavasti: <

Ensinnäkin sosialisoinnin yhteydessä meillä ei ole perusteellista tietoa meidän eri teollisuusalojen tuotantokapasiteetista, mikä se on nyt ja millä tavalla sitä käytetään, käytetäänkö sitä nyt riittävän taloudellisesti ja voidaanko sitä määrätietoisesti kehittää ilman suurempia kustannuksia, toisin sanoen, jos on koko tuotannon kapasiteetti huomattava, millä tavalla ilman työvoiman lisäystä saataisiin aikaan tuotannon tehostuminen tai toisaalta, miten koneiden lisääminen kohtaisi tuotantokapasiteettia.

Tutkimalla tätä pitäisi saada aikaan jonkinlainen tutkimuslaitos, joka tuon työn suorittaisi. Meillä on puhuttu täällä esimerkiksi mm. niistä maista, joissa on sosialisointi suoritettu ja organisatio valmis. Minulle on tullut kerran tilaisuus tarkastaa, millä tavalla mm. Neuvostoliitossa tällä kertaa tarkastetaan ja tutkitaan kunkin teollisuuden alaa. On organisoitu suoranainen tieteellinen laitos, Työn tieteellinen tutkimuslaitos eli työinstituutti, jonka suurimpana tehtävänä on tutkia juuri eri teollisuusalojen tuotantokapasiteettia ja sitä kautta päästä perille niiden tuottajien reaalisesta arvosta ja sen mukaisesti arvioida aina työläiseeni saakka, millä tavalla tuo tuotantoala kannattaa. Nyt minä sanoisin myöskin, että kun tavattoman kiihkeästi mennään sosialisointiin, tarkastakaamme aluksi sitä, millä tavalla meidän tuotantoelämässämme voitaisiin luoda organisatio ennen tuota siirtymistä, voidaksemme mahdollisimman kiintonaaisesti päästä eteenpäin. Nyt on tässä jo viidennessä kohdassa tehty aloite, että perustettaisiin tuotantoministeriö. Näillä lyhyillä perusteilla ininä haluaisin tuohon lisätä kohdan, jossa sanottaisiin:

"Perustetaan tuotantoministeriö ja sen. alaisuuteen työn tieteellinen tutkimuslaitos, instituutti, jonka tehtävänä olisi jatkuvasti tutkia kun-

kin teollisuusalan tuotantokapasitettia niiden suunnitelmalliseksi kehittämiseksi ja tuotannon reaalisen arvon esille saamiseksi.

A. S a l o : Minä edustan teollisuuslaitosta, jossa tällä kertaa työskentelee noin 1.500 henkilöä. Tässä teollisuuslaitoksessa alettiin vuoden 1945 loppupuolella suorittaa työn tutkimuksia ja tuotannon ja työtehon tutkimuksia. Kun tätä tutkimusta /ruvettiin suorittamaan, niin työntekijöillemme ei ilmoitettu, näistä tutkimuksista yhtään mitään. Myöskään tutkimusten kestäessä työntekijöille ei tarpeellisessa määrässä annettu tilaisuutta oman mielipiteensä lausumiseen. Tutkimusten alussa kyllä sanottiin, että työntekijäin esityksiä otetaan huomioon, mutta näitä esityksiä, mitä työntekijät tekivät, ei ensinkään otettu huomioon, ja tämä on nyt johtanut siihen, että työtahti nyt siellä eräällä osastolla on tullut liian tiukaksi. Siitä johtuen tällä työmaalla on noin kuukauden ajan ollut kova lakonuhka. Jokseenkin joka viikko ovat työntekijät uhanneet seisottaa koneet, ellei muutosta tule. Mjñä puolestani, joka toimin pääluottamusmiehenä, olen saanut siellä sekä oikealta että vasemmalta syytöksiä siitä, että olen työntantajien asialla, koska en ole puolestani hyväksynyt koko lakkoon lähtemistä.

Tässä kohdassa, jota nyt käsittelemme, «iis "Talouselämän kehitys ja ammattiyhdistysliikkeen osuus siinä", on maininta rationalisointikysymyksestä. Minä pyytäisin esittää tämän kohdan toisen lauseen muuttamisen:

"Siksi edustajakokous pitää välttämättömänä, että rationalisointia jossakin teollisuuslaitoksessa suunniteltaessa, ja kehitettäessä työntekijäin luottamushenkilöille varataan tilaisuus aktiivisesti olla mukana siinä ja että heidän esityksensä otetaan huomioon ja että niitä myös seurataan."

Ne esitykset, mitä työntekijäin luottamusmiehet ovat tehneet, ovat olleet sellaisia, että niiden kautta on työmenetelmien muuttamiin kohtiin saatu aikaan parannuksia. Kun on tutkittu niitä esityksiä, mitä asianomaiset insinöörit ovat tehneet, on se johtanut siihen, että ne ovat olleet kelvottomia ja niistä on pitänyt luopua ja kustannukset, mitkä näistä ovat johtuneet, ovat lähennelleet noin miljoonaa markkaa.

M. S u n e 11: Maamme kutomateollisuus kamppailee ja tulee edelleenkin kamppailemaan verrattain vaikeissa olosuhteissa siinä mielessä, että meidän tuotantokoneistomme on sotavuosina loppuunkulunut, se on vuosikymmeniä vanha ja mitään uudistuksia siinä ei lähitulevaisuudessaakaan ole odotettavissaakaan. Tästä johtuu, että se ei pysty kilpailemaan ulkolaisen tekstiilituotannon kanssa sen, laadun kuin määränkään suhteen. Tämä johtaa siihen, että ainoastaan perusteellinen rationalisointi avaa oikeat mahdollisuudet tuotannon kapasiteetin nostamiseksi ja siten helpottamaan ankaraa vaatetustarvikepuolaamme.

Nyt onkin käynyt niin, että jokainen suurempi kutomateollisuuslaitos on perusteellisen rationalisoinnin alaisena. Tätä suoritetaan tanskalaisen yhtymän johtamana ja miltei jokaisessa laitoksessa sen periaatteita noudattaen. Meillä työläisillä sen paremmin kuin ammattiyhdistysliikkeelläkään ei suinkaan ole mitään vastaan sanottavassa rationalisoinnissa, kunhan se tapahtuisi niiden periaatteiden mukaisesti, jotka SAK:kin on hyväksynyt. Näin ei kuitenkaan käy-

tännössä tapahdu,, toisin, sanoen, että se hyöty ja voitto, mitä rationalisoinnin avulla saavutetaan, tasapuolisesti jaetaan työntekijäin, työnantajain ja kuluttajapiirien välille hintojen alennuksen muodossa.' Tämä on käytännössä vallan syrjäytetty. Työnantajapiirit yrittävät saada saalista leijonan osan siitä voitosta ja hyödystä, mitä rationalisoinnilla aikaansaadaan, työntekijöille jäädessä miltei, yksinomaan entistä kireämpi työteho ja ansio tuotantokapasiteetin noususta. Nykyinen rationalisointi luo sellaisen palkkausjärjestelmän, ettei se käsitykseni mukaan ole missään 'suhteessa valtion palkkaohjepäätöksen mukainen, ja erikoisesti se sotii sen 7. pykälän I momentin määräyksiä vastaan.

Esimerkkinä voin mainita, että urakkahinnoittelu järjestettiin siten, että työntekijäin työnsuorituksen ja työtehon kasvaessa urakkahinnoittelu vastaavasti pienenee tuotantoyksikköä kohden jopa niin jyrkässä kaaressa, että kun suoritus kasvaa kolminkertaisesti niin ansion nousu on vain vajaat 30 %. Toisena esimerkkinä nykyisen järjestelmän edullisuudesta työnantajapiireille: Kehtuutyössä sai aikaisemmin työntekijä erään määrätyn urakkayksikön suorituksesta 30 mk, mutta nykyisen rationalisoinnin jälkeen vain 23:50. Tämä todistaa, miten suuressa määrin tuottaja hyöttyy tällaisen järjestelmän ansiosta. Työläiset eivät luonnollisestikaan voi tällaista suurta epäkohtaa hyväksyä, vaan reagoivat tällä hetkellä hyvin voimakkaasti niissä teollisuuslaitoksissa, joissa tätä järjestelmää noudatetaan.

Käsitykseni mukaan, jos aiotaan työrauha säilyttää kutomateollisuuden alalla, on SAK:n kiireellisesti ryhdyttävä toimenpiteisiin, että saataisiin aikaan sellainen valtiovallan ja SAK:n yhteinen elin, joka valvoisi rationalisointia koko maassa ja jonka hyväksyttäväksi olisi alistettava jokainen uusi urakkajärjestelmä, ennenkuin sitä voidaan käytännössä toteuttaa. Tämä sen vuoksi, että, me luottamusmiehet, emme kouluttamattomina ja perusteellista asiantuntemusta omaamatta voi taistella työnantajapiirejä vastaan niin perusteellisesti, kuin tämä laaja ja hyvin vaikea kysymys edellyttää.

P u h e e n j o h t a j a : Onko puhujalla esitettävänä kirjallisesti tuo ajatuksensa?

F. O k s a n e n : Täällä meillä, kun yleensä on puhuttu sosialisoinnista, on tässä suhteessa vedottu juuri siihen, että ne laitokset, jotka meillä on sosialisoitu, tuottavat tappiota, ja sen yhteydessä on pääasiassa vedottu Valtion Rautateihin. Mutta mielestäni tämä-vertaus on määrättyssä mielessä ontuva. Jos Valtion Rautateita hoidettaisiin asiallisesti, sillä tavoin, jolla työntekijöiden mielestä olisi asiallista, niin Valtion Rautateiden tappio tulisi olemaan paljon pienempi.

Täällä on sanottu, että siellä on järjettömiä työmenetelmiä. Tässä on perää, sillä järjestelyissä on vikaa. Ja nämä järjestelyt eivät tietenkään vaatisi kovinkaan suuria kustannuksia. Mutta en tiedä, mistä mahtanee johtua, johtuuko se juuri siitä, että ne piirit, jotka johtavat Valtion Rautateita, ovat niin paljon kallellaan yksityisiin, etteivät halua järjestää joustavasti Valtion Rautateiden toimintaa, ja tällä tavalla saadaa tästä laitoksesta kouluesimerkki, jolla vastustetaan, yleistä sosialisointia.

Mehän muuten tiedämme, että sosialisointi työntekijäin keskuudessa on herättänyt viime aikoina hyvin vilkasta mielenkiintoa. Ja yleisenä vaatimuksena työntekijöillä on se, että mitä pikimmin olisi saatava

suuryhtymät ja suurpankit yhteiskunnan haltuun.. Mehän tiedämme esimerkiksi, että nyt tällä kertaa, jos niin olisi, olisi moni asia toisin, ja meidän elinkustannusindeksimme, siis meidän tiemme inflaatiota kohden ei olisi niin viettävä, kuin se nyt on.. On sattunut joitakin semmoisia tärkeitä tapahtumia, jotka tässä yhteydessä on huomioitava.

Tahtoisin tässä nimenomaan korostaa sitä seikkaa, että eduskunnassa oli viime syksynä käsiteltävänä ns. hinnantasausrahasotkysymys, jolla rahastolla olisi pyritty saamaan näiden suurien yhtiöiden saama ylimääräinen voitto yhteiskunnan haltuun, ja näillä varoilla olisi tasattu niitä ostoja, jotka joudumme ulkomailta tekemään. Tämän asian yhteydessä eduskunnassa kävi niin valitettavasti — kun minun on jälleen palattava meidän niin monesti korostamaan yksimielisyyteen, — että 12 sosialidemokraattista kansanedustajaa tässä asiassa äänesti porvarien puolella ja tällä tavalla estettiin tämän hinnantasausrahasotkustuksen perustaminen, mikä varmasti olisi ollut ensiluokkaisena tärkeää, ja minä uskon, että tämä palkkataso ja nämä asiat eivät olisi tässä vaiheessa, missä ovat, jos tämä kysymys olisi saatettu toisella tavalla päätökseen.

Sitten tahtoisin muutamin sanoin puuttua kohtaan tuotantokomiteoista. Täällä ei liene yleisemmin tunnettua, että Rautatieläisten liiton johto on esittänyt rautatiehallitukselle, perustettavaksi tuotantokomiteoita, myöskin Valtion rautateiden sellaisille osille, joissa se ei ole lakimääräinen. Tässä yhteydessä haluaisin vain korostaa, että SAK:n tuleva työvaliokunta kiinnittäisi myöskin tähän asiaan huomiota ja kehottaisi rautatiehallitusta mahdollisimman pian ryhtymään neuvotteluihin tässä asiassa. Jos Valtion Rautateiden Kaikille osastoille saadaan tuotantokomiteat, niin siellä näiden työläisten edustajat — minä sen takaan ja alleviivaan, tuovat esiin niin paljon ja niin ihmeellisiä asioita, että ei monikaan, joka ei tunne sitä alaa, osaa sitä kuvitella. Juuri tässä kohdassa, jossa joudutaan käsittelemään miljoonia puukuutiomääriä, tuotantokomiteain järjestelmä toisi päivänvaloon ja esittäisi sellaisia seikkoja, jotka minun mielestäni asettaisivat Valtion Rautateiden tilinpäätöksen paljon edullisempaan valoon, ja tässä mielessä puolustaisi sosialisoinnin taloutta.

M. Taponen: Täällä on parikin kertaa kajottu tässä toisessa kohdassa olevaan rationalisointikohtaan. Tässä kutomotyöväen liiton työväen edustaja Sunell aivan oikein perusteli näitä kysymyksiä, mitkä vaikeudet on selvittää, miten tätä työtä oikein voidaan suorittaa työpaikoilla. Minulla ei olekaan tarpeellisia lähteä siis toistamaan niitä perusteita, vaan yhdyin täydellisesti niihin laajentamalla tätä käsitettä sikäli, että näitä periaatteita ulotettaisiin koskemaan kaikilla työaloilla, eikä vain kutomoteollisuudeh alalla työskenteleviä.

Täällä Korsi luki tämän ehdotuksen toisessa muodossa. Siinä on mielestäni sellainen puutteellisuus, joka tässä olisi oikaistava, että se muuten on hajanainen.

Toisen virkkeen kohdalla nimittäin tässä sanotaan näin:

"Tässä mielessä Edustajakokous pitää tarpeellisena, että ammattiyhdistysliikkeen eri elimet ja luottamushenkilöt ovat rationalisointia kehitettäessä ja sovellettaessa ja ohjaavat sitä oikeaan suuntaan."

Tästä siis puuttuu se kohta, mikä tämän pitäisi olla. Minä esittäisin tässä lisättäväksi sanan: *mukana*, siis tulisi tarkemmin kuulumaan:

"Tässä mielessä edustajakokous pitää tarpeellisenä, että ammattiyhdistysliikkeen eri elimet ja luottamushenkilöt ovat rationalisointia kehitettävässä ja sovellettaessa mukana", tulisi siis täydellinen virke.

Ja edelleen tämän kohdan loppuun liittäisin seuraavan lisäyksen siinä mielessä, että sitä ei ole varsinaisesti tässä näkyvissä, koska työnantajat juuri ovat, edellisenkin esityksen perusteella, kuten Sunnell esitti, kaiken sen rationalisoinnin kautta saadun hyödynkin vaatineet etupäässä itselleen. Tässä tulisi siis esityksessä huomioiduksi se kohta, jossa työpaikoilla ja kentällä voitaisiin paremmin valvoa työläistenkin osan saamista tästä tuloksesta. Esittäisin tässä tämän lisäyksen tähän seuraavasti:

"-...—ja toimittava siten, että rationalisoinnin kautta saatu hyöty tulee myöskin työntekijäin hyväksi kohonneiden ansioiden muodossa."

N. V a s i l j e f f : Tällä 3. kohdassa sanotaan:

"Valtion vaikutusvaltaa on tähänastista suuremmassa määrin ulotettava tärkeimpiin ja suurempiin yksityiskapitalistisiin yrityksiin" jne.

• Ehdottaisin vain, että siihen lisättäisiin:

"sekä työnantajien keskusjärjestön edustajien vaikutusvalta on saatava poistettua valtion osake-enemmistön omistamista laitoksista ja yrityksistä."

Kuten tiedätte, tämänhän on tärkeää monelle liitolle. Jämä on siksi otettava huomioon, että kaikissa neuvotteluissa palkka-asioista tai työehtosopimuksista on vastassa omittaisesti työnantajien keskusjärjestön miehet. Tämä tapahtuu, ei yhden eikä kahden liiton, vaan suurelta osalta kaikkien liittojen kohdalta. Kun ottaa huomioon, että Työnantajien Keskusliiton ja SAK:n pitäisi olla tasaveroiset neuvottelukumppaneina, ja käsitykseni mukaan ei niissä neuvotteluissa, joissa SAK ei ole mukana, vaan joku liitto, myöskään tarvitse olla työnantajien keskusjärjestön sormien pelissä. Tässä on tilanne ollut aina päinvastainen. Niitä herroja me tapasimme joka paikassa, niiden lusikka on joka sopassa mukana.' Eivätkös he tällä menettelyllä hallitse voimakkaammin tilannetta ajaen paremmin omia etujaan ja vastustavat meidän kohdalta esitettyjä saavutuksia ja parannuksia.

Jos teidän mielestänne on tämä tarpeeton, niin joka tapauksessa tätä 3. kohtaa pitäisin erittäin tärkeänä vähintään semmoisenaan menemään lävitse, mitä täällä oli sanottu. Yhdyn kannattamaan Mehdon, Hakulisen ja Airolan ehdotuksia.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi

• *

Puheenjohtaja: Kun täällä on esitetty paljon uusia muutosehdotuksia, ja kun asia lähetetään menettelytapavaliokuntaan, emme vielä voi hyväksyä niitä, niin ehdotan, ettei luettaisi näitä muutosehdotuksia enää. Tämä tapahtuu kaikki ajan voittamiseksi.

Ehdotus hyväksytään.

Puheenjohtaja: Sitten täällä on vielä ilmoitus:

Järjestävä valiokunta haluaa huomauttaa, että tänään on suunnitella jatkua kokousta kahdella tunnilla, eli klo 20:een, eikä 18:aan, kuten on aikaisemmin ilmoitettu. Suostuuko kokous tähän?

Ehdotukseen suostutaan.

- Puheenjohtaja: Sitten on aikaisemmin sovittu puheenjohtajien kanssa siitä, että itsekukin puheenjohtaja johtaa puhetta kaksi tuntia — mikäli ei asia jää kesken.

Näinollen minä luovutan puheenjohtajan tehtävät tov. Konttorille.
Puheenjohtaja (Kontturi): Seuraa työjärjestyksen HI kohta: Ammattiyhdistysliikkeen palkkapolitiikka.

Sihteeri (Hakala): Kun yhä edelleen syntyy epäselvyyttä, mihin kohtaan puheenvuoron pyytäjä on puheenvuoron pyytänyt, olisi parempi, että merkittäisiin ensiksikin' esitysnumero se ja se ja' esityksessä kohta se ja ae. Tämä siksi, että nyt tuodaan puheenvuoroja sellaisiinkin esityksiin, jotka tulevat myöhemmin esille. Siis esitys n:o se ja se ja kohta se ja se.

N. Hellberg: Kaikissa niissä maissa, joissa ammatillinen liike on noussut huomattavaksi yhteiskunnalliseksi ja taloudelliseksi tekijäksi, pyritään työväen palkkaehtoja järjestämään työehtosopimuksilla. Tämä periaate on hyväksytty myöskin meillä. Onhan kirjallisesti tehtyjen sopimusten noudattaminen ammattijärjestöissä ja työpaikoilla helpompaa ja selvempää kuin ilman sitä annettujen lupaus-ten toteuttaminen. Työnantajien mielivalta ja väärintulkinnat voidaan estää ja sen johdosta mainittujen kysymysten osalta turvata myöskin työrauha. Kuitenkin sopimus on molempia puolia velvoittava asiakirja, jonka työläisille tuottama etu-ei ole ilman muuta selvä. Siksi sopimusten tulee olla sisällöltään työläisille edullisia, ennenkuin niistä on heille hyötyä. Sopimuksia ei luonnollisesti tehdä muuta, kuin sen tuottaman edun tähden. Huono työehtosopimus muodostuu aaseksi työläisiä vastaan jarruksi eteenpäinmenolle.

Meillä sopimuskohtaisuus on suhteellisen nuorta, ja siksi siinä ilmenee juuri puutteellisuuksia. Eräs sellainen tip. sopimusten kirjavuus sikäli, ettei, menettely luottamusmieskysymyksessä ym. yleisluontoisissa seikoissa ole samanlainen eri liittojen sopimuksissa. Tämä aiheuttaa sen, että työnantajat saavat mahdollisuudet yleistää sopimustemme heikot kohdat useimpienkin liittojen sopimuksiin. Siksi on ollut puhe siitä, ettei SAK:n taholta ole järjestetty sellaista sopimusten tarkkailua ja hyväksymistä, kuin Työnantajaliiton taholta on käytännössä. Kun meillä on sellaiset elimet kuin Työneuvosto ja Työtuomioistuin, saattavat tällaiset näistä ja muista tulkintoja antavat elimet käydä entistä tärkeämmiksi. Siksi tällainen sopimusten, tarkkailuelimen perustaminen SAK:n yhteyteen on välttämätöntä. .

Yhdyn esitykseen myöskin siinä; että SAK:n edustajien on ainakin silloin oltava neuvotteluissa mukana, kun eri liittojen sopimusten yleisluontoisista seikoista on kysymys. >

Tärkeiden elintarvikkeiden hintasäännöstelystä luopumisen jälkeen on palkkasäännöstelystä luopuminen tullut hyvin ajankohtaiseksi. Palkkasäännöstely ja palkkojen normeeraaminen on aina x>llut ammatilliselle liikkeelle hyvin vastenmielinen. Esimerkkinä tästä haluan > palauttaa mieleen 25. p:nä helmikuuta 1943 SAK:n Sosialiministeriölle lähettämän kirjelmän erään kohdan, jossa sanotaan:

"Palkkojen normeerauksesta on kuluneen talven aikana saatu eräitä kokemuksia 'metsätoissa', joissa normeeraus suoritettiin viime syksynä. Vaikka talouselämän palkkojen normeerauksessa ovat mukana työntekijäin järjestöt, ovat siinä ilmenneet käytännölliset vaikeudet ja eräät työläisille erittäin epäedulliset seuraamukset saaneet aikaan suorastaan vihamielisen asenteen palkkojen normeerausta vastaan työläisten keskuudessa. Erityisesti tämä tulee näkyviin niillä aloilla,

joilla työntekijät kautta vuosien ovat tottuneet järjestöjensä avulla itse sopimaan palkoistaan työnantajajärjestöjen kanssa."

Nyt meillä on rauhantila ja voimakkaat ammatilliset järjestöt sekä useammalla alalla työehtosopimukset voimassa.

Valtioneuvosto on äskettäin korottanut palkkoja ja siten jo tavallaan määritellyt minimipalkat saattaen muun muassa maataloustyöläiset samaan asemaan kuin muutkin työläiset. Palkkasäännöstelystä luopumiselle on näinollen paljon paremmat edellytykset kuin ennen. Siksi palkkasäännöstelystä luopumisesta olisikin päätettävä mahdollisimman nopeasti. SAK:n onkin ryhdyttävä käytännöllisiin toimenpiteisiin palkkasäännöstelypäätyästä luopumiseksi, koska se on ainoa tie, jolla palkkakysymystä tästä lähtien voidaan menestyksellä hoitaa.

Palkkasäännöstelystä luopumisen ehtona on erällä porvarillisilla tavoilla mainittu myöskin hintasäännöstelystä kokonaan luopuminen. Tällainen vaatimus on mielestäni perusteeton ja työtätekeville erittäin vaarallinen tällaisena tavarankiukkuuden aikana. Päinvastoin hintasäännöstelystä luopuminen tärkeiden elintarvikkeiden kohdalla on pahasti horjuttaen jo sellaisenaan kohdannut palkkasäännöstelyä. Kuitenkin hyvin monien ja välttämättömien tavara-artikkeleiden kohdalla on hintakontrolli olemassa, ja mielestäni tätä kontrollia on mahdollisuuksien mukaan tiukennettavakin. Hintakontrollin lopettamiseen on mentävä vasta silloin ja, niiden artikkeleiden kohdalta, joita on jo runsaasti saatavissa ja hintojen nousua ei yli normaalihinnan ole¹ odotettavissa.

Siis -palkkaohjepäätöksestä luopumisen ehtona ei suinkaan saa olla hintakontrollin lopettaminen, vaan päinvastoin on hintakontrollia tiukennettava entisestään, ja toivoisin SAK:n uuden työvaliokunnan käyttävän kaiken mahdollisen vaikutusvaltansa Hinta- ja palkkanuostossa, jotta se voisi tämän kysymyksen hoitaa kaikkia palkkatyöläisiä tyydyttävällä tavalla.

Puheenjohtaja: Kello onkin 12, joten alkaa ruokailuloma. Kokous keskeytetään klo 12.

Kokousta jatketaan klo 14.

Puheenjohtaja: Kokoukselle pyydän huomauttaa, että -toin^v on rajoitettu aika käytettävissä, niin koetettaisiin välttää toistoja, että jos joku puhujista puhuu saman kuin jälkimmäinenkin on aikonut, olisi esityksessä paras yhtyä siihen, ja päätöslauselmaehdotus olisi jätettävä kirjallisesti. Lisäksi pyydetään huomauttaa, että puheenvuoroja ei saa tuoda muuta, kuin siitä kohdasta, mitä kokous käsittelee. Täällä, on nyt niin paljon puheenvuoroja tuotu koko esityslistan asioista, että sihteeri on epätietoinen, mitä myöntää, mitä ei. Siis: silloin, kun asiaa käsitellään, kirjoitetaan puheenvuoronne valmiiksi ja lähettäkää lappu tänne. Silloin pysyy täällä pöydällä sihteeri vähän selvillä asiasta, eikä tule mitään sekaannusta. Tämä otettaneen huomioon.

Lisäksi ovat pikakirjoittajat pyytäneet huomauttamaan, että puhujat puhuisivat mikrofonin mahdollisimman selvästi, että heidän ajatuksensa voitaisiin saada paperille. On tapahtunut, että on jäänyt joitakin asioita pois, että on puhuttu sen verran mikrofonin viereen, että se on häirinnyt ääntä niin paljon[^] ettei ole saatu mitään selvää.

I. Kotokaski: Haluan kiinnittää arvoisan edustajakokouksen huomiota käsiteltävänä olevan SAK:n palkkapolitiikkaesityksen pää-

tösiauselman'7. kohtaan, jossa määritellään ohjelma naisten palkkakysymykseksi. Mainituissa kohdassa sanotaan, että 'kysymys mies- ja naistyöntekijäin palkoista on asiallisesti selvitettävä ja pyrittävä ratkaisemaan ensi kädessä sen periaatteen mukaan, että samanarvoisesta työnsuorituksesta on maksettava sama palkka sukupuoleen ja siviilisäätyyn katsomatta.

Käsityksenäni haluaisin lausua, että mainitunlainen periaatteellinen kannanilmaisuus on jo edellisessä edustajakokouksessa hyväksytty, joten olisin odottanut, et'ä tässä kokouksessa olisi voitu esittää joitakin käytännöllisempiä toimenpiteitä asiassa. Ammattiyhdistysliikkeen asema on muuttunut näiden edustajakokouksien välillä siinä määrin, että tällainen toivomus, voidaan esittää. Mutta jos tämän kokouksen voidaan osoittaa ylimalkaisuudesta huolimatta vaikuttavan sen, että voidaan ryhtyä vaikkapa kaikkein selvimmässä tapauksessa soveltamaan esimerkiksi työehtosopimuksissa sama-palkka-periaatetta käytännössä, ovat ammattiyhdistysliikkeen toimintaan osallistuneet naiset erittäin tyytyväisiä. Mutta niinkuin sanoin, -kohta sellaisenaan ei vielä lupaa mitään käytännöllisiä toimenpiteitä.

Sodanjälkeisessä maailmassa on naisten vaatimus sama-palkkaisuudesta jo tullut sellaiseksi selviöksi, ettei sitä missään muussa maassa voitaisi pitää epäselvänä kuin meillä. Meidän maassamme naisten palkkakysymystä käsiteltäessä on otettava huomioon, että palkat on sidottu vuonna 1945 hyväksyttyyn palkkaohjepäätökseen, jonka seurauksena siten onkin, että palkat kautta linjan ovat ensi kädessä luokitellut miesten ja naisten palkkoihin ja joka luokittelu ei ole oikeutta ammattitaitoisille naistyöntekijöille. Tyypillisenä esimerkkinä voin mainita lääketyöntekijäin liiton työsopimuksen määräyksen, jossa määritellään palkka sen mukaan, miten kauan myyjä on ollut palveluksessa, mutta samalla esiintyvä naisten palkka on markkamääräisesti alhaisempi. Sama ilmenee kirjanpitiäjien yni. kohdalla. Tässä yhteydessä on kuitenkin mainittava, että se palkkaohjepäätös, joka edelleen on voimassa, määrittelee huomattavia korjauksia juuri naisten palkkojen kohdalla. Ja tästä työtätekevät naiset lausuvat kiitollisuutensa ammattiyhdistysliikkeelle.

Me emme kuitenkaan voi muuttaa sitä seikkaa, että se ei muuta käsitystä naistyövoiman alempiarvoisuudesta.

Kun SAK:n palkka- ja hintapolitiikka-alustuksen perusteluissa mainitaan yhdeksi tavoitteeksi palkkaohjepäätöksestä luopuminen, <fi> syytä kajota siihen tässä yhteydessä. Naisten palkkojen luokittelun erilleen miesten palkoista on aiheuttanut yksityiskapitalistien voiton tavoitteluun perustuva tuotantomuoto. Meillä on naisten alhaisesta palkkatasosta vielä aivan Juoreita kokemuksia sodan edellisiltä ajoilta. Varsinkin kutomotyöalalla olivat palkat erikoisen alhaiset, sillä järjestäminen oli erikoisen heikkoa, mutta palkkaohjepäätöksen voimaantulua on saavutettu kohtalain elintaso.

Samalla kuin esitän luopumisen palkkaohjepäätöksestä käytännöllisiä ratkaisuja varten, naisten palkkauksen kohdalla, niin mitä takeita on siitä, etteikö nuo edellämainitut seikat vaikuta naisten, palkkatasoon yleensä? Onhan ollut jo nytkin havaittavissa luisuntaa alaspäin. Kun on ollut elettävä maamme taloudellisesti raskaat jälleerakennusvaiheet, ovat työtätekevät naiset suhtautuneet pidättyvästi palkkakysymyksiin. Kuitenkin meillä on syytä odottaa, että sellainen

voima kuin ammatillinen järjestäytyminen antaa tukea myöskin heidän oikeutetuille vaatimuksilleen. Silloin niitä voidaan ryhtyä käytännössä toteuttamaan. Jos annetaan edelleen elää sen käsityksen, että samanarvoisuus vaikuttaa häiritsevästi tuotantoelämään ja tuottaa vahinkoa kansantaloudellisesti, emme voi ylpeillä demokraattisilla vapauksillamme. Kuinka voidaan puhua eri sukupuolten tasavertaisuuden haitallisesta vaikutuksesta, kun naapurimaassamme Neuvostoliitossa on jo koko sen olemassaoloajan toteutettu naisten palkkauksessa tasavertaisuutta ja voitu osoittaa ainutlaatuista taloudellista nousua. Meillä parhaillaan ponnistellaan tuotantotehon kohottamiseksi. Eikö naisten eriarvoisuuden poistamisen avulla päästäisi tällä tavalla eteenpäin, herätettäisiin innostusta ja työniloa, tietoisuutta siitä, että nainen työntekijänä on tasavertainen kansalainen. Se ei voisi olla vaikuttamatta tuotannon kohoamiseen, joka on osa nykyisenkin ammattiyhdistysliikkeen tunnuksista.

Kaiken edellä esitetyn perusteella pyydän esittää SAK:n palkkapoliitiikkaa koskevan esityksen päätöslauselman 7. kohtaan täydennykseksi:

"Kannanmäärityksessä ammattiliitoille annetaan velvoitus, samalla kun luovutaan palkkaohjepäätöksestä, toteuttaa työehtosopimuksissa samanlaisesta työmäärästä samaa palkka-periaatetta."

A. Geijer: Tässä SAK:n vastaisen suunnitelman III-kohdassa käsitellään työehtoja ja palkkausnäkökohtia. Sivulla 11 on eräs lause, joka antoi minulle aiheen pyytää tämä-puheenvuoro.

"Työmarkkinoilla havaittavaan jatkuvaan jännitykseen on suurimpana syynä hintatason useissa tapauksissa kohtuuton nousu, jota ei ole korvaamassa vastaavanlainen palkkojen kohoaminen."

Tässä on oikeastaan sellainen asla, joka antaa SAK:lle vuodesta vuoteen työtä, monessa tapauksessa turhaakin työtä.. Mehän olemme huomanneet sen, että SAK:n ohjelmassa on ollut tällainen pykälä, jossa on mainittu, että hintataso olisi saatava vakiintumaan. Mutta se, että tämä hintataso ei ole vakiintunut, se syy ei suinkaan ole ollut pääasiassa SAK:n niissä toimenpiteissä, mitä tähän asti on tehty, mutta joka tapauksessa vika siihen, että hintataso ei ole päässyt vakiintumaan, on niissä piireissä, jotka kaikkein enimminkin hyötyvät tämän hintatason epävakaudesta, sillä mehän ymmärrämme, että työmies ei koskaan hyödy siitä, että hinnat lähtevät liikkeelle ja palkat kulkevat perässä.

Ja ne piirit, jotka tästä asiasta kaikkein enimminkin hyötyvät, ovat liian lähellä sitä paikkaa, missä näistä päätetään, siis maan hallitusta. Minä uskallan väittää, että ellei aivan lähitulevaisuudessa saada tätä hinta- ja palkkarintamalla jatkuvaa epävakaaisuutta hillityksi, niin usko ja luottamus ammattiyhdistysliikkeen voimaan ja kykyyn alkaa horjua, ja silloin tulee taas eteen se kysymys, että onko korpilakot jne. oikeutettuja. Ja tämä varmaan, merkitsee myös sitä, että tätä sairasta talouselämän ruumista tällä kertaa ei pysty parantamaan kukaan muu kuin SAK. Siinä on tehtävä ankaria leikkauksia SAK:n ollessa lääkärinä ja työväen poliittisten puolueitten ollessa terveyssisarina, koska maan hallitus ei jaksakaan tätä asiaa hillitä. Ja senvuoksi tämän kappaleen yhteydessä minä esittäisin tämän kokouksen" toimeksiannoksi Vaikuttavalle työvaliokunnalle seuraavaa,

että tämä edustajakokous velvoittaisi työvaliokunnan harkitsemaan koko SAK:n käsittävää joukkoesiintymistä, ellei muuten todellista hintasulkua saada aikaan.

O. Leskinen: Esittelyvihkossa on useita työvaliokunnan ehdotuksia aloilta, jotka koskevat palkkakysymyksiä ja niiden hoitamista ja myöskin järjestelyjä. Ne epäkohdat, jotka tämä palkkaus aiheuttaa eri työläisryhmissä ja josta, täällä eilispäivänä, mennyttä toimintaa arvosteltaessa on tuotu paljon esille, johtuivat suurimmalta osalta siitä, että varsinaisesti palkkakysymysten järjestäminen ei ole viimeksi kuluneiden vuosien aikana ollut yksinomaan työmarkkinajärjestöjen keskinäinen asia, vaan siihen on painavan sanansa sanonut valtiovalan elin. On ymmärrettävää, että silloin kun palkka-asioita hoidetaan suurempana kokonaisuutena, eikä" kullakin erikoisryhmillä ole ratkaisuvaiheessa mahdollisuutta esittää omia erikoisia vaatimuksiaan, niin niihin jää pakosta silloin puutteellisuuksia, joissa on arvos-
telemisen sijaa.

Niin myös sen liiton jäsenten, joita edustan, palkkausmahdollisuudet ovat perin puutteelliset, eikä ole voitu silloin enempää tehostaa tavalla, joka olisi tyydyttänyt jäsenistöä. Tähän on esteenä, niinkuin usean muunkin ryhmän kohdalla, että niitä-tönläisryhmiä, joissa on joitakin erikoiskysymyksiä, ei kokonaisuutta ratkaistaessa oteta huomioon. Samoin on myöskin meidän kohdaltamme jäänyt huomioonottamatta työn kausiluontoisuus. Siksi palkkasäännöstely onkin meidän piirissämme ollut koko palkkapäätöksen voimassaoloajan hyvin ankaran arvostelun alaisena. Kuitenkin meidän liittomme jäsenet ovat ymmärtäneet tämän palkkasäännöstelyn olevan välttämätöntä silloin, kun työmarkkinat tarvitsevat rauhaa tuotannon kohottamiselle. Mutta sitä eivät meidän enempää kuin muutkaan, työläiset jaksaa ymmärtää, että samanaikaisesti, kun tuotanto nousee ja työteho kasvaa, he eivät saa työstään sitä osuutta, mikä heille kuuluisi, vaan se menee yksinomaan tuottajapareille. Tätä tuotta japiireille menevää voitto-osuutta suojelee palkkaohjepäätös. Joka kerta, kun on ollut kysymys voittomarkkinain saamisesta työntekijäin kanssa, ovat työntantajat vetäytyneet palkkaohjepäätöksen suojiin. Kun nyt, jolloin on, maassa saatu tuotanto nousemaan niinkin huomattavasti kuin se tällä kertaa on ja on tullut kysymykseen palkkasäännöstelystä luopuminen, otettiin se myöskin meidän tahollamme tyydytyksellä vastaan siinä muodossa, mitä siitä on esitetty ja mihin SAK esityksessään pää-
tynyt, että vielä vallitsevan tarvikkeiden niukkuuden takia jäisi hintasäännöstely voimaan ja ettei molempien säännöstelyjen purkaminen tässä vaiheessa aiheuttaisi sitä jatkuvasti, että hintojen nostamisella voisivat tuottajapiirit edelleen pitää voitto-osuuksista, samansuuruisen osan tai myöskin suurentaa sitä. Tässä esittelyvihkossa havaitaan se tilanne, että ammatilliset järjestöt vaikutusvallallaan voisivat toisaalta painostaa työnantajaa luovuttamaan voitto-osuudestaan myöskin työntekijöille osan, kun toisaalta valtion elimet olisivat vastassa tai edessä jarruttamassa hintojen nousua. Jo aikaisemmin talvella Jiit-
tomme perusjärjestöt tekivät tämänsuuntaisia esityksiä liitolle, ja huh-
tikuussa pidetty liittomme valtuuston kokous teki myöskin' yksimiellisen esityksen tällaisista toimenpiteistä, jonka se saattoi myöskin SAK:n työvaliokunnan tietoon.

SAK:n työvaliokunnan esityksessä sen ohjelman kohta "ammattiyh-

distysliikkeen palkkapolitiikka" ja sen päätöslauselma ovat mielestäni osuneet oikeaan, ja siksi olisikin toivottavaa, että tämä tapahtuisi jo lähiaikoina.

T. Leivo-Larsson: Minä en halua iässä yhteydessä sen enempää puuttua siihen eroon, mikä vallitsee kapitalistisen ja sosialistisen talousjärjestelmän välillä, koska siitä on paljon puhuttu ja koska minä oletan, että ne edustajat, jotka täällä ovat, tuntevat tämän eron ilman muuta. Sen sijaan puutun vuorostaan tähän 7. kohtaan, jossa nimenomaan puhutaan naisten palkoista.

Minä hyväksyn tässä kohdassa esitetyn ajatuksen, että toimitetaan tutkimus ja että SAK siis valvoo sitä, että tämä ero saataisiin pienemmään taikka että saadaan palkat maksetuiksi työnsuorituksen mukaan eikä sen mukaan, suorittaako työtä mies vai nainen. Kun oli kysymys tästä toimintakertomuksesta, niin silloin kävi selville, että nimenomaan määrätyillä ammattialoilla oli havaittavissa suuria epäkohtia, jotka syntyivät palkkaohjepäätöksen pohjalla, kun oli siirretty tähän miehen ja naisen palkkaukseen eikä tähän työpalkkaukseen. Meillä on, niinkuin täällä, kuulimme, vaatetusalalla totuttu siihen, että työstä maksetaan palkka eikä siitä, onko kysymyksessä mies vai nainen, joka sen suorittaa. Mutta toisaalta on todettavissa esim. liikealalla, mistä Kotakoski täällä mainitsi, että siellä on huolimatta lästä palkkaohjepäätöksestä kuitenkin saatu aikaan sellainen sopimus, että eroa on vähennetty, siis ei ole olemassa samaa eroa liikealalla naisten ja miesten palkkojen välillä kuin monilla muilla aloilla on. Edelleenkin tätä eroa voidaan pienentää. Samoin on todettavissa, että kirjatyöntekijöillä, sikäli kuin olen kuullut, - on tarifeissansa palkka työn mukaan eikä sen mukaan, kumpaa sukupuolta oleva henkilö sitä suorittaa. Näinollen on siis käytännöllisesti osoitettu, että voidaan sitä, palkkaa maksaa senkin mukaan, mistä työstä on kysymys.

Toisaalta on myöskin todettava, että miestenkin keskuudessa on eriarvoisia työntekijöitä, on heikompia yksilöitä ja vahvempia yksilöitä ruumiin voimiinkin nähden, ja työsuoritusahan ei yksin riipu siitäkään. On myös järkeen nähden todettavissa miestenkin keskuudessa vissiä eroavaisuutta. Mutta vielä ei ole koskaan puhuttu siitä, että olisi ollut älykkäämpien ja tyhmien palkka, vaan on olemassa miesten palkka ja naisten palkka, ja näinollen minusta tuntuu, että tässä naisille on ilmeisesti tapahtunut ja on tapahtumassa suurta vääryyttä, jos tätä tietä edelleen jatketaan» Sen takia minusta tuntuisi, että olisi hyvin tärkeätä, että SAK ryhtyisi entistä määrätietoisemmin toteuttamaan sitä periaatetta, joka työväenjärjestöissä yleensä on hyväksytty, että naisten ja miesten palkkauksessa! ei tehdä eroa, vaan että palkka maksetaan työsuorituksen mukaan. Tästä olisi erikoisen tärkeätä huomauttaa liitoille, että liitot käyttävät myöskin tätä periaatetta työehtosopimuksia tehdessään.

Täällä joku puheessaan huomautti siitä, että SAK:n pitäisi tarkkailla liittojen työehtosopimuksia ja pitää huolta siitä, että ne tapahtuisi ainakin määrätyillä kohdillaan vissin periaatteellisen yhteyden pohjalla. Minusta tuntuukin, että tämä huomautus on aivan oikea, ja erikoisesti juuri tässä palkkauskysymyksessä olisi hyvä, että SAK valvoisi, että liitot noudattavat tätä periaatetta.

Minusta olisi myöskin toivottavaa, että naiset saisivat oikeuden osallistua näihin neuvotteluihin, silloin kun on kysymyksessä sem-

moiset ammattialat, joissa naiset ovat hyvin suurena enemmistönä. Edelleen miusta tuntuisi siltä, että jos pyritään yleensä tasapainoisen tilan luomiseen yhteiskunnassa, niin on välttämätöntä, että naisten palkkaus ei laahaa perässä, vaan kulkee rinnan miesten kanssa, sillä muuten selvästi joudutaan siihen, että väitetään, että naisten tasapalkkauksen tielle kuitenkaan ei voida mennä, että naiset ovat tähän syyppäät, mutta siihen on syynä juuri se palkkapolitiikka, jota harjoitetaan, nimittäin se, joka luokittelee naisten suorittaman työn halpa-arvoisemmaksi kuin miesten työn.

L. Metsämäki: Kiinnitän huomiotanne tämän kohdan kahdeksanteen pönteeseen, jossa puhutaan valtion ja kuntien palveluksessa olevien palkka- ym. ehtojen yhdenmukaisuudesta muiden työntekijöiden kanssa. Tässä viimeisessä virkkeessä sanotaan:

"Samalla on kuitenkin korostettava sitä, että työntekijäin sosiaaliin etuihin sekä määrätyin edellytyksin myös palkkaehtoihin nähden edellä tarkoitettujen yhteisöjen tulee esiintyä esikuvallisina työntantajina."

Me kunnanvirkamiehet emme ymmärrä, mitä tarkoitetaan tuolla "määrätyin edellytyksin". Meidän käsityksemme on se, että valtio ja kunnat voivat esiintyä mallityöntantajina ilman mitään määrättyjä edellytyksiä, ilman, mitään varauksia. Sentähden me toivomme, että näihin ponsiin tehtäisiin sellainen selvennys, että tämä viimeinen virke muutettaisiin kuulumaan:

"Samalla on korostettava sitä, että työntekijäin, sosiaaliin etuihin ja elinehtoihin nähden edellä tarkoitettujen yhteisöjen tulee esiintyä esikuvallisina työntantajina."

Jätetään siis tämä pois siitä, jossa puhutaan "määrätyillä edellytyksillä", että tämä kohta on varaukseton.

E. Saarinen: Noudattaen puheenjohtajan hyvää ohjetta pyydän vain yhtyä Metsämäen ehdotukseen tältä kohdista.

J. Kivistö: Kahden edelläolevan puheenvuoron käyttäjän puheenvuorojen johdosta minä huomautan, että sana "määrätyin edellytyksin" on hyvin harkiten siihen otettu sen takia, että ilman muuta ei voida sanoa, että kunnan pitää olla mallina kaikkina aikoina esim. palkkoihin nähden. Meillä on tällä kertaakin palkkasäännöstely voimassa, ja näin ollen ei ole mahdollisuutta sanoa, että kunnan pitää maksaa parempia palkkoja kuin yksityisten. Sentä tuo "määrätty" on ollut siihen otettava.

A. Saarinen: Palkkapolitiikkaa koskevan päätöslauselmaehdotuksen ensimmäisessä kohdassa kiinnitetään huomiota urakkatyöjärjestelmän kehittämiseen, joka valtion palkka- ja tuotantopoliittisen tilanteen johdosta on meidän maassamme tullut erikoisen ajankohtaiseksi. Tähän kysymykseen on ammatillisesti järjestäytynyt työväki aina kiinnittänyt huomiota, mutta suhtautunut myöskin siihen eri aikoina hyvin eri tavoin. Muun muassa ovat rakennustyöläiset aikoinaan suhtautuneet tähän kysymykseen täysin kielteisestikin. Tästä huolimatta on etupäässä ammattityöläisten kohdalta saatu rakennustyöteollisuudessa aikaan monipuolisia ja yksityiskohtaisia urakkahinnoitteluja. Erilainen asennoituminen tähän kysymykseen johtuu monista erityistä, ja etupäässä siinä ovat olleet ratkaisevana tekijänä kulloinkin työ- ja palkkamarkkinoilla vallitsevat olosuhteet. Kuten työvaliokunnan asiaa koskevassa perustelussa lausutaan, on urakka-

työjärjestelmän tähänastista laajemmalla käytäntöön ulottamisella' enistä suurempi merkitys. Tämä työvaliokunnan kanta on täysin sopu-soinnussa jäsenistön keskuudessa vallitsevan käsityksen kanssa, sillä ainakin vuodesta 1945 lähtien on Rakennustyöläisten liiton perusjärjestöissä asiaa käsitelty ja tehty tuollaisia päätöksiä. Se, että urak-katyökyksymys viime vuosien aikana on tullut erikoisen ajankohtai-seksi ja että työntekijät suhtautuvat siihen myönteisesti, johtuu toi-saalta siitä tosiasiasta, että työväenluokan oman elintason huomattava kohottaminen on mahdollista vain lisäämällä tuotantoa. Tosin se voi-daan, lopputulos, saada myöskin kansantulon oikeudenmukaisemman jaon kautta, johon meidän myöskin on pyrittävä, mutta eräs ratkai-seva tekijä joka tapauksessa on tuotannon kohottaminen. Toisaalta, tähän myönteiseen asennoitumiseen vaikuttaa myöskin se, että mah-dollisimman oikeudenmukainen urakkatyöjärjestelmä takaa parem-mat ansiomahdollisuudet kuin aikapalkkajärjestely. Samalla se an-taa myös suuremman henkilökohtaisen vapauden työntekijälle itselleen, sillä urakkatöissä ei työntekijä ole työnjohdon alituksen sil-mälläpidon alaisena sillä tavoin kuin aikapalkalla työskentelevä. Urak-katyöjärjestelmällä on vielä kokonaisuuden kannalta se huomattava etu, että työntekijäin suurelta osin ansioiden lisäykset eivät vaikuta tuotantokustannuksia ja hintoja kohottavasti, mikäli sitä käytetään ja sovelletaan oikealla tavalla. Kysymyksen myönteisellä ratkaisulla on näinollen suuri merkitys, niin myöskin hintapolitiikan kannalta, joka työväenluokan elintason kohottamisessa näyttelee • niin ratkaisevan tärkeää osaa.

Katsoipa asiaa siis miltä kannalta hyvänsä, niin urakkatyöjärjes-telmä ei ole vastoin työntekijäin etuja, vaan päinvastoin. Käsityk-seni mukaan voi ammattiyhdistysliikkeemme nykyisillä voimavaroil-laan valvoa, että se saadaan tuoduksi esille sopimuksia tehtäessä ja että siitä koituu mahdollisuus hyötyä työntekijöille. Mikään hiostus-systeemi ei luonnollisestikaan millään tavalla saa tulla kysymykse'en, siitä on tietysti etupäässä ammatillisten järjestöjen pidettävä huolta. Mutta kysymyksen käytännöllinen toteuttaminen, ainakin" rakennus-teollisuudessa, nykytilanteen vallitessa on ollut jokseenkin mahdo-tonta. Olemme päinvastoin joutuneet poistamaan eräistä sopimuksista entisiä urakkahinnoitteluja, koska ne ovat menettäneet kokonaan käy-tännöllisen merkityksensä nykyisen palkkasäännöstelyn vallitessa, sillä urakkahintoja ei ole voitu korottaa sopimusteitse läheskään sa-massa suhteessa, kuin ne käytännössä ovat kohonneet useissa tapauk-sissa. Vaikka työnantajat neuvottelijissa myöntävätkin, että he mak-savat huomattavasti korkeampia palkkoja, kuin mitä sopimukset si-nänsä jo edellyttäisivätkin, niin he näissä neuvotteluissa tavallisesti hyvin kylmästi suhtautuvat liittomme esityksiin ja tyytyvät viittaama-an vain palkkasäännöstelypäätöksen kysymyksenalaiseen mää-räykseen. Kun tilanne on näin nurinkurinen, että vuosikymmenien työllä ja ponnistuksilla saadut urakkahinnoittelut menettävät palkka-säännöstelyn vuoksi käytännöllisen merkityksensä, ei voi olla puhetta hallituksen ilrakkahinnoittelun laajentamisesta aloille, joilla hinnoit-telua ei aikaisemmin ole ollut. Tällaisia työaloja on rakennus-teollisuudessa paljon ja laajoja, sekatyö ja kallion louhintaa, jossa meidän liittomme' suurelta osalta työskentelee. Kun asianlaita on näin, niin urakkatyöjärjestelmän laajentamisvaatimukselle rakennus-

teollisuudessa ei ole toteuttamisen mahdollisuuksia niin kauan, kuin nykyinen palkkasäännöstely on voimassa. Tämän ja niiden syiden' vuoksi, joita täällä jo тов. Leskinen on esittänyt, on meidän liittomme omaksunut sen kannan, että palkkasäännöstelystä olisi luovuttava mitä pikimmin.

Työvaliokunnan päätöslauselmaehdotuksessa puhutaan myöskin keksintöjen palkitsemisesta. 'Asiasta' on mm. Rakennustyöläisten liiton Juurikorven osasto tehnyt esityksen, jossa eräänä kuvaavana käytännöllisenä esimerkkinä mainitaan, että työntekijäin' toimesta suoritettujen tuotantoa kohottavien keksintöjen vuoksi urakkapalkat on alennettu 50—15 prosenttiin eli yhtä paljon kuin tuotanto on näillä keksinnöillä kohonnut. Näinhän käytäntö tietääkseni on ollut myöskin kaikilla muilla työaloilla. Tällainen epäoikeudenmukaisuus on saatava voitetuksi, sillä se on omiaan estämään työväen mielenkiintoa tuotantoa edistäviä teknillisiä parannuksia, juuri keksintöjä kohtaan. Kuitenkin juuri työntekijöillä on mitä suurimmat edellytykset omaloitteisesti tätä tietä kohottaa tuotantoa, koska he itse välittömästi siihen osallistuvat, jos vain annetaan takeet siitä; että heidän Suorittamistaan parannuksista koituu hyöty heille eikä kapitalisteille. Tämän johdosta olisikin SAK:n ryhdyttävä pikaisiin käytännöllisiin toimenpiteisiin, jotta kysymys saataisiin ratkaistuksi niin, että työntekijät todella suostuvat siihen, että saavat kohonneiden ansioiden muodossa palkkion tekemistään keksinnöistä ja työmenetelmien parantamisesta.

E. Sahlman: Tässä 8. kohdassa puhutaan valtiosta mallityönantajana. Näinhän ei tosin vielä ole, mutta siihenhän' me pyrimme. Useimmissa valtion laitoksissa on vasta nyt käytyjen sotien jälkeen päästy työehtosopimusten piiriin. Samoin todetaan, että yleensä työehtosopimusten palkkaus- ja muiden kohtien tulkinta jatkuvasti aiheuttaa työnantajien edustajien puolelta' omalaatuisia tulkintoja. Sanotaan, että valtion täytyisi olla maUityönohtaja, mutta kuitenkin tiedetään, että esimerkiksi järjestetään sahoilla yms. valtion työaloilla työolot huomommiksi kuin vastaavilla yksityisillä aloilla, koska juttuihenkilöt, jotka edustavat yksityiskapitalisteja ja heidän teollisuuslaitoksiaan, ovat määrittelemässä valtion, kuntien ja muiden yhteisöjen työehtosopimuksia. Samanaikaisesti valtion laitosten johtavat Henkilöt ovat yhteistoiminnassa yksityiskapitalistien kanssa esimerkiksi hankintoihin nähden hyödyttäneet valtion kustannuksella yksityisiä liikelaitoksia.

Kuinka on sitten sosiaalisten etujen kanssa? Tiedämme, että sosiaalisen lainsäädännön' tiellä on kehitys kulkenut aimo askeleen eteenpäin. Mutta samanaikaisesti vasta nyt otetaan ensi askeleita Valionrautateillä. Hiljattain on päästy useilla aloilla vasta 8 tunnin työaikalain piiriin. Ammattien tarkastuksessa samoin on lähdetty vanhasta käsityksestä, että ammattientarkastajat ovat vain yksityisteollisuuslaitoksia varten. Vieläkin vallitsee huomattavia eroavaisuuksia valtion viran- ja toimenhaltijain sekä työsopimuksen varassa olevien työntekijöiden kesken kesäloma-, ikälisä- ym. etuisuuksiin nähden, vaikka asiallisesti usein täytyisi olla niin, että esimerkiksi raskasta vuorotyötä tekevät ruumiillisen työntekijät asetettaisiin loma- ym. sosiaaliin etuihin nähden edullisempaan asemaan.

Sitten valtion laitoksissa palvelevien palkkaus. On varmaa, että missään muualla ei tunneta niin monipuolista ja sekavaa palkkaussys-

teemiä kuin esim. rautatiellä. Siellä on käytännössä niin monta ylimystä, muonarahoja, kilometrirahaja ja lukemattomia muita nimikkeitä, "jotka sekottavat yhtenäisen palkkausjärjestelmän. Siellä juuri on saatu työntekijät ja alemmat viran- ja toimenhaltijat karsinoitumaan omaan etupiiriinsä, jotka- ovat taistelleet yhteistä, esim. ammattiyhdistysten virallista palkkapolitiikkaa vastaan ja täten aiheuttaneet sen, että emme ole päässeet yhtenäisenä esiintymään tasavertaisena yksityiskapitaliittien puserruksessa olevien työntekijöiden yhteisessä rintamassa. Täten mallityöehtojaksi pääseminen edellyttää sitä, että valtion tuotantolaitokset on irroitettava yksityiskapitalistien työnantajakäytäntöjen holhouksenalaisuudesta ja varattava työntekijöille ja heidän järjestöilleen suurempi edustus osallistumaan valtion laitosten johtoon.

Yhdyn tähän 8. kohtaan muissa kohdissa, paitsi tuossa, missä pari edellisen puheenvuoron käyttäjää mainitsi tuon "määrätyin edellytyksin", että se poistettaisiin.

F. Oksanen: Tahtoisin muutamalla sanalla puuttua minäkin tähän 8. kohtaan. Täällä kun puhutaan valtiosta mallityönantajana. Nyt olen saanut kokemuksia, ja toverini Valtionrautateilla ovat huomioineet saman laitoksen toiminnasta, että siejlä muutamat yksityiset virkamiehet ottavat asiakseen toimia aivan vastoin valmiita ohjeita, vastoin meidän työehtosopimuksemme määräyksiä, samoin kuin osittain Valtionrautateilla olevia muitakin määräyksiä vastaan. Olen useassa yhteydessä joutunut kosketuksiin tällaisten virkamiesten kanssa ja kerran hyvin arvovaltaisessa kokouksessa jo huomauttanutkin, että ellemme saa oikeutettuja vaatimuksiamme täytetyksi, haemme apua sieltä, mistä sitä on saatavissa, tarkoitan lähinnä Rautatieläisten liittoa ja SAK:ta. Tahtoisin tässä yhteydessä kiinnittää tulevan työvaliokunnan mieltä juuri tähän kysymykseen, ja mikäli semmoista sattuu ja tässä suhteessa valituksia tulee, että nämä kysymykset ja tapaukset tarkoin huomioitaisiin ja tutkittaisiin, niissä todella on ollut vika. Täällä voitaisiin joitakin räikeimpiä tapauksia ojentaa siten, että asianomainen virkamies voitaisiin vaikka siirtää toiseen tehtävään yksityisyrittäjien palvelukseen.

Täällä jo edellinen puhuja kiinnitti huomiota palkkojen erilaisuuteen Valtionrautateiden piirissä. Minäkin tahtoisin omasta puolestani korostaa tätä seikkaa ja nimenomaan kiinnittää SAK:n huomiota siellä ohjepalkalla työskenteleviin, joista jo eilen täällä mainitsin. Ennen kaikkea siellä on verrattain huomattava työntekijäjoukko, työläiset. Rataosatojen ja ratajaksojen miehet ovat yleensä hyvin vastahakoisia järjestämään minkäänlaista ns. urakkakompensatiota. Tällä kerralla ohjepalkka on 34:30 tunnissa ja näillä tovereilla ei ole mahdollisuutta saada mistään eikä minkäänlaista lisää tähän tuntipalkkaansa. Heidän on tultava tällä toimeen. Samoin on siellä useilla aloilla ns. urakkakompensatiota ja varsinaisten ohjepalkkftyöntekijöiden tuntipalkkojen ero huomattava. Tähän seikkaan olisi tietenkin kiinnitettävä huomio ja näitä epäkohtia korjattava. Valtionrautateiden piirissä päästäisiin työrauhaan, kun tasoitettaisiin vallitsevia epäkohtia ja varmaan saavutettaisiin siellä työskentelevien työntekijöiden yhteinen mielipide ja hyväksyminen tälle asialle.

E. Vuohio: Kun nyt ammattiyhdistysliikkeessä olemme tulleet sellaiseen ajankohtaan, jolloin tähdenämme työtehon lisääntymistä tuotannon lisäämisen edellytyksenä ja kun tällöin ehdotetaan urakka-

työjärjestelmään siirtymistä entistään suuremmassa määrin, tuntuu työntekijän työtehon kiristämisyritys varsin oudolta, sillä tiedemmähän, että suomalainen työntekijä on kautta aikojen tunnustettu rehdiksi ja kunnolliseksi työntekijäksi, niin että tällainen työntekijäin omien järjestöjen taholta tapahtuva kehoitus työtehon, lisäämiseen ei tunnu miellyttävältä, joten minä periaatteessa en voi tätä kohtaa hyväksyä niin täydellisesti, kuin mitä täällä äsken eräässä puheenvuorossa tehtiin. Jos tässä työtehon' kiristämispyrkimyksessä mennään kovin pitkälle, koituu siitä kovin huomattava vahinko, sillä urakkatyöhön siirtyminen koko laajuudessaan vaatii työntekijältä suurempaa tietoisuutta ihmisarvosta, kuin mitä useissa tapauksissa on asianlaita. Urakkatyössä työntekijä on usein kiusauksessa äärimmäiseen kilpailuun työntuloksen lisäämisessä ja siihen, että saisi palkkansa kohomaan. Työtehon äärimmäisestä kiristämisestä on ehdoton seuraus, että työntekijä kuluttaa itsensä inhimillisesti katsoen parhaina elinvuosinaan loppuun. Tämän SAK:n ohjelman edellisessä kohdassa on mainittu, että rationalisoinnin oikeaan suuntaan kehittäminen vaatii voimakasta valistus- ja kasvatustyötä. Samoin mielestäni vaaditaan valistustyötä silloin, kun pyritään yleistämään urakkatyöjärjestelmän käytäntöönottamista koko laajuudessaan, ettei työntekijä kuluta itseään loppuun yksinomaan kiristetyllä työteholla. Mielestäni ihmisen lyhyeen elämään täytyy sisältyä muutakin kuin työtä. Tuotannon lisääntymisen seurauksena emme saa yksinomaan suurempaa palkkaa, vaan yhtä tärkeänä on myöskin nykyisestäään-lyhyempi työpäivä. On tosin selvää, että nykyisin emme elä semmoisessa ajankohdassa vielä moneen vuoteen, että me käytännössä voimme puhua, lyhyemmästä työajasta.

Tämän lisäksi kiinnittäisin huomiota täällä näiden päätöslauselmien kolmanteen kohtaan, jossa sanotaan:

"SAK:n työvaliokunnan edustajille' on varattava mahdollisuus osallistua suurempia ja tärkeämpiä työehtosopimuksia koskeviin neuvotteluihin."

Tässä kohdassa mielestäni nämä sanat: "suurempia ja tärkeämpiä" ovat nyt semmoisia, että sitä ei ole loppuun harkittu, sillä-käsitykseni mukaan kaikkien ammatillisesti järjestyneiden työntekijäryhmien aseman ja oikeuden täytyy SAK:ssa olla samanarvoinen. Emme voi lähteä siitä ajatuksesta, että joku ryhmä on tärkeämpi, vaan meidän kaikkien on oltava siinä samanarvoisia. "Niinpä minä toivoisin, että kun menettelytapavaliokunta tarkistaa näitä päätöslauselmaehdotuksia, se tältäkin kohdalta harkitsee noiden sanojen poistamista, että otetaan kaikki työntekijäryhmät SAK:n piirissä samanarvoisiksi.

Kysymykseen naisten ja miesten palkoista en tässä yhteydessä puutu sen enempää kuin kannatan naisten taholta käytettyjä puheenvuoroja. Toivon, ettei tämä kysymys tällä, kertaa jäisi yksinomaan SAK:n kokouksen perusteluihin, vaan myöskin käytännössä tuleva työvaliokunta ottaa sen vakavasti harkitakseen, ja toimenpiteenä ehdotan, että tässä kysymyksessä saataisiin todelliset ja asianmukaiset käytännölliset toimenpiteet niiden periaatteiden käytäntöön soveltamiseksi, mitä ammattiyhdistysliikkeellä tästä miesten ja naisten palkkakysymyksestä on olemassa.

-R. Ruohonen: Kun toveri Vuohio viime maanantaina puheessaan, ensi kerran kajosi naisten palkkaukseen, huomautti eräs miesto-

veri täällä, että nyt taas alkaa se naisasia. Minä uskon, että se huomautus ei' ollut tehty vakavassa mielessä, mutta se omalta kohdaltaan kuvastaa yleistä mielipidettä, että se ei vielä arvosta naisen ja miehen työtä samanarvoiseksi. Ja jos niin olisikin, täytyy sanoa, että jos tällaista tapahtuu tuoreessa puussa, mitä sitten, tapahtuukaan kuivassa. Kun kuitenkin on kysymys riidattomasti niin selvästä periaatteesta, kuin samasta työsuorituksesta samanlainen korvaus, pitäisi se miehestäni jo SAK:n nykyiselläkin järjestövoimalla olla saavutettavissa. Suurin syy lieneekin siinä, että naiset itse eivät ole pitäneet tarpeeksi suurta ääntä itsestään. Mutta tämä ei olekaan mikään naisten asia, vaan se on yhteinen asia, ja voitto on oleva tässä asiassa koko ammattiyhdistysliikkeen voitto. M^äksi, sitä minun ei tarvitse selittää, sen jokainen ymmärtää sanomattakin. Sen vuoksi lausuisinkin sellaisen toivomuksen SAK:n työvaliokunnalle, että kun periaatteessa työläisten kysymysten hoito järjestetään tärkeysjärjestykseen, tämä kysymys kuuluisi niihin ensimmäisiin. Samalla lausuisin SAK:n tulevalle naisjaostolle sellaisen toivomuksen, että valistustyötä naistyöntekijäin keskuudessa olisi tässä mielessä tehostettava niin, että naisten omassa*piirissäkin voimakkaammin toimittaisiin tämän asian puolesta.

Käsiteltävänä olevan palkkapolitiikkaa koskevan kohdan ponsissa, joissa puhutaan valtion, kuntien ja muiden yhteisöjen palveluksessa olevien palkoista ja työehdoista, puhutaan ainoastaan työntekijöistä. Sen vuoksi ehdottaisin mainitun esityksen 8. kohtaan seuraavan muutosesityksen, ehdotan siis viimeisen lauseen muutettavaksi seuraavaksi:

"Samalla on kuitenkin korostettava sitä, että työntekijän ja toimen ja viranhaltijan sosiaaliin etuihin sekä palkkaehtoihin nähden edellä tarkoitettujen yhteisöjen tulee esiintyä esikuvallisina työnantajina."

O. Korsi: Tämän palkkasäännöstelypäätöksen keskustelussa on tuotu esille ehdotuksia ponsiksi, mitä tähän haluttaisiin lisätä, mutta sittenkin tuntuu siltä, että mitään oleellista uutta tähän ei näytä löytyvän. Ja minusta aivan henkilökohtaisesti tuntuu, että tämä kohta tässä esityksessä näistä kaikista luvuista onkin parhaiten onnistunut.. Minä en nyt ainakaan henkilökohtaisesti osaisi juuri mitään siihen uutta esittää, vaan olisin valmis esittämään sen hyväksymistä sellaisenaan. Tosin siitä sanottiin viran ja toimenhaltijani kohdalta,* että nyt nämä siitä puuttuvat, pienipalkkaiset, mutta se nyt on luonnollista, että kaikkia vivahduksia ei tähän saa sisällyttämään. Minä vain lyhyesti haluaisinkin esittää edustajistolle näistä toivomuksista, mitä täällä on esitetty tähän täydennykseksi, että se tulevan työvaliokunnan työn huomioiden säilyttäisi tämän asian semmoisenaan. Niemenomaisesti tässä on kysymys palkkasäännöstelystä luopumisesta, mutta vaikka näin on, niin kaikki myönnämme tähänastisen palkkasäännöstelypäätöksen sittenkin olleen välttämättömän, ja sen turvin ainoastaan voitiin tähän saakka hoitaa asiat niinkin hyvin kuin nyt on tapahtunut. Jos nyt tästä yhtäkkiä luovuttaisiin, niin minulla on kuitenkin määrätty käsitys siitä, että me joudumme hyvin epämielaiseen tilanteeseen, jonka seuraukset me joudumme itse kärsimään. Sen vuoksi minun mielestäni tässä esityksessä sanonta, että palkkasäännöstelystä on luovuttava niin pian, kuin se antaa todellisuudessa mahdollisuudet työntekijäin kannalta, niin minä totean, että me tosiaan luovumme, se on aivan oikein, niin että tämän mielestäni pitäisi jokaista meitä tyydyttää.

V. M a s k u l a : Tällä on useimmat puheenvuorot käytetty juuri palkkakysymyksen yhteydessä. Niissä on voitu havaita kaksi pääsuuntaa, toinen, jota ovat edustaneet eri työpaikkojen edustajat, toista SAK:n ja eri liittojen toimihenkilöt. Sanoisin mielelläni, että nämä molemmat suunnat ovat olleet oikeassa. Sillä emme voi vaatia, että SAK ja liitojemme toimitsijat lähtisivät tekemään päätöksiä, jotka rikkoisivat tehtyjä sopimuksia. Mutta emme voi hyväksyä sitäkään, että johto vetäytyy pois vastuusta silloin, jos tilanne työpaikoilla on muodostunut sellaiseksi,* että työntekijät ovat joutuneet käyttämään oman harkintakykynsä mukaisia ratkaisukeinoja. Sen vuoksi meidän täytyykin etsiä ratkaisua, millä voitaisiin päästä tällaisesta tilanteesta. Sen vuoksi olisi tehostettava jäsenistön keskuudessa valistustyöt^ ja sen avulla saatava heidät ymmärtämään sopimusten merkitys, ja toisaalta olisi sopimuksissa päästävä siihen, ettei tilanne palkkarintamalla pääsisi muodostumaan sellaiseksi, mitä se tällä kertaa on. Sillä vaikka me työläiset ryhdyimme vastustamaan inflatoorista kehitystä kaikin mahdollisin keinoin, emme voi jatkuvasti sallia, että tämä tapahtuu yksistään meidän kustannuksellamme. Onhan meille jokaiselle tunnettu tosiasia, ettei hintapuolella ole kyetty pysäyttämään tuotteiden hintoja. Oikeita repeämiä on tapahtunut silloin, kun joku tuolje on vapautettu säännöstelystä ja kun samanaikaisesti palkat ovat olleet sidotut määrättyihin ohjepalkkoihin, joista poikkeuksia ei tietääkseni ole tapahtunut.

Tätä tilannetta ovat myöskin työnantajat ryhtyneet käyttämään hyväkseen johtaakseen taistelun kärjen pois sen oikeasta osoitteesta, työnantajasta itsestään, johtaakseen asiaa hallitusta vastaan, joka meillä nyt on kansanvaltaisempi kuin koskaan aikaisemmin. Yleinen mielipide palkkatyöläisten keskuudessa Turussa onkin, että palkkasäännöstelystä, olisi "luovuttava ja jätetävä työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen välillä tehtävin sopimuksin määrättäviksi. Samanaikaisesti olisi asetettava tehokas ja täysin pitävä hintasulku, jolloin tosiaankin pystyttäisiin pitämään hinnat kurissa. Nyt sitä vastoin 6 markan palkankorotus ei vastaa läheskään tapahtuneita hinnankorotuksia, eikä sen vuoksi voi tyydyttää jäsenjoukkoja kuin väliaikaisena toimenpiteenä siksi, kunnes ne välittömästi aloitettavilla työmarkkinajärjestöjen välisillä neuvotteluilla saadaan hydyttävään ratkaisuun. Tilanne työpaikoilla on sellainen, etteivät työselkkaukset ja niinsanotut korpilakot voi lakata niin kauan, kuin SAK on pakotettu ottamaan kielteisen kannan jäsenistönsä, joskin oikeutettuihin, niin kuitenkin vaatimuksiin, joita ei sopimuksien puitteissa voida hoitaa. Jotta tästä tilanteesta päästäisiin ulos, yhdyin SAK:n esityksiin, mikäli niitä lähdetään toteuttamaan välittömästi.

A. S a l u s j ä r v i : Vaikka suurin piirtein yhdyin työvaliokunnan tekemiin päätöslauselmaehdotuksiin, niin kuitenkin haluan puuttua täällä eräisiin kohtiin, nimittäin tässä 3. kohtaan, jossa mainitaan, että SAK:n työvaliokunnan on asetettava pysyvä sopimusjaosto valmistelemaan työehtosopimuksia. Tämä on erittäin tärkeä kohta ottaa huomioon ja myös käytännössä toteuttaa juuri siinä mielessä, että tulevat työehtosopimukset, mikäli mahdollista, saataisiin vähitellen yhdenmukaisiksi eri teollisuuden ja työalojen työntekijöihin nähden. Tässä samassa 3. kohdassa jo eräs edellinen puhuja mainitsi epäkoh-

daksi sen, että puhutaan vain suurempia ja tärkeämpiä työehtosopimuksia koskevista neuvotteluista. Kyllä minä pitäisin yleensä nämä työehtosopimusneuvottelut niin tärkeinä, että SAK:n työvaliokunnan olisi näihin puututtava juuri äsken mainitsemastani syystä hyvinkin tehokkaasti.

Sitten tässä 5, kohdassa sanotaan: "Eri ammateissa ja työaloilla suoritettavat palkat on saatettava keskenään oikeudenmukaiseen suhteeseen huomioonottaen solidaarisen palkkapolitiikan periaatteet ja muut asialliset näkökohdat." Tämän minä tahtoisin yhdistää kohtaan 7. Täällä arvoisat miestoverit ovat pitäneet hyvinkin paljon puheenvuoroja, mutta kukaan ei ole vielä miehistä puuttunut tähän kysymykseen. Naiset sitävästoin ovat hyvinkin pontevasti kohdistaneet asiaan huomionsa, ja minä yhdyn niihin naistovereihin, sillä pidän ehdottoman tärkeänä, että samasta työstä on maksettava sama palkka, sillä onhan meissä miehissäkin paljon eroa koossa, näössä ja erilaisissa ominaisuuksissa, jotenka meidän täytyy kuitenkin tavallaan erotautua eri ryhmiin palkkaukseen nähden. Luonnollista on, että heikommat työntekijät valitsevat itselleen semmoisen ammatin, jota pystyvät paremmin hoitamaan, mutta voisin todistaa useammallakin esimerkillä, että esim. metalliteollisuudessa työskentelee paljon naisia,, jotka tekevät aivan rinnan samanlaista työtä miesten kanssa, mutta i tuntipalkoissa on huomattava ero. Urakkatyössä maksetaan sama palkka kuin miehillekin, mutta on todettava se, että naiset'näin urakatöitä tehdessään ovat päässeet samoihin palkkoihin kuin miehetkin. Tämä jo edellyttäisi sen, että SAK:n olisi tosiaan ryhdyttävä toteuttamaan tätä kaunista uudistustaan. Tässä 7. kohdassa on mainittu, että naisille tosiaan saataisiin myös samasta työstä se palkka, mikä maksetaan miespuolisillekin.

Kahdeksannessa kohdassa puhuja yhtyi edustaja Metsämäen esittämiin käsityksiin.

Yleensä mitä tulee palkkakysymyksiin, niin olisi toivottavaa, että vastaisuudessa, kun palkankorotuksiin päästään, näitä tulisi täsmällisemmin määritellä, eikä niin,- että nyt esimerkiksi tämä 5 ja 6 y₂ markan tuntipalkka, mikä nyt otettiin käytäntöön on heitto kaiken muun palkan päälle. Olisi toivottavaa, että tällaiset palkankorotukset tulisivat suoraan ohjepalkkoihin, sillä tiedetään, että esim. mainittu korotus on semmoinen heittopaikka, ettei se tule esimerkiksi huomioitua ainakaan silloin kun tehdään urakkasopimusta. Tämä kyllä tulee markkamääräiseen urakkaan lisäksi, mutta siinä ei makseta urakkatyöstä prosentuaalisesti, koska silloin saa urakkatyöstä 5 tai 6 1/2 markkaa pienemmän tuntipalkan, kun tämä tulisi siihen lisää. Vastaisuudessa tämä voi helposti tuottaa sekavuutta, koska siellä on viisas ja varovainen mahti vastassa, kun sopimuksia tehdään, ja sopimuksia on tehtävä sikäli kuin mahdollisesti päästään palkkasäännöstelystä.

S. Lind: Mitä tulee naispaikoista täällä Salusjärven tekemään ehdotukseen, minä yhdyn täydestä sydäimestäni siihen ja lisäksi vielä sen, että jos me olisimme pysyneet siinä 3/3-perusteessa, niin tällä kertaa meillä, olisi naisten palkat paljon korkeammalla. Sieppasin tämän tiedon toveri Airolalta täällä keskustelussa. Sen mukaan meillä olisivat naisten tuntipalkat 32 markkaa tunti, ja ne nyt tällä kertaa ovat Hint- ja palkkaneuvoston päätöksen ja palkkausten mukaan 26 markkaa. Ja tästä minä syyttäisin Hint- ja palkkaneuvos-

toa. Mitä tulee siihen, että näinä palkat ovat sitä, mitä ne nyt ovat, niin siinä minä edelleen käyn Hinta- ja palkkaneuvoston kimppuun. Sieltä ei tule tarpeellista edustusta SAK:lle. Siellä pitäisi olla SAK:n edustus niin voimakas, että se kykenisi pitämään puolensa. Minä rajoitin tässä kappaleessa kohtaan, jossa sanotaan, että hintojen ja palkkojen väliset suhteet on saatava oikeudenmukaiselle pohjalle. Minä tulkitSEN tämän asian niin, että tässä tarkoitetaan sitä, että hinnat ja palkat on sidottava indeksiin. Silloin olemme sillä pohjalla, että jos joku määrätty eduskuntaryhmä, esimerkiksi maalaisliiton eduskuntaryhmä vaatii maidon ja voion jne. tuotteiden hintoja korotettaviksi, me sanomme, että olkaa hyvä, me suostumme siihen, palkat nousevat automaattisesti sen mukana.

Lisäksi minä haluaisin tähän 4. kappaleeseen lisätä sen, että SKDL:n on tehtävä selvä ja tiukka pesäero, päätös siitä, että hinnat eivät pääse nousemaan, vaan ne olisi jätettävä vuoden 1945—46 vaihteessa, olleelle tasolle, ja jos ei muuten saada, niin SAK:n on ryhdyttävä niihin voimakeinoihin, jotka vaikuttavat. Hintasäännöstely pidetään voimassa niin kauan kuin SAK:n työvaliokunta sen katsoo tarpeelliseksi.

Sitten minä kävisin vielä palkkojen säännöstelypäätökseen kiinni siinä kohdassa, että siellä täytyisi olla: "maksetaan", eikä "voidaan; maksaa", sillä jos siellä on, että maksetaan, silloin on selvä tulkinta, että maksetaan, mutta kun siellä on, että voidaan maksaa, niin herrat sanovat, että "voidaan", me maksamme jos me haluamme, mutta me emme halua.

J. Hakulinen: Kun tästä asiasta on pyydetty kaikkiaan 13 puheenvuoroa, niin minä rohkensin kokoukselle ehdottaa, että puheenvuorojen lukumäärä nyt rajoitettaisiin, samalla minä rohkensin esittää, että puheaika rajoitettaisiin 5 minuuttiin. Minä toivoisin, että tämä * voitaisiin tehdä yksimielisesti. Tällä tavoin asia voitaisiin hoitaa.

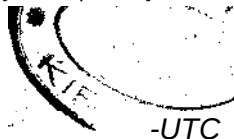
Puheenjohtaja: Voidaanko hyväksyä ehdotus, «ttä puheenvuorot rajoitetaan, ja puheaika on ehdotettu rajoitettavaksi 5 minuuttiin.

Ehdotus hyväksytään.

E. K. Nyberg: Minä muutamalla sanalla pyydän saada kosketella palkkakysymystä julkisoikeudellisessa työsuhteessa, toisin sanoen viran ja toimenhaltijan asemassa olevien osalta. Täällä eilen eräs_v puheenvuoron käyttäjä mainitsi myöskin valtion viran ja toimenhaltijain yhteisjärjestön toiminnasta vähän. Minä pyydän huomauttaa, että sen suhteen erikoisesti alleviivataan, että tämä järjestö on toiminut pyöreän luvun ottaen vasta noin vuoden, ja sen toimintaa on myöskin arvosteltava tätä taustaa vastaan. lisäksi minä pyydän korostaa, että eräällä tärkeällä paikalla, nimittäin sihteerin paikalla, on tässäkin järjestössä tapahtunut muutos aivan äskettäin, joka ei voi olla vaikuttamatta jossakin määrin haitallisesti tämän järjestön toimintaan.

Minä haluan hiukan myöskin kosketella palkkoja nimenomaan, mitä tulee valtion viran ja toimenhaltijain asemassa olevien palkkojen järjestelyyn sen vuoksi, että vastaisuudessa on pidettävä selvillä niitä erehdyksiä, jotka ilmeisesti ovat tapahtuneet.

JVuoⁿna 1945 asetti valtiovarainmⁱijⁱMieo^ö toimikunnan käsittelemään valtion alemmpipalkkaisten viBri^{^^}EuSouBi&[^]kaltijain palkkauskysymystä. Tämä toimikunta tyMkeimfU[^]äMj* afifaÄta tuli sellaiseen tu-

lokseen, että esimerkiksi valtion sairaaloissa työskentelevien alempi-palkkaisten palkat ovat verrattuina palkkasäännöstelypäättökseen noin 500—800 markkaa kuukaudessa liian alhaiset. Minä toteankin, että vaikkakin tämä valtiovarainministeriön arvovaltainen toimikunta tuli tähän tulokseen, ei kuitenkaan näitä palkkoja nostettu sanotuilla määrillä. Allekirjoittanut joutui silloin keskustelemaan valtiovalan edustajien kanssa tästä kysymyksestä, ja minä esitin sen tyytymättömän mielialan, mikä oli olemassa sen johdosta, ettei palkkoja korotettu, ja sain vastaukseksi, että valtiovalta ei voi enempää tehdä, vaan asioiden täytyy mennä omaa rataansa. Me emme voineet Kunnantöntekijäin liitossa siinä vaiheessa käyttää hyväksemme niitä mahdollisuuksia, mitä me tällaisissa tapauksissa tavallisesti olemme pakotettuja käyttämään, nimittäin työnseisausta. Siihen oli esteenä se, että me halusimme mahdollisimman pitkälti estää omalta taholtamme inflaattorista kehitystä, ja toiselta puolelta se, että me emme luottaneet niiden joukkojen voimaan, jotka meidän olisi täytynyt asettaa tuleen.

Samana vuonna myöskin muistaakseni valtioneuvosto asetti palkkaustoimikunnan, jonka tehtäväksi tuli tarkistaa kaikkien valtion viran ja toimen haltijain palkat. Tämä toimikunta neuvoteltuaan asiasta keskusvirastojen ja -järjestöjen kanssa tuli sellaiseen tulokseen, että järjestöt, sikäli kun minä ymmärrän, ainakin katsoivat niissä oloissa kohtuulliseksi ja mahdolliseksi, että olisi voitu tämä pienin korjauksin hyväksyä. Mutta sitten valtiovarainministeriö asetti ns. palkkausi-asiain asiantuntijatoimikunnan, jonka ehdotus oli siksi keskitetty, että se ei ensinkään vastannut sitä, mitä työntekijät odottivat. Minä sanoisin, että tässä on kouluesimerkki siitä, millä tavalla palkkauskysymystä ei saisi hoitaa enempää valtiovalan kuin muidenkaan taholta. "Minä totean, että tästä johtuen ja monesta muustakin syystä, mainitaan mm. sunnuntaikorvaus viranhaltijain osalta, joka sekä toistaiseksi on ajautunut karille, on tilanne" nyttemmin tullut sellaiseksi, että SAK:n työvaliokunta on antanut valtion sairaaloissa työskentelevälle alempipalkkaiselle henkilökunnalle työseisauslupan, ellei heidän kohtuullisia toivomuksiaan valtiovalan taholta täytetä. Minä olen vakuuttunut siitä, että jokainen vastuuntuntoinen henkilö näkee, että tiitne ei ole sellainen kuin sen pitäisi olla. Minä lopuksi vielä pyydän esittää tulevalle työvaliokunnalle sellaisen toivomuksen, että SAK:n työvaliokunta tarkasti tutkii, mitä mahdollisuuksia on hoitaa erityisesti sellaisten alojen, kuten sairaaloiden ja niihin verrattavien muiden hoitoloiden ym. työläisten palkkojen järjestely siten, ettei niiden yhteydessä tarvitse käyttää väliä työnseisausuhkaa. Käsitakseni mukaan asia valtion osalta jo nykyisin voidaan hoitaa siten, että työnseisauksia aikaansaataisiin sellaisilla -aloilla, joilla yhteiskuntia¹ liset näkökohdat sen varauksettomammin sallivat.

L. Järvinen: Tämä samasta työstä sama palkka on kiperä kysymys, mutta myös ajankohtainen. Useimmissa tapauksissa perusjärjestöissä miehet lähtevät yleensä vastustamaan tätä samasta työstä sama palkka naisille, koska kysymys on teknillinen. Miehet ajattelevat, että naiset eivät kykene tekemään sitä työtä, mitä tekevät miehet, mutta tosiasiahan on se, että eivät kaikki miehet kykene, samalla alalla tekemään samaa työtä, kuin mitä joku ammattitaitoinen mies taitaa. Mutta kysymys onkin siitä työstä, mitä joku nainen tekee miehen rinnalla. On ymmärrettävä tämä työ siinä muodossa, että nainen

saa siitä samasta työstä saman palkan. Aikaisempina vuosina me naiset olimme heikosti järjestäytyneitä eri työaloilla, mutta nykyään ainakin minun työalallani, jolla työskentelee naisia noin 400, he ovat sataprosenttisesti järjestäytyneitä, he tekevät samaa työtä kuin miehet, mutta eivät saa näiden korotusten jälkeen läheskään yhtä suurta palkkaa. Tämä ei ole oikein, siksi onkin SAK:n työvaliokunnan otettava päiväjärjestykseen naisten samanarvoisuuden todella eteenpäin, vieminen. Se ei riitä, -että se vain on siellä tapetilla esitettävänä, mutta tämä asia on myös eteenpäin vietävä.' Yhdyn lämpimästi kannattamaan toveri Kotokasken ja Leivo-Larssonin esitystä, mutta asetuisin epäilevälle kannalle nimenomaan kysymykseen urakkatyöjärjestelmään siirtymisestä. Meidän työalallamme kun naiset tekevät raskasta ruumiillista työtä, nimittäin satamatyötä, meidän tuntiansiommme on hyvin heikko, mutta kun siirrymme urakkatyöhön, eivät meidän työalamme olosuhteet siitä kasva sen paremmiksi kuin meidän palkkasuhteittemme vuoksi. Tässä suhteessa olisinkin sillä kannalla, ettei urakkatyöjärjestelmään olisi, siirryttävä, -vaikka se onkin nyt työläisten esittämä kysymys, ei se tarkoita työläisille mitään palkkasuhteiden parantumista.

V. Sandelin: Meitä työntekijöitä, meidän kärsivällisyyttämme on raskaasti koeteltu näinä raskaina aikoina. Me olemme odottaneet jatkuvasti korjausta elintasoomme. Sitä ei ole tullut. On totta, mitä täällä puheenjohtaja Huunonen mainitsi, että työntekijäin hermot alkavat pettää. Tätä ei myöskään sovi ihmetellä, sillä en uskoisi minikään ryhmän kansastamme voineen olla siinä asemassa, kuin olemme. Nykyään on vallankin aikapalkalla työskentelevien asema kestämäntön. Heillä ei ole enää mahdollisuuksia edes minimivaatimustensa täyttämiseen. Kun metalliteollisuudessa ja muualla ns. apu- ja sekatyöntekijöiden, miesten ja naisten, joita välttämättä tarvitaan, palkan ja ammattimiehen ansion erd on 20, jopa 25 markkaa siitä ylikin, niin en uskoisi tämän asian olevan aivan oikealla tolalla;

Tässä ohjelmassa tulevaa toimintaa varten on paljon hyviä kohtia, ja toivonkin, että niitä viedään tarmolla eteenpäin, mutta mielestäni siinä ei ole tarpeeksi huomioitu alussa mainitsemiäni ryhmien "osuutta. Ammattiyhdistysliikkeemme laajenemisen, sen todella lujalle pohjalle luomisen edellytyksenä on, että me myöskin nämä ryhmät huomioimme. Tämänvuoksi ehdotankin, että kohtaan 5 sivulla 13 lisättäisiin seuraavaa:

"Erikoista huomiota on kiinnitettävä eri ammattialoilla työskentelevien ja välttämättä tarvittavien apu- ja sekatyöläisten palkkaukseen siten, että heidän saamansa palkan määrä takaa näille työläispiireille varman ja ihmisarvoa vastaavan toimeentulon."

Hintakysymyksen kohdalla yhdyn edustaja Geijerin tekemään ehdotukseen ja kannatan sitä, sillä "nyt on aika jo viimeinkin tarttua lujalla kädellä tähän kysymykseen.

R. Laaksos: Kun nyt luen uutta ohjelmaa SAK:n työvaliokunnalle tulevaa toimintaa varten hinta- ja palkkarintamalla, tuntuu, että nyt on se aika, niinkuin edelliset puhujat sanoivat, jolloin hintoihin on saatava jonkinlainen pysähdys aikaan, jos kerran halutaan, että pelastetaan se, mikä pelastettavissa on. Minusta tuntuu, että eletty aika, ennen kaikkea, tämä ensimmäinen puolisko tätä vuotta on hyvänä osoituksena siitä, miten SAK:n ei pitäisi suhtautua hintakysymykseen.

Tässä puheenjohtaja Huunonen mainitsi, että pohjan vei SAK:n suunnitelmilta maataloustuotteiden, vapauttaminen. Tällöin olisi SAK:n pitänyt käsitykseni mukaan tehdä esitys, että tähän, hintojen vapauttamiseen, ei olisi saanut mennä ilman että olisi saatu turvatuksi kuluttajille korttiannokset. Sillä selvää on, kun vapautus tulee, mitä tapahtuu. Tapahtui se tosiasia, että sitäkään vähää, mikä oli luvassa, sitä ei saatu. Voidaan sanoa, että säännöstelystä luopuminen toi lihaa markkinoille, mutta kuitenkin jos tämä ylijäämäkauppa olisi yritetty edes panna toimeen, olisi se ainakin yrittänyt turvata kuluttajille jonkun osuuden edes korttiannoksista, minkä se olisi pystynyt ostamaan. Olisi pitänyt tehdä aloite, että näin olisi meneteltävä, ja jos näin ei tapahdu, niin sen jälkeen voidaan vasta mennä tällaiseen vapaaseen kauppaan, jos ei niitä tuotteita olisi tullut kauppaan. Ja tässä olisi SAK:n työvaliokunnan ollut ilmoitettava, mikä on työntekijöille oikein. Tulevaisuutta silmällä pitäen esitän, että tähän kiinnitettäisiin huomiota, sillä on varmaa — ajatelkaa poliittisia eri mielipidesuuntaisia ihmisiä eduskunnassa, missä tahansa —, jos SAK katsoo, mikä on työntekijöiden edun mukaista, ja tekee senmukaiset päätöskohdat, niin varmaa on, että se saa koko SAK:n jäsenjoukot taakseen.

Tässä 6 markan nousun yhteydessä on puhuttu, että SAK kävi sosiaalista linjaa. Aivan oikein. Minä en yhtyisi täällä erääseen puheeseen, että pitäisi puuttua yksin palkkoihin, joskaan se ei vaikuttaisi hintoihin. Se on aina nimenomaisena sotkijana siinä. Se vain veisi urakkamiehet enemmän eroon. Sentakia tämä menettelytapa minun käsittääkseni on oikein. Ainoa, mikä tässä on jotain ihmeellistä, kun SAK puhuu sosiaalisesta linjasta, on se, että kun SAK tekee valtioneuvostolle esityksen, niin palkkaneuvosto siitä huolimatta tekee päätöksen, jossa kaikki alle 18-vuotiaat työntekijät on jätetty huomioonottamatta. Silloin kun puhutaan sosiaalisesta linjasta, niin sen täytyy koskea myös nuoria työntekijöitä. Sillä onhan selvää, että kaikki nuoret työntekijät ovat lähtöisin työläisperheistä, ainakin siinä teollisuuslaitoksessa, jossa allekirjoittanut työskentelee. Kun tämä on suoraanainen korvaus menetetyistä rahan arvosta, niin silloin se ei voi olla yhtään pienempi nuorelle kuin vanhalle. Ja antaisinkin harkittavaksi SAK:n työvaliokunnalle keinoja, millä tätä mahdollisesti voitaisiin korjata. Ja samalla pyytäisin kysyä SAK:n edustajilta, jotka hinta- ja palkkaneuvostossa ovat tämän päätöksen tehneet, olleet siinä myötävaikuttamassa, kuinka voidaan olla niin eri linjoilla SAK:n työvaliokunnassa ja hinta- ja palkkaneuvostossa, että tehdään tällainen päätös. Sillä SAK:n miehiä on täytynyt olla mukana, koska se on siellä mennyt lävitse.

Palkkaohjepäätökseen voisi sen verran sanoa, että apu- ja sekatyöläiset ovat juuri tämän takia jäljessä palkkauksessa. Ammattityöläisille ja urakkatyöntekijöille löytyy kyllä momentteja ja jollei löydy, niin tehdään, että saadaan palkkoja korotettua niiden vaatimusten mukaisesti. Näille ammattitaidottomille tai toisarvoisille ei haluta käyttää eikä sitä voida käyttää. Näin ollen tämä palkkaohjepäätös tekee ehdottomasti vääryyttä apu- ja sekatyöläisille. Senvuoksi pian SAK:n esitystä oikeana, että tästä on luovuttava mahdollisimman pikaisesti.

E. T o i v o : Käsilläolevaan kohtaan minä en halua lausua mitään arvostelevaa sanaa. Minä olisin valmis uskomaan, että jokainen ammattiliitto on tehnyt ja tulee tekemään palkkatyöläisten hyväksi sen,

mikä niille voimiansa mukaan on mahdolojiista. Täällä on puhuttu pitkän aikaa palkkaohjepäätöksestä. Meillä on kuitenkin ollut vuosikausia hintaohjepäätös, joka on yhtä arvokas kuin palkkaohjepäätös. Ero on siinä, että edellistä on valvottu, jälkimmäistä ei ole valvottu. Jälkimmäisen tarkoituksena on ollut estää maahan tuottamasta tai tuottamasta maassamme mitään hyödytöntä tuotetta ja pitää hinnat kohtuullisina. Tosiasia on se, että maassa tuotetaan jatkuvasti kaikenlaista humpuukia, jonka hinta ei ole kohtuuton vaan suorastaan hävytön. Palkka sellaisenaan ei ole-mikään ratkaiseva. Ratkaisevaa on se, mitä ihmiset voivat ostaa elämälleen välttämättömiä hyödykkeitä. Hinta on siis tässä tapauksessa ratkaisevin.

Minä haluaisin muutamalla esimerkillä korostaa sitä, millä tavalla SAK:n ja yleensä ammattijärjestöjen harfotitama palkkapolitiikka ja niiden saavuttamat tulokset on tehty kokonaan mahdottomiksi. Se todistaa sitä, että maassa ei ole oikeastaan minkäänlaista tuotannon ja jakejun eikä oikeastaan kaupankaan valvojaa. Lehdistä on esitetty lukemattomia uutisia huonekalukauppojen ottamista monien miljoonien markkojen ylihinnoista. Kirjoissa olemattomia jalkineita on 200.000—300.000 paria. Tekstiilitehtailla on 2—3 vuoden kulutusta vastaava tekstiilivarasto, josta eivät ministeriön herrat tienneet yhtään mitään. On hyvin luultavaa, että näistä varastoista aikanaan luovutettiin hyvin huomattavia määriä mustaan pörssiin. Ei ole pitkä aika siitä, kun erään liikkeen hoitaja kertoi allekirjoittaneelle saaneensa kansanhuoltominststeriöstä naulojen ostoluvan tuhannelle kilolle. Hän esitti sen eräälle tukkuliikkeelle ja sai vastauksen, että kyllä sopii mainiosti, mutta pitää samalla ostaa 2.000 kiloa mustia kalliita nauloja. Minulle kerrottiin täällä viime viikolla erässä pitäjässä, jossa on hyvin pieni ja vaatimaton sekatarvakauppa, että se kauppa sai Nokian tehtaalta 2.000 paria naisten kumisaappaita myydäkseen. Samassa pitäjässä on eräällä osuuskauppaliikkeellä kolme myymälää. Nämä saivat yhteensä muutaman kymmenen paria. Tuo yksityisliike möi kumisaappaat hintaan 490 mk, osuusliike hintaan 440 mk. En voinut tarkistaa, että hinta on oikea, mutta minusta tuntuu, että osuuskauppa ei myynyt tappiolla. Nämä tapaukset todistavat sitä, että meillä ei ole minkäänlaista valvontaa tuotannon ja jakelun alkuasteella.

Meillä oli viime vuonna tapaus Murto. Tarkoituksena oli saattaa varsinkin tekstiilituotteiden jakelu vähänkin oikeudenmukaiselle kannalle. Me tiedämme, että tuo tapaus ei johtanut mihinkään tulokseen. Tilanne on edelleen yhtä kehnö kuin se on koko sotavuosien ajan ollut osuuskauppaliikkeen kohdalla, ja kuitenkin koko maassa yleinen mielipide oli ministeri Murron aloitteen kannalla. Myöskin sanomalehdistö myönsi, että ministerillä on oikeus panna tuo päätös täytäntöön. Ollaan samassa kuin ennenkin. Mielipiteestä huolimatta, oikeudesta huolimatta asiaa ei ole voitu korjata. Tämä todistaa siis sitä, että tuottajilla on tässä maassa monin verroin enemmän vaikutusvaltaa näissä asioissa kuin kuluttajilla.

Br. A i r o l a : Minä edustan sitä liittoa, jossa jäsenistöstä huomattava osa hyvin huolestuneena katselee sitä mahdollisuutta, että palkat kokonaisuudessaan vapautettaisiin lainsäädännöllisestä järjestyksestä. Tämä johtuu siitä yksinkertaisesta syystä, että työkonjunktuurit vaatetusteollisuuden alalla ovat verrattain heikot, joka johtuu raaka-aineen puutteesta. Meillä on jo useissa tehtaissa tehty lyhen-

nettyjä työviikkoja, Tampereella 4-pfiiväisiä työviikkoja, ahdessa 5-päiväisiä työviikkoja, ja nyt on raaka-ainetilanne sellainen, että ke-sällä ei tiedetä monessa paikassa, mitä tehdään. Lisäksi on työvoima suurelta osalta nuoria tyttöjä ja yksinäisiä naisia. Meille tulee verrat-tain vaikeaksi sopia, palkoista yleistä elintasoa vastaavalla pohjalla, el-lei ole tällaista lainsäädännöllistä tietä, jolla palkat pidetään edes jos-sain määrin kohtuuden rajoissa. Mutta minusta tuntuu hyvältä, että Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitto on tämän havainnut ja hy-vin varovasti tehnyt päätösehdotuksen kohtaan 2.

Sitten lisäksi haluaisin korostaa sitä seikkaa naisten ja miesten palk-kojen eroavaisuudesta. Tässäkin minä ilolla voin huomata sen, että SA^C:n työvaliokunta tätä laatiessaan on ottanut huomioon meidän liittomme kannan ja kohdassa 7 myöskin määrittelee, millä tavalla on pyrittävä siihen, että samasta työstä sama palkka.

Kohdassa 6 minä en ole oikein tyytyväinen SAK:n työvaliokunnan tekemään päätöslauselmaehdotukseen. On nimittäin siten, että meidän liittomme on koko ajan polemisoinut sitä vastaan, ettei palkkasään-nöstelypäättös tavalla'tai toisella ole koplattu kiinni indeksiin, koska tässäkin tapauksessa, jolloin liha vapautettiin, olisi tyväestö voinut olla "barrikadin" toisella puolella. Tulevaisuuteen nähden pitäisin ai-van välttämättömänä, että palkat, jotka määritellään, koplataan indek-siin. Vapautetakoon sitten säännöstelystä mitä tahansa, me saamme olla sen "barrikadin" toisella puolella, jos hintojen noustessa- palkat nousevat Nyt huomataan, että jokainen kohtuullinen palkankorotus vaikuttaa hintoihin jne. Sentähden minä esittäisin tuohon kiinteäm-pää sanontaa kohtaan 6. Tässä sanotaan, että palkkojen tarkistustoi-menpiteet on pyrittävä sopivalla tavalla liittämään einkustannusmuu-toksiin, mutta samalla viitataan indeksin epämääräisyyteen. Minä sa-noisin, että jos indeksi pääsee epämääräiseksi, meidän on syytä vel-voittaa Ammattiyhdistysten Keskusliiton työvaliokunta panemaan ko-mitea tutkimaan, onko indeksi oikealla vai väärällä pohjalla. Mutta päätöslauselmaan ehdottaisin seuraavaa:

"Palkkojen säännöstely on suoritettava niin, että määrätty palkat kiinnitetään indeksiin ja niäärtfiän palkkojen markkamääräinen nousu oikeudenmukaisessa suhteessa elantokustannusindeksin kanssa."

V. J a l o n e n : Minä haluan myös Kajota hiukan ammattiyhdis-tysliikkeen palkkapolitiikkaan, kohtaan numero 7. Pidän velvollisuu-tenani myöskin muutamalla sanalla kosketella tätä kysymystä siinä mielessä, koska liitto, jota edustan, on hyvin naisvoittainen. Olisin sitä mieltä, että voin yhtyä täydellisesti tähän, mitä tässä kohdassa 7 sa-notaan, kun se vain tulee valvottua SAK:n ja liittojen taholta, niin että naiset todella tulevat saaniaan samanarvoisesta työstä saman pal-kan kuin miehet. Muuten me joudumme arvostelemaan, mikä on nais-ten työ ja mikä on miesten työ, ja tämä on varmasti vaikeata. Lopuksi toivonkin vain, että tämä asia todella saadaan, oikeudenmukaiseen ratkaisuun. Yhtyisin Vuohion, Korren ja Airolan puheenvuoroihin.

E. H u u n o n e n : Minä olen hyvin mielenkiinnolla seurannuit tätä keskustelua, joka palkka-asioiden kohdalla on käyty ja jossa on tuotu monissa puheenvuoroissa hyvin arvokkaita ajatuksia esille, jot-ka varmasti auttavat tulevaa^ työvaliokuntaa näiden asioiden hoitami-nessa. Mutta toisaalta on taas todettava, että paljon on ollut myöskin epäohdonmukaisuutta.

Mitä tulee nykyisiin indeksilaskelmiin, joihinka myöskin paljon on kajottu, niin on sanottava, että meidän indeksimme ei anna eikä voi antaa nykyisissä oloissa läheskään täysin luotettavaa kuvaa elinkustannuksista sellaisena, kuin ne nykyisen tarviketilanteen vallitessa voisivat olla ja ovat. Indeksilaskelmat perustuvat rauhanaikaiselle pohjalle, jolloin tarvikkeita oli saatavissa riittävästi. Voidaan olla eri mieltä siitä, ovatko ne silloinkaan olleet aivan tarkkoja ja ovatko ne kuvastaneet näiden indeksiperheiden todellisia tarpeita ja todellista kulutusta. Kun näin on asian laita, niin nykyisissä oloissa, jolloinka on suunnaton määrä vielä meillä markkinoilta pois sellaisia tarvikkeita, jotka vaikuttavat indeksilaskelmissa mikä ryhmä enempi, mikä ryhmä vähempi, niin ei voida olettaa sitä, että indeksi olisi laskelmisaan tarkka. Tätä kysymystä on hyvin vakavasti pohdittu SAK:n työvaliokunnan piirissä. On katsottu, että jos nyt tässä vaiheessa lähdetäisiin uusia indeksilaskelmapohjia laatimaan, niin se tulisi varmasti hyvin epänormaalilla pohjalla laadituksi, ja niin ollen sekään ei taas muutaman viikon tai kuukauden kuluttua pitäisi paikkaansa. Kun sitäpaitsi palkkasäännöstely, jossa meidän on täytynyt olojen pakosta olla, ei ole edellyttänyt tätä, on työvaliokunta odottanut, että antaa olojen jonkun verran vakiintua ja normalisoitua ja senjälkeen tämä kysymys on otettava esille täydellä painolla.

Kun kuitenkin indeksikeskustelun yhteydessä ovat useat puheen-
vuoronkäyttäjät samalla korostaneet voimakkaasti sitä ajatusta, että palkkasäännöstelystä olisi luovuttava, niin tässä on ollut jossakin määrin epäjohtonmukaisuutta sen vuoksi, että silloin, jos me palkkasäännöstelystä luovumme, jää jokaisen liiton itsensä ratkaistavaksi, haluaako se sitoa palkat indeksiin vai ei. Eikä SAK voi eikä tietyt lähdekään antamaan liitoille mitään kategorista määräystä siitä, että niiden on palkat sidottava indeksiin. Jos joillakin aloilla on edullisempia muotoja palkkojen tarkistamiseen, niin totta kai liitolla täytyy olla oikeus siihen. Sanoisinkin, että sen jälkeen kuin palkkasäännöstely on lakannut olemasta tältä osaltaan, muodostuu liittojen itsensä hoitettavaksi ja päätettäväksi, miten ne tässä menettelevät. SAK:n asia keskusliittona on huolehtia, että indeksilaskelmat ovat oikealla pohjalla ja että siihen voidaan suurin piirtein luottaa. Se kuuluu keskusjärjestön tehtäviin, mutta tämä ensinmainittu puoli jää liittojen itsensä harkittavaksi.

Mitä sitten tulee kysymykseen palkkasäännöstelystä luopumisesta, niin minä sanoisin, että tuosta asiasta ei pidä tehdä ammattiyhdistysliikkeen keskuudessa suinkaan mitään arvovaltakysymystä eikä se sellaiseksi minun nähdäkseni tule muodostumaankaan, koska me olemme ammattiyhdistysmiehinä ja' -naisina vapaan ammattiyhdistystoiminnan kannalla. Eihän se mikään normaalin olotila ole ammattiyhdistysliikkeelle, että valtio hoitelee palkkoja — sehän on meidän itsemme tehtävä —, mutta jos me olemme joutuneet näissä oloissa alistumaan tähän, niin se on johtunut sellaisista tekijöistä, joille me emme ole mahtaneet mitään. Mutta niin pian kuin olosuhteet muodostuvat sellaisiksi, että tästä voidaan palkkatyöläisten etuja loukkamatta loupua, sehän on ensimmäinen ammattiyhdistysliikkeen tehtävä tällä alalla. Kuitenkin ennenkuin palkkasäännöstelystä luovutaan, täytyy meidän itsemme laatia ohjelma, millä sitten lähdetään asioita hoitamaan. Tämän vuoksi tuntuu vähemmän harkitulta se, että esite-

tään aivan täsmällisiä määräpäiviä, milloinka palkkasäännöstelystä olisi luovuttava. Me saimme SAK:n edustajakokoukseen Turun* työväestön sähkösanoman, jossa sanottiin, että palkkasäännöstelystä on luovuttava jo 1 päivänä heinäkuuta. Minä olen tässä suhteessa sen verran pessimisti, että sanoisin, että vaikka tämä edustajakokous nyt koolla ollessaan tekisi kuinka tiukan päätöksen tahansa tästä, niin 1 päivänä heinäkuuta me emme ole valmiit tätä päätöstä toteuttamaan. Ja minkä vuoksi? Sen vuoksi, että meidän täytyy ensin koko ammatityhdistysperheenä sopia tavasta, jolla me lähdemme palkka-asioita hoitamaan.

Nyt ei pidä unohtaa sitä, että me olemme vuosikausia olleet paUs> kasäännöstelyn pohjalla. Olosuhteet heti sen jälkeen kuin tämä lopetetaan, tulevat muuttumaan hyvin suuressa määrin toisenlaisiksi, kuin ne nyt ovat olleet. Niin paljon kuin palkkasäännöstelyä on moitittu — ja siinä onkin moittimisen syytä —, on kuitenkin muistettava se, että me olemme itse siinä olleet toimeenpanoeliminä. Se on ollut eräänlainen sopimus valtiovallan kanssa, jota me olemme itse toteuttaneet. Palkka-asioiden hoito on siis kulkenut näitä linjoja. Sen jälkeen kuin palkkasäännöstelystä luovutaan, ne kulkevat toisia linjoja ja asianomaiset liitot joutuvat itse niitä paljon suuremmassa määrin hoitamaan ja ratkaisemaan niitä tuun tähän saakka on ollut asian laita. Mutta jos tämä johtaa siihen, että jokainen liitto tekee sahausliikkeen, jokainen on aina liikekannalla, ei ole mitään kokonaista näkemystä siitä, mihinkä rajaan saakka palkkojen korjauksissa mennään, niin tätä kautta me joudumme, hypät toverit, minun käsitykseni mukaan sellaiseen asemaan, joka on palkkatyöläisille kaikkein vahingollisin. Kyllä meidän senkin jälkeen, kun me olemme palkkasäännöstelystä luopuneet, ainakin ylimenokautena, mutta minä uskoisin vielä pitemmällekin, on palkkoja johdettava, niin että me itse sovimme siitä, gnissä rajoissa me liikumme, ja tämä ort tehtävä kaikkien SAK:n jäsenliittojen yhteisellä sopimuksella. Ja tämä edellyttää suurempaa joukkokuria meidän järjestöissämme, kuin mitä tähän saakka, on ollut asian laita. Tämänvuoksi kun me emme ole vielä voineet tätä pohjaamonista käytännöllisistä syistä johtuen löytää, on nyt liikaa, että pannaan joku määräpäivä, milloinka tämä olisi toteutettava. Sehän on käytännöllinen mahdollisuus. Minun nähdäkseni riittää, että edustajakokous tekee siitä päätöksensä ja jättää sen hoitamisen sitten tulevalle työvaliokunnalle ja ennen kaikkea SAK:n jäsenliitoille, joidenka täytyy olla mukana näissä neuvotteluissa hyvin kiinteästi.

E. F o r s : Edustan tie- ja vesirakennustyöntekijöitä, ja koska nämä ovat erään valtion työviraston alaisia, niin siellä on ilmennyt eräitä epäkohtia, joihinka myöskin tahtoisin vähän puuttua. Kysymyksessä on ns. ikälisä, koska nimenomaan tässä esityksessä täällä viimeisessä kohdassa myös sanotaan siten, että valtion taikka yhteisön täytyy olla myöskin esikuvallinen työnantaja. Koska ennenkuin tällainen esikuvallinen työnantaja saadaan, sen täytyy olla yhdenmukainen kaikkia työntekijäryhmiä kohtaan, niin tässä mielessä minäkin tahtoisin erikoisesti kiinnittää huomiota tulevalle työvaliokunnalle, että se myöskin rupeaisi työskentelemään niin, että myöskin tämä ikälisä huomioitaisiin kaikkien yksityisoikeudellisessa työsuhteessa oleviin työntekijöihin. Kaikissa niissä työehtosopimusneuvotteluissa, joissa liittomme on ko. työntekijäryhmän edustajana joutunut näitä asioita

vatkaamaan, on tästä kysymyksestä aina sanottu, että koska sitä ei ole aikaisemmin ollut, niin ei sitä voida myöskään ottaa huomioon näissä neuvotteluissa, joten tämä asia on siltä kohtaa jäänyt. Koska tie- ja vesirakennustyöntekijät ovat yanhvoja työntekijöitä, jotka ovat vuosikymmeniä jo palvelleet valtiota ja heille olisi oikeudenmukaisesti myös kuuluttava tämä ikälisä, niin minä erikoisesti tahtoisin tässä yhteydessä, että tähän 8. kohtaan lisättäisiin seuraava toivomus:

Ehdotan, että edustajakokous velvoittaa tulevan työvaliokunnan toimimaan niin, että valtion yksityisoikeudellisessa työsuhteessa oleville työntekijöille maksettaisiin ns. ikälisä samojen perusteiden mukaan, kuin sitä on maksettu jo joillekin työntekijäryhmille.

Ja samalla, koska tätä on jo erälle työntekijöille maksettu, minä tahtoisin eritoten tässä yhteydessä verrannollisesti ottaa huomioon myöskin tämän, että viran ja toimen haltijat ovat jo vuosikymmeniä nauttineet tätä oikeutta. En tahdo sitä mennä väittämään, että se olisi heille liikaa ja epäoikeudenmukaista, mutta yhdenmukaisuuden saavuttamiseksi.

Ja mitä tulee sitten tähän urakkatyöhön, niin tässä jos missä ollaan eräässä tienhaarassa, jossa ammatillisesti järjestyneen työväen on tällä kertaa sanottava kantansa. Mehän tiedämme, että me emme ole yleensä sillä kannalla, että me tahtoisimme minkäänlaista urakkatyötä eikä päivien pituudella tahdota ansaita korkoa, mutta meidän täytyy ehdottomasti tällä hetkellä pysyä niissä puitteissa, jotka ovat valittsemina tällä kertaa. Mehän tiedämme, että kaikki ne mahdollisuudet, mitkä nykyisin voimassa oleva palkkapäätös antaa, on koetettu kaikkien liittojen piirissä ottaa myöskin huomioon ja lypsää siitä niin paljon kuin on ollut mahdollista. Mutta vaikka näitä kaikkia eri momentteja on käytetty hyväksi, on eräitä työntekijäryhmiä, jotka eivät ole tulleet näistä osallisiksi, ja ne eivät ole saaneet minkäänlaista muuta kuin sen yhden ainoan 8 %, joka nyt vihne vuoden aikana heille annettiin.

S. Reuna, nen: Ko. asian 1. kohdan viimeisessä lauseessa, jossa SAK:n työvaliokunta esittää keksintöjen ja teknillisten menetelmien parantamisesta maksettavaksi työntekijöille palkkion, yhdyn täydellisesti työvaliokunnan ottamaan kantaan. Kuitenkin kun on teollisuuslaitoksia, joissa jo on *tämä tapa käytännössä, joka kantaa nimeä aloitetoiminta, katson velvollisuudekseni puuttua muutamiiin kohtiin. Aloitetöimintaan perehtyneet voivat täysin antaa tunnustuksen sille toimenpiteelle. Koska tämä yksin kansantaloudellisessa mielessä on välttämätöntä, niin se myöskin osaksi vaikuttaa työntekijän työmenetelmien parantamiseen, joka myös helpottaa monta kertaa hänen omaa työtään. Mutta niissä puitteissa, missä aloitetoimintaa nykyisin harjoitetaan, ei se suinkaan ole täysin edullista, koska ne järjestöt, jotka aloitetoimintaa hallitsevat, ovat siksi puutteelliset. Mm. jos aloitetoimintalautakunta on joutunut ansioituneen aloitteen palkitsemisen kannalle, voi tämän teollisuuslaitoksen toimitusjohtaja taikka vastaava henkilö esittää eriyvän mielipiteensä ja tällöin myöskin jää työntekijältä palkkio saamatta huomioimatta sen tärkeydestä.

On myöskin myönnettävä, että ne aloitteet sekä parannukset, jotka tehdään työntekijöiden taholta ja jotka palkataan, ovat siksi alhaisia, että niitä ei voida hyväksyä. On todisteita siitä, että muutaman satalappusen saanut työntekijä on aloitteensa kautta koonnut satoja tu-

hansia vuodessa työnantajalleen. * Siitä, onko tämä oikein, voimme varmasti olla yksimielisiä, että se ei sitä ole. Samalla esitän sen toivomuksen, että SAK:n työvaliokunta kiinnittäisi huomiota siihen, että näissä kysymyksissä ei tehtäisi työntekijöille vääryyttä. Tosin katsoen, että asia kuuluu tuotantokomitean piiriin, mutta niillä ei ole kylliksi voimaa vaikuttaa näihin seikkoihin. Tiedän tapauksia, jolloin tuotantokomitean puolesta on saatu kyseessäoleviin lautakuntiin työntekijöiden edustajia yhtä monta kuin työnantajienkin puolelta, mutta kuitenkin ei juuri edellämainittujen sääntöjen perusteella ole saatu tuloksia aikaan. Kun tämä aloitteiden korvaus saadaan terveille pohjalle, silloin voimme myöskin odottaa tuloksia kansantaloudelliseltakin kannalta katsottuna. Edelläesitetyn perusteella hyväksyn täysin aloitetoinnin, kun saadaan parannuksia -kyseessäoleviin seikkoihin.

B. Väisänen: Elämme tällä kertaa vielä aivan täysin epänormaalista aikaa. Tästä johtuakin, että useat puheenvuoronkäyttäjät ovat myöskin soveltaneet ajatuksensa suunnilleen niihin puitteisiin ja niihin aikoihin, joissa elämme. Kun on kuunnellut urakkatyöjärjestelmän kehittämistä, tuntuu aika tavalla oudolta, että nyt pyritään ihmisestä juuri tällä hetkellä ottamaan kaikki se pois, mitä suinkin voi olla ihmisen varastossa — ja tämä siinä mielessä, että kyettäisiin ansaitsemaan mahdollisimman paljon ->- jo senkin takia, että tämä ei koske kaikkia kansalaisia mutta myöskin ennen kaikkea, että tämä ei ole eikä saa olla tarkoitus työnteossa ja ihmisen elämässä. Kun me tätä katselemme kuten muita kysymyksiä sosiaaliselta kannalta, onhan suorastaan epäinhimillistä, että me rupeaisimme kehittämään urakkatyötä, sillä tavalla, kuin sitä eräissä puheenvuoroissa on toivottu. Urakkatyöjärjestelmähän oli eräissä vaiheissa suorastaan tuomittu ja sitä suorastaan arvosteltiin myöskin siitä syystä, että työvoimaa oli tarjolla, mutta ennen kaikkea sosiaalisessa mielessä sitä vastustettiin. Nyt sodan aikana, kun on jouduttu kiristämään kaikenlaista työtoimintaa, tämä on tarttunut kansalaisiin ja työntekijöihin siinä määrin, että vielä nytkin pyritään tätä alaa kehittämään vastaisuuteen nähden. Minä lausuisin tänään toivomuksen teille, arvoiset edustajat, kaikille, että te itse kehittäisitte tätä ajatusta urakkatyön poistamisesta entistä suuremmassa määrässä. Yhdyn täysin puheenjohtaja Huunosen siinä, kun hän painosti palkkauskysymyksessä, että meidän pitää keskenämme sopia, millä tavoin palkkauskysymys on järjestetävä silloin, kun vapauden aika alkaa koittaa. Minä sanoisin, että muuten oltaisiin täydessä kaaoksessa. Palkkauskysymyksessä ei ole siis tunteiltava.

Minusta tuntuu siltä, että eiköhän tässä naispalkkakysymyksessä saattaisi* olla sellaisia seikkoja, jotka voisivat tuntua vähän vierailta. Tämäkin sosiaalisessa mielessä. Jos yhä enemmän kehitetään samaa työtä, samaa palkka-periaatetta, niin silloin kun työvoimaa alkaa olla runsaasti markkinoilla, minä kysyn, kummanko työvoiman ne ottavat silloin palvelukseen, miehen vai naisen. Tässä nainen varmasti kärsii enemmän. Ei myöskään kohteliaisuuskysymyksellä pitäisi tällaisissa tapauksissa leikkiä, sillä meidän tiedämme historiasta, mitä oli silloin kun käytettiin lapsityövoimaa, mikä oli tulos. Siis myös nyt tässä asiassa tunteilla leikitään kovin paljon. Minä luulen, että tämä ei ole meidän palkkapolitiikallamme eduksi, vielä vähemmän naisille. Älkää

siis tunteilko kysymyksillä, vaan koettakaa ottaa kysymykset vakavaan harkintaan,

V. P u u k k o : Minä tahtoisin puhua näistä palkoista vasta kohdassa 2, jossa esitykset on hinta- ja palkkakysymyksestä, mutta koska tässä on kysymys "Mitä SAK vastaisuudessa tahtoo", niin minä haluaisin kiinnittää huomiota kohtaan 6, missä sanotaan, että palkkojen tarkistustoimenpiteet on sopivalla tavalla pyrittävä liittämään elinkustannusmuutoksiin. Siis palkat täytyisi jollakin lailla kytkeä elinkustannusindeksiin. Nyt kun palkkojen korotus tuli tänne, niin kysyin, onko SAK tehnyt mitään, että nämä palkat olisi nytkin kytketty indeksiin. SAK:n olisi jo nyt täytynyt tehdasjotakin saadakseen kytkeä nämä palkat indeksiin. 1945 meillä oli palkat kytketty indeksiin, ja oli sellainen määräys, että jokaista 10 indeksipisteen noususta seurasi automaattinen 4 %:n palkankorotus. Indeksit oli silloin 207 ja nyt se on jotakin 560. Jos me olisimme pysyneet siinä palkkaohjepäätöksessä, meillä olisi suunnilleen 35—36 %:n palkkojen korotus, kun nyt vuodesta 1945 ei ole vielä tapahtunut minkäänlaista palkkojen korotusta. Olemme siis hävinneet monta kertaa siitä, että siitä palkkaohjepäätöksestä tuli luovuttua.

Eilen, kun täällä puheenjohtaja Tattari selvitti indeksilukua, niin minusta tuntui, että hän puhui niin, että meidän elintasoomme on vaikuttanut se, että esim. liha on vapautettu säännöstelystä ja indeksi on sitä varten kohonnut 40 pistettä. Minä en tiedä, onko mitään semmoista indeksilaskennan perustetta muutettu sitä varten, että liha vapautettiin säännöstelystä. SAK:n työvaliokunnan päätös minusta on liian laimea koko tässä kohdassa "Mitä SAK tahtoo". Kukaan ei taivu, ellei SAK:n taholta panna pakkoa. Ei maatalouden hintoja koroteta, elleivät maalaiset pane pakkoa. SAK:n on esitettävä pakko, että hinnat on nyt pysäytettävä taikka nie pysäyttämme työt. Silloin pysähtyvät myöskin hinnat. SAK:lla on sellainen voima, että se voi tehdä jotakin, jos se tahtoo.

L i n d b e r g : Meillä on hinta- ja palkkaneuvosto, jonka pitäisi pitää hinnat ja palkat kurissa. Kaikki olemme todenneet, että palkat on pidetty kurissa viimeistä piirtoa myöten, ja tällä on tietysti yritetty pitää elintasoomme ja taloudellista asemaamme vakavana. Mutta mitä on tehnyt ihtaneuvosto, jonka tarkoituksena olisi ollut pitää hinnat kurissa? Mitä tämä jaosto on saanut aikaan? Hintojen nousun sellaiselle tasolle, että eläminen käy päivä päivältä mahdottomammaksi. Onhan se tietysti joissakin kohdin saanut jarrutusta aikaan, mutta ei mitään, mikä olisi elintasoomme parantanut. Koska tuo jaosto noin 80 % kaikista hinnoista on päättänyt, niin jääkin tämän synniksi se, että mitään hinnanrajoituksia ei ole saatu aikaan. 20 % on ratkaistu hinta- ja palkkaneuvoston yhteisillä päätöksillä. On myöskin esitetty, että kaikkien hintojen nousussa ei määrää hintaneuvosto, vaan koko tämä hinta- ja palkkaneuvosto yhteisesti. Mutta nythän on käynyt selville, että tämän hintaneuvoston puheenjohtajalla on ministerin valtuudet, jotka edellyttävät varsin suurta päätösvaltaa täällä neuvostossa. Ja vielä tiedämme, että hintaneuvostossa on määräämisvalta työntekijöillä ottaen huomioon, että tämä paikka on jaettu kahtia: kaksi porvarellista edustajaa ja kaksi työntekijäin edustajaa. Tämä päätösvalta — kaikki tietänevät — johtuu siitä; että hintaneuvoston puheenjohtajalla on päätösvalta, jos äänestyskellä ratkaisu tulee tapahtumaan. Jatku-

vasti heitetään yhä uusia tuotteita vapaaseen kauppaan ja hkitaneuvosto ei, kykene mitään hintoja rajoittamaan. 4. kohdassa sanotaan, että palkkojen ja hintojen suhde OH saatava oikeudenmukaiselle pohjalle'; Tämä kohta otetaan varmaan tyydytyksellä vastaan. .

Tällä on esitetty myöskin palkkasäännöstelyn purkamista. Mutta mitä se tuottaa, kun samanaikaisesti päästetään hintasulkukin valloilleen, taikka on jo päästetty. Yleisenä käsityksenä onkin ollut joukkojen keskuudessa se, että kun hintaneuvosto määrää hinnat, silloin kaikki katoaa, sillä palkkaneuvosto pitää palkat kurissa. Tulevan työvaliokunnan tulisikin huolehtia vaikutusvallallaan siihen suuntaan, ettei mitään repeämää pääse tulemaan. Työvaliokunnan toiminnasta riip*. puu varmasti paljon hintarintamalla tapahtuvat muutokset. Mutta käyttäköön työvaliokunta sitä voimaa esitystensä läpiviemiseksi, mikä sillä on takanaan. Lopuksi yhdyn edustaja Lindin tekemään lisäykseen 4. kohtaan.

V. T a t t a r i : Koska tuntuu niinkuin el olisi aivan selvyyttä tästä hinta- ja palkkaneuvoston kokoonpanosta, on ehkä syytä hiukan palauttaa sitä mieleen. Hinta- ja palkkaneuvostohan on 8-jäseninen, joista 4 on työläisten edustajaa ja 4 on porvarien edustajaa, ja 9:ntenä. puheenjohtajana, toimii ministeri. Nämä työläisten edustajat on SAK nimennyt. Niistä on 2 kansandemokraatteja tai kommunisteja ja 2 sosiaalidemokraatteja. Tuokin poliittinen puoli on siinä otettu huomioon. Hintaneuvostossa on ollut puheenjohtajana Huhta, ja palkkaneuvostossa on ollut puheenjohtajana Rinne. Siis tässä ovat jakautuneet myöskin nuo puolueet, sii^ poliittinen pohja tässäkin. Kuitenkin isiahän on niin, että hinta- ja palkkaneuvosto . kokonaisuudessaan päättää ratkaisevat ja vaikuttavat suuret hintamääräyksei, ja tulevat hintapäätökset, joista ei vedota hinta- ja palkkaneuvostoon, menevät hintaneuvostoon samoin kuin palkkakysymykset menevät palkkajaoستossa lävitse. Siis nämä työläisten edustajat niin hinta- kuin palkka-puolellakin ovat SAK:n nimeämät, ja kyllä työvaliokunta on koettanut pitää näitä hintoja kurissa, koska on niin, että siellä on ollut puheenjohtajana ministeri Härmä, joka on hyvin kiinteässä vaikutuksessa SAK:hon. Tältä pohjalta on ollut hyvin kiinteä vaikutus hinta- ja palkkaneuvostoon. Tämä elin on saanut paljon aikaan. Siis hintojen jarruttamistahan on huomattavasti tapahtunut, ei niin paljon kuin me olisimme toivoneet, mutta me huomaamme, että jos joku hinta ehkä kontrollinalaisuudesta päästetään pois, niin se hyppää hirmuisesti, ja kun me tiedämme, että 30.000 artikkelia on hintakontrollin alaisuudessa, niin kyllä sillä vaikutusta on, mutta sillä ei ole ollut sitä vaikutusta kuin me olisimme toivoneet.

Suuret hintamuutokset ovat tulleet hallituksen kautta. Sieltähän ovat tulleet hintasäännöstelystä vapauttamiset, maataloustuotteiden hinnat jne., juuri vaikuttavimmat hinnat, joita hintoja palkkaneuvoston työläisennemmistö on vastustanut. Nämä on vedottu hallitukseen, ja -«.^hallitus on ollut tilanteen pakottamana tekemään ne päätökset, mistä me olemme saaneet esimerkkejä. Minun nähdäkseni tässä on huono puoli se, jos me lähdemme moittimaan meidän ihmisiämme yksinomaan siellä, moitimme pa' kumpaa poliittista suuntaa hyvänsä, se ha-joiittaa työläisten rintaman. Minusta olisi edullisempaa ja oikein se, että me vaatisimme enemmän työläisten edustajia, tiukemmin ja laajemmin tavarat hintakontrollin alaisuuteen, esim, ulkomaankaupan

tavaroihin nähden, Sotevan tavaroihin nähden jne., ja näille ihmisille mahdollisuudet hoitaa asioita niin, että se vaikuttaisi. Tällä tiellä me pääsisimme hinta- ja palkkaneuvoston lujittamiseen, mutta jos menemme asiattomaan sättimiseen puoluepoliittisessa mielessä, niin silloin me heikonnaamme edustajiemme asemaa siellä. Arvostelua sallitaan ja tulee tehdä, mutta sellainen sättiminen poliittisessa mielessä on minun nähdäkseni erittäin vaarallinen ja huono seikka, koska me horkutamme työläisten edustusta siellä, ja tukeahan meidän pitäisi. Tässä mielessä meidän on tätä hinta- ja palkkakysymystä selvitettävä, ja niinkuin täällä esitettiin, SAK:n työvaliokunnan tulee, koska ne ovat työvaliokunnan edustajia siellä, entistä tarkemmin kontrolloida niin hinta—kuin palkkapuolen ihmisiä siellä, niin että siitä tulee työläisille mahdollisimman suuri tulos.

E. Huunonen: Kun täällä on tämän asian yhteydessä kajottu nimenomaan juuri tähän hinta- ja palkkasäännöstelyyn ja hintojen kohdalla esitetty arvostelua, niin kyllä minun täytyy erältä osiltaan yhtyä toveri Tattarin äskeiseen ajatukseen, että kyllä me SAK:na olemme määrättyssä mielessä ja määrättyyn rajaan saakka vastuussa näiden kysymysten hoitamisesta. Se, mitä toveri Tattari sanoi täällä, että SAK on asettanut ehdokkaat, jotka valtioneuvosto on hyväksynyt hinta- ja palkkaneuvostoon, ja se, mitä hän mainitsi sen kokoonpanosta ja voimasuhteista, pitää täydelleen paikkansa. Minä en lähde tässä enää tätä puolta kertaamaan.

r

Mutta koska itse henkilökohtaisesti kuulun tähän jaloon seuraan, joka näitä asioita on hoitanut, on minun kuitenkin sanottava, että hinta- ja palkkaneuvostossa on ollut selvä työnjako. Se on jakautunut kahteen ryhmään, jaostoon, hintajaostoon ja palkka jaostoon. Ai-noastaan sellaiset tapaukset, joissa jaostossa ei saavuteta yksimielisyyttä, tulevat koko neuvoston käsiteltäviksi. Hinta- ja palkkaneuvoston ohjesäännön mukaan jokainen jäsen voi vedota asiansa koko neuvoston käsiteltäväksi. Näin on menetelty sekä hinta- että palkkakysymyksissä puolin ja toisin eri jaostoissa. Kuitenkin on sanottava, että mikäli kysymyksessä on hinta-asioiden hoitaminen, niin neuvosto, koko neuvosto on päättänyt hinta-asioista ehkä noin 5, korkeintaan 10 %:ssa niistä tapauksista, joita täällä on käsitelty. 90 % niistä on päätetty asianomaisessa jaostossa. HintaJ ja palkkaneuvoston olisi täytynyt olla aivan vakinaisella palkalla olevien viranomaisten hallussa ja niiden olisi täytynyt aivan ilman mitään muuta tointa tai tehtävää suorittaa tätä, jos muutoin olisi menetelty. Meillä lasketaan olevan noin 30.000—35.000 hintaryhmää, ja tämä osoittaa asioiden suuruusluokan. Mikä on tässä yhteydessä todettava näiden jaostojen työskentelystä ja joka ehkä on ollut virhe SAK:n taholta, on se, että palkkajaosto, on ollut kiinteässä kosketuksessa SAK:n työvaliokunnan kanssa jatkuvasti melkeinpä kaikista Vähänkin merkitystä omaavista palkkakysymyksiltä, ja niiden ratkaisutavoista on neuvoteltu SAK:n työvaliokunnan kanssa, kun sensijaan hintakysymyksiä ei ole käsitelty SAK:n työvaliokunnassa. Ehkä siitä on työvaliokunnalle jonkinlainen tuomio annettava.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puheenjohtaja: Täällä on esitetty muutosehdotuksia. Ne lähetettäneen menettelytapavaliokuntaan.

Esitetyt muutosehdotukset lähetetään menettelytapavaliokuntaan.

Kokous keskeytetään kello 16.35, korviketaukoa varten.

Kokousta jatketaan kello 17.

Puheenjohtaja E. P a l l a n d e r : Käsiteltäväksi otetaan SAK:n ohjelman IV kohta "Verotus jaapimatyihdistysliike.

Lehto : Puheenvuoroni ei varsinaisesti koske tätä asiaa, mistä puheenjohtaja ilmoitti, mutta erikoisesti kiinnittäisin edustajien huomiota siihen, mitä täällä jo puheenjohtaja Huunonen huomautti, että kokous on varsin tyyris niin SAK:lle kuin meille jokaiselle. Myöskään edustajista suurin osa ei ole varautunut olemaan työmailta pois niin pitkää aikaa, kuin'nyt tämä hidastunut kokouksen kulku näyttää edellyttävän. Olisin sitä 'mieltä, että puheenvuoroja ei rajoitetaisi, mutta kuitenkin ettei lähettäisi pitämään niin laajoja selityksiä, kuin tähän saakka on eräissä kysymyksissä pidetty. Asianomainen henkilö esittäköön muutosehdotuksensa ja sen asiallisesti ja lyhyesti perustelkoon, mutta ei enää ryhtyisi mihinkään yleisluontoiseen keskusteluun.

A. Suominen : Sallittaneen vielä lausua työvaliokunnalle tunnustus viimeisestä, 8. ponnesta, jossa puututaan verotuskysymykseen. Tässä on kahdeksan hyvää ponneta, mutta eräs seikka on jäänyt käsittääkseni huomioimatta, josta minulla on ollut tilaisuus valtuustossa myös kerran puheenvuoro esittää, ja perustelen sen parilla sanalla, ennenkuin esitän ponsilauselman.

Edustan täällä opettajia, jameidän alalla tuo vähennysten teko on verrattain vaikeata. Nythän on niin, että työvälineissä ja muissa selaisissa myönnetään vähennyksiä, mutta verotuslautakunta tulkitsee tätä hyvin eri tavalla. Meidän esim. täytyy hankkia kirjoja, kirjoitustarvikkeita, opetusvälineitä^ jotapaitsi suuri osa työtä tehdään kotona, jolloinkin siis työhuone i tulee kysymykseen. Tiedän, että monella muulja ammattialalla asia on aivan samoin, siis niin, että työntekijälle koituu menoja työnsä hoitamisesta, jos ei esim. muulla tavalla, niin sanottakoonpa vaikkapa työmatkat. Niihin siis käytetään joko omia kulkuvälineitä, polkupyöriä tai muita kulkuvälineitä. Tällaiset pitäisi saada vähentää, joskaan- ei sitä aikaa vähennetä. Myös työntekijät monella muulla alalla tekevät työtä omilla välineillään, jolloin pitäisi saada tuolla perusteella tehdä vähennyksiä. Juuri tässä kohden rae palkannauttijat Olemme paljon huonommassa asemassa kuin monet vapaat elinkeinonharjoittajat ja itsenäiset yrittäjät. Ja tämä ehkä vaikuttaa monelle enemmän kuin 25 %:n alennus/ joka nyt on ollut kysymyksessä.

Koska kokouksen aika on rajoitettu, pyydänkin vain ehdottaa seuraavaksi 9. kohdaksi lisättäväksi seuraavanlaisen ponnien:

Jotta palkannauttijat eivät joutuisi raskaamman verotuksen uhreiksi kuin muut, on lainsäädännöllisesti sallittava heidänkin verotettavasta tulostaan täysimääräisesti vähentää kaikki ne menot, jotka ovat ansiotyön edellytyksenä, kuten lityövälineistä, työmatkoista, työvaatteista, työpaikasta yms. aiheutuvat ijaenot.

Samalla käyttäisin tilaisuutta tiedustellakseni, onko työvaliokunta suunnitellut, mitenkä 2. kohdassa mainittu seikka olisi toteutettava, niin ettei lisääntyneistä työnsuorituksista aiheutuvan palkkatulojen kasvun kohtuuton verotus i aiheuta työnhaluttomuutta tai veropakoi-

lua. Onko tarkoitus, että progressiivinen verotus muutetaan jonkun muunlaiseksi, vai miten. Tämä varmasti kiinnostaa monia.

E. Huuononen: Edellisen puheenvuoron johdosta sekä myös siitä syystä, että tämä oikoluku tässä esityksessä ei ole ollut niin tarkkaa — siitä on pudonnut nimittäin eräs hyvin oleellinen kohta pois painossa, jonka työvaliokunta on hyväksynyt ja joka periaatteellisesti merkitsee hyvin paljon, — minä olen pyytänyt puheenvuoron, jotta ei tämän takia jouduttaisi turhaan keskustelemaan. Olen täällä eräissä muissa yhteyksissä maininnut ja nimenomaan **juuri** toimintaselvityksen yhteydessä, mikäli se koski kuluvaa vuotta, siitä, että SAK on verotuskysymyksessä hyväksynyt ja käsittääkseni aivan yksimielisesti sen periaatteen, että palkkatuloa olisi verotettava hellemmin, jos semmoista sanaa voi käyttää, kuin muita tuloja. Kuten havaitsemme, niin näissä ponsissa ei löydy sitä ajatusta, ja on tapahtunut sellainen valitettava virhe, että se on pudonnut sieltä pois. Mutta työvaliokunnan puolesta minä ilmoitan, että se ainakin ehdottomasti pitää kiinni tästä omaksumastaan periaatteesta ja tulee menettelytapavaliokunnalle ehdottamaan, että se otetaan näihin ponsiin.

Mitä sitten tulee edellisen puheenvuoronkäyttäjän tekemään tiedusteluun nimenomaan tätä toista pontta koskevaan kohtaan ja sen sisältöön nähden, niin osittain tiedustelija oli oikeassa arveluissaan ja osittain väärässä. Tämän pönnen sisällön työvaliokunta on käsittänyt niin, että se työ, joka tehdään varsinaisen työajan lisäksi ylityönä tai siihen verrattavana, verottajan pitäisi ottaa huomioon tämä eikä tehdä, niinkuin nyt tapahtuu, sillä tavoin, että käytännöllisesti katsoen ylityöntekijä eräissä tapauksissa ei saa tästä ylityöstään mitään muuta kuin veron maksamisen ilon.

T. Leivo-Larsson: Minä pyydän kannattaa tätä Suomen tekemää lisäystä tähän kohtaan, koska se oli täysin aiheellinen. Olinkin ajatellut kiinnittää huomiota juuri nimenomaan siihen, että esim. Tukholmassa työntekijä on viime aikoina saanut vähentää kunnalliserotuksessa sen, minkä hän käyttää työmatkoihinsa, siis raitiovauvuun taikka autobussiin tai sellaisiin. Sen hän saa vähentää kunnalliserotuksessa. Tämä on sellainen juttu, johonka voitaisiin kiinnittää huomiota, samaten kuin ne muut tässä esitetyt ajatukset, joita Suomen ehdotti.

Edelleen tahtoisin alleviivata, että pidän oikeana työvaliokunnan kantaa siinä, että avioliitossa olevia henkilöitä on verotettava kumppaakin erikseen, mikäli molemmat tekevät ansiotyötä kodin ulkopuolella. On juuri vähävaraisten kohdalla erikoisen tärkeää, että näin tapahtuu. Jos verotettaisiin kumppaakin erikseen, niin he joutuisivat maksamaan vähemmän, kuin jos tulot lasketaan yhteen, vaikka otellaan huomioon "siinäkin, että vaimon tulosta saa osan vähentää. Tämän minä tahtoisin erikoisesti sanoa sen ryhmän puolesta, jota edustan, nimittäin liikealan työntekijöitä, joissa työssä naimisissa olevia koko naispuolisten työntekijöiden lukumäärästä on yli 30 %.

Näille tällainen parannus merkitsee huomattavaa taloudellista helpotusta ja myöskin oikeudenmukaisuuden toteutumista.

T. Pöyry: Työvaliokunta nähdäkseni on kiinnittänyt erikoisen suurta huomiota tähän kohtaan "Verotus ja ammattiyhdistysliike", mutta haluaisin silti kajota siinä eräisiin kohtiin. Ensikseenkin siihen, että valtiovallan taholta ei tietääkseni kontrolloida verotuslautakun-

tien työtä. Tästä on seurauksena se, että omistavalla luokalla useissa-kin verotuslautakunnissa on enemmistö ja muutamassa vielä hallitsevat verotuslautakuntia kokonaisuudessaan. Heillä on mahdollisuus jättää tulonsa ja omaisuutensa suurelta osalta verottamatta. Tähän haluaisin SAK:n työvaliokunnan kiinnittävän huomiota. Sitten tähän 4. kohtaan lisäyksen:

Jos verotettavan havaitaan antaneen edellämainitun omaisuuden arvon liian alhaiseksi, on valtiolle varattava oikeus lunastaa tällainen omaisuus valtiolle sen ilmoitetusta arvosta.

Tämä sen tähden, että näillä edellämainitun omaisuuden omistajilla ei ole mitään suurempaa pelkoa siitä, että he joutuisivat kärsimään näistä vääristä ilmoituksista.

Sitten 6. kohtaan, mikä koskee maatalouden verottamista, haluaisin kiinnitettäväksi huomiota siihen, että metsämaasta verotetaan pienem-pitilallisia ja suurempitilallisia hehtaarilta yhtäsuurella verolla. Tässä joutuvat pientilalliset kärsimään, koska heillä menee jo tähän omaan; tarpeeseen suurelta osalta metsänsä ja suurtilallisilta sitävästoin menee suunnilleen saman verran omaan tarpeeseen. Tässä suurtilalliset ovat huomattavasti edullisemmassa asemassa sikäli, että heillä on suuremmat metsäalueet, koska heillä on ollut aikanaan tilaisuus antaa pientilallisille huonoimmat maat alueistaa. Ehdottaisinkin, että tähän lisättäisiin ajatus: "Metsämaa, joka ylittää oman tarpeen, on asteit-tain lisäverotettava."

Puheenjohtaja: Hakulisella on puheenvuoro työjärjestykseen.

J. Hakulinen: Minä rohkenisin esittää, että kun tästä asiasta on neljä puheenvuoroa olemassa ja tässä verotuskysymyksessä on yleensä melkoisen vakiintuneet käsitykset, nämä puheenvuorot rajoit-tettaisiin. Ja minä samalla esittäisin, että puhe aika rajoitettaisiin vii-teen minuuttiin.

Ehdotus puheenvuorojen ja puheajan rajoittamisesta hyväksytään:

V. Mäkinen: Samalla kun pyydän yhtyä edustaja Pöyryn teke-mään alustukseen, tahdon vielä mainita erikoisesti sen, että metsä-työläisten kohdalla jos missä tämä verotusperusta on erittäin epäoi-keudenmukainen. Tästä voisi tietystikin moniakin epäkohtia osoittaa, mutta tulkoon tässä nyt vain mainituksi se, että tämä olisi kiireelli-sesti tulevan työvaliokunnan korjattava, kun on käynyt niin, että se on tuottanut suorainaista työpakoa tällä* alalla. Ja, kuten tiedetään, metsätyöalalla työskentelee 2—300.000 työläistä silloin kun työkausi on vilkkaimmillaan. Esimerkkinä voin mainita, että kun mies tekee 3 metriä jalkoja päivässä ja on 100 mk metriltä palkka, niin hän saa, kun verot otetaan pois, 89 mk siltä metriltä itselleen, mutta jos hän tekee 5 metriä, niin hän ei enää saakaan kuin 67 mk niiltä metreiltä, ja jos hän tekee 8 metriä, niin palkka putoaa 49 markkaan- metriltä. Onko tämä verotusperusta oikea silloin? Ja ei ole ihmeäkään, jos työ-läiset tahtovat silloin pakoilla työntekoa ja jarruttaa tietysti tällä lailla tuotantomme kasvua, kun myöskin tämä on työläisille hyvin tuom-moista raskasta muutenkin. Tästä johtuen tämä asia saatiin jollakin lailla järjestykseen, niin että ennakkopidätyksessä ei ole peritty tämän vuoden alusta metsätyöläisiltä kauaaluontoisissa töissä kokonaisuudessaan veroa, vaan on jätetty perimättä 25 %. Mutta tämä ei edel-lytä sitä, että verosta vapautuisi, vaan se siirretään toiseen kertaan. Siksi olenkin sillä kannalla, että tulevan työvaliokunnan on tämä

asia otettava kiireellisesti ja erittäin tärkeänä heti esille ja verotuspe-
rustan korjaaminen. Ja olisinkin sillä kannalla, että tuo progressiivi-
suus metsätöläisten, siis palkkatyöväen kohdalta poistettaisiin.

J. M e h t o : Tässä puhuttiin metsämiesten verotuksesta. Se ei koske
metsämiehiä yksistään, se koskee kaikkia niitä, jotka yrittävät urak-
kaa ponnistella ja saada itsellensä todellisia' elinehtoja ja ennenkaikkea
turvata koko yhteiskuntaa. Kun *-menee* päivässä 300—400 markalle
verotus, se on jo vähän liikaa, ynnä siihen mahdollinen jäikiverotus.
Mutta sitten on eräs vero, joka näyttää jo melkein hullustakin has-
sulta, nimittäin vanhapiikavero ja niin ollen myös vanhapiikavero.
Nämä onnettomat vanhatpiiat käyttävät kaikki keinot saadakseen mie-
hen ja vauvan ja päästäkseen verosta irti, mutta ei millään, Lakihan
on sellainen, että Suomessa ei saa käyttää moniavioisuutta, ja väki-
luku on sellainen, että miehen saanti on mahdotonta. Ja nyt kuiten-
kin näistä suurista suruista huolimatta, joissa vanhapiika vallan kel-
lastuu, kun ei saa vauvaa eikä miestä, se saa vielä kestää sen har-
min, että sitä sakotetaan. Ja loppujen lopuksi jos se on samassa kont-
torissa työssä jonkun leskirouvan kanssa, jolla on kolme lasta, tämä
saa 500 markkaa kustakin lapsesta, se on 1.500:—, saavat yhfaikaa
tilin, vanhanpiian tilistä napataan 25 % pois ja leskirouvalta ei viedä
yhtään, niin eikö tämä synnytä katkeruutta. Minä en tahdo syödä
näiden lasten leipää, mutta minä ottaisin asian siltä pohjalta, että kun
meillä on kansaneläkelaitos, joka turvaa' vanhojen eläkkeen ja -siihen
ottaa porvaristokin osaa, niin myös kansaneläkelaitos voisi ottaa osaa
lasten elättämiseen ja porvaristo siltä kohdaltansa maksaisi suurem-
paa summaa kansaneläkelaitokseen, millä kasvatetaan hänelle uutta
työvoimaa. Tämä vanhapiikahan ei hyödy lapsista, ja mikä pahinta,
lasten äitikään ei hyödy. Vanha suomalainen sananlasku sanoo:
Yksi äiti ruokkii yhdeksän lasta, mutta ne yhdeksän lasta eivät ruoki
yhtä äitiä, ja se pitää paikkarisa, mutta kuitenkin nämä molemmat;
niin vanhapiika kuin äiti kärsivät näiden lasten ruokinnasta, ja kun
ne ovat täyttäneet 14 vuotta, niin porvari alkaa niitä imeä ja imee}
niitä 40—50 vuotta. Senvuoksi sen pitää niitä myöskin elättää. Sil-
loin häviäisi katkeruus, mikä nyt on olemassa tässä yerotuspuolessa,
että samanlaista tiliä ei saada, että toisia verotetaan samasta tulosta
enemmän kuin toisia, jonka tekee vielä se pahemmaksi, että me
olemme nyt kaikki niissä suurituloisten veroluokissa, kun meidän
markka on mennyt tällaiseksi. Me emme pelasta itsellemme enää
leipää tällaisen verotusjärjestelmän vallitessa. Niin että kyllä tähän
olisi ammattiyhdistysliikkeen ja ennenkaikkea SAK:n puututtava, niin
että tehtäisiin verotus tuontapaiseksi, ts. näiden lasten elatusapu sen-
tapaiseksi, että kansanhuollon kautta autetaan suurperheisiä, anne-
taan niille kansaneläke ja että se lakkaisi näissä tileissä näkymästä,
sillä niissä se on liian surullinen näkymässä.

L e h t o n e n : Sotavuosina ja sen jälkeen on kehitys verotuksessa
johtanut siihen, että progressiivisuus valtionverotuksessa on alkanut
yhä enemmän painaa palkannauttijoita. Ennen sotaa valtionvero oli
niin pieni, että se oli paljon helpompi maksaa kuin kunnanvero. Nyt
on asia kehittynyt päinvastaiseksi. Samalla aikapalkan nauttijain ve-
rot ovat suhteellisesti nouseet ja kiinteimistötulojen ja varsinkin maa-
talouskiinteimistöjen verotus on muuttunut helpommaksi. Verotus
on määrätty liian alhaiseksi, vaikka meillä on ollut hallituksessa, joka

lopullisesti nämä perusteet vahvistaa, työväkeä edustavat ministerit. Kuitenkin on merkillepantavissa se ilahduttava ilmiö, että yhä harvemmin työväestöä edustavat ministerit ovat antaneet houkutella maalaisliiton itsensä äänestämään palkkatyöläisten "etujen vastaisesti suurtilallisten etujen mukaisia alhaisia maatalouden veroperusteita. Niin että olisi paikallaan, jos tässä yhteydessä menettelytapavaliokunta voisi johonkin kohtaan sovittaa toivomuksen, että näitä uudistuksia ajettaessa SAK toivoo saavansa kaikkien työväenpuolueiden kannatuksen.

Täällä kohdassa 6 minun mielestäni "on yksi lause, vaikka ei ehkä voisi niin luulla, sisältyy kohtiin 4 ja 5, ja se koskee kiinteistöjen omaisuusverotusta. Täällä puhutaan keinottelun kautta ansiottomasti haltuun saadusta omaisuudesta ja samoin keinottelun kautta saatuu tuloon ja omaisuuteen kohdistetusta verotuksesta. Mutta aivan tavalliset maatiijatkin, joita ei ole keinottelulla saatu, jäävät omaisuusverotuksessa aivan liian alhaisten hintojen mukaan verotetuksi. Siitä esimerkkinä haluaisin esittää, että kun Työväen Urheiluliitto pari vuotta sitten osti 50 hehtaarin suuruisen alueen urheilupuistoansa varten, niin se maksoi 10 milj. markkaa, 20 mk neliömetriltä. Tälle yhtiölle, joka möi tämän, jäi vielä yli 200 hehtaaria maata jäljelle sekä kaikki rakennukset, ja tiilitehdas, joka tuottaa parhaissa tapauksissa 2 milj". tiiltä vuodessa, mutta ei milloinkaan tätä koko tilaa oltu arvosteltu 10 miljoonan markan arvoiseksi. Se möi vuotta myöhemmän Alkoholiliikelle 70 hehtaarin suuruisen alueen ja sai keskimäärin 27 mk neliömetriltä, hinnan 15—20 milj. mk. Sille jäi vielä lopuksi 200 hehtaaria maata. Tätä ei arvosteltu 10 miljoonan markan arvoiseksi. Senvuoksi minä ehdottaisin, että omaisuuden verotuksessa on kiinteistöt ja erityisesti maa arvioitava käypään hintaan huomioonottaen varsinkin niiden edullinen sijainti asutuskeskuksiin ja liikenneväyliin nähden. Sitten minusta olisi myös paikallaan, että ainakin harkittaisiin kysymystä, eikö myöskin kunnallinen omaisuusvero olisi otettava käytäntöön.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Asia lähetetään menettelytapavaliokuntaan.

P u h e e n j o h t a j a : Kohta V, Sosiaalisen sekä muun ammattiyhdistysliikettä kiinnostavan lainsäädännön kehittäminen. Tähän kohtaan ovat pyytäneet puheenvuoroa jo aamupäivällä seuraavat: Virtanen, Vuorio, Kallio, Hakkarainen, Leivo-Larsson, Jouko, Hiltunen.

Työjärjestykseen pyytää puheenvuoron

J. H a k u l i n e n : Kun tässäkin asiassa on lähes parikymmentä puheenvuoroa, eiköhän voitaisi ajatella niin, että puheenvuorot tästä asiasta rajoitettaisiin ja yritettäisiin ajaa viidellä minuutilla. (Salista: Kolme minuuttia!) Täällä ollaan kolmen minuutin kannalla. Ehkä voitaisiin hyväksyä.

P u h e e n j o h t a j a : Puheenvuorot voitaneen rajoittaa ja aika rajoittaa kolmeksi minuutiksi.

Ehdotus puheenvuorojen ja puheajan rajoittamisesta hyväksytään.

A. V i r t a n e n : Haluaisin tulevan työvaliokunnan huomiota kiinnittää tämän luottamusmieskysymyksen kohdalla myöskin niin valtion kuin kuntienkin viranhaltijoiden valitsemiin luottamusmiehiin. Nimitetään tällä kerralla tuntityöntekijöiden kohdalla luottamusmiehistä on määritelty työehtosopimuksissa ym. sopimuksissa, mutta viranhaltijoi-

den valitsemista luottamusmiehistä ei ole oikeastaan missään määrätty mitään, ja tällä tavalla valitut luottamusmiehet eivät nauti läheskään työnantajilta samanlaista arvonto-oikeutta, kuin tuntityöntekijöiden valitsevat luottamusmiehet nykyään saavat. Tässä mielessä olisi-kin asianomaisen luvun 3. kohta, siis ponsien 3. kohta muutettava seuraavalla tavalla:

Työpaikoilla toimivien työntekijäin ja viranhaltija-asemassa olevien luottamusmiesten asema on oikeudellisesti sekä muussakin suhteessa turvattava ja vakiinnutettava. Työmarkkinajärjestöjen välisten, sopimusten ohella on kiireellisesti turvattava luottamusmiesten asema lainsäädäntöteitse myös valtion ja kuntien palveluksessa olevien viranhaltijoiden osalta.

E, V u o h i o : Puhuttaessa sosiaalisesta lainsäädännöstä on aivan oikein, että tämä kysymys on esillä silloin kun on koolla ammattiyhdistysväkeä. Tässä yhteydessä onkin syytä mieltymyksellä ja tyydytyksellä todeta se, että SAK:n työvaliokunta on laatinut näinkin monipuoliset ponnet tästä kysymyksestä. Onkin huomioitava, että meillä sosiaalisessa lainsäädännössä, joka on suhteellisen monia puolia katsoen erittäin pitkälle kehittynyttä, tästä huolimatta vielä on erittäin huomattavasti kirjavuutta ja sekavuutta. Mainitsen esimerkkinä vain nuorten työsuhteita koskevan lainsäädännön, jonka mukaan teollisuuden alalla voidaan pitää työssä 14 vuotta, kauppa- ja toimistotyössä 15 vuotta täyttäneitä, 8-tuntisessa työssä teollisuuden alalla 15 vuotta ja kauppatyöalalla 16 vuotta täyttäneitä. Ja tämän lisäksi vielä ravintola-alalla nuorten työntekijäin työolot ovat jokseenkin lain ulkopuolella, sillä ravintola-alalla voidaan pitää jopa yötyössäkin, koska tämä työ ei ole teollisuusasetuksen alaista työtä. Näin ollen siis SAK:n työvaliokunnan on erittäin tehokkaasti valvottava tämän lainsäädännön kehitystä, erikoisesti näillä aloilla, jotka koskevat työntekijäin työsuhteita, nykyisin nuorten työsuojelua koskeva laki, työturvallisuuslaki, ammattientarkastuslaki ja työntekijäin tapaturmavakuutuslaki. Koska nämä ovat kaikki semmoisia lakeja, jotka välittömästi koskevat työntekijöitä, on myöskin ammattiyhdistys väen taholta näitä valvottava ja niiden valmistusta seurattava. Tämän lisäksi ei ammattiyhdistysliikkeen puolesta ole ainoastaan seurattava entisten lakien uusia, vaan myöskin uuteen lainsäädäntöön kiinnitettävä huomiota*. Niinpä tässä mainitsisin äitiyshuoltolain, joka on ollut jo useita vuosia työn alaisena. Tämä on myöskin semmoinen laki, jota naistyöntekijäin keskuudessa hyvin paljon kysellään — tässäkin kokouksessa on useaan otteeseen tähdennetty naistyöntekijäin osuutta teollisuutemme palveluksessa —, ja sellainen laki on edelleen kotiapulaisiako

A. K a l l i o : Viime vuoden toimintakertomuksen, ja samoin tämän vuoden toimintakertomuksen yhteydessä kiinnitti mieltäni erikoisesti se, että kysymys 8 tunnin työajan soveltamisesta metsä- ja uittotöihin on kokonaan poissa SAK:n esityksestä, ja haluaisin esittää kysymyksen, että minkä takia ei SAK ole ottanut tähän asiaan ollenkaan kiinni, että ovatko tukskimiehet tavallaan huonommassa asemassa olevia, että niille ei voitaisi suoda tätä samaa työaikalakia, mikä on toisillakin työntekijöillä.

Sitten ammattientarkastuksesta. Tämän V kohdan 2. momentissa sanotaan, että ammattientarkastuksen alalla on pyrittävä edistämään toimenpiteitä työntekijäin turvallisuuden parantamiseksi* ja minä ha-

luaisin, että ammattientarkastusta kehitettäisiin lisäämällä ammattitar* kastuksen piiriä niin, että maan pohjoinen osa saisi oman piirinsä ja oman ammattientarkastajansa.

Sosiaalivakuutuksen alalla haluaisin kiinnittää huomiota siihen, että meillä on hyvin paljon vanhoja työntekijöitä, jotka ovat jääneet ulkopuolelle kansaneläkelain. On vielä 60—75 ikävuoteen saakka semmoisia työntekijöitä paljon, jotka joutuvat vielä kulkemaan savotasta savottaan. Kansaneläkelakia olisi korjattava niin, että nämäkin henkilöt tulisivat tämän saman lain piiriin. Sen olemme kansakuntana velkaa näille vanhoille raatajille.

V. H a k k a r a i n e n : Täällä on kiinnitetty jo huomiota monien työntekijäryhmien asioihin ja siihen, kuinka ammattiyhdistysliikkeen kautta heille on saavutettu suuriakin saavutuksia. Mutta tässä kohden on jäiänyt maaseudun työväestö hyvinkin toisarvoiseen asemaan. Tarkoitin tällä kertaa ensi kädessä maataloustyöläisiä ja metsä- ja uittotyöläisiä. Vallankin sosiaalisen lainsäädännön alalla he ovat jääneet huonompaan asemaan kuin useat muut työntekijäryhmät. Muille hyväksyttiin 8 tunnin työaikalaki jo vuonna 1917. Silloin heti ja sen jälkeen hallituksen päätöksillä aina metsätyöläiset jätettiin ulkopuolelle 8 tunnin työaikalain Samoin kun uutta 8 tunnin työaikalakia valmistettiin, myöskin siinä jätettiin metsä- ja maatyöläiset kokonaan ulkopuolelle. Ja näiden työntekijäryhmien 8 tunnin työaikalain ulkopuolelle jättäminen onkin aiheuttanut sen, että näiden työntekijäryhmien muut työehdot on pyritty järjestämään mahdollisimman. ai - haisiksi. Vallankin palkkausta koskeva kohta on aina muodostettu sen •työpäivän pituuden mukaan, kuta mitä me olemme tehneet. Nykyäänkin aina kun joudumme palkkaneuvotteluihin työnantajiemme kanssa, joudumme tämän ikävän tosiasian toteamaan. Siellä lasketaan, että niin korkeaksi päiväpalkka muodostuu. He ottavat sen ajan lasku-^ rusteeksi, minkä nämä työntekijät työtä tekevät ja minkä työsaavutuksen he sinä aikana saavuttavat. Työnahtajapiirit eivät halua ottaa ollenkaan pohjaksi tässä 8 tunnin periaatetta. Minun täytyykin yhtyä täydelleen siihen, mitä täällä joku toveri aikaisemmin jo mainitsi, että ihmetyttää hyvin suuresti, että maatalous- ja metsätyöläisiä ei ole SAK:nkaan puolesta ryhdytty paremmin 8 tunnin työaikalain alaisuuteen saattamaan. Haluaisin tehdä seuraavan lisäyksen V. luvun 1. kohdan loppuun:

Valmisteilla olevan maatalous-, metsä- ja uittotöiden 8 tunnin työaikalain aikaansaamista on kiirehdyttävä.

T. L e i v o - L a r s s o n : Minä pyysin oikeastaan puheenvuoron tämän ammattitarkastuspykälän johdosta, tässä, nimittäin -sanotaan, että tarkastus niin pian kuin mahdollista olisi siirrettävä valtion haltuun. Ja kyllä ainakin maseudun edustajat, jotka täällä ovat, ovat tietoisia siitä, että nimenomaan maaseudun kunnissahan nämä asia on suhteellisen heikosti hoidettu monestakin syystä. Mutta kuitenkin maaseudun tarkastuksen alaisenahan on noin 150.000 työläistä, ja se-
hän ei suinkaan ole yhdentekevää, miten näiden asioita hoidetaan. Edelleen tahtoisin kiinnittää huomiota siihen, että tarkastajia on vähän, ja erikoisesti on vähän naispuolisia ammattien tarkastajia, joille kuitenkin kuuluu terveydellisten olosuhteiden valvominen työpaikoilla, ei siis vain naistyöntekijäin kohdalla, vaan koko työpaikalla yleensä, kun sen sijaan työnjako on se, että miehet hoitavat näitä teknill-

siä kysymyksiä ensi sijaisesti, ja naiset näitä hygieni- ja terveydellisiä kysymyksiä. Nythän meillä on miesten osalla varsinaisia miespuolisia tarkastajia 8,-apulaistarkastajia 16 ja 11 työläistarkastajaa ja sen lisäksi yksi miespuolinen ylitarkastaja. Näitä tilientarkastajia on 4, ja yksi työläistarkastajista on naispuolinen. Näin ollen jokainen ymmärtää, että näille tulee niin suuret piirit, että he eivät voi kunnolla hoitaa tehtäväänsä, ja siitä johtuu, että yleisemmin valitetaan tätä tarkastuksen riittämättömyyttä.

- Edelleen minä tahdon kiinnittää huomiota siihen, että sosialidemokraattisten kansanedustajain eduskunnalle esittämä toivomusponssi tästä työmaaluottamusmieskysymyksestä johti myönteiseen tulokseen, ja asia on nyt hallituksessa, niin että SAK:n työvaliokunnan on pidettävä huolta siitä, että se mahdollisimman nopeasti siellä johtaa käytännöllisiin tuloksiin, että kun asetetaan komitea asiaa valmistelemaan, niin siinä myöskin SAK:n edustus on riittävästi huomioitu.

Edelleen haluaisin vielä kiinnittää huomiota siihen, mistä Vuohio jo' täällä mainitsi, että äitiyshuoltolain alaisia olisivat kymmenet tuhannet työläisnaiset meidän maassamme, ja se makaa edelleenkin sosialiministeriössä, jossa se on pari vuotta ollut. Tämä asia on erityisesti naisten kohdalla kipeä, ja sen tähden on-toivottavaa, että SAK valvoo tämän asian eteenpäin menoa.

K. L i n d h o l m : Jotta totuus ei unohtuisi, niin pyydän vakuuttaa kokoukselle, että työvaliokunnan taholta on tehty kaikki, mitä on voitu, jotta myöskin metsä- ja uittotyöläiset tulisivat kahdeksan tunnin työaikalain alaisiksi. SAK:n työvaliokunnan lähetystö kävi äskettäin eduskunnan työväenasiaain valiokunnalle esittämässä SAK:n kannan' tässä kysymyksessä.

L. T o u k o : Tässä esityksessä "Mitä SAK nyt tahtoo", luku VJ kohta 4 pyydän esittää lisättäväksi seuraavaa:

"Äitiyssuojelua on tehostettava lainsäädäntöä kehittämällä, niin että* riittävän pitkäaikainen äitiysloma tulisi mahdollisimman kiireellisesti."

Koska aika on rajoitettu, en tähän asiaan tämän pitemmalti voi puuttua, mutta totean kuitenkin, että meillä on niin kauhean vanhan aikaiset nämä äitiys-toimenpiteet, että esim. viran ja toimen haltijoilla-han meillä on erillisenä sellainen palkallinen äitiysloma, mutta teollisuustyön alalla sitä ei ole. Ja sitten, SAK:han on myöskin naisifen osuudelta merkittävä järjestö, ja olisi erittäin toivottavaa,- että se pittäisi oikeutettuna myöskin tämän kiirehtimistä. Palkallisen äitiysloman -säättämisestä on esim. kansainvälinen työkongressi päättänyt jo vuonna 1919, mutta meidän maassamme sitä ei vielä ole toteutettu, joten yhdyin näihin edellisiin puhujiin tässä kysymyksessä.

Ja mitä tulee tähän ammattitarkastusasiaan, niin yhdyin myöskin siinä, että naispuolisia ammattieh tarkastajia olisi syytä valita siitä syystä, että he tuntisivat niitä aloja, joita miehet eivät tunne, ja tekisivät työtä myöskin naisten puolesta, sillä esim. kutomoteollisuudessa rikotaan kahdeksan tunnin työaikalakia hyvin paljon. Olen, työmaalla-ni-kääntynyt luottamusmiehenä ammattien tarkastajien puoleen, mutta he eivät ole sitä asiaa selvittäneet eivätkä mihinkään toimenpiteisiin ryhtyneet. Meidän liittomme on kyllä tässä asiassa tehnyt voitavansa, mutta toivoisin, että SAK:n työvaliokunta myöskin ottaisi tämän asiakseen, että nämä kaikki tällaiset seikat tulisivat selvitettyiksi.

H i l t u n e n : Lähtemättä millään tavalla tekemään uusia esityk-

siä haluaisin työvaliokunnalle mainita eräistä seikoista. Meillä on huomattava ensinnä ammattitautilaki, se on aika tavalla vanhentunut. Tässä suhteessa haluaisin erikoisesti kiinnittää huomiota tapauksiin, jotka" ovat tulleet ilmi, tai oikeammin sanottuna on levinnyt uusi tauti, joka on vähemmän laajalle kansalle tunnettu, mutta jonka varsinkin maamme kaivosteollisuudessa työskentelevä kansa tuntee, ja se on nimeltään silikoosi, ja se on parantumaton tauti. Tähän olisi tulevassa ammattitautilainsäädännössä kiinnittävä erikoisesti huomiota. Haluaisin tässä mainita erikoisena esimerkkinä maamme asbestikaivokset. Silikoosi on kaivostyöläisten keskuudessa levinnyt huomattavasti ja esiintyy myös teollisuustyöntekijäin keskuudessa.

Samalla haluan yhtyä Leivo-Larssonin tekemään esitykseen ja esittämään ajatuksen ammattien tarkastajien yhdistämisestä, joka on myös mainittu SAK:n esityksessä, huomioonottaen sen, että täällä maaseudulla on kunnalliset ammattien tarkastajat, mutta siellä on monia kuntia, joissa kunnallisen ammattien tarkastajan vuosipalkkio on 500 mk vuodessa, Me tiedämme jokainen, että tällä palkalla yksistään ei tehdä mitään. Opa sellaisiakin kuntia, joissa on 300 mk. Toisaalta myös heillä ei ole minkäänlaista ammattipätevyyttä.

Samalla myös haluaisin yhä edelleen kiinnittää huomiota työntekijäin eläketurvaan. Tämä on meillä jollain lailla saatava hoidettua. Tosin tällä hetkellä sellaiset työntekijät, jotka ovat pari kymmentä vuotta olleet saman työnantajan hommissa köyhäinhuoltolain perusteella, saavat vissin eläkkeen, mutta nämä ovat riittämättömiä.

K a n e r v a : Tässä edellinen puhuja kosketteli juuri sitä kysymystä, johonka minäkin lähinnä teollisuustyöntekijänä olen kiinnittänyt huomiota, että juuri vanhojen työntekijöiden kohdalta sietäisi saada jonkinlaista korjausta aikaan. Tässä tapauksessa minun mielestäni olisikin kansaneläkejärjestelmää parannettava ja pyrittävä ke-
 räämään niin suuria varoja lähinnä juuri tällaisten teollisuustyöläisten vanhojen päivien varalle, että kun he määrätyn iän, saman jonka valtion ja kunnankin toimesta olevat, saavuttavat, tai sairauden takia aikaisemmin joutuvat jättämään työnsä, että heille varattaisiin jonkinlainen toimeentulo. Tuntuu varsin masentavalta monelle joutua omakohtaisesti nyt se kokemaan, että työntekijät ovat työssä samaan päivään, kun he sitten kuolevat. Tämä ei ole mitään lohdullista nähdä, että sanalla sanoen joutuu näin pitämään työpaikastaan kiinni, koska ei ole muuta mahdollisuutta, kun varsinkin tällaisena aikana, jolloin markka on pudonnut ja pienet säästöt ovat menneet mitättömiksi, niiden on pakko käydä töissä ja täten viedä elämänsä eteenpäin. Toivoisin ja kiinnittäisin tässä tulevan työvaliokunnan huomiota, että juuri näitä hoidettaisiin ja koetettaisiin jollakin tavalla suojella ja järjestää, että kansaneläkevakuutus jollakin tavalla turvaisi elämisen mahdollisuuden.

M. S u n e l l : Tämän käsiteltävänä olevan asian 3. kohdassa sanotaan: "Työpaikoilla toimivien työntekijäin luottamusmiesten asema on oikeudellisesti sekä muussakin suhteessa turvattava ja vakiinnutettava." Haluaisin tiedustella SAK:n työvaliokunnalta, tarkoittaako täniä lause sitä, että pääluottamusmiesten toimet vakiinnutetaan siten, että asianomainen irroitetaan varsinaisesta työstään ja että hän hoitaa ainoastaan työläisille niin tärkeätä luottamusmiestehtäväänsä. Ellei kohta sitä tarkoiteta, niin esitän, että tämä kohta muutettaisiin

kuulumaan seuraavasti: "Työpaikoilla toimivien työntekijäin luottamusmiesten asema on oikeudellisesti sekä muussakin suhteessa turvattava ja vakiinnutettava siten, että määrätyn suuruisilla työpaikoilla toimivat pääluottamusmiehet vapautetaan kaikesta muusta työstä." Tämä sen vuoksi, että käytäntö on selvästi osoittanut, miten vaikeita ja laajakantoisia tehtäviä nykyään pääluottamusmiehet joutuvat hoitamaan. Tässä on esimerkki tuolla meidän eteisen seinällä oven kammarassa piirustus. Täytyisihän luottamusmiesten saada tilaisuus syventyä laajoihin uudistuksiin työväenliikkeen alalla, kaikkiin sopimuksiin ja kaikkiin sellaisiin seikkoihin, jotka vaikuttavat neuvotteiluissa, kun joutuvat usein hyvinkin, niin sanoakseni vaikeitakin asioita työnantajain kanssa ratkomaan. Luulisin, ettei työnantajapiireissäkään tämä ehdotus aiheuttaisi suurempaa vastarintaa. Tämä toimenpide todella vakiinnuttaisi pääluottamusmiehen aseman sellaiseksi, ettei työnantajillakaan olisi aihetta jarruttaa luottamusmiehen toimenpiteitä, mitä nykyään vielä niin suuressa määrässä tapahtuu.

J. Antikainen: Metsätyönjohtajat saavat tehdä hevosenkengän muotoisia päiviä saamatta mitään korvausta. Se väite, ettei metsäalalla voida täyttää 8-tunnin työaikalakia, ei pidä paikkaansa. Metsätyöt ovat etupäässä urakkaluontoista työtä, vain osa tuntityötä. Esim. rautateille. eivät junat seisahdu; sille kohdalle, missä kello näyttää 8 tunnin työajan päättymistä, mutta jatkuu sillä edellytyksellä, että saa lainmääräämän korotuksen. Niin se jatkuisi metsäalalla. Mitä tulee aikapalkalla työskenteleviin metsätyönjohtajiin, he eivät saa mitään korvausta ylityöstä ja siksi ehdotankin tämänlaisen päätöslauselman SAK:n menettely tapavaliokunnalle: "jtetsätyöalalla työskentelevät työnjohtajat, metsäteknikot sekä muutkhi työntekijäryhmät eivät kuulu työaikalain alaisuuteen. Laki on ulotettava koskevaksi kaikkia niitä työaloja, jotka Wat työaikalain ulkopuolella."

V. Mäkinen: Täällä on aikaisemmin jo puhuttu metsätyöläisten työaikalaista ja myöskin työvaliokunnan puolesta vastattu. Minä lisäisin tähän vain toivomuksen, että vastainenkin SAK:n työvaliokunta käyttää kaikkia keinoja saadakseen myös metsä- ja maatyöläiset 8-tunnin työaikalain alaisuuteen. Esimerkkejä olisi, niinkuin edellinen puhuja metsätyönjohtajistakin täällä esitti, mutta myöskin eräällä tavalla siellä naistenkin työvoimaa käytetään väärin. Mainitsen vain metsätyömaiden kokit, joittenka päivä on kesällä viidestä aamulla yhdeksään illalla keskimäärin, raikeimmissa tapauksissa vielä voi olla paljon pitempikin. Mitä tulee tähän ammattien tarkkailuun, mistä täällä Lehtinen puhui, niin siinä myöskin voidaan naisten kohdalla tehdä korjauksia, että valvotaan paremmin tätä puolta.

L. Aaltonen: Perustellen kannatti J. Antikaisen ehdotusta. H-pyykölä: Tapaturmavakuutuslaki on, jos mikään, kiireellisen uudistuksen tarpeessa. Mehän jokainen tiedämme, kuinka tapakalaan asemaan joutuu sellainen työntekijä, joka on joutunut tapaturman uhriksi. Kerron tässä erään esimerkin siitä, kuinka pieni on tuo korvaus. Eräs työntekijä, jolta sirkkelissä oikean käden-kaikki sormet peukaloa lukuunottamatta menivät poikki, tällaisen henkilön tapaturmakorvaus on vain noin 5.000 markan seuduilla. Jokainen käsittelee, mitenkö tällaisella korvauksella tuo henkilö tulee toimeen, kun tällä vielä joutuu perhettäänkin elättämään. Tahtoisin siis tämän kouksen Tiumiota kiinnittää siihen, että SAK:n tuleva työvaliokunta

ottaisi mitä pikimmin ja kiireellisimmin harkittavakseen tällaisen kohdan uudistamisen.

Myöskin haluaisin muutamalla sanalla kiinnittää huomiota tuohon ammatintarkastuslain noudattamiseen, sillä sehän on hyvin puutteellista varsinkin maaseudulla. Niinkuin täällä oh mainittu, on sellaisia työpaikkoja, joissa ei vuosikausiin käy ammatintarkastajaa. Siksi olisi SAK:n työvaliokunnan kiinnitettävä huomiota siihen, että se edustajilleen hankkisi sellaiset oikeudet, että heillä olisi oikeus tarkastaa ja tehdä korjauksia ja ehdotuksia epäkohtien korjaamiseksi. Hehän kulkevat paljon eri paikkakuntia ja varmasti tämä kohta joutuu paljon pikemmin korjatuksi, jos SAK:n toimitsijoilla olisi tällaiset valtuudet.

H. S n a b b : Edustan täällä Maa- ja sekatyöväenliittoa ja lähinnä sen ruotsinkielistä työväestöä. Meidän piirissämme on usein keskusteltu ammattien tarkastamisesta ja sen mahdollisuuksista maseuduilla. Se olisi saatava SAK:n työvaliokunnan esityksen mukaisesti kokonaisuudessaan valtion alaiseksi. Täällä työvaliokunnan jäsen toveri Lindholm esitti myöskin SAK:n kannan maataloustyöntekijöitä koskevassa kysymyksessä. Ehdottaisin, että SAK:n työvaliokunta Vielä tulevaisuudessaakin kiinnittäisi kaiken huomionsa maataloustyöaikalain aikaansaamiseksi sellaiseksi, kuin se on nyt meidän taholtamme esitetty, sillä me olemme huomanneet, että varsikin eduskunnassa maalaisliiton piirissä tämä on saanut kovan vastustuksen.

V. ö k s, a n e n : Eilen käydyin keskustelun yhteydessä toveri Huunonen mainitsi, että meidän maassamme on noin 160.000—170.000 maataloustyöntekijää. Tämä työntekijäryhmä on joka vuosi lomalain tulkinnassa joutunut kärsimään hyvinkin suuria vääryyksiä sen johdosta, että kun muut työntekijäryhmät saavat viettää lomansa kesällä, joutuu tämä työntekijäryhmä sen viettämään talvella. Keskustelufi kuluessa on siinä suhteessa annettu selvät ohjeet. Onhan selvää, että silloin kun on kysymyksessä maatalouden sesonkiaika, siis kesäaika, niin työnantajat luonnollisestikaan eivät lomaa myönnä vapaaehtoisesti. Nähdäkseni asia on niin, että meidän täytyy silloin, kun on kysymyksessä näinkin huomattava työntekijäryhmä, käyttää yhteisiä voimia tämän kysymyksen aikaansaamiseksi sellaiseksi, että se myöskin tyydyttää työntekijöitä.

Mitä taas tulee tähän ammatintarkastukseen, niin minä yhdyin täydellisesti toveri Larssonin tekemään ehdotukseen ja myöskin tähän toiseen kohtaan tässä työvaliokunnan esityksessä, että se pyrittäisiin mahdollisuuksien mukaan viemään siihen, että se saataisiin kokonaan valtion tehtäväksi.

K. H ä m ä l ä i n e n : Täällä käsillä olevan kappaleen ensimmäisessä kohdassa on mainittu, että "Tällöin on kiinnitettävä huomiota käytännön tarjoamien edellytysten puitteissa mahdollisuuksiin säännöllisen työajan supistamiseksi, vuosilomien pidentämiseksi——" Minä yhdyin tähän täydellisesti, tähän "vuosilomien pidentämiseksi" sanontaan, mutta mielestäni olisi kohtaa vähän selvennettävä, sillä se vuosilomalaki, mikä meillä hiljan uudistettiin ja jossa todella saatiin aikaan hyviäkin parannuksia palkkatyöväestön vuosilomiin nähden, on vielä syystä tai toisesta niin puutteellinen, että se ei suo oikeutta kaikille palkkatyöläisille.

Rakennustyöläiset, kuten jokainen tiedämme, ovat sellaisessa asemassa, että he eivät todellakaan pääse koskaan näistä pitemmistä ke-

sälömistä, joitakin poikkeuksia lukuunottamatta, nauttimaan, sillä heidän työsuhteensa on siinä vaiheessa, että se on kausiluontoista. Näin ollen rakennustyöläiset eivät pääse kuin harvoissa tapauksissa nauttimaan niistäkään lomista, joita 10 vuoden pituinen työsuhde edellyttää. Tässä suhteessa olisi lakiin saatava sen, parannus, että myöskin rakennustyöläiset, niinkuin kaikki työläiset, pääsisivät todella kesälomista nauttimaan sanan täydessä merkityksessä, sillä varmasti minä uskon, että rakennustyöläinen on yhtä tärkeä tekijä tässä yhteiskunnassa kuin joku muukin työläinen. Sen takia olisi mielestäni tähän saatava parannus, jonka vuoksi esitänkin tähän kohtaan, siis missä mainitaan pitemmistä vuosilomista, seuraavan lisäyksen, että vuosilomien pidentämiseksi- sekä vuosilomalain selventämiseksi siten, että työläinen, joka omasta tahdostaan riippumattomista syistä on ollut estyneenä työtään suorittamasta———, (puuttui)

E. Saarinen: Käsiteltävänä olevan päätöslauselmaehdotuksen toisen kohdan toinen virke on sisällöltään sellainen, johon minä kunnallismiehenä, kunnallisena viranhaltijana, siis eräässä mielessä asiantuntijana, en voi yhtyä. Käytännössä tämä merkitsee sitä, että kunnalliset ammatintarkastajan virat olisi lakkautettava ja koko ammatintarkastustoimintaa siis käytännöllisesti katsoen keskitettävä valtion ammatintarkastusviranomaisille. Saavutetaanko tätä tietä se tarkoitus, johon pyritään, on vaikea sanoa. On muistettava, että kunnallinen ammattientarkastus kohdistuu ainakin maalaiskunnissa pienteollisuuteen, pienkäsityöhön ja pienempiin työpaikkoihin, joissa työläisten sosiaalisia etuja ja turvallisuusvaatimuksia on helpompi kiertää ja rikkoa kuin suuremmissa työpaikoissa. Jos kaikki nämä työalat ja työpaikat, joiden tarkastustoiminta on nykyisin kunnallisten ammattientarkastusviranhaltijain toimipiiriin kuuluva, sisällytettäisiin välittömästi valtion ammattientarkastajain hoitoon, tulisi valtion vakinaisien ammatintarkastajien luku lisääntymään ennakolta vaikeasti määriteltävällä määrällä. Siitä huolimatta rohkenen olla siinä käsityksessä, ettei tarkastustoiminta Tällöin tehostuisi, vaan päinvastoin. Vielä olisi siitä se välitön kielteinen seuraus, etteivät kunnat, nekään, jotka ovat työväenedustajien määräysvallassa, voisi vaikuttaa mitään siihen, vaikka tarkastusviranomaisten tarkastustoiminta joko kokonaan tai ainakin suurelta osalta tulisi laiminlyödyksi. Minä en voi sille mitään, että näen, että tämän hyväatarkoitettavan ehdotuksen toteuttamisella jouduttaisiin ojasta allikkoon, ja luulisin, että nykyistä käytäntöä tehostamalla päästäisiin paljon parempiin tuloksiin. Mielestäni ammattientarkastustoiminnassa järjestelmänä ei ole paljoakaan kielteisiä puolia. Syy on siinä, että sen käytännön soveltaminen ei ole tapahtunut riittävän tehoisesti.

Ehdottaisin, että päätöslauselman viimeinen virke muutetaan seuraavan sisältöiseksi: "Jotta tässä suhteessa voitaisiin yleisesti päästä parempiin tuloksiin, on niin valtion kuin kuntienkin tarkastustoimintaa tehostettava, missä yhteydessä kuntien ammattientarkastajien palkkiot on koroitettava sellaiselle tasolle, että tarkoituksenmukainen tarkastustoiminta käy mahdolliseksi.

L. Metsämäki: Kannatan vain Saarisen tekemää ehdotusta.

Keskustelu asiasta julistetaan päättyneeksi.

Puheenjohtaja: Keskustelun kuluessa on kysymyksessä

olevaan kohtaan tehty useita muutosehdotuksia, joten asia lähetetään menettelytapa valiokuntaan.

Hyväksytään.

Puheenjohtaja: Sitten otamme käsiteltäväksi VI. asian "Työvoiman sijoittuminen ja ammattiyhdistysliike". Tästä on jo pyydetty lukuistas puheenvuoroja.

J. Hakulinen: Minä esittäisin, että tässäkin kohdassa rajoitettaisiin puheenvuorot tähän, sillä kokouksen aika on todella kallis. Samalla minä esittäisin, että pidettäisiin puhe-aika 3 minuuttina.

Ehdotus hyväksytään.

A. Hurme: Kun tässä esityksessä kiinnitetään huomiota myöskin suunnitelmalliseen ammatinkasvatukseen ja ammatinvalinnan johtamiseen, haluaisin kiinnittää edustajien ja työvaliokunnan huomiota siihen, että tässä kohdassa huomioitaisiin myös naistyöntekijät. Meillähan tulee vuosittain teollisuuden palvelukseen noin 14–15. tuhatta uutta työntekijää. Syrjäytetyimmän asemansa vuoksi he joutuvat useimmiten aputyöntekijäin asemaan; ja joutuvat täten suorittamaan usein likaisimman ja vieläpä kaikkein raskaimmankin työn. Tämä merkitsee sitä, että me naispuoliset työntekijät joudumme palkkauksessa myöskin alhaisempaan asemaan. Tilastotiedot, jotka ovat tässä SAK:n esitysvihkosessa esityksessä n:o 18, osoittavat, että naisten osuus kaikilla teollisuuden aloilla on lisääntynyt.

Siinä ehdotuksessa, jonka anjunattikasvatusneuvoston työvaliokunta on laatinut, ei ole kiinnitetty tähän puoleen huomiota. Mainitun suunnitelman 3. kohdassa nimenomaan sanotaan, että ammattikoulukasvatusta on tehostettava ja lopettajien kasvattamista, nimenomaan poikien ammattikasvatusta olisi tehostettava. Myönnän, että myöskin poikien ammattikasvatukseen on kiinnitettävä entistä suurempaa huomiota, mutta ei ole unohdettava myöskään tyttöjen ammattikasvatusta myöskin teollisuutta varten. Siksi haluaisinkin, että tässä vedottaisiinkin SAK:hon, että se, kun maamme ammattikoulu-uudistusta suunnitellaan, koettaisi arvovalloillaan vaikuttaa niin, että myöskin työlle varataan samat mahdollisuudet itsensä kehittämiseen kaikilla niillä aloilla, joilla naistyöntekijöitä esiintyy ja joiden ei katsota olevan heille terveydellisesti vahingollisia. Senvuoksi esitänkin, että tämän esityksen kohtaan n:o 5 lisätään, että ammattikasvatuksessa on huomioitava myös naiset tasavertaisina kaikilla aloilla.

A. Närhi: Tällä kohdalla kokouksemme esitysvihkossa esiintyy kohta, joka koskee työvoiman sijoittumista ja tässä esitetään motiivi, siihen, miten voitaisiin tuo työvoima sijoittaa kansantalouden kannalta kokonaisuutena mukaisesti ja että se etusijassa esitetään tässä rakennettavaksi vapaaehtoisuuden varaan. Saman ponsilauselman kohdassa 1. korostetaan sitä, että yleistä työnvälitystä on edelleenkin pyrittävä tehostamaan. Tämä on oikein. Mutta hyvin läheltä tätä työmarkkinatilannetta sivuaa eräs kysymys, ja se on ns. pinnariporukka, joka osataan rikollista elämäntapaa käyttäen ja laiskotellen, vieläpä järjestäytyneelle työväelle pilkkaa tehden, yrittää tahallaan vahingoittaa yleistä työmarkkinatilannetta ja työtehoa ja samalla halveksii rehellisiä työläisiä sekä houkutellen heitä juoppouteen ja muuhun rikollisuuteen. Tahtoisin tässä suhteessa kajota sanottuun asiaan senkin vuoksi, koska nykyinen pinnarilaki on siksi löysä ja monimutkainen, että sen avulla on kokolailla vaikea ja pitkäväteistä työasiainlautakunnan työ saattaa

näitä tosipinnareita yleishyödylliseen työhön, kuten olen saanut eräältä työasiainlautakunnan puheenjohtajalta kuulla. Kun kansantaloudellisesti paras aines tekee enimmänsä työtä kansankokonaisuuden puolesta ilman mitään pinnasta, ja kun meille metsätöläisillekin esim. annetaan tässä maassa oikein suunnitelmallisia työurakoita ja suuntauksia siihen, kuinka paljon meidän on vuosittain saatava työtä toimeen, niin kun toiset tällaisilla verukkeilla pääsevät työtä tekemästä, niin se on usein vaikuttamassa suuressa mitassa siihen, että meidän työtehomme vähenee, koska osa kansasta tahtoo vieroksua työtä.

Ehdotan 5. kohdassa seuraavaa: Valtiovallan tulisi mitä pikimmin järkeviä asiantuntijoita apunaan käyttäen tarkistaa ns. pinnarilaki ja saattaa sen toimeenpano joustavammaksi,

E. Huunonen: Kysymys* - joka meillä on tällä hetkellä käsiteltävänä, on senlaatuinen, että ammattiyhdistysliike ei luonnollisesti sitä voi sivuuttaa katseltakoon kysymystä miltä taholta hyvänsä, mutta erikoisesti meidän on pidettävä mielessämme se, että meillä on maassamme todellinen työvoimavajaus huomattavan suuri. • Tässä yhteydessä minä en halua kuluttaa kokouksen aikaa lähtemällä tätä laajemmin perustelemaan, mutta kaiken todennäköisyyden mukaan tämä työvoimavajaus on ainakin 100.000 työntekijää. Kun me puhumme tuotannon kohottamisesta, niin se ei ole mahdollista ellei työvoiman sijoitusta hoideta kansantaloudellisesti järkevällä tavalla. Edelleen on muistettava se näkyvä, joka on silmiemme edessä ja josta me emme pääse yli emmekä ympäri, että lähimmän 20 vuoden aikana Suomesta tulee ellei nyt, juuri vanhusten maa, niin erittäin lähellä sitä oleva. Kun asianlaista on näin, niin silloin luonnollisesti ammattiyhdistysliikkeen täytyy vakavasti kiinnittää tähän seikkaan huomiota. Mutta toisaalta me emme voi tässä "edustajakokouksessa laatia siitä aivan joka kohdiltaan saumatonta, yksityiskohtaista ohjelmaa, en pyritty vain tällä esityksellä antamaan suuntaviivat tulevalle työvaliokunnalle, ja sen tehtäväksi jää sitten näitten monien, minä sanoisin kymmenien yksityiskohtien punnitseminen ja käytännössä hoitaminen.

A. Pohjanvaara: Minulla olisi vain tällainen ponsi: Täydellinen maareformi on toteutettava, jotta estettäisiin maaltapako ja kohotettaisiin maataloustuotannon lisääntymistä. Pitäisi myös ottaa huomioon, että pienviljelijät ovat työmiehiä, joita tähän asti ei ole huomioitu.

U. Syrjä: Aikaa haaskaamatta huomautan vain ensinnäkin, että esillä olevan luvun 4. kohta mielestäni kuuluisi edellisen V lukuun, koska siinä käsitellään työväen sosiaalisen lainsäädännön kehittämistä. Esittäisinkin, että se siirrettäisiin sinne ja samalla tämän yhteydessä voitaisiin käsitellä Tampereen rakennustyöläisten liiton osaston esitys n:o 1S3 ja kiinnittää huomiota siinä lausuttuihin syviin ajatuksiin.

Mitä tulee näihin työvoiman sijoittamisiin, on huomioitava, kuten toveri Huunonen huomautti äsken, että meidän täytyisi kiinnittää huomiota siihen ja meidän on muistettava, että tuotannon nousun takia siis työvoiman sijoitus oikeille paikoille on meille edullista. Työvoiman liikanaisuutta saattaa esiintyä meidän maassamme monilla sellaisilla aloilla, jotka ovat vähemmän tärkeitä, mutta samanaikaisesti meillä on kuitenkin työvoimasta puute sellaisilla aloilla, mitkä ovat meille tärkeitä nyt. Tällaisia työvoimanvaihtoja täytyisi pakosta suo-

rittaa, mutta on hyvin epäoikeudenmukaista pakottaa joku työläinen entisiltä paikoiltaan muuttamaan toisille asutuspaikoille, jossa hänen sosiaaliset olonsa joutuvat kärsimään, hän joutuu elämään perheestään erillään useastikin pitkät ajat. Tämän vuoksi olisikin mielestäni tässä huolehdittava siitä, että työläiselle, joka tällä tavalla joutuu siirtymään toiselta paikkakunnalta toiselle, voitaisiin taata sama elintaso kuin hänellä on entisessä työpaikassa- ja entisessä asuinpaikassa. Tältä pohjalta esitän seuraavaa, että SAIC ottaa yhteyden työnantajain, keskusliittoon ja sopimuksella näiden kesken taataan toiselle paikkakunnalle siirtyvälle työntekijälle määrätty päiväraha siksi aikaa, kunnes työnjohtaja on kyennyt hankkimaan työntekijälle ja hänen perheelleen lunnollisen ja hyväksyttävän asunnon. Tämä sen vuoksi, että tällaisiin siirtoihin saattavat joutua eri liittojen alaiset työläiset ja mikään liitto yksinään ei voi tällaista sopimusta työnantajien kanssa saada aikaan.

E. S i n i s a l o : Tekstiilialalla meillä on esiintynyt huutavaa työvoiman puutetta. Tämä lienee lähinnä johtunut tekstiilialan palkkapolitiikasta. Kehräämöosastailahan lienee tämä työvoimanpuute huutavin, mutta myöskin tiedämme, että kehräämöissä nämä työolot ovat varsin kurjat ja myöskin palkkasuhteet ovat huonot samoista syistä, joten työvoima on tälläkin alalla ollut katoamassa. Nykyään tekstiilituotannosta meillä on huutava puute. Otetaan vain sellaiset tärkeimmät tekstiilituotteet kuin esim. suojapuvut, joista on varsinkin liikaisilla aloilla työskentelevillä huutava puute. Nyt kuitenkin on havaittavissa, että useimmilla tekstiilialan tehtailla ovat < varastot tällä kertaa täydemmät kuin niitä ne ovat olleet pitkiin aikoihin, tarkoitan jo ennen sotaa! Raaka-ainevarastot ovat siksi hyvät, että sen puolesta ei olisi puutetta, mutta saako nämä valmistetuksi tuotteiksi, siinä on eri kysymys.

Sitten on eräs seikka, johon minä haluaisin kiinnittää hiukan huomiota, ja se on tämä meidän ns. korviketuotantomme. Varsinkin tällä kotitalousalalla, jos siunailemme esim. näitä näyteikkunoita eri liikkeissä, me huomaamme varsin kirjavan tarjoelman.

A. S u o m i n e n : Kannatan ensinnäkin toveri Syrjän ehdotusta, joka koski työläisten siirtämistä.

Samalla sitten kiinnitän huomiota tähän toiseen kohtaan. On nimittäin hyvä, että tämä kohta työvaliokunnan taholta on tähän otettu, mutta mielestäni sitä olisi vähän selvennettävä ainakin pöytäkirjaan, jollei sitä sitten ponteen saataisikaan. Oppikoulujen opettajana myönnän, että oppikouluja on, liikaa samaan aikaan kun ammattikouluja on liian vähän. Ja huomattavalta osalta sekä oppilaiden että opettajien työ menee tämän vuoksi hukkaan, kun kaikki eivät pääse sille alalle työhön, mitä opinnot edellyttävät, ja se on valitettavaa erikokoisesti tänä aikana, jolloin on työvoimasta puute, kuten Huuononen sanoi, ja toisilla aloilla on ehkä liikaakin. Ei ole käytännöllisesti mahdollista näiden epäkäytännöllisen koulutuksen saaneiden siirtyä toisille aloille työhön, kun kerran ovat toisille aloille valmistautuneet. Sitäpaitsi koululaitos on tällä hetkellä 3–4 ministeriöni alainen ja tästä osittain johtuu tämä hajanaisuus. Pitemmittä perusteluitta ehdotan, että tämä 2. ponsi tulisi näin kuulumaan, siis ensin tämä ponsi tällaisenaan ja sitten tämä jatko: "Työvoimakysymystä on hoidettava täystyöllisyyden periaatteiden mukaisesti käyttäen, apuna palkkapolitiittisia toimen-

piteitä sekä suunnitelmallista ammatinvalinnan ohjausta ja ammattikasvatusta siten, että kutakin koulumuotoa, lähinnä ammattioppilaitoksia hoidetaan ja oppilasmäärä niihin määrätään asianomaisen alan työvoimatarvetta vastaavasti. Tässä tarkoituksessa on koululaitos kokonaisuudessaan saatava nykyistä tehokkaampaan ja yhtenäisempään valtion valvontaan.

N. Oksanen: On selvää, että silloin, kun puhutaan ammattikasvatuksesta ja ammattiin valmistautumisesta, koululaitos hyvin läheisesti myöskin joutuu näitten asioitten kanssa tekemisiin. Minusta tuntuu, että ammattiyhdistysliike Suomessa lähitulevaisuudessa joutuu myöskin merkitsemään entistä enemmän kantansa myöskin kouluasioissa ja nimenomaan juuri koulujen suorittamassa ammattikasvatuksessa. Mehän tiedämme, että tässä suhteessa meillä on melkoinen epäkohta olemassa ja että parannusta tässä asiassa tarvitaan. Minä pyydän tässä pitemmittä selvittelyttä kannattaa Suomen tekemää ehdotusta, mutta samalla yhteisin myöskin ensimmäisessä puheenvuorossa esitettyyn ajatukseen, että tyttöjen ammattikasvatusta ei suinkaan unohdettaisi silloin, kun puhutaan poikien ammattikasvatuksesta.

K. Rantanen: Pyydän puolestani kannattaa Syrjän tekemää ehdotusta. Me työläiset lähdemme siltä pohjalta, että me teemme työtä työpaikoilla reilusti, mutta vaatimuksemme on myöskin, että reilusta työstä taataan reilu toimeentulo ja sosiaalinen huolto ja me lähdemme siltä pohjalta, että ne todelliset pinnarit, jotka eivät työtä tee, vaan hankkivat toimeentulonsa myymällä viinaa, mustanpörssin tavaraa tai muuten rikollisesti hankittua tavaraa samoin kuin mustalaiset ja myöskin sellaiset pinnarit, nämä ns. herraspinnarit, joita ei tavallisesti voida saada tämän pinnarilain alaisuuteen, on saatava hyödylliseen työhön. Laki on saatava todella sellaiseksi, että näihin pystytään kaikkialla. Nyt tätä pinnarilakia on eräissä tapauksissa käytetty rehellisiin työläisiinkin nähdessä — — — meillä on ollut lehdistäkin siitä mainintoja — — — eräissä tapauksissa joihinkin maatyöläisiin, toisissa joihinkin palvelustytöihin ym. on pinnarilakia pyritty soveltamaan sen vuoksi, että he ovat siirtyneet paikasta toiseen työnhakuun. Heihin nähden on pyritty käyttämään pinnarilain suomaa valtaa ja tällä lailla saatettu heidät ikävyöksiin. Tällaista ei saa tapahtua. Tämä laki on nyt kuitenkin sellainen, että todellisia pinnareita ei ole saatu vielä kuin hyvin pienessä määrässä lainalaisuuteen. Sentakia erikoisesti on kiinnitettävä huomiota siihen, että tämä laki saadaan sellaiseksi, millainen sen pitää olla.

V. Mäkinen: Tässä työvoimansijoittamiskysymyksessä erikoisesti tahtoisin kiinnittää tulevan työvaliokunnan huomiota siihen, että ei tapahtuisi sellaisia ruuhkautumisia kuin esim. viime talven aikana tapahtui Pohjolan metsätyömailla, että toisella puolen oli työttömyyttä, vaikka toisaalla oli erittäin voimakastakin puutetta, sillä työnantajain värväystoiminta voi saada sellaisia tilanteita syntymään ja näinollen työläisten aseman monellakin tavalla vaarannettua. Ennenkaikkealla tavalla, että sivuutetaan paikallinen työvoima, joka on järjestäytynyt, tuodaan työvoimaa kauempaa, joka on järjestäytymätöntä ja sillä lailla polkien yleensä työläisten asemaa ja myöskin sen kautta maamme taloudellista elämää järkyttäen. Nämä seikat

ovat-semmoisia, että nämä ovat hyvin varteenotettavia tätä työvoiman sijoitusta ja täystyöllisyyttä järjestettäessä.

K. V a u h k o n e n : Korviketeollisuus on sellainen teollisuus, joka on sodan aikana syntynyt, ja sitä olisi tarkkaan tarkkailtava, kuinka paljon voidaan enää suoda sille elinaikaa. Varmaahan on, että meillä en nyt jo sellaista korviketeollisuutta, mikä voitaisiin hyvällä syyllä lopettaa. Silloin tuo työvoima voitaisiin ohjata sellaisten tärkeitten alojen palvelukseen, jotka tuottavat kunnollisia tavaroita ja joista on suurempi puute. Samoin raaka-aineet,- mitä korviketeollisuus käyttää, voitaisiin myöskin silloin saada paremmin asian palvelukseen. Näinollen olisi syytä velvoittaa tuleva työvaliokunta siis tarkkailemaan sitä, mikä korviköteollisuuden alalla voitaisiin jo kokonaan lakkauttaa. Myöskin on olemassa vähemmän tärkeitä aloja, kuten tuollaiset ylellisyystavaroita tuottavat ja myöskin koristeteollisuus, jotka nekin osaltaan kuluttavat kalliita raaka-aineita ja myöskin niihin on sidottu aika paljon työvoimaa. Olletikin naisten kohdalta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi. *

Puheenjohtaja: Kohtaan on tehty muutoksia, jotenka asia jätettäneen menettelytapavaliokunnan tehtäväksi. Se lähetetään sinne. Ennenkuin siirrymme seuraavaan kohtaan, luovutan puheenvuoron toveri Nybergille. Hän esittää erään kirjelmän, joka on kokoukselle saapunut.

O. N y b e r g : Taaliniehtaalla 14 päivänä kesäkuuta 1947.

Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliiton V. edustajakokous, Helsinki.

Herra puheenjohtaja. Arvoisat edustajat.

Taalintehtaan Metallityöntekijäin ammattiyhdistys r.y. käsitteli kokouksessaan 13. päivänä kesäkuuta 1947 maamme taloudellista tilannetta ja ruotsinkielistä ammattivalistustyötä. Kokous päätti saattaa edustajakokouksen tietoon, että se kannattaa esityksiä, jotka tarkoittavat suurteollisuuksien ja pankkien valtiollistamista, koska se on ensimmäinen askel taloudellisen demokratian tiellä sekä antaa paremmat mahdollisuudet kohottaa työtätekevät heidän taloudellisesta ahdingostaan. Samoin kokous pitää tärkeänä esitystä, joka tarkoittaa Palkkatyöläistä vastaavan ruotsinkielisen julkaisun perustamista. Kokous toivoo, että edustajakokouksen täysivaltaiset edustajat huomioisivat osastomme esittämät toivomukset siten, että ne edustajakokouksessa hyväksytään, ja toivoo edustajakokoukselle menestystä vastuunalaisessa tehtävässä, jota se suorittaa koko työväenluokan hyväksi.

Merkitsemme ammattiyhdistysterveisin:

Taalintehtaan Metallityöväen ammattiosasto r.y.

Holger Wickman.
Sihteeri.

Puheenjohtaja: Tämä merkittäneen pöytäkirjaan.

Hyväksytään.

Puheenjohtaja: Otetaan sitten käsiteltäväksi esityslistalla oleva 7. kohta, "valtiovallan elimet ja ammattiyhdistysliike", joka on irtotehtisille painettu ja jaettu edustajille. Koska tämän johdosta on jo

pyydetty useita puheenvuoroja, niin' voitaneen puheenvuorot rajoittaa näihin pyydettyihin.

Hyväksytään.

Puheenjohtaja: Samoin rajoitettaneen puheaika 3 minuutiksi.

Hyväksytään.

E. Tuuninen: Väli rauhan aikana on kehitys myös taloudellisella alalla kulkenut eteenpäin, joskin hitaasti. Tuloksia on ollut nähtävissä, esim. tuotantokomiteajärjestelmän perustaminen. Nyt meidän on huolehdittava siitä, että näihin elimiin tulee SAK:lle tarpeeksi suuri edustus. On tärkeätä, että myöskin huolehdimm^{me} siitä, että tällaisessa edustuksessa olevat edustajamme' todella toimivat edustajinamme. Meille on väitetty ja väitetään, että hinta- ja palkkaneuvostossa olevat edustajat eivät olisi noissa toimitissaan toimineet täysin luokamme etujen mukaisesti. Näin ainakin on tapahtunut talousneuvostossa. SAK:n esittämää palkankorotusta käsiteltäessä toukokuun 16 päivänä kaksi sos. dem. edustajaa, herrat Simonen ja Jalava, äänestivät tätä SAK:n ennakolta määrittelemää ehdotusta vastaan ja saivat sen nurin. On huolehdittava siitä, että ne, joiden todella pitäisi edustaa työläisten asiaa näissä elimissä, myöskin sitä todella ajaisivat, eivätkä lähtisi kaatamaan SAK:n esittämää asiaa. Meidän on huolehdittava ja SAK:n työvaliokunnan on otettava kiinteä yhteys molempiin työväenpuolueisiin, että sen edustajat noissa elimissä myöskin todella toimivat tosi työläisedustajina. Tämän lisäksi on huolehdittava siitä, että näihin kasvatetaan myöskin kaadereita. On lähdettävä siitä, että jaetaan nämä tehtävät kahteen ryhmään, sellaisiin, jotka on täytettävä vuotuisilla liiton toimitsijoilla ja sellaisiin vähemmän tärkeisiin, jotka on täytettävä työmailla työssäolevilla työläisillä. Näille kasvatamme myös kaadereita yhä lisääntyviin edustustehtäviin ammatillisen liikkeen alalla. Meidän täytyy tässä suhteessa — ja työväellä on myöskin syytä — huolehtia siitä, että liittojen mielipidettä kuultaisiin näitä edustajia "valittaessa. On tärkeätä, että edustajat, jotka näihin tehtäviin valitaan, myöskin tuntevat alansa, mitä he joutuvat lähinnä tekevissään valvomaan. Meille on tärkeätä tämä siksi, että voidaan useinkin valita joku sellainen tehtävään, joka ei tunne alaa, vaikka muuten on ehkä hyvinkin pystyvä.

V. Laakso: Muutamalla sanalla pyytäisin kiinnittää täällä valittavan arvoisan työvaliokunnan huomiota seuraavaan. Valtiovallan taholta määrättävien valtion komiteoiden, toimikuntien ja erilaisten valtioelimien jäseniä määrättäessä sen olisi toimittava niin, että otettaisiin aina tasapuolisesti huomioon työnantajain ja valtion toimenhaltijain asioiden ollessa kyseessä heidän edustuksensa. Me valtion pienipalkkaiset toimenhaltijat olemme melkein poikkeuksetta saaneet todeta, että kaikissa meidän asioitamme käsittelevissä komiteoissa meidän edustuksemme on ollut aivan mitätön, tai me emme ole saaneet edustusta ollenkaan. Viime vuosina on valtiiovallan toimesta asetettu useita eri komiteoita ja erilaisia valtion elimiä, jotka ovat käsitelleet yksinomaan valtion viran- tai toimenhaltijain^{en} palkkausta, työaika tai jokin muuta kysymystä ja on sattunut, että tällaisessa elimessä ei ole ollut ainuttakaan valtiorien pienipalkkaisten edustajaa. Tahdon tässä mainita niinkään suurimerkityksellisen asian, nimittäin kun valtion viran- ja toimenhaltijain palkkauksen uudelleen järjestely suoritettiin

viime vuonna, niin tässä komiteassa tai niinkuin sitä virallisesti nimitettiin ns. Kahrnan toimikunnassa, ei ollut yhtään pienipalkkaisten edustajaa, vaan olivat komitean kaikki kolme jäsentä valtioft suuripalkkaisia virkamiehiä. Komitean työntuloskin oli senmukainen. Suuripalkkaisille komitea ehdotti satumaisia summia, kun vertaa niitä näihin pieniin muruihin, mitä komitea ehdotti pienipalkkaisille.

Tällainen tulos on ollut useiden muidenkin komiteain työstä. Kun valtioneuvosto tämän vuoden alussa asetti komitean käsittelemään kysymystä työaikalain alaisten valtion viran- ja toimenhaltijain suunnitustyön korvaamisesta, määräsi valtioneuvosto komiteaan viisi suuripalkkaista virkamiestä, mutta vain yhden SAK:n alaista järjestöä edustavan edustajan. Mainittiin tosin julkisuudessa, että nuo virkamiehet komiteassa olivat valtiovalan edustajia, eivätkä virkamiesten edustajia, mutta tosiasiaksi jää, että he komiteassa ajoivat juuri suuripalkkaisten virkamiesten asiaa. Pienipalkkaisten järjestöjen, puututtua asiaan asetti SAK:n työvaliokunta arvovaltansa kysymykseen ja ilmoitti kutsuvansa pois tuon ainoan edustajansa, ellei komitea määrää tasapuolisesti jäseniä pienipalkkaistenkin puolelta. SAK:n ottama asenne vaikutti sen, että komiteaan kutsuttiin kolme pienipalkkaisten edustajaa lisää. Tällöin komitea jäi vielä virkamiesvoittoiseksi, mutta työskentely komiteassa muuttui paljon tasapuolisemmaksi. Parakaia istuu komitea, ns. avustuskomitea, joka käsittelee valtion toimenhaltijain palkkausluokkiin asettelua ja komiteaan kuuluu taas yksinomaan suuripalkkaisia virkamiehiä. Tähän komiteaan tulisi saada tasapuolinen edustus pienipalkkaisille ja se saadaan, jos SAK taasen asettaa arvovaltansa kysymykseen.

E. Forss: On aivan oikein, että ammattiyhdistysliikkeellä on riittävän suuri ja sen voimia ja vaikutusvaltaa vastaava edustus niissä valtion elimissä, joissa päätetään asioista, jotka kiinnostavat työväestöä tai joilla on vaikutusta työläisten elämään ja toimeentuloon. Mutta käsitykseni mukaan vaaditaan niiltä ammattiyhdistysliikkeen edustajilta kyseessä olevan alan paitsi asiantuntemusta myöskin kiinteää yhteyttä ammattiyhdistysliikkeeseen. Tällaisiin tehtäviin asetettujen toverien ei pitäisi unohtaa kenenkä asialla he ovat. Tästä syystä onkin tärkeätä, että he ovat vastuu- ja selostusvelvollisia jäsenjoukoille. Jäsenten oikeuksiin ja velvollisuuksiin kuuluu arvostella heitä tekonsa mukaan, mutta arvostelun tulee olla rakentavaa ja kasvattavaa. Valitettavasti tämä on aivan liian usein unohdettu. Ei liene paikallaan sellainen arvostelu, jota parin viime vuoden aikana on harjoitettu julkisesti niistä tovereista, jotka ovat edustaneet SAK:ta hinta- ja palkkaneuvostossa. , Ehkä meillä olisi tässä suhteessa jotain oppimista porvaristolta. Mehän tiedämme, että porvaristokin jakautuu erilaisiin intressipiireihin, mutta en ole havainnut, että sen enempää Uusi Suomi kuin Helsingin Sanomatkaan tai Maakansa arvostelisivat porvarillisia edustajia.

E. Koskinen: Täällä kerran toveri Huunonen mainitsi, että nuo edustajat tuolla hmta- ja palkkaneuvostossa olivat kurittomia edustajia. Minä kysyisininkin vain, mihinkä SAK:n työvaliokunta on ryhtynyt tuommoisia kurittomia työväenedustajia Vastaan, ettei toista kerrata enää tapahtuisi, niinkuin nyt tapahtui tuossa 6:50 korotuksessa.

S. Lind: Minun nähdäkseni tämän esityksen "Mitä SAK nyt tahtoo" VII. kohta on niin selvä ja niin asiallinen ja erittäinkin tämä 3.

kohta, joka kuuluu: "Edustajakokouksen käsityksen mukaan on SAK:lle ja sen jäsenliitoille varattava riittävä edustus———ja on päätösvalta tässä suhteessa katsottava kuuluvaksi yksinomaan SAK:n työvaliokunnalle." Eikö tämä ole tarpeeksi selvästi sanottu ja minä toivon, että tämä edustajakokous ilman erimielisyyksiä hyväksyy tämän.

Keskustelu asiasta julistetaan päättyneeksi.

Puheenjohtaja: Tähän VII. kohtaan ei ole esitetty muutosehdotuksia, jotenka katson, että kokous yksimielisesti hyväksyy tämän kohdan.

Hyväksytään,

Puheenjohtaja A. Haapalainen: Sitten seuraa viimeinen VIII. kohta Poliittiset puolueet, ammatillisluontoiset yhtymät ja ammattiyhdistysliike,

Niinkuin arvoisat edustajat huomaavat, niin tässä on tapahtunut pieni muutos, VII. kohta on muuttunut VIII. kohdaksi. Rupeamme tätä nyt käsittelemään.

L. Junttila: Vaikka me olemme tämän ohjelman käsittelyn yhteydessä käsitelleet hyvin tärkeitä kysymyksiä, niin siitä huolimatta tahtoisin alleviivata sitä seikkaa, että tämä kysymys, mikä nyt on meidän käsiteltävänämme sittenkin muodostaa sen pohjan, jolle meidän on rakennettava tuleva ammattiyhdistysliike toiminta. Sen vuoksi toivoisin, että siihen suhtauduttaisiin erittäin vakavasti ja ennenkaikkea asiallisesti.

Kun SAK:n entisessä työvaliokunnassa käsiteltiin "Mitä SAK tahtoo", tämän ohjelman VIII. kohtaa, eivät kaikki työvaliokunnan jäsenet voineet rajoittaa niihin esityksiin, mitä nyt tässä esitysvihkossa on esitetty, teimme oman esityksemme tästä asiasta ja tämä esitys tullaan jakamaan edustajille tämän puheenvuoron jälkeen.

Haluaisin tässä mainita peruskohdat niistä käsityksistä, mitä työvaliokunnan vähemmistöllä oli tästä kysymyksestä sekä oman käsitykseni asiasta.

Olemme täällä todenneet monessa yhteydessä SAK:n valtavan kasvun ja vaikutusvallan lisääntymisen. Mihin tämä kehitys perustuu? Se perustuu ensiksikin välirauhan aikaansaamaan muutokseen, joka antoi työväen kaikille ryhmille toimintavapauden, joka osaltaan niistä kansanvallan vastaisten periaatteiden ja maamme lakien vastaisesti oli aikaisemmin kielletty. Se loi edellytykset työväen ennennäkemättömälle järjestäytymiselle, joka ennenkaikkea heijastuu SAK:n kasvussa. Toiseksi se perustuu siihen, että miltei yksistään sosialidemokraattisesta ammattiyhdistysväestä kokoonpannuissa ammattiyhdistysliikkeen johtelimiin tuli sellaisia muutoksia, että myös toisenlaisen poliittisen miellipiteen omaava ammattiyhdistysväki pääsi ammattiyhdistysliikkeen johtelimiin. Juuri nämä muutokset ja sen yhteydessä alulle päässyt yhteistyö eri poliittisia suuntia edustavien ammattiyhdistysväen kesken on palauttanut maamme työväenluokan luottamuksen SAK:hon ja luonut myös pohjan sen jatkuvalle kehitykselle. Lisäksi SAK:n vahvistamiseen on vaikuttanut myöskin ne tulokset, mitkä SAK:n yhteistyössä työväenpuolueiden ja ryhmien kanssa on saavuttanut hyvin monella eri alalla.

Käsitykseni mukaan ja myöskin työvaliokunnan käsityksen mukaan näihin kolmeen peruskohtaan ja niistä saatuihin opetuksiin tulee edustajakokouksen määrittellä kantansa nyt esilläoleviin kysymyksiin. Sen on rakennettava päätöksensä ei puoluepoliittisiin laskelmiin, vaan siihen perusajatukseen, että ammattiyhdistysliikettä on kehitettävä ja kasvatettava yhtenäisesti, ja siihen, että sen on edesautettava myös koko työväenliikkeen yhtenäistämistä sellaiselle pohjalle, joka jouduttaa työväenluokan luonnollisen päämäärän toteuttamista. Tällainen on myös se perusta- ja pohja, miltä työvaliokunnan vähemmistö on puuttunut tähän asiaan. Kun työvaliokunnan esityksessä aivan oikein todetaan, että ammattiyhdistysliikkeen tulee olla yhtenäinen ja poliittisista puolueista riippumaton, niin mitä tämä periaate edellyttää? Se edellyttää, että poliittisille järjestöille ja ryhmille, jotka luonnollisesti tuntevat erittäin suurta mielenkiintoa ammattiyhdistysliikkeeseen, ei voida sallia oikeutta organisoida jaosto- tai ryhmätoimintaansa ammattiyhdistysliikkeen sisällä. Jos tällaista toimintaa pyritään edelleenkin järjestelmällisesti kehittämään, tulee se ehdottomasti johtamaan ammattiyhdistysliikkeen jakautumisen kahteen vastakkaiseen leiriin, sekä siihen, että ammattiyhdistysliikkeen asioita ei silloin enää päättäen sen jäsenistö, vaan puolueet ja niiden elimet.

Haluaisin kysyä, mitä silloin ammattiyhdistysliikkeen itsenäisyysperiaatteesta jää jällelle? Ja mitä sanovat tähän se valtaosa jäsenistöstämme, joka ei kuulu mihinkään poliittiseen puolueeseen tai mihinkään poliittiseen ryhmään. Jaostotoiminnan kehittäminen johtaa liikkeemme kahtiajakoon ja siten työväestön kokonaisvoiman heikentymiseen. Olen vakuuttunut siitä, että edustajakokouksemme ei voi sallia asioiden kehittävän tähän vahingolliseen suuntaan.

Esitykseeni sisältyy myöskin eräitä muita tärkeitä kohtia.

Eräs niistä, joka oleellisesti liittyy tähän nyt esilläolevaan asiaan, on ammattiyhdistysliikkeen puolueettomuuskysymys. Me voimme havaita ammattiyhdistysliikkeessä tällä hetkellä sellaisia pyrkimyksiä, että kysymys rauhasta, kysymys taistelusta fasismia ja sen eri ilmenemismuotoja vastaan, kysymys kansanvaltaisen kehityksen syventämisestä meidän maassamme ja muut tämänluontoiset asiat eivät muka poliittisina kysymyksinä kuuluisi ammattiyhdistysliikkeessä käsiteltävien asioiden piiriin. Onko "asia näin? On paikallaan tässä muistuttaa edustajille mieliin maailman ammattiyhdistysliiton sääntöjen erästä kohtaa, jossa sanotaan, että sen perustehtävänä on mm. "taistelu kaikkien fasististen hallintomuotojen lopulliseksi hävittämiseksi, samoin kaikkien fasismin ilmenemismuotojen, esiintyvät ne missä muodossa tahansa ja millä nimellä tahansa." Tämä MAL:n sääntöjen kohta ja monet muut, jotka SAK yhtenä maailmanliiton jäsenenä on hyväksynyt, osoittaa selvästi, että ammattiyhdistysliike ei voi olla välinpitämätön mainitsemiini asioitten suhteen. Uskon lisäksi, että ne kokemukset, mitkä eri kansat, niiden mukana meidän kansamme ja varsinkin työväki on saanut kuluneina vuosina kokea, selvästi osoittavat meille, että näiden kysymysten "ratkaisemisesta riippuu myös ammattiyhdistysliikkeen olemassaolo ja sen tuleva kehitys. Ammattiyhdistysliikkeen on kuitenkin pyrittävä tällaisten suurten kysymysten ajamisessa kiinteään yhteistyöhön muiden työväenjärjestöjen kanssa. Sen tulee myöskin ennakkoluulottomasti ottaa harkittavakseen muitakin sellaisia ammattiyhdistysliikkeen tärkeitä esityksiä, joita

sille näiden taholta mahdollisesti esitetään. Nähdäkseni tällä tavoin edistetään sitä yhteistyötä SAK:n ja työväenjärjestöjen kesken, joka parhaiten turvaa eteenpäinmenomme. Tällä en kuitenkaan tarkoita sitä, että meidän olisi vedettävä ammattiyhdistystoiminnan piiriin puoluepoliittiset riitakysymykset. Ne on ehdottomasti pidettävä loitolla järjestömme piiristä.

. Haluamatta puuttua tämän enempää yksityiskohtiin, pyydän saada lukea sen ehdotuksen, jonka työvaliokunnan vähemmistö on esittänyt. Tämä esitys tullaan myöskin jakamaan edustajille, kuten aikaisemmin jo mainitsin. Ehdotus on seuraava:

Välirauhansopimuksen jälkeen tapahtuneessa maan sisäisessä kehityksessä on todettava se merkittävä muutos, että maamme työväenliikkeen kaikki ryhmät ovat saaneet toimintavapauden, joka osalta niistä kansanvaltaisten periaatteiden ja maamme lakieri vastaisesti oli aikaisemmin kielletty. Tämä myönteinen kehityssuunta, jota lopullinen rauhansopimus vahvistaa, on johtanut työväen ja muidenkin palkansaajien ryhmien laajaan järjestäytymiseen, joka erikoisen selvänä havaitaan ammattiyhdistysliikkeen kasvussa. Ammattiyhdistysliikkeessä aikaansaadulla molempia poliittisia suuntia edustavan ammattiyhdistysväen yhteistyöllä on ollut erittäin merkittävä osuus SAK:n voimistumisessa, sillä se on palauttanut koko työväenluokan luotta^A muksen SAK:rhon ja siten luonut pohjan yhä laajentuvalla ammattiyhdistystoiminnalle.

Tämän myönteisen kehityssuunnan yhteydessä on kuitenkin havaittavissa yhä voimistuvia pyrkimyksiä ammattiyhdistysliikkeen kahtiajakamiseen kahteen keskenään vihamieliseen leiriin, joka mm. ilmenee ammattiyhdistysliikkeen eheyttä vaarantavien poliittisten puolueiden ryhmä- tai jaostotoiminnan järjestelmällisessä kehittämisessä ammattiyhdistysliikkeen sisällä. Tämä pyrkimys uhkaa vakavasti ammattiyhdistysliikkeen itsenäisyyttä ja toimintavapautta sekä samalla suuresti vaarantaa sen yhtenäisyyttä.

* Maailman Ammattiyhdistysten Liiton (MAL) säännöissä ja päätöksissä korostetaan ammattiyhdistysliikkeen osuutta ja yhteistoimintaa muiden työväenjärjestöjen kanssa taistelussa rauhantilan vakiinnuttamiseksi, kansanvaltaisen kehityksen turvaamiseksi ja fasismin kaikkien ilmenemismuotojen hävittämiseksi. Tämänvuoksi on tuomittava ammattiyhdistysliikkeen puolueettomuuden varjolla ilmennyt toiminta, joka heikentää ammattiyhdistysliikkeen osuutta tai irroittaa sen kokonaan siitä yhteisestä taistelusta, mitä työväenliike käy rauhan ja kansanvallan lujittamisen puolesta.

Todeten tämän edustajakokous korostaa, että maamme palkkatyöväen asian turvaaminen ja menestyksellinen toteuttaminen on mahdollinen vain eheän ja yhtenäisen ammattiyhdistysliikkeen turvin sekä yhteistoiminnassa muiden työväenjärjestöjen kanssa. Ammattiyhdistysliikkeen on kuitenkin säilytettävä itsenäisyytensä, riippumattomuutensa ja toimintavapautensa poliittisiin ja muihin ammattiyhdistysluontoisiin järjestöihin nähden, sekä suunnata työskentelynsä omien, sääntöjensä ja edustajakokouksiensa päätöksissä, sekä Maailman Ammattiyhdistysten Liiton säännöissä, ohjelmassa ja päätöksissä määriteltujen tavoitteiden puolesta.

Edelläolevan perusteella edustajakokous esittää käsityksensä seuraavaa:

1. SAK on sääntöjensä ja ammattiyhdistysliikkeessä omaksutun periaatteen mukaan itsenäinen ja poliittisista puolueista ja ryhmistä riippumaton järjestö. Tämän vuoksi ei SAK:ssa eikä sen jäsenjärjestöissä sallita minkään poliittisen järjestön jaosto- tai ryhmätoimintaa, jonka vuoksi edustajakokous kehoittaa vastaavia poliittisia järjestöjä viipymättä lopettamaan sanotunlaisen toiminnan ammattiyhdistysliikkeen sisällä.

2. Kun, ammattiyhdistysliikkeeseen kuuluu eri poliittisiin puolueisiin/lukeutuvia jäseniä sekä näiden lisäksi puolueiden ulkopuolella Olevia, ei edustajakokouksen käsityksen mukaan voida sallia, että sen alaiset liitot tai perusjärjestöt liittyisivät johonkin poliittiseen puolueeseen, osallistuivat puoluepoliittiseen toimintaan tai että riiden jäsenistöä velvoitettaisiin kuulumaan johonkin poliittiseen puolueeseen.

3. Ratkaistaessa ammattiyhdistysväelle sinänsä ja koko työväestölle kokonaisuudessaan tärkeitä kysymyksiä, tulee ammattiyhdistysliikkeen olla yhteistoiminnassa työväestön poliittisten järjestöjen kanssa. SAK:n Työvaliokunnan ja Valtuuston tulee ennakoluulottomasti huomioida näiden järjestöjen työvaliokunnalle tekemät esitykset, mikäli ne eivät ole SAK:n ja MAL:n sääntöjen, ohjelman ja päätösten vastaisia.

4. Poliittisten puolueiden keskinäisiä puoluepoliittisia kiistakysymyksiä ei saa tuoda ammattiyhdistystoiminnan piiriin, koska se vaarantaa SAK:n yhtenäisyyden ja eheyden rakentamista. Rauhantilan vakiinnuttaminen, kansanvaltaisen kehityksen turvaaminen ja ammatillisen liikkeen toimintavapaus ovat sellaisia asioita, joiden käsittely yhteisinä luokkapoliittisina kysymyksinä kuuluu oleellisena ammatillisten järjestöjen ohjelmaan.

5. Ammattiyhdistysliikkeen tulee jokaisessa portaassa vakavasti edistää yhtenäisyyden luittamista omassa keskuudessaan sekä samalla edistää yhteistyötä työväen eri järjestöjen ja puolueiden kesken. Ammatillisten järjestöjen varojen käyttö puoluepoliittisiin tarkoituksiin kielletään. Tukiessaan taloudellisesti työväen yhteisiä rientoja on se tapahtuva tasapuolisesti ja vain sellaisissa tapauksissa, jolloin se edistää palkkatyöväen yhteistä asiaa ja lujittaa koko työväenliikkeen eheyttämistä. Tästä tulee Työvaliokunnan antaa lähemmät ohjeet.

J. H a k u l i n e n : Tämä kysymys, on senlaatuinen, joka on todellakin kysymys pelin säännöistä ja se on sen laatuinen asia, joka on minun mielestäni erittäin keskeinen ja niin tarkoin valmisteltu ja neuvoteltu asia, jossa olisi odottanut, että siinä olisi saatu yksimielinen päätös, yksimielinen nimenomaan sitä varten, että olisi päästy n.s. reilun pelin tielle. Minä en nimittäin tykkää mistään jeesustelemisesta tällaisissa asioissa." Kysymys on hyvin keskeinen, sillä jokainen käsittää, että meille ei ole suinkaan toisarvoista, millä tavoin ammattiyhdistysliikkeen ja poliittisten puolueiden väliset suhteet saadaan järjestetyksi., Sen vuoksi on löydettävä yhteiset pelisäännöt. Minä kuitenkin haluaisin, korostaa, että tällaiset säännöt ovat olemassa ja minun mielestäni ne ovat erittäin hyvät, jos vain näitä sääntöjä todella noudatetaan. Nimittäin SAK:n perustava kokous tyytymättömänä kaikesta siitä politikoinnista, mitä vahhossa ammattijärjestössä harjoitettiin, päätyy seuraavaan päätökseen: "Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliiton tarkoituksena on edistää ammatillista järjestäytymistä työväen taloudellisen aseman parantamiseksi, ollen itsenäineir ja poliittisista puolueista riippumaton järjestö. Sellaisissa tapauksissa, joissa

on välttämätöntä palkkatyöväestön valtiollisten tai taloudellisten oikeuksien turvaksi, ammattiyhdistysväen yhteinen esiintyminen, saa se tapahtua vain edustajakokouksen päättämässä rajoissa sekä SAK:n valtuuston tai työvaliokunnan kussakin tapauksessa tekemien päätöksen perusteella. — 3) Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliittoon yhtyneet liitot tai niiden perusjärjestöt eivät saa kuulua mihinkään poliittiseen puolueeseen tai puolueeryhmään; 4) Poliittisten puolueiden tai puolueeryhmien jäsenmaksuja ei saa koota ammatillisten järjestöjen jäsenmaksujen ivhteydessä; 5) Jos jonkin SAK:n alaisen liiton tai näiden perusjärjestöjen yksityiset henkilöt tai ryhmät tuovat järjestötoiminnan piiriin ammatillista toimintaa vahingoittavaa puoluepolitiikkaa, saaden aikaan erimielisyyttä jäsenten keskuudessa, voi työvaliokunta päätyen 4 §:n mukaisesti erottaa tuollaisen liiton, perusjärjestön tai yksityisen järjestön jäsenen". Siinä on pohjaa, johon tämä kysymys voitaisiin rakentaa. Nyt on kysymys siitä, että näitä hyviä ja vanhoja SAK:n pelisääntöjä ei ole noudatettu, sen jälkeen kun kommunistit ovat tulleet ammattiyhdistysliikkeeseen mukaan sillä tavoin, niinkuin nyt on ollut asianlaita. Minä olen iloinen sydämestäni siitä, en minä sitä millään tavalla pidä pahana. Minun linjani on aina ollut se, että todellinen ammattiyhdistysliike voi syntyä vain silloin, jos siinä on mukana niin kommunistit, sosialidemokraatit kuin porvaritkin, toisin sanoen koko palkkatyöväki. Mutta määrättyjä sääntöjä on noudatettava, ja näihin sääntöihin liittyy m. n. se, että ammattiyhdistysliikkeen yhteisiä varoja ei saa lahjoittaa poliittisiin tarkoituksiin.

Käsi sydämelle! Mitenkä tässä suhteessa on asianlaita? Poliittisia kysymyksiä ei saa ottaa käsiteltäväksi järjestöjen kokouksissa. Mitenkä on tässä suhteessa asianlaita? Kun kaiken tämän lisäksi kommunistien toimesta järjestetään oma ammatillinen organisaatio, meidän ammattiyhdistysliikkeemme sisälle perustetaan erikoinen ammattiyhdistysjaosto — — täällä on aivan riittäviä todistuskappaleita siitä — — niin itsesäilytystä oli sosialidemokraateilla, että eihän tässä meidänkään auta kädet housuntaskussa olla, oli siis organisoitava myöskin meidän taholtamme oma ryhmätoimintamme.

Sosialidemokraattinen puoluekokous, joka käsitteli tätä asiaa, asettui aivan samalle kannalle kuin Tattarinkin puoluekokous, nimittäin sille, että ammattiyhdistysliikkeeseen kuuluvat niin sosialidemokraatit kuin kommunistit voivat harjoittaa omaa ryhmätoimintaa j? näin me minun mielestäni olemme nyt tasoissa eikä mitään muuta. Olisi kuitenkin väärin luulla, että tämä toiminta olisi yksinomaan ollut kielteistä. Niin ei, hyvät toveri^ ole ollut asianlaita. Päinvastoin minä olen aivan varma siitä, että ellei tuollaista ryhmätoimintaa olisi ollut ja ellei sen pohjalla olisi saatu senlaatuista yhteistoimintaa, kuten on ollut asianlaita pitkän aikaa ja varsinkin tässä kokouksessa, niin varmasti meidän maamme asiat olisivat olleet paljon hullummin. Ja tähän on varsin luonnollista, sillä eihän ammatillinen liike voi olla luonteeltaan sen kummempaa kuin osuuskauppaliike tai työväen säästöpankki tai joku muu; onhan siellä rehelliset poliittiset ryhmät olemassa, niillä on omat vaalilistansa, ne tekevät niitä tunnetuksi, niillä on oma ryhmätoiminta ja mikä on lopputulos: yhteisesti sovitaan, yhteisesti neuvotellaan ja yhteisesti hoidetaan niin työväen säästöpankin kuin osuuskauppaliikkeenkin asiat. Tällä perusteella ei ollutkaan millään tavoin

outoa', kun tätä samaa kysymystä käsiteltiin Suomen Liiketyöntekijäin liiton edustajakokouksessa. Nimenomaan juuri tältä taholtahan SAK:n ohjelmaa täydentää seuraavalla lisäyksellä: Edustajakokous, toteaa, että poliittisen työväenliikkeen hajanaisuuden vuoksi ammattiyhdistysliikkeissäkin on erilaisia poliittisia ryhmiä ja niiden ryhmätoimintaa. Tällaisen ryhmätoiminnan kuitenkin tulee tapahtua ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyyden ja itsenäisyyden tunnustamisen pohjalla. Vaaleissa olisi käytettävä eri ryhmien vaalilistoja, joita tehdään julkisesti tunnetuksi, ellei neuvotteluilla ole saatu aikaan sopuvaaleja. Liiton on pyrittävä siihen* että koko ammattiyhdistysliikkeessä suhteellinen vaalijärjestelmä ori otettava käytäntöön. Me valitamme syvästi sitä, että tällaista vaalijärjestelmää emme saaneet aikaan.

Ottamalla huomioon kaikki, ne vaikeudet, mitä tässä ja tämän kysymyksen hoitamisessa otfiollut SAFLn työvaliokunnassa, minä henkilökohtaisesti olisin tuollaisen selvän ja reilun pelin kannalla. Tätä minä on kuitenkin voinut saada läpi, koska haluttiin lähestyä toista puolta ja näin syntyi tuo, mitä tässä kirjassa on esitetty. Minä kuitenkin olen jyrkästi sillä kannalla, että jos sille linjalle mennään, mitä toveri Junttila täällä esitti, niin se esitys on varmasti sen latuinen, että fille pohjalle ammattiyhdistysliikkeen itsenäisyyttä ei voida rakentaa. Se on jeesustelemista alusta loppuun asti. Minä olen voinut tämän hyvin helposti todeta siitä yksinkertaisesta syystä, että kommunistit ovat tietysti hyvin valmiit sanomaan, että lopetetaan ryhmätoiminta, kun heidän koko puolueorganisationsa on selvää ryhmätoimintaa siinä mielessä. Minä voisin esitellä useita todistuskappaleita, eitä näin on asianlaita, mutta ellette nyt usko minua, niin tilatkaa tällaista lehteä, niinkuin minä tilaany nimittäin Kommunisti-äimistä lehteä. Se on hyvä lehti, minä seuraan sitä hyvin ahkerasti.

P u h e e n j o h t o j a : Aika on kulunut loppuun.

P u h u j a : Ehkä minä saari kuitenkin lyhyesti, esittää, kokoukselle lukea tämän organisation —

P u h e e n j o h t a j a : Jos kokous suostuu siihen, niin siinä tapauksessa kyllä (Antaa tulla!). Myönnetään siis.

Pu'h.uja: Tässä sanotaan, mitenkä puolue rakentuu ja'että joksaisessa portaassa on olemassa ammattiyhdistysjaosto, ja tämän kirjoituksen on kirjoittanut toveri Matti Malmberg (Koska?). Koska. Vuorina 1946. Tässä se on; nähtävissä. Nain ollen minun mielestäni tämä organisatio, joka siellä on ollut hyvä olemassa, niin ei minulla ole mitään siihen lisäämistä, mutta sanoisin että ei ole oikein, että täällä lähdetään sellaiselle linjalle, että sanotaan, että naapurin pitäisi riisuuntua aseista. Tällainen aseistariisuutusohjelma on varsin outo. Sehän on aivan samanlainen ohjelma, kun pyrittäisiin siihen, että toinen riisuutuisi aseista, mutta toinen menisi samaan aikaan kauppaan ja ostaisi vielä uuden revolverin. Tämä tie on outo. Sen vuoksi on parempi, että lähemme sille tielle, että-molempien'ryhmätoiminta reilusti tunnustetaan ja reilusti tapellaan ja reilusti myös sovitaan.

Y. Karisalmi: Ehdottaisin vain, että puheenvuorot tässä asiassa rajoitettaisiin.

P u h e e n j o h t a j a : Täällä on vielä 17 puheenvuoroa käyttämättä. On ehdotettu, että puheenvuorot rajoitetaan.

Työjärjestykseen käytettiin useita puheenvuoroja, joiden jälkeen rajoitettiin puheenvuorot ja aika 5 minuutiksi sekä keskustelu päätettiin suorittaa loppuun samana iltana.

V. T a l l a r i: Me Huunosen kanssa täällä tuumimme, että käytetään nyt puheenvuorot alkuun ja sillä tavalla edesautettaisiin tai nopeutettaisiin tämän kysymyksen käsittelyä, sillä Janne sen pani niin hyvään vireeseen, että se voi mennä muuten vähän liian pitkälle.

Tässä vähemmistön esityksessä on tuo kohta, jossa sanotaan: "SAK on sääntöjensä ja ammattiyhdistysliikkeessä omaksutun periaatteen mukaan itsenäinen ja poliittisista puolueista ja ryhmistä riippumaton järjestö. Tämän vuoksi ei SAK:ssa eikä sen- jäsenjärjestöissä sallita minkään poliittisen järjestön jaosto- tai ryhmätoimintaa, jonka vuoksi edustajakokous ehdottaa vastaavia poliittisia järjestöjä viipymättä lopettamaan sanotunlaisen toiminnan ammattiyhdistysliikkeen sisällä." Tämä on selvästi lausuttu, siis tuollainen toivomus, tuollainen ajatus poliittisille puolueille, että pysykää ulkopuolella ammattiyhdistysliikkeen, älkää tulko sinne sisälle jaosto- tai ryhmätoimintaa harjoittamaan. Eihän voida sanoa niille, minkälainen järjestö rakenne niillä pitää olla. Nehän itse päättävät, ne ovat itsenäisiä järjestöjä, mutta ammatillinen liike koettaa turvata itsenäisyytensä sikäli, ettei ammattiyhdistysliikkeen sisällä tällaisia elimiä muodostettaisi, sillä silloin siirtyy avoin taistelu ammattiyhdistysliikkeeseen ja jos tämä lyödään kiinni taikka vaitiollon hyväksytään edustajakokouksessa, niin silloin ei työvaliokunnalla ole mahdollisuutta tällaista hajoitettavaa työtä, puolueiden taholta ammattiyhdistysliikkeen sisällä tapahtuvaa työtä niin hyvin estää kuin pitäisi ja siksi tämä kohta on meidän käsityksemme mukaan erittäin tärkeä.

Kun vuonna 1944 vasemmistolainen työväki saavutti toimintavapaudet, ei silloin ollut ammattiyhdistysliikkeen johdossa eikä liiton johdossa sellaisia ihmisiä, jotka olisivat vasemmistolaista työväkeä edustaneet. Täytyi saada ammatillinen yhtenäisyys aikaan ja oli hyvin suuri vaara olemassa ammattiyhdistysliikkeen hajaantumiseen silloin, koska silloin vallitsivat intohimot vielä korkeampina kuin ne tällä kertaa vallitsivat. Siksi puolue, SKP, valitsi muutamia ihmisiä, jotka kävivät neuvotteluja SAK:n johdon kanssa, neuvotteluja sen pohjan löytämisestä, mille pohjalle voitaisiin rakentaa yhtenäinen ammatillinen liike tähän maahan. Onneksi tämä pohja löydettiin, yhtenäisyys on rakennettu, mutta silloin täytyy olla puolueella joitakuita ihmisiä, jotka kävivät näitä neuvotteluja. Nyt me olemme ammattiyhdistysliikkeessä kaikki mukana, me olemme joka päivä nokakkain siellä maaseudulla ja voimme keskustella niistä asioista, kun näitä esille tulee.

Kun Huunonen ja Tattari, sanottakoon nyt nämä nimet esimerkiksi, neuvottelevat jostain kiperistä kysymyksistä, jotka heidän on esitettävä ammattiyhdistysliikkeen nimissä ja ammattiyhdistysliikkeen edun takia, he katsovat toisella tavalla tätä kysymystä, kun tulisi jonkunmoisia puolueen johtomiehiä, johtohenkilöitä tai edustajia tästä kysymyksestä neuvottelemaan, henkilöitä, jotka eivät ole ammattiyhdistysliikkeen sisällä. Heidän olisi vaikeampi saada silloin tällaisissa kysymyksissä sovinto aikaan. Siksi meidän käsityksemme mukaan nämä asiat, joissa mielipiteet törmäävät vastakkain puolueiden kanssa, olisi neuvoteltava ammattiyhdistysliikkeen sisällä olevien ihmisten kesken ilman, että perustettaisiin puoluejaostoja, jotka käyvät järjestel-

mällistä sotaa keskenään. Ei ole ihmeellistä," että poliittisella alalla on hajanaisuutta, mutta meillä on ammattiyhdistysliikkeessä yhteinen basis, jolla seisoen ei päästetä hajanaisuutta sisälle. Tämä on meidän vakava toivomuksemme ja den takia; juuri ammatillisesta liikkeestä mahdollisuuksien mukaan on saatava eliminoiduksi pois hajoittavat tekijät, joita tällä kertaa ampiattiyhdistysliikkeessä on. Siis yhtenäisyyden lujittamisen takia me emme tarvitse ammatillisessa liikkeessä näitä jaostoja, koska kaikki rjiin poliittisiin puolueisiin kuuluvat kuin kuulumattomatkin työläiset ovat siellä ammatillisen liikkeen sisällä ja käyvät yhteisiä, neuvotteluja, j ,

Meidän tulee valita henkilöit perusjärjestöihin ja kaikkiin ammatilisiin järjestöihin luottamuspaikoille sillä perusteella, että he hoitavat ammattiyhdistysliikkeen kysymyksiä hyvin. Tämähän on se oikea kri-
4:erio, sillä jos me valitsemme ihmisen sen takia, että se kuuluu johonkin puolueeseen eikä olekaan niin hyvä ammattiyhdistysmies, valitsemme sen puolueen takia,, silloin ei tule valituksi paras toveri siihen tehtävään. Tämä on huonoa,menettelyä, jos yksinomaan puoluenäkökoh-
tien mukaan ruvetaan ihmisiä valitsemaan. Täytyy olla vaatimuksena se, kuinka ihminen tekee työtä ammattiyhdistysmiehenä ammattiyhdistysliikkeessä ja siltä pohjalta antakoot puolueet kehoituksensa jäsenilleen, että ^työskennelkää siellä ammatillisessa liikkeessä niin, että te annatte ammattiyhdistysriiehille kannatuksenne ja sillä tavalla teidät valitaan. SiHoin me olemme oikealla pohjalla, mutta jos lähdetään sille pohjalle, että puolueiden perusteella, puoluesuunnan perusteella edustajat yksinomaan valitaan, se on epäterveellistä politiikkaa. Siksi me näemme tässä niin suuren vaaran. Puolueella on tietysti omat organisaationsa, niille me emme mitään voi, emmekä me haluakaan niihin vaikuttaa. Täällä Hakulinen sanoi, että pitää olla reilu peli. En minä käsitä, onko sen reilumpaa peliä kuin että ammattiyhdistysliikkeen sisällä olevat ammajtyhdistysihmiset työskentelevät toistensa kanssa eivätkä laske sellaista reilua, repivää tappelua sinne sisälle, vaan koettavat eliminoida pois senkin entisen myrskyn, jpkä ammattiyhdistysliikettä hajoittaa. Tähän me pyrimme ja tuo on meidän tarkoituksemme.

E. H u u n o n e n : Täällä on tänään puhuttu kaikista muista työvaliokunnassa esiintyneistä ehdotuksista, mutta työvaliokunnan ehdotuksesta ei ole kukaan vielä mitään puhunut, ja minun tehtäväni on puhua siitä. Valitettavasti minä joudun toteamaan, että tämä on eräs niitä harvoja kysymyksiä, joissa, kun ennakkokeskusteluja käytiin, ei päästy yksimielisyyteen. Kokouksen kiihkeys, joka oli äsken nähtävissä, on myöskin seurauksena tästä. Minä henkilökohtaisesti kuulun niihin, joka näen ammattiyhdistysliikkeen ansioiden hoitamisen olevan mahdollista vain terveen realismin merkeissä ja pohjalla. Siinä mielessä on rakennettu myöskin tämä työvaliokunnan esitys. Siinä lähdetään aivan terveen realismin pohjalta, ei korosteta puoluetoinnin merkitystä, mutta ei ai van suoraan kielletäkään sitä, koska se on nykyoloissa mahdottomuus. Me olemme joutuneet rakentamaan ammattiyhdistysliikkeemme mahtavuuden poliittisissa merkeissä. Se on käynyt päinsä vain sen vuoksi, että tällöinkin on ollut vallitsemassa terve realismi.

Kun kommunistinen puolue sai itselleen oikeuden toimia julkisesti, joka oikeus sillä olisi pitänyt olla aina, ja kun kommunistisesti ajat-

televat tai heitä myötäilevät työntekijät tulivat ammattiyhdistysliikkeen mukaan, ei ollut mitään mahdollisuutta ammattiyhdistysliikkeen rakentamisessa muuta kuin ottaa olot sellaisina kuin ne[^] eteemme avautuivat. Tällöin täytyi tehdä tilaa tietenkin tämänkin[^] suunnan ajajille ja niin on ammattiyhdistysliikkeessämme meneteltykin. Ollaksemme rehellisiä itsellemme[^] meidän on myönnettävä, että toimitsijapaikat ammattiyhdistysliikkeessä on täytetty katsomalla siihen, mihinkä poliittiseen suuntaan he lukeutuvat. Tämä on käynyt päinsä, eikä siitä ole niin kovin suuria haittoja ollut. Nyt eroava SAK:n työvaliokunta on pyrkinyt joustavasti hoitamaan näitä asioita, ja jokaisen, joka niihin on syventynyt, täytynee tämä myöntää. Minulla on syytä tässä yhteydessä todeta, että kun SAK:ri työvaliokuntaan on otettu vasemmistoon kuuluvia edustajia, niin tämä on tapahtunut vastoin meidän sääntöjämme, mutta terve realismi on sen vaatinut. Me emme ole nyt eroavassa työvaliokunnassa koskaan asettaneet kyseenalaiseksi äänestyksissä tai muissa, vasemmistoon lukeutuvien edustajien oikeutuksia, vaikka, ja se on todettava tässä, he eivät lain kirjaimen ja sääntöjemme, tiukan tulkinnan mukaan olisi olleet oikeutettuja -ottamaan osaa työvaliokunnassa olevien asioiden käsittelyyn, samaten kuin äänestyksiin. Ei ole koskaan väitetty, kun he ovat julkisuudessa esittäneet joskus meillekin hyvin epämiellyttävissä asioissa erimielisyytensä, että tuo heidän työvaliokunnan lausuntonsa ei olisi ollut täysin juriidisella pohjalla. •

Tämä on, hyvät toverit, ollut tervettä realismia ammattiyhdistysliikkeessä. Meidän on elettävä aina kunakin hetkenä ei suinkaan yksinomaan konjunktuurien mukaan, sillä se olisi löysä pohja, mutta kuitenkin ottamaan riittävässä määrin huomioon ne olosuhteet, joissa me kulloinkin joudumme toimimaan.

Kun viime keväänä SAK:n valtuustossa laajennettiin työvaliokuntaa lisäämällä vasemmiston edustusta, ja kun SAK:lle valittiin toinen puheenjohtaja, johonka valtuustolla sääntöjen mukaan ei olisi ollut mitään oikeutta, ei tätä vastaan ole koskaan meidän taholtamme protestoitu. Me olemme pitäneet sitä itsestään selvänä asiana ammattiyhdistysliikkeen käytännöllisen politiikan kehittämisen kannalta.

Kun tätä esitystä, joka kantaa työvaliokuntaa nimeä ja joka on näissä painetuissa asiakirjoissa, laadittiin, siinä otettiin huomioon samat näkökohdat. Esityksen laatijat näkivät, olosuhteet sellaisina, että ei ole mahdollisuutta lähteä yhdellä kynänvedolla muuttamaan sitä tilannetta, joka ammattiyhdistysliikkeessä on syntynyt. Meidän on tietysti pyrittävä siihen. Meidän olisi saatava ammattiyhdistysliikkeestämme sellainen liike, jossa nämä kysymykset eivät näytelisi mitään osaa, jossa todella meneteltäisiin sillä tavoin kuin toveri Tattari sanoi, että me henkilöitä johtopaikoilla tai mihinkä tehtäviin tahansa asettaessamme emme katsoisi ensisijaisesti mikä on heidän poliittinen uskontunnustuksensa, vaan sen, miten he pystyvät nämä tehtävänsä täyttämään. Ei tätäkään seikkaa ole tietysti kokonaan unoitettu nytkään, kyllä se on nytkin otettu huomioon. Mutta toisaalta, ollaksemme tässäkin rehellisiä, meidän on myönnettävä, että poliittinen uskontunnustus on ollut hyvin ratkaiseva tekijä määrättyjä paikkoja täytettäessä. Ne vaalit, joittenka perusteella tämä edustajisto on kokoonpantu, käytiin myöskin poliittisissa merkeissä, sitä me emme saa unohtaa tänä päivänä, kun me tätä asiaa käsittelemme. Minä kv-

syisin, hyvät toverit, onko ainakaan tähän mennessä ollut kovinkaan suurta vahinkoa tälle edustajakokoukselle, että näin on tapahtunut. Emmekö me, jos me olemme vilpittömiä, ole pakotettuja myöntämään, että tällaisissakin merkeissä kokoonpanulla edustajakokouksella me kykenemme hoitamaan erittäin vaikeita kysymyksiä ainakin silloin, kun me emme anna politiikan liiaksi sekoittaa ja kuumentaa päitämme.

Minä rohkensisin suositella, että edustajakokous hyväksyisi tämän työvaliokunnan enemmistön linjan. Minä olen tietoinen siitä, että tämä ei sellaisenaan miellytä vasemmistoa eikä tyydytä sitä, mutta minä tiedän myöskin, että tämä ei tyydytä oikeistoakaan. Mutta kuten minä äsken sanoin, kompromissiratkaisu joissakin tärkeissä kysymyksissä on paras mahdollinen tapa hoitaa asioita ja varsinkin, jos tuo kompromissi on kyllin realistinen. Tällä perusteella minä toivoisin, että ne monet puheenvuorot, jotka on pyydetty, olisi käytettävä siten ettei ne veisi tätä edustajakokousta ja sitä henkeä, jonka merkeissä me olemme sitä yrittäneet hoitaa, pois raiteiltaan. Jos se tehdään, niin silloin unohdamme tuon iskulauseen, joka on kaikkien meidän puhujien, silmien edessä, kun me täällä puhujapöntössä esiinnyimme. Näin ei saisi tapahtua nyt enään tässä melkolailla myöhäisessä vaiheessa kongressityössämme.

J. H a k u l i n e n : Minun tarkoitukseni oli yhtyä tähän SAK:n työvaliokunnan esitykseen, enkä minä olisikaan tehnyt eriävää esitystä ollenkaan, mutta kun vasemmistolaisten taholta ei kerta kaikkiaan lähdetty minkäänlaiselle yhteiselle linjalle, niin minä kattoin kohtuulliseksi, että se alkuperäinen linja, jota minä olen ajanut, tulee myöskin edustajakokouksessa airiakin sen pöytäkirjaan, ellei hyväksytyksi, ja näin ollen minä esittäisin kokouksen hyväksyttäväksi seuraavaa, nimittäin tämän 3. kohdan muutettavaksi näin: "Edustajakokous toteaa, että poliittisen työväenliikkeen hajanafiauudei/vuoksi ammattiyhdistysliikkeessäänkin on erilaisia poliittisia ryhmiä ja niiden ryhmätoimintaa. Tällaisen ryhmätoiminnan tulee kuitenkin tapahtua ammattiyhdistysliikkeen itsenäisyyden ja yhtenäisyyden tunnustamisen pohjalla. Vaaleissa olisi käytettävä eri ryhmien vaalilistoja, joita tehdään tunnetuksi, ellei neuvotteluilla ole saatu aikaan sopuvaaleja." Tämä siis merkitsee ryhmätoiminnan täydellistä tunnustamista. Toisin sanoen tämä esitys merkitsee sitä, että se jostotoiminta, joka on kommunisteilla, myöskin sosialidemokraateilla tunnustetaan.

Minä haluaisin toveri Tattarille sanoa, etteivät ne ole poliittisia jaostoja noin vain. Tämä sanomalehtileikkele, jonka näytin, «e on viime vuodelta, ja nämä jaostot ovat vielä tänä päivänä toiminnassa. Ne eivät ole puolue-elimii. En minä usko eikä kukaan tässä kokouksessa toivottavasti usko sitä, että näitä jaostoja ammattiyhdistysliikkeessä olisi perustettu ja ylläpidetty vain huvien vuoksi. Ne vaikuttavat ammattiyhdistysliikkeeseen ja toimivat sen sisällä ja ulkopuolella aina tarpeen vaatiessa. Ottakaamme reilu linja, tunnustakaamme tämä, ei sille mitään mahda. Pääasia on, että pyrimme tuohon ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyyteen, turvataksemme työväenluokan voiman.

A. K a u h a n e n : Minä yhdyn hyvin mielelläni siihen lauseeseen, jonka toveri Hakulinen sanoi, että täytyy olla reilu peli, mutta tänään me sovimme reilun pelin noudattamisesta Hakulisen kanssa ja hän on siinä pettänyt. *

Sitten eräs toinen kysymys. Hakulinen on tänään selostanut vanhan ammattijärjestön toimintaa. Tämä vanha ammattijärjestö on ollut 20 vuotta nukuksissa, annetaan sen nyt levätä.

Täällä toveri Hakulinen myöskin huomautti, että tähän ammattiyhdistysliikkeeseen täytyy sopia kaikkien, kaikkia ajatussuuntia omaavien ihmisten, myöskin porvarien. Minä olen kyllä päinvastaista mieltä porvarien suhteen. Ne, jotka tulevat tänne ajamaan työväen etuja, ne kai kaikki ovat samaa mieltä siitä. Mutta toveri Hakulisella on aina ollut se tapa, että silloin, kun asia ei mene hänen mielensä mukaisesti, hänellä on suuri halu uhkailla. Ennen SAK:n vaaleja Hakulinen sanoi, kuten on tunnettua, että jos kommunistit saavat määräämisvallan, niin Liiketyöntekijäin liitto silloin lähtee pois SAK:sta. Tämä ei ole reilua peliä. Täällä myöskin Hakulinen luki Malmbergin kirjoitusta. Minulla olisi tilaisuus, jos kokouksella olisi halua kuulla, esittää tälle kokoukselle tämä tällainen, jonka sos.-dem. puolue on esittänyt, mutta en halua sillä pitkittää kokouksen aikaa.

Muuten toveri Huunoselle haluaisin sanoa ja antaa hänelle tunnustuksen siitä, että hän yrittää yhtenäisyyttä ammatillisessa liikkeessä, mutta ei yhtenäisyyttä sillä saavuteta, että joku paikka annetaan poliittisten linjojen mukaan. Täytyy olla kestävämpi perusta yhteistyön pohjalle.

Minulla olisi ollut paljonkin sanottavaa tälle kokoukselle, mutta koska toisen ehdotuksen tekijän puheenvuoro oli rajoittamaton, mutta meille se on rajoitettu, niin tyydyn vain loppulausuntoon, mitä minä aion sanoa. Minulla on näkyvissäni, niinkuin toveri Huunonen huomautti, parvekkeen alalaidassa oleva lause: Ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyydessä työväenluokan voima. Me olemme kaikki samaa mieltä, että ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyys on paikallaan. Me olemme toimineet yhteisissä ammatillisissa järjestöissä tässä maassa 40 vuotta ja tämän ammattijärjestön 40-vuotisjuhlia vietettiin muutama kuukausi sitten. Me toivoimme vanhasta ammattijärjestöstä paljon, mutta se järjestö hajosi alkutekijöihinsä meidän takiamme ja porvaristo sen lopullisesti nujersi. Meidän olisi otettava huomioon, että meidän tulee toimia yhtenäisyyden merkeissä.

J. Mehto: Valitan ensiksikin sitä seikkaa, että tässä kysymyksessä rajoitettiin puhe aika niin lyhyeksi, ettei tavallinen yksinkertainen ihminen kerkii siinä ajassa oikeastaan mitään sanoa. Mutta kun se on meidän oma tekemämme päätös, niin ei ole syytä nyt huomauttaa, niinkuin vuonna 1940 Mansner ja Hakulinen aina huomauttivat, kun jotain esitti, että koskas tuo lappu on Moskovasta tuotu.

Toveri Junttila on täällä tuonut esiin sen myönteisen ilmiön, mikä on tapahtunut välirauhan ja rauhanteon jälkeen työläisjoukkojen suhteen. Samalla hän toi esille sen vakavan vaaran, mikä on tuota kehitystä uhkaamassa, jos annamme jatkua ja edelleen kehittyä poliittisten puolueiden jaosto- ja ryhmätoiminnan ammattiyhdistysliikkeemme piirissä. Tämä asia on mielestäni tosiaan vakava ja ansaitsee se edustajakokouksen taholta, sanoisinko epäitsekään ja rakentavan huomion.

Ammattiyhdistysliikkeen jatkuvan kehityksen yhtenä ehtona on jäsenjoukkojen valistustason kohottaminen. Ellei kaikissa, niin ainakin useimmissa liitoissa on jäsenjoukkojen valistustason kohottaminen. Ellei kaikissa, niin ainakin useimmissa liitoissa on jäsen vuoto huomattava.

tavan suuri. Tämä merkitsee sitä, että liikkeemme menestys on ainakin jossain määrin konjunktuurimeaestysta. Tämä menestys on vakiinnutettava. On saatava joukot pysähtymään järjestöihin, tuntemaan ne omikseen. Kun tarkoituksemme en ammattiyhdistysliikkeessä yhdistää ihmiset poliittisiin suuntauksiin katsomatta, ei se onnistu, jos tuon liikkeen sisällä kehitämme eri poliittisten puolueiden jaostojen ja ryhmätoimintaa. Tuo toiminta kaivaa maan järjestöemme alta, se myrkyttää mielet perusjärjestöissä. Ylemmissä portaissa, vastuunalaisilla paikoilla olevat joutuvat tekemään ratkaisuja kovin huonon ilmapiiriin vallitessa. Näin ollen tulevat ratkaisut usein ontuvia. Kun sitten poliittiset jaostot pitävät huolen siitä, että toisin ajattelevan virhe tai epäonni paisutetaan kovasti, alkaakin tilanteen surkeus olla selvä. Näin menettellen alennetaan toimitsijoittemme ja koko järjestöemme arvovaltaa. Tuollaisessa järjestössä eivät joukot lopullisesti pysähdy, vaikka se jollain tavoin saataisiinkin muodollisesti eheänä säilymään.

SAK:n ja Maailman Ammattiyhdistysten Liiton säännöissä asetetut tehtävät ja päämäärät asettavat SAK:lle sellaisenaan myöskin poliittisluonteisia tehtäviä. Kuuluuhan SAK:lle sääntöjen mukaan kansanvallan kehittäminen niin poliittisella kuin taloudellisellakin alalla ja, tuotantojärjestelmän rakentaminen yhteiskunnan kokonaisuutena palvelemaan. Mehän jokainen tiedämme, että jo näiden tehtäviensä yhteydessä SAK:n on joka hetki seurattava tilanteen kehitystä kaikilla aloilla, myös poliittisella. Me jokainen myös tiedämme, että eheä SAK oia demokraattisen kehityksen varmin tuki tässä maassa. Maailman Ammattiyhdistysten Liiton säännöt velvoittavat meitä taistelemaan sootaa ja sen syitä vastaan. Samoin kuuluu tehtäviimme taistelu fasismin ja sen kaikkia ilmenemismuotoja vastaan.

Nämä ovat työtätekevien yhteisiä poliittisia kysymyksiä, joiden hoitamisesta riippuu ratkaisevasti ammatillisen, samoin kuin muunkin työväenliikkeen menestys ja yleensä kansanvallan kohtalo. Ne täiyy meidän hoitaa kunnolla ja. sehän onkin sääntöjemme mukainen tehtävä. En uskoisi, että ammattiyhdistysväki näissä kysymyksissä voisi olla eri mieltä.

Olen kuitenkin sitä mieltä, että näitä perustehtäviämme ei kykene kunnolla päätökseen viemään, eikä siinä tehtävässä suurenakaan apuna olemaan SAK, jos se jatkuvasti sallii eri poliittisten ryhmitysten repivän toiminnan sisällään.

Suomen työväenliikkeen kaikki haarat ovat joutuneet kehittymään vaikeissa olosuhteissa. Ammatilliset järjestöt tuntien kasvatustyön merkityksen ovat aina monin tavoin ja ennen muuta taloudellisesti tukeneet etenkin lasten ja nuorison järjestöjä. Tämä on ollut välttämätöntä, sillä jälkikasvu on turvattava ja milläpä ne lasten hommat eteenpäin menevät ellei niitä voimakkaasti tueta. Nytkään ei meillä ole varaa jättää nuoria oman onnensa nojaan. Niitä on tuettava. Olen sitä mieltä, että tukiessamme lasten ja nuorison toimintaa sijoitamme rahan hyvin, kunhan vain teemme sen tasapuolisesti. Näin tehden kasvatamme SAK:lle uusia työntekijöitä ja edistämme työväenliikkeen yhtenäisyyttä.

Käsitykseni mukaan SAK oikein ohjattuna kehittyy niin voimakkaaksi ja arvovaltaiseksi järjestöksi, että se yhdessä muuri työväenliikkeen kanssa kykenee ratkaisemaan työtätekevien etujen mukaisesti edessä olevat vaikeudet sekä täyttämään sääntöjensä sekä Maailman

Ammattiyhdistysten Liiton sille asettamat tehtävät. Perusehtona, tämän onnistumiselle pidän kuitenkin sitä, että poliittisten[^] puolueiden jaosto- ja ryhmätoiminta SAK:n sisällä lopetetaan. Kannatan tov. Junttilan tekemää päätöslauselmaehdotusta.

A. Reuna mo: Minä toivoisin, koska olemme arvovaltaisessa kokouksessa, että myöskin noudattaisimme jonkin verran peliteknikkaa. On hyvin ikävä istua tuolla salin takaosassa, kun ei saa selvää, mitä puhutaan, koska huudellaan ja hihkutaan puhujalle. Jos työvaliokunnan jäsenet osoittavat tällaista, niin minun täytyy lausua paheksumiseni ja toivon, että ne, jotka tällä tavoin osoittavat mieltään, menisivät tuonne pihalle ja huutaisivat siellä voimiensa takaa.

O. Nyberg: Kehitys työväenliikkeessä niin meillä kuin muuallakin on vienyt määrättyyn työjakoon, jossa puolueet ovat syntyneet erikoisesti sitä varten, että ne määrättyjen poliittisten ohjelmien aatteen ruumiillistumina kävisivät taistelua erikoisesti valtiollisen elämän kehyksissä, eduskunnassa, kunnissa jne. Sen sijaan[^] ammatillinen liike on syntynyt enemmän tai vähemmän määrätietoisesti kapitalistisen yhteiskunnan suuressa työnjaossa, jossa suuret työläisjoukot tuntien etujensa yhteisyyden ja vastakkaisuuden työnantajien kanssa ja luoneet ammatilliset järjestönsä välittömien taloudellisten tarpeittensa ajajaksi. Monet suuret kysymykset, joiden toteuttamiseen ovat kaikki objektiiviset edellytykset, kuten nykyinen demokraattinen suuntaus j.n.e. loivat tilanteen, jossa erikoisesti vasemmistolainen^{*} ammattiyhdistysväki, kommunistit y.m. halusivat olla mukana ja joiden mukana olo ennen sotaa on ollut enemmän tai vähemmän kiellettyä silloisen valtiovallan, taholla.

Uudessa tilanteessa kommunistit, joilla ei ollut omaa julkista, valmista puoluekoneistoa, loivat ammatilliset jaostot mielpiteittensä julki saattamiseksi ammatillisessa liikkeessä. Tässä alkuvaiheessa ei tällaisesta ollut mitään⁵ vastaansanomista, koska tarvittiin elimiä, joiden kanssa silloinen sos.-dem. voittoinen ammatillisen liikkeen johto voi keskustella SAK-järjestössä ja eri portaissa. Mutta nykyinen tilanne on muuttunut. Sos.-dem. puolue ja kommunistiset ammatilliset jaostot ovat muuttuneet ammatillisen liikkeen eheyttämistä vaalivissa järjestöissä mainittujen puolueiden taisteluaseeksi vastakkaista suuntausta vastaan. On tapahtunut usein, että sosialidemokraatit ja kommunistit ja puolueettomat ovat päässeet keskustellessaan yhdessä jostain asiasta yksimielisyyteen, mutta eräiden puolueisiin kuuluvien kanta on muuttunutkin illalla vain sen vuoksi, että he ovat olleet keskustuksessa oman puolueensa ammatilliseen ryhmään, joka puolue-, taktillisiin näkökohtiin vedoten on kyennyt muuttamaan asianomaisen työläisten usein hyvinkin terveen työläisten etujen mukaisen esityksen. On luonnollista, että tällainen kehitys on epävertvettä ja ammatillisen liikkeen yhtenäisyyttä hajoittavaa sekä tietysti ammatillisen liikkeen alkuperäisen tehtävän, työläisten välittömän elintason kohottamisen toteuttamista ehkäisevää. Sen vuoksi ehdotan, että molemmat puolueet luopuisivat ammatillisista jaoistoistaan itse vapaaehtoisesti hajoittamalla ne.

Herää kysymys, kuinka sitten puolueet voivat saada mielipiteensä kuuluviin ammatillisissa järjestöissä. Käsitykseni mukaan se voi luontevimmin tapahtua SAK:n perusjärjestöjen ja eri elimien kokouksissa, joissa eri mielipidesuuntiin kuuluvat toverit pohtivat ja päättävät am-

matillisen liikkeen kysymyksistä. Minun käsitykseni mukaan päästäisiin ammatillisen liikkeen sisäisestä taistelusta ja tällä tavalla ja varsinaisen poliittisen mielipiteen kehitys tapahtuisi siellä, missä se työväenliikkeen työnjaon kannalta voi ja täytyykin tapahtua, nimittäin poliittisissa puolueissa. Ammatillinen liike pääsisi hoitamaan alkupeittäisiä tehtäviänsä tämän maan työväen taloudellisen aseman parantamiseksi sekä Maailman Ammattiyhdistysliiton päätöksiin toteuttamiseksi.

V. Rauman: Minua ihmetyttää tämä työvaliokunnan vähemmistön kanta siinä suhteessa, että se ei ole jaksanut yhtyä tähän ponsilauselmaan, mikä meillä tässä on painetussa vihkosessa meille edustajakokouksen jäsenille esitetty. On myöskin valitettava seikka se, että nyt kommunistien puolesta, nyt vasta kokouksen aikana on jaettu ponsilauselma, minkä he vaatisivat tämän kokouksen hyväksyttäväksi. Eihän tähän ponsilauselmaari ole kukaan voinut vielä tutustua eikä syvenyä eikä edes hakea sieltä sitä hyvää, mitä siinä mahdollisesti olisi. Mutta koska tiedämme tämän ponsilauselman, mikä meillä tässä kirjassa on, tiedämme, että se on siksi selväsanainen ja niin paljon puhuva kuin mahdollista ja sehän estää meiltä kaikilta sen poliittisen toiminnan, mitä me kummallakin puolella ammattiyhdistysliikkeessä harjoitamme, niin se olisi hyväksyttävä. /

Täällä Kauhanen viittasi tuohon lauseeseen, mikä on otsakkeena meidän juhlasalimme takaseinällä. Tämä on kaunis lause, ja sitä meidän olisi ehdottomasti myös noudatettava, mutta niin ei tahdo olla todellisuudessa ja käytännössä laita. Minun täytyy ainakin valittaen todeta se, että sen jälkeen kun meidän paikkakunnallamme perustettiin kommunistinen puolueosasto, siihen perustettiin myöskin ensikädessä ammatillinen jaosto ja sen jälkeen on myöskin sillä paikkakunnalla muodostunut täydellistä hajanaisuutta ammattiosastoissa ja paikallisissa järjestöissä. Tämä oli valitettava ilmiö. Siihen saakka me toimimme kaikki käsi kädessä. Ei siellä kysytty keneltäkään, oletko kommunisti tai oletko sosialidemokraatti eikä sitäkään edes täydellisesti, oletko sinä nyt jotain muuta puoluetta, kunhan se hyväksyi meidän ammattiosastomme säännöt ja toimi sen mukaisesti eikä siis lähtenyt minkäänlaisena vastarannan kiiskenä toimimaan ammattiyhdistysliikettä vastaan.

Tässä myöskin täytyy huomauttaa Tattarille siitä sanonnasta juuri, missä hän totesi, että ammattiyhdistysliikkeeseen sen kaikissa muodoissa pitäisi valita tovereita, jotka ovat todellisen ammattiyhdistysliikkeen kannattajia ja koettavat ajaa siis työväen taloudellisia kysymyksiä irti poliittisista suuntauksista ja suuntavirtauksista. Meillä vielä on niin paljon asioita juuri ammattiyhdistysalalla, talouspoliittisella alalla, että näiden pitäisi meille ammattiyhdistysmiehille riittää. Poliitikoikaamme, tapelkaamme niin paljon kuin mahdollista poliittisissa järjestöissä, mutta jättäkäämme rauhaan ammattiyhdistysliike. Mutta näin ei tapahdu ainakaan meidän paikkakunnallamme. Siellä sen jälkeen kun kommunistinen jaosto oli saatu aikaan ja hyvin organisoidut jäsenjoukot, tapahtui täydellinen vallankumous, sosialidemokraattisesii ajattelevia henkilöitä ei päässyt yhtään aipoata paikallisjärjestöön ja tätä on nyt kestänyt kaksi vuotta. Mutta tällä aikaa kuoli myöskin ammatillinen paikallisjärjestö, se ei voinut yhtään mitään, koska toimi poliittisella perusteella. Näinollen ei ollut aikaa toimia

ammattiyhdistysliikkeen ja sen kysymyksen hyväksi ja sen päämäärien toteuttamiseksi. Tämä johti siihen, että myöskin meidän sosialidemokraattien oli perustettava ammatilliset jaostot, ja sen jälkeen me olemme myöskin saaneet aikaan eheyttä aika paljon Valkeakoskella. SAK:lle tärä on muuten kaikessa lyhydessään täällä sanottava. Minä olen täydellisesti ollut tämän kirjassa esitetyn ponnen kannalla, koska olen pitänyt sitä hyvänä.

Mutta nyt minä kerta kaikkiaan kannatan tätä muutosehdotuksen 3. kohtaa, minkä Hakulinen täällä esitti.

S. L i n d : Minä jätän nyt teidän sydämelle asian, joka on hyvin vakava. Meillä on tällä kertaa SAK:n työvaliokunnan tekemä ehdotus täällä. Me kuulumme eri poliittisiin puolueisiin, ja jos mahdollisesti, e ihme tapahtuu, että täällä on joku sellainen edustaja, joka on täysin neutraali, niin minä toivoisin, että tämäkin voisi yhtyä näihin SAK:n työvaliokunnan tekemiin ehdotuksiin. Minä pidän hyvin tärkeänä sitä, että meidän yhtenäisyys säilyy. Näissä ponsissa on vedetty se keskiuopa, johon on otettu vähän toiselta ja toiselta ja tingitty puolin ja toisin, ja me voisimme näin yhtyä tähän ilman suurempia mukinoita. Silloin me olisimme todella ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyyden kannalla, niinkuin täällä otsikossa sanotaan.

-Sitten minä ihmettelen,— meillä on tässä taululla sanonta "40 vuotta yhteistyötä" — minä paheksun sitä, että työväenliikkeen vappujuhlassa työväen poliittiset puolueet kumpainenkin syöllistyvät siihen, että me emme saaneet ammattiyhdistysliikkeen puhujia juhliin. Me teimme Hämeenlinnassa sen havainnon, että molempien poliittisten puolueiden puhujia oli, mutta ammattiyhdistysliikkeen puhujia ei ollut, joita me metallimiehet ainakin kovasti kaipasimme.

Minä yhdyin puheenjohtaja Huunoseen näissä kaikissa kohdissa, mutta tässä kolmannessa kohdassa yhdyin edustaja Hakuliseen.

V. Kaartineii: Olemme usean päivän täällä keskustelleet jo perin tärkeistä ja kauaskantoisista kysymyksistä. Olemme jokaisessa yhteydessä kiinnittäneet erikoista huomiota siihen, että vain yhteisesti, yhteisin voimin voimme näitä asioita eteenpäin viedä. Nyt tällä kertaa siis on kysymys siitä, millä tätä yhteistyötä tulevaisuudessa rakennetaan. Meillä on kokemuksia tuolla perusjärjestöissä, että sitä ei rakenneta suinkaan poliittisella ryhmätoiminnalla. Meillä on täällä esimerkkejä myöskin eräiden ammattiyhdistysmiesten käyttäytymisestä. Minä ottaisin sellaisena toveri Tattarin, ja myöskin Huunonen on mies, joka harrastaa tällaista yhteistoimintaa. Mutta missään tapauksessa minä en pitäisi oikeana ammattiyhdistysmiehenä niin riehakasta miestä kuin Hakulinen. Jos meillä on sellaisia, me emme pääse eteenpäin. Minä edustan tällä katsomuksellani sitä perusjärjestöä, josta olen edustajana, sillä tämä on sosialidemokraattisen puolueen, sen vasemmistötyöläisten kanta. Yhdyin Junttilaan tässä kysymyksessä.

R. L a a k s o : Kun suurilla työpaikoilla tämä- jaostqtoiminta alkoi näkyä, niin ainakin sillä työpaikalla, missä allekirjoittanut on, näkyi, kuinka vaikeaksi tuli hoitaa kysymyksiä. Koska poliittisiin puolueisiin kuuluu hyvin vähän työpaikkaväkeä, suuri osa, joutuu tavaltaan olemaan sinä sivussa ja paheksumaan poliittista toimintaa. On hyvin valitettavaa, että tätä puolustetaan. On selvää, että täytyy olla selvä ylhäällä, miten asioita hoidetaan, mutta kyllä se niin on, että useimmat edustajat, jotka täällä puolusteleivat tätä, eivät varmaan-

kaan ole olleet itse perusjärjestöjen joukkojen kanssa tekemisissä. Kerta kaikkiaan tässä on kysymys jostain muusta.

Työvaliokunnan jäsen Hakulinen on esittänyt, että rajoitetaan puheenvuorot, ettei menisi aikaa. Mutta kuka on aiheuttanut tämän puheen vuorotul van, jollei Hakulinen juuri tällä provosoivalla esiintymisellään. Samoin hän on käyttänyt väärin jollakin tavalla työvaliokunnan . jäsenoikeuttaan käyttämällä tällä tuommoisen puheenvuoron, joka ei millään tavalla puolustele valiokunnan kantaa tai anna mitään selitystä, päin vastoin tekee esityksiä työvaliokunnan kantaa -Vastaan. Ja se on kaikista ihmeellisintä tässä kysymyksessä, että työvaliokunta antaessaan meille työjärjestyksen ja myöskin siinä esitetyt ponnet on ollut tietääkseni yksimielinen ilman vasemmistoeidustajia. Siitä huolimatta yksi työvaliokunnan jäsen tuo uuden esityksen tänne. Tämä minun käsittääkseni juuri osoittaa, mitä merkitsee, kun poliittiset jaostot oyat asialla. '

V. R a n t a n e n : Minä olen samalla kannalla kuin toveri Tattari ja tämän äskeisen puheenvuoron käyttäjä aikaisemmin aina vuoteen 1945 saakka. Silloin minun mielipiteessäni tuli täydellinen käänös. Minä rupesin hyväksymään ammatilliset jaostot. Tämän käänöksen aiheutti meidän liittomme, Paperityöväen Liiton, ^liittokokous ja ne valmistelut, millä tavalla tätä liittokokousta valmisteltiin ja masinoitiin. Meidän liitossamme ei ollut siihen saakka minkäänlaista ryhmä-mätoimintaa. Siellä ,toimittiin kaikki yhteisymmärryksessä keskenämme. Mutta tämän jälkeen siellä ei ollut enää yhteisymmärrystä. Kun valittiin edustajia tänne liittokokoukseen, niin tämä oli toisella puolen täydellisesti masinoitu tämä touhu, toisella puolen ei ollut hoidettu mitään sosialidemokraattien taholla. Tämä herätti meidät sosialidemokraatit ajattelemaan, että emme voi millään alistua tällä tavalla, meidän menetämme kaiken, elleimme nouse etujamme puolustamaan. Ja tästä syystä minun kantani muuttui silloin.

Sitten minä haluaisin huomauttaa eräästä seikasta. On sanottu, että tällaiset ammatilliset jaostot eivät ole terveitä ammatillisessa liikkeessä. Onko sen terveempää sellainen menettelytapa, kuin esim. Oulussa tapahtui luottamusmiehen valinnan yhteydessä," että SKP-osasto määritteli, kuka valitaan Oulun paperiliiton yleisluottamusmieheksi. SKP:n kokouksessa päätettiin tämä kysymys. Minun mielestäni tämä on aivan samalla tavalla ammattiyhdistysliikkeen rikkomista kuin mitä on tämä jaostotoimintakin, ehkä hieman pahempaaakin.

Täällä valittiin sitä, että työvaliokuntaa on täydennetty, vasemmistotyöläisillä, vasemmistoeidustajilla, huolimatta siitä, että meidän SAK:n sääntömme eivät tätä edellyttäisi. Sanottiin, ettei ole yhtenäisyyttä, jos sinne otetaan muutama vasemmiston edustaja lisäksi. Yhtenäisyys on tämän puheenvuoronkäyttäjän mielestä ehkä se, että sinne saataisiin kaikki vasemmistotyöläisiä. Näiden edustajakokousvaalien aikana minä totesin myöskin jonkinlaista sellaista toimintaa, että minä ainakin olen tähän saakka ollut siinä uskossa, että myös vasemmistolaisten, kommunistien taholla on olemassa jonkinlaista ryhmä- ja jaostotoimintaa. Meidän liittomme piirissä levitettiin määrätynlaista kirjelmää, josta minulla on täällä kappale, missä henkilökohtaisesti yksi kerrallaan haukuttiin kaikki sosialidemokraattisten ehdokkaat. Ja nämä syytökset olivat aivan valheellisia. Minä pystyn ne kumoamaan kaikki, mutta tämä on niin pitkä eikä tämä viisi minuuttia 'iitä

siihen. Mutta jos joku haluaa tutustua tähän, minä olen käytettävissä. Nyt minä ihmettelen, mistä johtuu tämä äkillinen käännös toveri Junttilan esityksen pohjalla. Minä käsittäisin, että se johtuu siitä, että SKP on saanut järjestettyä, aivan niinkuin toveri Hakulinen sanoi, puolueorgaaninsa sälä tavalla, että sillä on joka työpaikassa omat solunsa, ja nämä hoitavat sen toimintaa. Tästä syystä minä asetan kannattamaan työvaliokunnan tekemää esitystä ja : toivon, että tämä myös tulee kokouksen päätökseksi.

T. Mansner: Puheenjohtajalta sain kuulla, että tähän kysymykseen on vielä käyttämättä puheenvuoroja kokonaista 21, ja kun nyt tähän mennessä molempien linjojen varsinaiset näkökannat ovat tulleet nähdäkseen riittävän selvästi esitetyiksi ja kokoukselle sitäpaitsi on jätetty selvät ja täsmälliset ehdotukset, eikö voitaisi sopia siitä, että tämä viiden minuutin puhe aika rajoitettaisiin yhdeksi minuutiksi.

Puhe aika rajoitetaan yhdeksi minuutiksi.

A. Hautamäki: Voisin oikeastaan luopua, koska en luule, että minulla mitään ihmeitä on sanottavana. Kun tänne kuitenkin tulin, ilmoitan vain, että kuulun niihin, jotka vilpittömästi toivovat molempien työväenpuolueiden yhteistyötä niissä kysymyksissä ja muodoissa, joissa se suinkin on mahdollista. Vieläpä minä aatteen miehenä toivoisin selvempääkin jonkinlaista suuntien synteisiä, mutta näen tämän kaiken sellaisena, joka on saavutettavissa sittenkin henkisin keinoin, ei poliittisin. Jos päätetään, että jaostoja ei ole, voivatko sosialidemokraatit luottaa siihen, että kommunisteilla ei ole salajärjestöjä? Yritäköt rehelistä tietä.

V. K. Turunen: Pyydän menettelytapavaliokuntaa kiinnittämään huomiota Maailman Ammattiyhdistysten Liiton 4. artiklan 5. kohtaan, jossa on eräitä varauksia tällaisia tapauksia varten. Edelleen haluaisin huomauttaa, että toveri Hakulinen on ollut lähes 20 vuotta mukana ammattiyhdistysliikkeessä. On hävettävää kuulla arvosteluja häntä vastaan. Hänen luonteensa vaatii tällaista taistelua, mutta hän on todellinen ammattiyhdistysmies. Lopuksi haluaisin tehdä pari kysymystä: minkä vuoksi perustettiin kenttäorganisaatio, minkä vuoksi valmistettiin kenttämiehiä ja miksi viimeisessä vaiheessa lopetettiin neuvottelut; sosialidemokraattien kanssa?

Virtanen: Kannatan ensinnäkin työvaliokunnan, enemmistön ehdotusta Hakulisen lisäyksellä. Täällä ovat erät puhujat puhuneet niin kauniisti tästä ammattiyhdistysväen yhtenäisyydestä, mutta kyllä minä toivoisin, että myöskin samalla koetettaisiin poliittisissakin järjestöissä tätä yhtenäisyyttä edes vähän osapuoleenkin harrastaa. Esim. se, mitä tänä päivänä Työkansan Sanomat kirjoitti eilen toimitetusta äänestyksestä, mitä se oli, niin kyllä minun täytyy kysyä, että jos yhtenäisyyttä rakennetaan sillä tavalla kuin siinä sanottiin, että 161 jäsentä kannatti Lindblomin teloitusta, että millä tavalla näin rakennetaan yhtenäisyyttä täällä Suomessa.

A. Rytönen: Yhdyin kanantamaan toveri Junttilan tekemää ehdotusta. Mutta samalla täytyy ihmetellä sitä, että silloin kun tarjotaan todellakin sovinnon kättä siitä, että lopetetaan poliittinenkin toiminta ammatillisessa liikkeessä,, on jauhettu, kuinka sitä vasemmistolaiset harjoittavat.

Sitten toveri Hakuliselle, jota eräs mies kiitti maailman parhaaksi ammattiyhdistysmieheksi. Minä olen täällä tavannut monenlaisia am-

mattiyhdistysmiehiä, mutta en sellaisia. Minä pyytäisin kysyä Hakulilta sen johdosta, mitä hän sanoi sosialidemokraattien toiminnasta, minä teen hänelle yhden kysymyksen. (Puheenjohtaja koputtaa.)

P. Kivikoski: Tässä on esimerkin siitä, mihinkä joudutaan, jos puoluepolitiikasta ammattiyhdistysväen keskuudessa keskustellaan. Sen olemme me kommunistit huomioineet ja siksi tehneet ehdotuksen, että poistetaan ammatilliset jaostot. Toivon, että sosialidemokraatit yhtyvät tähän. Tapellaan sitten reilusti puolueina, mutta ei ammattiosastoina.

L. Juntti 1 a: Minä haluaisin huomauttaa, että tässä ei ole kysymys pelisäännöistä, vaan vakavasta periaatteellisesta kysymyksestä. Minä kehoittaisin kaikkia edustajia vakavasti tutustumaan siihen esitykseen, mikä tehtiin, ja pohtimaan sitä, onko tämä esitys missään suhteessa ristiriidassa ammattiyhdistysperiaatteen kanssa. Minä olen vakuuttunut siitä, että se ei ole sitä.

Kysymyksen käsittelyssä käytettiin vielä useita puheenvuoroja, joissa lyhyesti kannatettiin eri ehdotuksia. Useat puheenvuoroja pyytäneet luopuivat niiden käytöstä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puheenjohtaja: Täällä on tehty ehdotuksia ja muutosehdotuksia. Aikaisempaa käytäntöä noudattaen nämä lähetetään menettelytapavaliokuntaan.

Asia lähetetään menettelytapavaliokuntaan.

Kokous keskeytetään kello 20.55 laulamalla Työväenmarssi.

VIIDES PÄIVÄ.

Torstaina, kesäkuun 19 päivänä 1947 kello 9.00.

Puhetta johtaa puheenjohtaja V. Tattari ja* sihteereinä toimivat E. Hakala ja, V. Pulkkinen.

Puheenjohtaja julisti kokouksen työn alkaneeksi.

Laulettiin "Työn raatajat".

Toimitettiin nimenhuuto.

Kokousedustajain päiväraha ja matkakorvaus.

P u h e e n j o h t a j a: Työnjärjestykseen on ehdotettu tehtäväksi sellainen muutos, että otettaisiin nyt ensimmäisenä käsiteltäväksi 31. kohta, kysymys edustajien päivärahan suuruudesta. Tämä asioiden teknillisen hoitamisen takia. Tästä käyttää ensimmäisen puheenvuoron taloudenhoitaja Harinen.

V. H a r i n e n esitti edustajakokouksen raha-asiainvaliokunnan seuraavan mietinnön:

Raha-asiainvaliokunta ehdottaa:

1) Matka- ja kokouspäiviltä maksetaan päivärahaa seuraavasti: a) Helsingin ulkopuolelta oleville edustajille 600 markkaa vuorokaudelta; b) Helsingistä kotoisin oleville edustajille 500 markkaa vuorokaudelta. Tilintarkastajille, työvaliokunnan jäsenille ja SAK:n toimihenkilöille maksetaan sama päiväraha kuin helsinkiläisille edustajille.

2) Matkakustannukset korvataan edustajille SAK:n sääntöjen 9 §:n 10 kohdan mukaisesti rautateitse matkustaville III luokassa ja laivalla

matkustajille II luokan tariffien mukaisesti. Lisäksi niille edustajille, jotka joutuvat kulkemaan linja-autoilla yli 10 km:n matkan, korvataan siis tämän matkan aiheuttamat kulut. Makuuvaunulippu junassa korvataan III luokan mukaan niille edustajille, jotka ovat joutuneet matkustamaan Tampereen länsi- ja pohjoispuolelta sekä Kouvolan itä- ja pohjoispuolelta. Matkapäiviksi luetaan se aika, joka edustajalta kuuluu suorinta tietä Helsingin kotipaikkakunnaltaan selä suorinta tietä Helsingistä kotipaikkakunnalleen.

Valiokunnan mietintö on yksimielinen ja mietinnön ovat allekirjoittaneet kaikki valiokunnan jäsenet.

Raha-asiainvaliokunnan ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti ilman keskustelua.

. Ranskalaisen kutsuvieraan jäähyväistervehdys.

Puheenjohtaja: Meiltä joutuu kokouksesta lähtemään pois ranskalaiset toverit ja luovutan puheenvuoron ranskalaiselle toverille hänen poislähtiessään.

Suomennoksen mukaan lausui Ranskan ammattijärjestön edustaja Albert B o u z a n q u e t seuraavaa: Minä haluaisin lausua erikoiset kiitokseni siitä, että minulla on ollut tilaisuus seurata tätä kokouksen ne työtä ja minä teroitan erikoisesti sen seikan tärkeyttä, että ammattiyhdistysväki pitää yhteyttä keskenään ja samalla on yhteydessä maan hallitukseen, jotta työväenluokan etuja voidaan valvoa. Samalla minä teroitan sitä seikkaa, että voidaksemme pitää kurissa työväenluokan viholliset, myöskin ulkopuoliset viholliset, jotka tulevat määrätyistä maista, joiden tarkoitus on työskennellä ammattiyhdistysliikkeen hajottamiseksi, ammattiyhdistysväen tulee lujasti pysyä koossa ja taisteella näitä virtauksia vastaan. Erittäinkin viimeisinä aikoina on ollut nähtävissä tällaisia pyrkimyksiä. Minä kohotan eläköönhuudon Suomen, Ranskan sekä koko maailman ammattiyhdistysliikkeelle.

Puheenjohtaja: Kokouksen puolesta kiitän ranskalaista valtuuskuntaa siitä kunniaa, että he ovat saapuneet meidän kokoukseen, sillä meidän työväenluokkamme ja Ranskan työväenluokka taistelee yhtäarinnan suunnilleen samanlaisessa tilanteessa. Siksi parhaat ja tuliset terveiset lähetämme myöskin Ranskan ammatillisesti järjestyneelle työväelle.

Kokouksen elokuvaaminen.

Puheenjohtaja: Sitten vielä pieni välikohtaus. Nämä elokuvamiehet halusivat elokuvata jonkun äänestyksen, ja vaikka me olemme näin sovinnollisella päällä, jjiin meidän on nyt toimitettava äänestys.

Äänestys elokuvaamista varten toimitetaan.

Hinta- ja palkkakysymykset.

Puheenjohtaja: Otamme käsiteltäväksi työjärjestyksen 10. kohdan (hint- ja palkkakysymykset). Kun tästä asiasta on jo hyvin paljon keskusteltu tämän yleisen ohjelman yhteydessä ja lyöty hyvin

paljon lukkoon asioita tämän asian kohdalla, niin lausuisimme täältä alkuun toivomuksen, että puheenvuorot käytettäisiin mahdollisimman lyhyinä ja tehtäisiin vain muutosehdotukset tai lisäehdotukset, jos sellaisia on. Tämä käsiteltävänä oleva kohta ulottuu aina sivulle 38 asti.

Hakulinen on pyytänyt työjärjestykseen puheenvuoron.

J. Hakulinen: Kun ensimmäisen päivän aikana käytiin niin laaja- keskustelu* hinta- ja palkkakysymyksistä, olisi aivan outoa nyt, jos aivan samasta asiasta käydään osastojen alustusten pohjalla uudelleen samanlainen keskustelu. Koko kysymyksen on menettelytapavaliokunnati käsiteltävänä ja niinpä minä en pitäisi nyt oikeana sitä, että tästä asiasta viritetään laaja keskustelu, toisin sanoen tämä sama asia tulisi nyt jo kolmannen kerran käsiteltäväksi, koska toimintakertomuksen yhteydessä asiaa käsiteltiin myöskin. Täällä on jo pari puheenvuoroa pyydetty ja ne ehkä voitaisiin käyttää, mutta minä esittäisin^ joka tapauksessa puheenvuorot rajoitettaviksi ja puheajan enintään 5 minutiksi.

A., Jäntti: Minä pyydän vain lyhyesti kannattaa Hakulisen tekehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puheenjohtaja: On tehty ehdotus, että puheaika rajoitettaisiin 5-minutiksi. Tätä ehdotusta on kannatettu. Myöskin on ehdoteta, että puheenvuorot rajoitetaan ja tätäkin ehdotusta on kannatettu. Hyväksyttäneen?

Puheenvuorot rajoitetaan ja puheaika rajoitetaan 5 minuutiksi.

P. Aalto: Olen tehnyt jonkinlaisen yhteenvedon tuon alustuksen sekä täällä käydyn keskustelun perusteella ja haluaisin eräänlaisena evästyksenä esittää seuraavaa.

Puheenjohtaja Huunonen esitti täällä eilen toivomuksen, että tämä edustajakokous antaisi työvaliokunnalle selvät suuntaviivat siitä, miten SAK:n tulee valvoa asioita ja erityisesti silmällä pitäen sitä vaihetta, joka perusjärjestöissä on kohdistettu SAK:n edustajakokoukseen. Koska SAK:n juuri hyväksytty ohjelma sisältää hinta- ja palkkakysymyksestä sanoisin kokonaisratkaisun, oletan, että tämä ohjelma olisi silloin hyväksytty, niin tällä kertaa tulisi kysymykseen osaratkaisu. Koska edustan suurteollisuuden työntekijöitä, on näkökantani rajoitettu ja siis subjektiivinen, mutta ehkä sitä voidaan sovittaa muihinkin näkökantoihin. Ehdottaisin eräänlaiseksi evästykseksi sekä työvaliokunnalle että menettelytapavaliokunnalle seuraavaa:

1) Koska valtioneuvoston tekemää palkankorotuspäätöstä on työntekijäin taholla lähdetty tulkitsemaan niin, että jos jotkut työntekijät ja työntekijäryhmät ovat heidän välisissä järjestelyissään kuluvan vuoden aikana saaneet pienemmän korotuksen, se vähennetään valtioneuvoston korotuksesta, niin tulokinnan pitäisi olla sellainen, että kaikki työntekijät, jotka eivät ole saaneet vähintään vastaavaa korotusta, saavat sen kokonaisuudessaan;

2) Vuorotyölisä maksetaan prosenteissa korotetusta palkasta korkeimman prosenttiluvun mukaan. Tässä siis on huomioitava, että tämä korotus lisätään ohjepalkkaan;

3) Kaikille tuntipalkkatöissä oleville työläisille **maksetaan 15 %:n** ufakkakompensaatio;

4) Ensimmäinen palkkaluokka **poistetaan**, joten jäljellä jää **ainoastaan 3. palkkaluokka; ja**

5) Neljäs paikkakuntaluokka poistetaan.

Tämä tuntunee vähän merkilliseltä, mutta se on yksinkertaisen työntekijän ehdotus, joka kenttätöyssä joutuu joka päivä taistefemaan näiden asioiden ja erikoisesti tämän säännöstelyn kimpussa ja tämä mielestäni voitaisiin toteuttaa siinä ajassa, jota esitettiin Turun työntekijäin sähkösanomassa, siis heinäkuun 1 päivään mennessä.

Ehdotan, että tämä hinta- ja palkka-asia- kokonaisuudessaan lähetetään menettelytapavaliokuntaan.

A. K a t r a: Minä tässä lyhyesti haluaisin kiinnittää edustajien huomiota esitykseen n:o 26, jossa* esitetään käytäntöön otettavaksi kaikkialla SAK:n alaisissa liitoissa eräänlainen työpaikka- ja palkkakortistosteemi, jolla voidaan kontrolloida työntekijäin palkat keskusjärjestössä. Sen lisäksi, mitä perusteluissa tästä asiasta on esityksessä mainittu, haluan erityisesti korostaa, että varsinkin toimitsijat joutuvat usein neuvotteluissa työnantajain edustajain kanssa vaikean kysymyksen eteen, silloin kun tulee kysymykseen todeta neuvottelussa työntekijän todellinen palkkataso. Työnantajathan ovat aina valmiit esittämään ne korkeimmat palkat, unohtaen kokonaan vähemmän palkkaa nauttivien työntekijäin kohtalon. Tällöin olisi varsin tärkeää etenkin neuvottelijoille, että heillä olisi tiedossaan nämä keskipalkat.

Meidän on syytä vallitsevana todeta se valitettava ajatus, että työntekijä yleensä haluaa salata varsinaisen palkkansa eikä mielellään tahdo tätä ilmoittaa. Tämän olemme me tulleet toteamaan parissa tapauksessa, kun olemme liittomme piirissä toimittaneet palkkatiedustelua. Vaikka tämä onkin ollut salainen, niin siitä huolimatta on vissillä epäilyksellä suhtauduttu tähän tehtyyn aloitteeseen. Olemme kuitenkin onnistuneet sen verran, että olemme löytäneet jonkinlaisen keskituloksen, jolloin olemme neuvotteluissa voineet todistaa työnantajille työntekijäin todellisen palkkatason. Samoin tämän kortiston avulla voidaan myös säännöstellä ja säätää työntekijäin liikkuvaisuus. Täällä eilen keskustelun aikana m.m. metsätyöntekijäin edustaja valitti, että etelästä kulkeutui pohjoisille seuduille työntekijöitä, jotka tällöin aiheuttivat myös paljon paikkakunnan asujamiston keskuudessa harmia ja haittaa. Tämänlaisen kortiston avulla voidaan myöskin säännöstellä ja estää työntekijäin liikkuvaisuus, sillä se tulee keskusjärjestöissä olemaan eräänlainen kontrollisteemi. Aiheetta enempiin pyydän esiintuoda tämän ajatuksen, että menettely tapa valiokunta myös ottaisi tämän esityksen huomioon ja jotta tämän kongressin puolesta kiinnitettäisiin tai kehoitettaisiin alajärjestöjä kiinnittämään vakavaa huomiota tähän puoleen asiassa,

O. M e s a: Palkkakysymyksestä puheen ollen ei tietääkseni vielä ole kiinnitetty huomiota erääseen seikkaan, johon kuitenkin olisi pitänyt kiinnittää jo paljon aikaisejnmmin huomiota. Tarkoitin seikkaa, joka koskee palkkauksen huomiointia yksityisyrityksien taholta suurperheisiin nähden. Asiahan, on nyt julkisissa laitoksissa ja yrityksissä niin, että lapsiperheille seuraa varsinaista palkkaa asianomaiset lapsilisät eli perheavustukset. Tämä toimenpide auttaa saattamaan lapsirikkaat perheet jotenkin siedettävään asemaan verotuksessa nykyisten verotusperusteiden voimassa ollessa, mutta tätä vain, niinkuin jo edellä mainitsin, julkisten laitosten ja yritysten puitteissa.

Tahtoisin nyt esittää, että ammattiyhdistysliike ottaisi ohjelmakseen tulevaisuudessa palkkaoloja järjestellessään, että tämä varsin myönteis-

nen ja lapsirikkaille perheille kiitollinen tapa otettaisiin käytäntöön kaikissa yrityksissä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e e n j o h t a j a : Pyydetty puheenvuoro on loppuun käy-
tetty.

Keskustelun kuluessa on tehty muutosehdotuksia ja näin ollen asia menee valiokuntaan.

Hyväksytään.

Muutokset SAK:n sääntöihin.

P u h e e n j o h t a j a : Seuraavana asiana on "muutokset SAK:n sääntöihin", alustukset numero 30—37.

J. H a k u l i n e n : Kun nämä säännöt ovat nyt sellainen asia, jossa todellakin on hoidettava kysymys niin, että täällä on saatava yksimielinen ratkaisu, nimittäin vähemmistö, olipa se sitten millä puolella tahansa, on aina riittävän suuri, niin että se kykenee estämään sääntöjen muutoksen, niin tästä on seurauksena, että meidän, on löydettävä tietenkin yhteinen linja. Näistä sääntömuutoksista on käyty neuvotteluja ja monelta osalta ne ovatkin jo selvät, mutta vielä on eräitä asioita auki ja minä toivon työjärjestykseen sellaista muutosta, että tämä sääntökysymys siirrettäisiin myöhäisempään aikaan ja otettaisiin sitten käsiteltäväksi.

O. L e s k i n e n : Minä kannatan Hakulisen tekemää ehdotusta. Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Asia lähetettiin Hakulisen ehdotuksen mukaisesti valiokuntaan.

Jäsenyyttä koskevat kysymykset.

P u h e e n j o h t a j a : Otetaan käsiteltäväksi 14) kysymys "jäsenyyttä koskevat kysymykset". Alustukset ovat numerot 42—59. Siinä on 13) kohtana "jäsenmaksukysymykset". Otetaan se ensin käsiteltäväksi.

Jäsenmaksukysymykset.

P u h e e n j o h t a j a : Ensimmäinen puheenvuoro työjärjestykseen on Hakulisella.

Hakulisen ehdotuksesta päätettiin rajoittaa puheenvuorot samoin kuin puhe-aika 5 minuutiksi..

V. A r p p e : Me muusikot esiinnyimme ensimmäisen kerran täällä parlamentissa känsäkourien joukossa, ja mitä, tulee tähän esillä olevaan asiaan, me tietysti sitä kannatamme. Mutta haluaisin kysyä työvaliokunnan jäseniltä, minkälaiseksi se aikoo järjestää meidän muusikkojen kohdalta tämän prosentuaalisen jäsenmaksukysymyksen. Meidän joukossamme on niin paljon sellaisia n.s. puoliammattilaisia, jotka työskentelevät sivutyönään, soittavat tansseissa ja muissa tilaisuuksissa, ja voimme olla vakuutetut siitä, että ne eivät tulojaan, kun menemme jäsenmaksuja perimään, ilmoita meille^ kuinka paljon ovat tienanneet. Näin ollen nämä jäsenet, joiden etuja joudumme kuitenkin ajamaan, ovat n.s. vapaajäseniä. Meillä sentähden on ehtona, että työvaliokun-

nalle varattaisiin ainakin mahdollisuus tulkita meidän kohdaltamme tätä prosentuaalista jäsenmaksuverotusta siten, että me voisimme omalta kohdaltamme järjestää sen niinkuin parhaimmaksi näemme.

V. R a n t a n e n : Kun meillä, on tällä kertaa jäsenmaksukysymys ammatillisissa järjestöissä hyvin epäoikeudenmukainen alempaa palkkaa nauttiville jäsenille, niin meidän liittohallinnossamme, niin liitto-toimikunnassa kuin liittovaltuustossakin on käsitelty tätä kysymystä useammankin kerran ja on päädytty siihen periaatteelliseen päätökseen, että jäsenmaksukysymystä on käsiteltävä protinlleperiaatteen pohjalla. Tämän toteuttaminen ehkä tuottaa vaikeuksia samaa järjestelmää käyttäen, mitä meillä tällä kertaa on, siis jäsenmaksukantajasysteemia noudattaen. Tässä minä tekisinkin ehdotuksen, että työvaliokunta lähties- sään neuvottelemaan uudelleen tästä yleissopimuksesta yrittäisi saada tähän sellaisen maininnan, että jäsenmaksut peritään tilikonttorien ja palkkakassakusien kautta. Tällä perusteella, tällaista järjestelmää käyttäen voisimme toteuttaa tämän oikeudenmukaisemman jäsenmaksujen maksusysteemin.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Keskustelun kuluessa ei tehty varsinaista muutosesitystä, joten kohta hyväksyttiin työvaliokunnan esittämässä muodossa?

Jäsenyyttä koskevat' kysymykset.

P u h e e n j o h t a j a : Nyt seuraa 14) kohta "jäsenyyttä koskevat kysymykset". Tähän kysymykseen on ensimmäisen puheenvuoron pyytänyt Forss.

E. F o r s s : Edustaessani täällä Kainuun vähävaraisia tie- ja vesirakennustyöntekijöitä, niin tahdon edustajakokouksen huomiota kiinnittää ** erääseen kysymykseen, joka on tässä n.s. jäsenkysymyksessä tullut esille. Tämä jos mikään on syntynyt jonkinlaisesta sellaisesta kierosta politiikasta siellä rivimiesten joukossa, koska kaikki työehtosopimukset ja kaikki saavutukset, mitkä ammattiyhdistysliike voi saada, koskevat myöskin rajattomasti niin sanottuja järjestymättömiä työntekijöitä. Tässä esityslistalla sivulla 59 esitys n:o 51 on Kainuun tie-, ja vesirakennustyöläiste» ammattiosaston esitys ja tämä ehdotus tulisi rajoittamaan sitä, että kaikki nei saavutukset, mitä ammattiyhdistysliike ja ammatilliset järjestöt voivat saada jäsenilleen, tulisivat koskemaan muitakin kuin ammatillisiin järjestöihin kuuluvia ja siis yksinomaan tätä järjestynyttä työväestöä.

On otettava huomioon, että kun järjestäytymiskysymys otettiin esille, niin silloin puhuttiin ainoastaan SAK:sta, sillä semmoiset niin sanotut järjestöt kuin keltainen järjestö meillä on, niin niistä meillä -on kyllä huonot kokemukset niissä yhteisissä neuvotteluissa, missä SAK:n edustajat ovat heidän kanssaan joutuneet meidän elintarvekysymyksiämme eteenpäin viemään. Minä tekisin tässä vain sellaisen esityksen, että saataisiin jonkinlaista selvää tässäkin kysymyksessä, että se tulisi" tyydyttämään myöskin näitä työntekijöitä, jotka joutuvat epäoikeudenmukaisissa olosuhteissa viemään ammattiyhdistysliikettä eteenpäin. Näin oien ehdottaisinkin, että SAK rupeaisi sellaisiin toimenpiteisiin, että saataisiin, jos. ei muuta mahdollisuutta ole, niin lainsäädäntöteitse semmoinen muutos, että työehtosopimukset tulisivat koskemaan yksinomaan SAK:hon kuuluvia jäseniä. Sillä olisi vaikutusta myöskin siihen,

että voitaisiin niitä sankkoja joukkoja saada järjestöön kuulumaan, jotka vielä ovat ammattiyhdistysliikkeen ulkopuolella, mutta kuitenkin työehtosopimukset takaavat rajattomasti samanlaiset oikeudet näille järjestymättömille.

Koska täällä on myöskin kansanedustajia, niin hekin voisivat huomioida tämän kysymyksen, jos tämä sattuisi joissakin puitteissa tulemaan eduskunnan käsiteltäväksi. Ja samalla eritoten tahtoisin terottaa, että he myötävaikuttaisivat siihen, että tämänkin jo monia vuosia viireillä ollut parannus saataisiin aikaan.

P u h e e n j o h t a j a : Hakulinen on pyytänyt työjärjestykseen puheenvuoron.

J. H a k u l i s e n ehdotuksesta puheenvuorot rajoitettiin.

P. K i v i k o s k i : Tässä kysymyksessä näyttää olevan miellyttävä yhteistyölinja. Tässä on eräs seikka, en tahdo mitään muutoksia tähän päätöslauselmaan, se mielestäni vastaa tarkoitusta, mutta sen sijaan työvaliokunnalle evästyksenä eräs kysymys, joka SAK:n sääntöjen, mukaan edellyttäisi asianmukaista järjestelyä. Tähän asti SAK:hon aa. kuulunut Sosialidemokraattinen Sanomalehtimiesliitto ja SAK:n säännöt esittävät, että SAK:hon saa kuulua vain yksi liitto samalta alalta. Nyt tämä liitto kuitenkin sulkee jäsenyyteensä vain toimittajat, jotka toimivat sosialidemokraattisissa lehdistössä ja sen jälkeen maahamme on perustettu muita lehtiä ja tämän alan toimittajat eivät pääse millään tavalla SAK:hon ja tämä on johtanut neuvotteluihin, joissa ei kuitenkaan päästy riittävään selvyyteen. Näin. syntyi kaksi liittoa, jotka molemmat kuuluvat SAK:hon. Sen lisäksi on vielä Suomen Sanomalehtimiesliitto, jossa on toimittajia, jotka varmaan kuuluisivat mielellään SAK:hon. Näin ollen on kolme ammattialan liittoa. Tämöinen tilanne ei ole mielestäni kestävä ja toivon, että neuvottelulla näiden liittojen kesken työvaliokunnan aloitteesta ja johdolla saataisiin jotain vaste, des aikaan, jotta saataisiin yksi, yhtenäinen ammattialaa edustava liitto SAK:hon.

V. A r p p e : Me muusikot voimme yhtyä täydestä sydämeistämme loppuponsien' ensimmäiseen ja toiseen kohtaan, sillä vähin, mitä n.s. puoliammattilainen, joka sivutöinänsä soittaa ja täten ikäänkuin tunkeutuu syömään ammattimuusikon leipää, voi tehdä, on se, että hän kuuluu liittoomme ja maksaa myös jäsenmaksut liitollemme.

: M.m. Ruotsissa pani itse LO, joka vastaa SAK:ta> ehdoksi näille vapaa -aikamuusikoille, että heidän olisi liityttävä muusikkojen liittoon. LO:n mielestä oli oikein ja kohtuullista, että ne, jotka työskentelevät kahdessa ammatissa, maksavat maksunsa molempiin ammattiliittoihin, koska "asioita on hoidettava molempien ammattien kohdalta. Ruotsissa on eräitä muitakin liittoja, joiden jäsenet kuuluvat kahteen liittoon.

Amerikassa kuuluvat sikäläiset taiteilijat useampaan ammattijärjestöön yhtäaikaisesti, saaden täten kuitenkin jäsenmaksuallennusta.

Mitä tulee loppuponsien 3. kohtaah, jossa puhutaan jäsenmaksujen perimisestä sivutulojen suuruuden perusteella, siinä me varmaankin tulemme taaplaamaan omalla tyylillämme, koska emme usko niin paljon jäsentemme rehellisyyteen, etä ne ilmoittaisivat sivutulonsa oikein jäsenmaksuja maksaessaan. Ja tähän omalla tyylillä taaplaamiseen antaa meille viimeinen kohta oikeuden, koska me tulemme- olemaan se epäselvä tapaus, josta SAK:n' työvaliokunnan tulee antaa lausunto tässä asiassa..

M. S i p p a r i : Sen ammattikunnan edustajana, jota minulla on, kunnia täällä edustaa, pyydän kiinnittää huomiota tätä jäsenyyttä koskevan kysymyksen esitykseen n:o 42, niin sanottujen sivuammattien hoitamiseen ja ammatilliseen liikkeeseen. Se ammattikunta, nimittäin talonmiehet esim. täällä Helsingissä, niinkuin monissa muissakin kaupungeissa suurimmalta osalta ja melkein enemmistönä ovat sivuammattien hoitajia kuuluen kaiken nimisille ja kaikenlaisille ammattialoilte päätoimiensa vuoksi. Kun meillä täällä viime vuonna kiinteistön omistajien taholta on tapahtunut sellainen erittäin historiallinen nousu ja merkitys ammattiyhdistysliikkeessä meidän omalla alallamme, kun on ollut hyvin epäselvää ja suorastaan tietymätöntä se, missä tapauksessa nämä sivuammattien harjoittajat, niinkuin kiirteistöjenhoitajat, voitaisiin saada liittoon, kun ei ole määräystä siitä, miten kahteen ammattiosastoon kuuluminen voidaan järjestää tai sovittaa, me olemme ottaneet sen periaatteeksi, "joka täälläkin näissä liike- & ntekiijäin liiton laatimissa ponsissa ehdotetaan käytäntöön otettavaksi. Minä en kiistä sitä, että työntekijäin ehdotuksissa on oma merkityksensä. Se, joka hoitaa kiinteistöä, työnantajan asioita, eikä hoida esimerkiksi kirvesmiesosaston asioita tai puutyöläisten osaston, metallityöntekijäin osaston tai Jonikin muun asioita, jos hänen periaatteesta täytyy hoitaa ammattiaan sivutoimenaan, niin pitemmittä puheitta- minä tervehdin tätä esitystä omasta puolestani hyvin oikeaan osuneena ja minä toivoisin, että tämä kokous tämän esityksen hyväksyisi sellaisena, niinkuin se tässä OB ja jokainen liitto ja osasto rupeaisi sitä ensi tilassa ehdottomasti noudattamaan.

S. L i n d : Tässä esityksessä n:o 58 Suomen Paperiteollisuustyöntekijäliiton osasto n:o 44 Lauritsalasta ehdottaa, että järjestäytyminen tulisi pakolliseksi. Minä sanoisin teille, että huonosti muokattu peltö ei kasva mitään. Eikä pakolla metsään viety koira hauku. Minä ehdottaisin tässä tähän työvaliokunnan lausuntoon, jonka SAK:n työvaliokunta on laatinut ja toivoisin, että se hyväksyttäisiin täällä ilman muutoksia. Minä vielä antaisin teille, hyvät edustajatoverit, evästykseni täältä sen, että tehkää valistustyötä ja tehkää sitä niin voimaperäisesti, että se todella tiedätte tehneenne työväenliikkeen ja erityisesti SAKUja ammatillisten järjestöjen eteen työtä. Se on kaikkein parasta valistustyötä ja se tuottaa hedelmää ja kantaa kekomme korkeammaksi.

V. R a n t a n e n : Tässä edellinen puhuja jo kosketteli tätä meidän liittomme tekemää eritystä ja täällä on myöskin toinen esitys n:o 49 meidän liittoltamme. Näiden "kummankin jäljessä on liittotoimikunnan lausunto ja tämä SAK:n työvaliokunnan antama julkilausumaesitys vastaa täydellisesti meidän liittotoimikuntamme ^kantaa, joten yhdyin siihen.

V. H a r i n e n : Tässä yhteydessä huomautan kolmesta eri kysymyksestä, nimittäin liikeliiiton esityksestä sivulla 51 sekä järjestäytymispakkoa koskevassa kysymyksessä, josta työvaliokunnan lausunto on sivulla 62 sekä jatkuvien jäsenoikeuksien palauttamiskysymyksessä, josta on työvaliokunnan lausunto sivulla 65. Tähän liikeliiiton esitykseen nähden ei alustusvihkossa ole työvaliokunnan lausuntoa, se on epähuomiossa jäänyt pois. Siinä oli työvaliokunnan lausunto, jossa työvaliokunta asettui sitä puoltamaan sellaisenaan. Kun täällä todennäköisesti tulee työvaliokunnan esitykset näihin toisiin kysymyksiin nähden hyväksytyksi, ei ole aiheellista ryhtyä niitä puheenvuoroja vastaan nyt,

joita täällä on esitetty, erikoisesti laajemmin polemisoimaan. Minä kuitenkin haluaisin tämän järjestäytymispakon yhteydessä muistuttaa siitä, että suomalaisen mentaliteettiin ei sovellu pakko, olkoonpa asia kuinka tahansa. Tästä meidän kansamme luonteesta on mielestäni pidettävä kiinni. Se sanopta, mitä täällä käytettiin, että väkisin metsään viety koiria ei hauku, pitää ehdottomasti paikkansa. Kun puheenvuoroissa ei ole kosketeltukaan kysymystä jatkuvien jäsenoikeuksien palauttamisesta, minä siis näen, että tämä kohta hyväksytään täällä ilman keskustelua työvaliokunnan esitykset[^] mukaisesti ja sehän onkin oikein.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

P u h e e n j o h t a j a : Puheenvuorot on loppuun käytetyt. Keskustelu asiasta riittänee.

Keskustelun kuluessa ohjattu muutosehdotus, joten asia lähetetään valiokuntaan.

SAK:n kansainväliset suhteet.

P u h e e n j o h t a j a : Otamme käsiteltäväksi 15) asian, "SAKai kansainväliset suhteet", alustus n:o 60; Tähän kohtaan on pyytänyt ensimmäisen puheenvuoron Kangasmaa.

A. K a n g a s m a a : Kansainvälisten suhteiden järjestelyssä on otettu muitten valtioiden taholla käytäntöön sellainen menettely, että kunkin maan lähetystö tai useamman maan lähetystö on asettanut n.s. sosiaalisia attaseoja. Meillä täällä näissä ulkomaisissa lähetystöissä, varsinkin Amerikan Yhdysvaltojen, Neuvostoliiton ja Ison-Britannian lähetystöissä on tällaisia sosiaalisia attaseoja, ja niitä on pyritty vielä viime aikoina lisäämään, m. n. Ison-Britannian lähetystöön on tullut toinenkin. Näyttää siis olevan yleinen suuntaus, että kussakin maassa tullaan tällaisia pitämään ja vtuntuu siltä, että näiden tehtävänä on tutkia kaikkia yhteiskunnallisia kehitystä ja ammatillista liikettä ja sellaista toimialaa koskevia kaikkia asioita, mitä näiden piirin kuuluu. No; te tiedätte kuitenkin, kun liitossamme on käynyt näitä sosiaalisia attaseoja näistä ulkomaisista lähetystöistä, nii[»] tiedätte, että ne ovat erikoisesti kiinnostuneet teidän ammattianne koskevista kysymyksistä ja nyt - Merimies-Unioni »ehdottaa seuraavaa: **SAK** edustaa niin valtavaa ryhmää Suomen kansasta, että sillä on oikeus vaatia valtion elimissä ja varsinkin kansainvälisten yhteyksien ylläpidossa osuutensa. Suomen Merimies-Unioni ehdottaakin, että Suomen lähetystön yhteyteen Neuvostoliitossa, Tshekkoslovakiassa, Ranskassa, Englannissa ja Amerikan Yhdysvalloissa, sekä tarpeen vaatiessa muissakin maissa, asetetaan henkilöt, jotka seuraavat ja pitävät yhteyttä kaikkien maiden ammattiyhdistysliikkeeseen ja sosiaalisen kehityksen kulkuun, että näiden henkilöiden nimittämisessä otetaan huomioon SAK:n kanta ja että ulkoasiainministeriön välityksellä SAK saa näin hankituksi ammattiyhdistysasioita koskevista raporteista sitä kiinnostavan osan. Tässä on ole otanut huomioon Skandinavian maita sen vuoksi, niinkuin eilen sanoin, että sinne meillä on verrattain hyvät yhteydet, mutta sikäli kuin on tarpeellista näihin maihin sellaisia sosiaalisia attaseoja asettaa, niin miksi ei, jotta meillä olisi yhteys siinä suhteessa kaikkiin tällaisiin tärkeisiin valtioihin.

S i l a n d e r i n ehdotuksesta puhe aika rajoitettiin 3 minuutiksi.

Puheenjohtaja: Seuraava puheenvuoro on Saarisella.

A. Saarinen: Esityslistalla sivulla 70 työvaliokunta on esittänyt edustajakokouksen päätettäväksi SAK:n ammattiliiton suhtautumisen kansainvälisiin ammatillisiin sihteeristöihin. Siinä ei kuitenkaan ole otettu huomioon sitä, että SAK:n alaiset liitot kuuluvat parhaillaankin tällaisiin kansainvälisiin sihteeristöihin* jotka eivät suinkaan ole liittyneet ja joilla ei näytä olevan myöskään erityistä halua liittyä maailman ammattiyhdistysliittoon. M.m. Rakennustyöläisten liitto kuuluu alansa kasainväliseen sihteeristöön, nimittäin Kansainväliseen Rakennus- ja Puutyöväen Unioniin. Tämä unioni on käynyt neuvotteluja järjestön kanssa, mutta se ei ole onnistunut pääsemään yksimielisyyteen liitymisestä. Juuri tämän vuoksi on m.m. Ranskan mahtava Rakennustyöläisten liitto päättänyt erota tästä unionista. Tämän vuoksi minä ehdotankin tämän työvaliokunnan esitykseen kohtaan 1. seuraavan muutokset, että tämä kohta kuuluisi seuraavasti: SAK:hon kuuluvien jäsenliittojen on pyrittävä alansa kansainvälisiin liittoihin tai säilyttävä nykyinen jäsenyytensä niissä vain sikäli, kuin ne toimivat Maailman Ammattiyhdistysten liiton yhteydessä tai nopeasti järjestävät se sopeuttamaan liiton toiminnan tuloksiin. Samalla pyytäisin yhtyä kannattamaan edustaja Kangasmaan tekemää esitystä.

U. Syrjä: Toveri Saarisen puheessa tuli selvästi esille se kanta, mitä aijoin esittää, joten yhdyin kannattamaan hänen tekemäänsä ehdotusta.

E. Ollanketo: Tästä asiasta on käytetty puheenvuoroja ja minä yhdyin näihin edellisiin m.m. Kangasmaan alustukseen ja tämän asian toiseen kohtaan ehdotan liitettäväksi sanonnan, että kaikkien demokraattisten maiden työväenjärjestöt liittykööt yhteen.

V. K. Turunen: Valitettavasti minulla ei ole tilaisuutta laajempiin perusteluihin, niinkuin olin ajatellut, mutta suoraltakädeltä voin sanoa, että minä en voi yhtyä Saarisen täällä tekemään ehdotukseen lähinnä sen vuoksi, että ammattiyhdistystoiminta kansainvälisessä mielessä ei valitettavasti ole vielä niin pitkälle organisoitu eikä sitä ammattiyhdistysten keskusliiton järjestäytymiskysymystä ole vielä niin selvästi saatu aikaan, että jokainen maa olisi ehdottomasti sitoutunut siihen. Ei ole pelättävissä, että sihteeristön ulkomainen toiminta, joka maailman ammattiyhdistysten keskusliiton piiriin tulee perustettavaksi, tulisi aiheuttamaan mitään haittaa. Nyt on vielä liitto hyvin vaikeassa asemassa sen vuoksi, ettei ole ajateltu perustaa sihteeristöä. Jos minä haluaisin vakavasti sanoa, niin sanoisin, että se on liian paljon keskiluokkaa, eikä proletariaattia varten, sen riveissä olevia työntekijöitä varten, niin pitkälle eivät liikealan työntekijät koko maailmassa voi suoralta kädeltä yhtyä, esim. niihin ratkaisuihin, joita puhtaasti sihteeristö siellä on tehnyt. Tämä ristiriita on ollut sellaista, josta vasta jälkeen päin voidaan ehdottomasti määrätä kanta kansainvälisestä kuulumisesta siihen ja kansainväliset suhteet, niinkuin täällä on esitetty, ne tässä mielessä liiketyöntekijäin edustajain nimissä on tässä esiin tuotava. Pyydän ehdottaa, että edustajakokouksessa ensimmäiseksi Ttöhdäksi näissä ponsissa hyväksyttäisiin näin kuuluva lausuma: SAK:hon kuuluvien jäsenliittojen on pyrittävä alansa kansainvälisiin järjestöihin ja myötävaikuttamaan siihen, että ne mahdollisimman pian järjestävät suhteensa maailman ammattiyhdistysten liittoon. Näin ollen jo työntekijäliittokin sidottaisiin tällä päätöksellä toimimaan liiketyöntekijäin

kansainvälisessä liitossa hiin, että tämä, liitto tulisi enemmän liittymään myöskin maailman ammattiyhdistysten liittoon.

T. L e i v o - L a r s s o n : Minä pyydän saada yhtyä tähän seuraavaan ehdotukseen, mikäli se koskee tätä ensimmäistä kohtaa näissä ponsissa, mutta sen lisäksi minä tahtoisih huomauttaa eräästä toisesta asiasta, joka kansainvälisissä suhteissa aina näyttelee hyvin suurta osaa ja se on siihen kysymykseen nähden, kun me olemme nähneet, että täällä on vaikea ymmärtää meidän arvoisia ulkomaisia vieraitamme silloin, kun he esittävät tervehdyksensä vieraalla kielellä ja monet ovat jättäneet tervehdyksensä esittämisen tulkin tehtäväksi ja esittävät vain r. äytteeksi muutaman lauseen meidän omalla kielellämme. Jokainen meistä, joka on ollut kansainvälisissä kongresseissa tietää, kuinka ääretömän paljon aikaa tuhlataan siihen, että puheet on käännettävä ja niinkuin tiedämme, miten vaikeata on edustajien tulla toimeen, kun ovat riippuvaiset siitä, miten puheet käännetään, eikä ole aina sanottu, että tämä toinen henkilö kykenee paneutumaan asiaan siinä määrin, että voisi kääntää sen juuri sillä tavalla kuin asia on. Sen vuoksi olisi pienten kansojen edustajien ammattiyhdistystoiminnassa ja näissä kansainvälisissä järjestelyssä pientekijäin järjestötoimissa pyrittävä siihen, että saataisiin yksi virallinen kieli, jota kaikkien meidän järjestöjemme jäsenet osaisivat ja sitä voitaisiin harrastaa. Omasta puolestani henkilökohtaisesti kannattaisin esperantoa, mutta en sitä ehdottomasti suosittele tässä, koska minä tiedän, että on olemassa paljon epäluuloa tätä kieltä' vastaan. Näin ollen minä olisin valmis yhtymään siihen ajatukseen, että voitaisiin hyväksyä ylipäänsä joku kieli, jota asianomaiset harrastavat. Onko se sitten ienglannin- tai venäjän tai minkä muun maan kieli tahansa, se on yhdentekevää, pääasia on, että on yksi kieli, jotta me voisimme päästä kansainväliseen kosketukseen samoin ajattelevien toverien kanssa.

J. H a k u l i n e n : Minä haluaisin hieman selittää tätä kansainvälistä tilannetta, nimenomaan tämän sihteeristökysymyksen osalta. Tosiasiaan on se, että kaikki ne sihteeristöt ovat sillä kannalla, että meidän pitäisi päästä maailman liiton jäseneksi. Alkuperäinen suunnitelma oli että näitä sihteeristöjä olisi 17 tai 19. Myöhemmässä vaiheessa on ilmennyt, että olikin ajateltu perustettavaksi 3. Tämä tietenkin laimensi näiden sihteeristöjen olemassa oloa' ja koko toimintaa, ja näin ollen on luonnollista, että se riippuu niistä, jotka nyt, ovat olemassa. Myönnän, että Suomen ammattiyhdistysliikkeen pitäisi kansainvälisellä alalla työskennellä siihen suuntaan, että sihteeristökysymys saadaan myönteisellä tavalla ratkaisuun. Ja nimenomaan se on ratkaistava sillä tavalla, että nämä sihteeristöt tulevat työskentelemään maailmanliiton hengessä ja otteissa, mikäli mahdollista. Minun mielestäni niiden pitäisi olla myöskin maailmanliiton jäseniä.

B r , A i r o l a : Minulla ei ole paljon lisättävää tähän Hakulisen puheenvuoroon kuin ainoastaan se, mikä on meidän liittomme poliittinen tilanne. Meillä on tilanne kansainvälisessä sihteeristössä myöskin siinä vaiheessa ja koko sihteeristö niin Suomessa kuin Ruotsissa sellainen, että sen pitäisi päästä maailmanliiton jäseneksi. Neuvotteluja on käyty ja asia on käytännöllisesti sanoen juuri käymisvaiheessa, joten on turhaa tehdä muuta päätöstä kuin mitä Turunen täällä esitti.

A . H ä l l s t r ö m : Parhaillaan kansainvälistä sihteeristöä järjestellään siten, että niiden säännöt täyttäisivät maailmanliiton edellytyk-

set. Graafisen alan sihteeristö kokoontui syyskuussa ja tarkoitus on järjestää toiminta ja säännöt sen mukaisesti kuin maailmanliiton säännöt edellyttävät. Ellei näin tehdä, on selviö, että eripuraisuus eri aloilla tulee kiusalliseksi, sillä maailmanliittohan on kuitenkin ylin orgaani, jonka sääntöjen edellyttämällä tavalla sihteeristöjen on ehdottomasti mukauduttava. Sikäli kuin tämä asia tulee hoidetuksi tuollaiseen sosiaaliseen suuntaan jossaain valiokunnassa, olisin valmis sitä sinne esittämään.

A. Salo: Täällä toveri Leivo-Larsson äsken puhui kansainvälisistä suhteista ja esiin toi kysymyksen tässä vaiheessa sekä siitä ohjelmasta, mitä yleensä näjssä kansainvälisissä kongresseissa on ollut kokouksien aikana. Hän esitti, että esperanto m.m. olisi nyt sellainen väline, jonka avulla työntekijät pääsisivät helpompaan ja hedelmällisempään kanssakäymiseen toistensa kanssa. Minäkin kannatan tätä ehdotusta ja varsinkin esitän SAK:n työvaliokunnalle, että se mahdollisuuksien mukaan pyrkisi yhteistyöhön Esperanto-liiton kanssa pitämällä tilaisuuksia, joissa Suomen ammatilliset työläiset voivat oppia esperantoa ja siten saada kansainvälistä vuorovaikutusta toisten samoin ajattelevien työläisten kanssa.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi ja asia lähetettiin menettelytapa - valiokuntaan.

Menettelytapavalioikunta kutsuttiin heti koolle.

L. Kontturi ryhtyi johtamaan puheita.

Valistus- ja kasvatustyö.

Puheenjohtaja: Meillä on nyt käsiteltävänä valistus- ja kasvatustyö.

A. Rytönen: Valistus- ja kasvatustyön 3. kohdassa ehdotetaan, että olisi siirryttävä pois niin sanotusta herätystyöstä "ja siirryttävä varsinaiseen kasvatustyöhön. Tämä ei ole mielestäni aivan paikallaan, että näin suoraviivaisesti lähdettäisiin, sillä meillähän Keski-suomessa joka päivä tarjoutuu yhä enemmän ja enemmän työväenluokan jäseniä järjestöihimme, ja he tarvitsevat sen herätyksen niin kuin myöskin kasvatuksen. Tässä herätys- ja kasvatustyössä olisi etusija asetettava sanoisinko luokkatuntemukselle ja n.s. taloudellisen pohjan käsittelylle, sillä nämä seikat ovat sellaisia, jotka valmentavat tällaisia asioita. Meille ei ole mikään salaisuus, että järjestöttämme liittyy paljon jäseniä, mutta näitä täytyisi" myöskin valistaa, että olisivat valveutuneita silloin, kun on kysymyksessä jotkut kunnalliset tai valtiolliset vaalit. Tällainen herätystyön tekeminen ei ole ainoastaan kaupunkipaikoissa tarpeellinen, vaan myöskin: maaseudulla. Siis kasvatus- ja herätystyötä on välttämättömästi liittojen ja myöskki SAK:n toimitsijain taholta tehtävä ja sitä voidaankin tehdä silloin, kun nämä toimitsijat lähtevät kiertämään ympäri maaseutua. Tällöin he oppivat tuntemaan sitä sielunelämää, missä he elävät, sillä eihän sieltä itsestänsä mitään voi saada irti.

Mitä taas tulee kurssitoimintaan, niin tietysti sillä on käytännöllinen merkityksensä, mutta ehkäpä niillä on liian raskas ohjelma; Kun joutuu tällaisia ohjelmia kuuntelemaan ja koettaa saada niistä selvää, niin havaitsee, että monasti palaa yhtä tyhjänä takaisin kuin on men-

nytkin. Pääasia on, että siinä on jotain ajattelemisen aihetta ja käytköön myöskin keskustelua sellaisesta, mitä ei luennoilla voida lopullisesti selostaa. Siis kysymyksien ja vastauksien sarja olisi rakennettava ja siis enempi kurssitoiminnan avulla valistusta saatava aikaan kuin mitä tähän asti. Siis herätys- ja kasvatustyötä tehtäköön ympäri maata ja täällä tullaankin erään Perä-Pohjolan esityksen yhteydessä tällainen ehdotus tekemään.

J. Backman: (suomennos). Minä koskettelen tässä puheenvuorossani ammatillista sanomalehtikysymystä ruotsinkielisten kannalta katsoen. Totean, että näiden ruotsinkielisten työväenlehtien julkaisemat ammatilliset uutiset eivät ole riittäviä. Missään tapauksessa ne eivät tyydytä SAK:n ruotsinkielisten jäsenten sanomalehtitarvetta. Sen vuoksi esittäisin semmoisen ajatuksen, että olisi julkaistava erillinen ruotsinkielinen ammattiyhdistyslehti. Ruotsinkielinen jäsenistö muodostaa 10 % SAK:n koko -jäsenmäärästä, ja tämä on siksi huomattava osa, että sillä voidaan tämän ajatuksen toteuttamista perustella. Tällaisen erillisen ruotsinkielisen ammattiyhdistyslehden avulla voitaisiin harjoittaa nykyistä tuntuvasti paljon tehokkaampaa ammatillista valistustyötä ruotsinkielistenkin keskuudessa. Sen vuoksi, nämä rakennusliiton kaksi ruotsinkielistä osastoa SAK:hon kuuluvien muiden osastojen, myötäilemänä ovat paikallaan ja esitän sellaisen ehdotuksen, että ryhdyttäisiin julkaisemaan erillistä ruotsinkielistä ammattiyhdistyslehteä. Ellei tähän kuitenkaan voida mennä, niin ainakin pitäisi päästä siihen, että "Palkkatyöläinen" velvoitettaisiin julkaisemaan yhden tai pari sivua ruotsinkielistä aineistoa. Tällainen järjestely olisi varmaankin omiaan vahvistaman huomattavasti SAK:n asemaa ruotsinkielisen väestöme keskuudessa, eikä se sanottavastikaan lisää kuluja. Me emme halua tehdä tästä kansallisuuskysymystä, mutta tämä on meidän kannaltamme käytännöllinen kysymys, ja me pyrimme vain tasa-arvoiseen asemaan suomenkielisten tovereittemme rinnalle.

O. Nyberg>: Siinä työpaikassa, missä minä työskentelen, on sellainen ilmiö olemassa, johon tässä nyt on kosketeltava. Meillä on suunnilleen 20 % ruotsalaisia työläisiä. Useimmat joko enemmän tai vähemmän ovat näistä suomalaisten kysymyksistä selvillä, mutta on, ma-sentavaa katsoa heidän ryhmätoimintaansa siinä mielessä, että kun asioista keskustellaan, he ovat tavallaan ikäänkuin jäljessä. Heidän äidinkielenä on ruotsinkieli ja he käyttävät sitä vastenmielisesti osastojen kokouksissa, sanovat, että heidän olonsa siellä ei merkitse mitään, koska he eivät käsitä sellaisia sanontoja suomenkielellä, että he pääsivät täydellisesti asioista selville. Näin ollen olisi paikallaan, että nämä ruotsinkieliset toverit saisivat oman lehtensä, tai niinkuin täällä toveri Backman jo toi esille, joku sivu "Palkkatyöläisessä" saataisiin tähän tarkoitukseen ja saataisiin nämä toverit enemmän kiinnitettyä ammattiyhdistysliikkeeseen. Monasti- kun. keskustelee näiden tovereiden kanssa siitä, miksi eivät aktiivisemmin ota osaa yleensä toimintaan työpaikalla keskustelussa ym., he huomauttavat, että jos heidät huomioidaan myöskin sanomalehtikysymyksessä, niin silloin on suuremmat toiveet heidän toimintaansa nähden ammatillisessa työväenliikkeessä.

A. Rytönen: Perä-Pohjolan edustajana, joka on sangen harvaan asuttua ja laaja alue, voin sanoa, että siellä asuu ihmisiä, jotka

tosiaankin, niinkuin äsken mainitsin, tuottavat paljon jälkeläisiä ja pientiloilla, missä ei voida kumminkaan yhtä perhettä enemmän elättää, sieltä siirtyä joka vuosi huomattavat määrät ihmisiä ansiotyöläisiksi ja näitten työläisten suhteen olisi jotain tehtävä, sillä meidän tiedämme, että jonkun maalaisliiton tai muun sentapaisen vaikutuksen alaisena nämä työläiset katselevat maailmaa kokonaan eri näkökulmasta, koska eivät ole ennen* joutuneet tekemisiin ammatillisen järjestön ja yleensä työväen toiminnan kanssa. Täällä valistustyön tekeminen on erikoisen suotavaa, täällä pohjolassa ja Perä-Pohjolan piiri on tehnytkin tästä asiasta esityksen, joka mielestäni olisi huomioitava. Se on sellainen alue, johon eivät liiton eivätkä ammattijärjestönkään asiamiehet, luennoitsijat voi aina saapua joka kylään, ja kumminkin jokaisessa paikassa, käyttäakseni, Hakulisen Jannen sanoja, meidän olisi taisteltava ja tapeltava. Meidän täytyy ottaa esille se asia ja koettaa selkäpuolemme turvata niiltä iskuilta, joita toiselta puolelta tulee.

Näin ollen minun mielestäni tämä sääntöjen muutos olisi välttämätön.

M. Nousiainen: Silloin kuin Suomi pääsi tästä sodasta eroon, silloin myöskin alkoi niissä liitoissa, jotka olivat jo toiminnassa, voimakas jäsenkasvu. Samalla myöskin samoihin aikoihin ruvettiin suunnittelemaan, että saataisiinko ne työläisainekset liittymään myöskin mukaan ammattiyhdistysliikkeeseen, jotka vielä kokonaisuudessaan olivat ammattiyhdistysliikkeen ulkopuolella. Tarkoitin tällä ennen kaikkea metsä- ja uittotyöläisiä ja maatyöläisiä. Myöskin heräsi silloin kysymys maatyöväen liiton perustamiselta ja puutyöläisten liiton yhteyteen metsätyöläisten järjestön perustamisesta. Allekirjoittanut joutui puutyöväen liiton järjestäjäksi näinä aikoina ja jouduin paljon liikkumaan metsätyöläisten keskuudessa. Näinä vuosina, joiina olen työskennellyt metsätyöläisten keskuudessa, olen koettanut saada heitä riveihin mukaan, olen koettanut saada heitä valistaa ja tuloksia on tietysti tullut, mutta eräänä piirteenä minä täällä edustajakokoukselle haluaisin alleviivata eräitä asioita. Me työläiset, jotka työskentelemme rintamailla, kaupungeissa, teollisuuslaitoksissa, me emme koskaan joudu ajattelemaan ja harkitsemaan niitä vaikeuksia, mitä on esim. metsätyöläisten järjestäytymisellä. Hyvät toverit. Minä olen monta kertaa joutunut puhujamatkoillani sellaisiin kyliin, joissa ei ole koskaan ollut minkäänlaista työväenjärjestöä olemassa ja olen joutunut, kun olen asiani esitellyt ja sanonut, että meidän pitäisi nyt valita joku kokouksen puheenjohtajaksi ja sihteeri, itse nämä tehtävät hoitamaan. Täällä rintamailla, teollisuuslaitoksien ympärillä, tällaista ei uskoisi tapahtumankaan. Ja tämän tähden minä pyytäisin, että tämä edustajakokous ottaisi vakavasti huomioon tämän näkökohdan, jonka esitin, siis valitsisimme uuden liiton tai uuden SAK:n työvaliokunnan, että tällöin tämä edustajakokous yksimielisesti antaisi sellaiset kehoitukset, että se sikäli kuin sillä varoja ja voimia riittää, myöskin kohdistaisi etupäässä tämän valistustyönsä metsä- ja mpuutyöläisten keskuuteen, sillä täällä sitä tällä kertaa kaikkein enemmän tarvitaan. Ja mikäli sitten varoja riittää, sikäli myöskin muilla työaloilla.

O. Lindblom: Minä olen iloinen siitä, että vaikka aikaa on käytettävissä vähän, niin asia kiinnostaa kaikkia, sillä hyvin usein

asia on niin, että valistustyö saa liian vähän huomiota osakseen. Täällä toveri Rytönen huomautti meidän kurssiohjelmiamme raskaudesta. Huomautus on kyllä paikallaan, mutta täytyy muistaa, että koko tämän ohjelman läpivieminen on määrätty kokonaisuus ja meidän on yritettävä pikakursseilla nyt ajaa jonkin aikaa ehkä vielä tätä eteenpäin.

Mitä tulee sitten keskusvaliokunnan kursseihin, niin siinä on pyrittävä niin pitkälle kuin suinkin, mutta täällä on omat vaikeutensa ja omat pahat puolensa. Minä voin sanoa, että erällä kursseilla osaston puheenjohtaja käytti miltei jok'ainoaan luennon jälkeen yhtä paljon aikaa kuin luennoitsija itse.

Mitä taloudelliseen puoleen tulee, niin on käynyt ilmi, että liitot eivät ole halukkaita ottamaan osaa näihin kustannuksiin. Sen vuoksi työvaliokunta katsookin tässä Pohjolan kysymyksessä, että olisi hyvä* siirtää asiamiehiä Pohjolaan, vaikka niitä on nyt suhteellisen runsaasti siellä. Ja tämä työ ilmeisesti toistaiseksi on kaikkein paras, niin että kun nähdään kokemuksesta ja asiamiesverkostosta myöhemmin, että se voidaan taas siltä osalta hoitaa. Minä vain mainitsen, että piirijärjestön laskemat kustannukset olisivat nousseet niin suuriksi, että ne olisivat vieneet runsaan puolen koko meidän valistustyöbudjetistamme, joka sinänsäkin on aivan liian pieni huomioonottaen "nykyisen tarpeen.

Ruotsalaiselle toverille huomauttaisin tästä erikoisesta lehtikysymyksestä, että meidän alustuksemme yhteydessä on asiasta mainittu ja ponsien 14. kohdassa sanotaan nimenomaan, että oman ruotsinkielisen lehden julkaisemiseen on ryhdyttävä niin pian kuin taloudelliset mahdollisuudet sen sallivat, ja mm. "Palkkatyöläisessä" voidaan valtiollaan avustuksella julkaista ruotsinkielisiä uUtisia.

E. Karvonen: Tämän kokouksen kulkua seurattessa on pakostakin tullut siihen, että valistustyötä ammattiyhdistysliikkeessä on saatava tehdyksi entistä enemmän. On selvästi osoittautunut, että kokouskulttuurimme ei ole sillä tasolla, kuin sen tulisi olla. Hyvin huomattavaa on tämä ollut tämän kokouksen aikana. Puheenvuorot oh pyritty venyttämään aivan liian pitkiksi ja sekaviksi. Tämä vaikuttaa myöskin kokouksen teknilliseen puoleen siinä määrin, että kokousvirkillijoilla on paljon enemmän työtä, kuin jos puheenvuorot olisivat lyhyemmät ja asiallisemmat. Näin arvovaltaisessa kokouksessa, kuin tämäkin on, ei ole ollut montakaan puheenvuoroa, ettei olisi ilmennyt myöskin puheenvuoronkäyttäjien poliittinen väri aika voimakkaasti — naisia lukuunottamatta.

Täällä olevat toverit, Huunonen ja Tattari ovat tämän kokouksen aikana pitäneet valistustyötä yllä ja erät muutkin. Muuten tämä kokous ei olisi vähääkään pystynyt ammattiyhdistysliikkeen linjalla. Haluaisin vain sanoa, että tuleva työvaliokunta kiinnittää entistä enemmän huomiota ammattiyhdistysliikkeen valistustyökysymyksiin, ja näiden sanojen yhteydessä haluaisin vain tuoda esille ne kysymykset, jotka olisivat ammattiyhdistysliikkeessä otettava sen valistustyötä tehtäessä erittäin tarkoin huomioon.

V. Laitinen: Ensinnäkin minä tahtoisin ruotsalaisten kohdalla kannattaa Tattarin tekemää esitystä, mutta sanoisin, ettei tästä kysymyksestä ammattiyhdistysväki tee mitään kielipoliittista riitaa, kun meillä on muitakin riitoja. Se ei suinkaan muiden riitojen lisäksi vielä olisi toivottavaa.

Minä totean, että ammattiyhdistysliikkeen jäsenmäärän valtava kasvu ja sen vaikutusvallan lisääntyminen yhteiskuntaelämässä on ollut siksi valtavaa parin viimeisen vuoden aikana, että meidän valistustyömme on siinä suhteessa jäänyt luonnollisista syistä jälkeen. SAK:n valistusjaosto on tehnyt parhaansa mm. tuotautokomiteoiden ym. tammöisten suurpiirteisten asiain eteenpäinviemiseksi, joka on saatettukin ensiksi myönteiseen päätökseen.. Mutta säännönmukainen järjestökasvatustyö on tietysti edelleen yksi semmoinen, joka heinätytyön ohella on edelleen valvottava lähinnä niillä aloilla, kuin maa-, metsä- ja semmoisten työläisten keskuudessa, jotka ovat hiltjattain ammattiyhdistysliikkeen piiriin tulleet. Erikoisesti tahtoisin kuitenkin korostaa sitä seikkaa, että maamme talous- ja yhteiskuntaelämä juuri tästä ammattiyhdistysliikkeen vaikutusvallan kasvatusta johtuen on siksi voimakkaasti muuttunut luonteeltaan toisenlaiseksi, että meidän on saatava myöskin tuommoinen syvällisempi kasvatustyö ja valistustyö käyntiin ammattiyhdistysliikkeemme jäsenistön keskuudessa. Tätä vaatii juuri erikoisesti taloudellisen kansanvallan syventäminen ja laajentaminen. -Se pitää käydä luonnollisesti minun käsitykseni mukaan rinnan teoreettisen ja rinnan sen käytännöllisen kokemuksen kanssa, mitä meillä on mahdollisuutta muista maista saada juuri näiden kysymysten järjestelyssä. Toiseksi se on myöskin kysymys, joka on meillä poliittisesti hyvin tärkeä. Ennenkaikkea meidän täytyy pyrkiä siihen, että työväenluokka myöskin kasvaisi semmoiseksi luokaksi, joka pystyy yhteiskuntaelämän sekä taloudellisesti että poliittisesti hallitsemaan. Siinä mielessä minä toivon, että näissä kysymyksissä tuo kasvatustyö syvennetään.

A. Salusjärvi: Kun täällä tämän kokouksen alkupäivinä on käyty keskustelua edellisten vuosien toimintakertomuksista, niin jokainen pääsi selville siitä, että meillä on liian vähän ammattiyhdistysväen keskuudessa suoritettu valistustyötä, sillä ne harkitsemattomat teot, joita on tehty eri puolilla, osoittavat täydellisesti sen. Siksi olisi suu-remmalla ponnella tätä valistustyötä lisättävä. Täällä minä yhtyisin noihin työvaliokunnan tekemiin esityksiin valistustyön aikaansaamiseksi, mutta tahtoisin erikoisesti korostaa "Palkkatyöläisen" kohdalta valistustyökysymystä. Täällä kyllä toimintakertomuksien yhteydessä tehtiin, selvää niistä vaikeuksista, mitkä kohtaavat "Palkkatyöläistä" sen painossa sekä myöskin postituksessakin, mutta minä voisin kuitenkin esittää, että mikäli mahdollista, niin "Palkkatyöläisen" numerolukua pitäisi lisätä, siis painoslukua siinä mielessä, että voitaisiin julkaista kaksi kertaa viikossa. Tässä on ensimmäisenä pulakysymyksenä tietysti paperipula, mutta minua ihmettyttää se, kun kaikenlaiset torvet ja muut vähemmän tarpeelliset lehdet saavat riittävästi paperia, ja tietäen myöskin sen, että se kun on tavallaan valtion vallassa, niin miksikä tähän ei pystyittäisi saamaan riittävästi paperia ja näin lisäämään lehden painoksen lukua.

Sitten myöskin, että tähän lehteen saataisiin riittävästi tilaa. Sillä on ikävällä todettava, että maaseudulta lähetettyjä kirjoituksia usein jää joko kokonan pois tai hyvin paljon karsittuina menevät läpi, joten kirjoituksen laatijat, jotka hikipäässä jukertavat vapaa-aikansa, että saavat kokoon jonkinlaisen kyhäyksen, sitten saavat todeta, että tuo onkin karsittu tai jätetty kokonaan pois. Ja kuitenkin jos sillä paik-

kaikkunalla ja paikkakunnan järjestössä katsoen on vähääkään mielenkiintoa, kaikki siellä lukevat sen saadakseen nähdä, mitä toverit tältä seudulta kirjoittavat. Ja useimmissa tapauksissa tällaiset pienimmätkin kirjoitukset olisivat hyvinkin valistavia sen seudun kohdalta.

Ii. Junttila: Kun täällä on näissä edellisissä puheenvuoroissa todetta jo sellainen seikka, että valistustyössämme ja kasvatustyössämme ilmenee paljonkin heikkouksia ja puutteellisuuksia, niin kyllä tämä arvostelu pitää paikkansa. Mutta minä myös katsoisin, mistä nämä syyt johtuvat. Meidän on huomattava se seikka, että meidän SAK on nyt kahden viimeisen vuoden kuluessa kasvanut jäsenmäärälleen noin kahdellasadallatuhannella uudella jäsenellä. On luonnollista, että meidän valistus- ja kasvatustyömme ei ole kyennyt seuraamaan tätä kasvua nykyisen koneiston ja valistustyöntekijäin lukumäärän ja ne muutkin vaikeudet, jotka tähän liittyvät, huomioonottaen. Oikeastaan tässä onkin se perussy. Kun täällä eräs toveri huomautti, >että meidän esityksemme, että olisi siirryttävä herätystyöstä kasvatustyöhön, ei olisi täysin perusteltu, niin minä rohkenisin olla eri mieltä tässä asiassa. Kun me katselemme tällä kertaa sitä valistustyötä, mitä me nyt välirauhansopimuksen solmiamisen jälkeen ja tämän jäsenmäärän kasvun yhteydessä olemme tehneet, niin siinä on todettava sellainen seikka, että me olemme joutuneet kiinnittämään perushuomion ennenkaikkea ammattiyhdistystoimittajain kasvattamiseen ja kouluttamiseen, sillä niitähän on tämän kasvun yhteydessä jatkuvasti tarvittu.

Lisäksi me olemme joutuneet kiinnittämään päähuomion myöskin luottamusmiesten koulutukseen, sillä se luottamusmiesverkosto, mikä meillä nyt on, sehän on myöskin luotu ja järjestetty parin viimeisen vuoden aikana. Lisäksi, voidaksemme todella viedä valistustyötä ja ennenkaikkea kasvatustyötä eteenpäin, olemme joutuneet kiinnittämään perushuomion opinto-ohjaajien kouluttamiseen. Ellei tätä tässä valistustyössämme olisi tehty, tämä jäsenmäärän kasvu oli pysähtynyt, mutta tästä on seurannut ainakin se tärkeä tosiasia, että me olemme ainakin osittain kyenneet tyydyttämään sen tarpeen, mikä tässä suhteessa on ilmennyt. Mutta tästä on myöskin seurannut, että meidän valistus- ja kasvatustyöltämme on puuttunut syvyyttä. Me olemme joutuneet kiinnittämään huomiota sellaisiin kysymyksiin, mitä* edellä mainitsin ja näinollen syvällisempi kasvatustyö on kokonaan jäänyt pois. Myöskin perusteellisempi toimittajavoiimien kasvattaminen ja kouluttaminen on ollut myöskin tämän seurauksena. Lisäksi on' myöskin ollut seurauksena tästä kasvusta, että liittojen ja SAK:n valistusjaostojen välisiä suhteita ja niiden keskeistä työnjakoa ei myöskään ole saatu riittävän joustavaksi. Ja ennenkaikkea on tämän seurauksena ollut myöskin se, että meidän kirjallinen tuotanto on jäänyt toisarvoiselle tilalle.

Kun me nyt korostamme sitä, että herätystyöstä olisi siirryttävä kasvatustyöhön ja pantava pääpaino kasvattaa nämä 200.000 uutta jäsentä, parin viimeisen vuoden aikana tulleet, -katson, että tämä käsitteily on periaatteellisesti ja käytännöllisesti aivan paikallaan. Minä luulenkin, että tämän arvioinnin jokainen edustaja tuntee.

Sitten pari asiaa vielä.' Täällä tehtiin huomautus, että pitäisi erikokoisesti kiinnittää huomiota valistustyöhön metsä- ja uittotyöläisten^N

keskuudessa ja maaseudulla. • Voimme todeta, että tuossa on yksi sellainen työmaa, johonka meidän pitäisi kiinnittää huomiota. Me olemme sopineet jo Työväen Sivistysliiton kanssa ja on valmistustas-teella erikoisia kurssikirjoja juuri metsä- ja uittotyöläisiä varten ja minä luulenkin, että tämän saamme järjestykseen niin, että ensi syksynä saamme tämän opastuskirjäsien metsäkämpille ja muualle.

B. Dahl: Ruotsalaisena edustajana minä kannatan Backmanin teke-mää ehdotusta. Myöskin toivoisin, että uusi työvaliokunta ottaa va-kavasti harkittavaksi silloin, kun on kysymys semmoisesta kirjalli-suudesta, jonka, toi voisimme tulevan käännetyksi suomenkielestä ruot-sinkieliseksi. Silloin myös olisi se asia pois päiväjärjestyksestä, koska on airta ollut valituksia ruotsalaisten puolelta siinä, että ei ole täy-dellisesti otettu huomioon heitä juuri näiden asiain' yhteydessä.

Hiltunen: Haluaisin arvoisan - edustajakokouksen huomiota kiinnittää erääseen seikkaan, josta täällä ei ole aikaisemmin puhuttu, nimittäin paikallisjärjestöjen toimintaan ammattiyhdistysliikkeen va-listustyön tekijöinä. Meillä kaikilla teollisuuspaikkakunnilla ja kau-pungeissa on paikallisjärjestöt, joiden osuus valistustyön 'tekemisessä on verrattain suuri. Mutta paikallisjärjestöt kuluneina viimeisinä vuosina ovat olleet jossakin määrin erillään siitä huolimatta, vaikka ovatkin suorittaneet SAK:n työtä. SAK ei ole antanut paikallisjär-jestöille varsinaisesti kuin sellaisia yleisluontoisia ohjeita ja loppu suureksi osaksi on jäänyt paikallisjärjestöjen itsensä hoidettavaksi. On tosin myönnettävä, että paikallisjärjestöjen toimintaa SAK:n puo-lesta on ollut tukemassa SAK:n piirimiehet kaikkialla, ja näinollen piirimiehillä on hyvin suuri osuus, että siellä ori jossakin määrin me-nestynyt tämä työ. On sattunut olemaan riittävän tarmokkaita piiri-miehiä.

No mitä tulee tulevaisuuteen, tässä haluaisin sanoa vain, että pai-kallisjärjestöjen työhön olisi kiinnitettävä entistä runsaammin huo-miota.

I

Sitten eräs toinen kysymys myöskin: ammattiyhdistysliikkeen mai-nonta. Minä' haluaisin erikoisesti sanoa, että mainontaa on meillä saatava paranemaan entisestään. Meillä on tällä hetkellä käytettäväsämme hyvä sanomalehdistö ja myöskin radio ja monia muita, mutta mitä tulee' painotuotteisiin ja ilmoituksiin, niin tässäkin pitäisi saada järjestelmällistä ohjausta. Meillä monta kertaa etenkin maaseudulla ja samalla myös ainakin pienemmissä kaupungeissa tämä tapahtuu sillä tasolla, millä se oli noin 40 vuotta sitten. Tässä ei ole tullut ko-vinkaan suuria parannuksia. Siis olisi päästävä keskitykseen, mai-nonnan ohjaukseen. Se on kasvatustyön rinnalla se tekijä, joka pys-tyy huomion kiinnittämään liikkeeseen ja myös pitämään joukot lii-keessä mukana.

A. Hautamäki: Valistus- ja kasvatustyötä koskevat ohjelmat ja päätöslauselmat voidaan laatia joko yksityiskohtaisemmin tai sup-peammin. Kun mielestäni valistustyö on enemmän käytännöllistä työtä, ei ole niinkään tärkeätä ponnet kuin itse jatkuva työ. Siksi mielestäni SAK:n työvaliokunnan ponnet vallan hyvin voitaisiin hy-väksyä sellaisenaan, ellei nyt vielä keskustelun jatkuessa jotakin eri-koista muutosehdotusta esitetä, jolloin luonnollisesti asia menee valis-tusasiain valiokuntaan.

Mielestäni ehdotuksen perusteluissa on ammattiyhdistysliikkeen periaatteellinen pohja ilmaistu hyväksyttävästi. Varmuuden vuoksi luettelen vain lyhyesti, että tämän alustuksen mukaan ammattiyhdistysliikkeen järjestökasvatuksen tavoitteina ovat lähinnä seuraavat:

1) Kasvatus ammattiyhdistystietämykseen, 2) kasvatus kansanvaltaan — siihen sisältyy myöskin, kuten ponsissa viitataan, myös oikeusjärjestys, joka nimenomaan meillä on pohjoismaisena maana ja kansana sekä omalaatuista että yhteiskuntaelämällemme luonteenomaista, josta meidän on pidettävä kiinni ja josta suomalaisen kansanvallan pohjalta meidän on kansanvaltaamme eteenpäin kehitettävä, 3) Kasvatus taloudelliseen kansanvaltaan ja voisin siihen vielä lisätä, kasvatus sosialisointiin. Tämä tavoite johtaa hyvin moniin tuuriin kysymyksiin. Minä mm. mainitsen, että työväestön piireissä ja myös ammattiyhdistysväen piireissä kansantaloudellinen tietoisuus on hyvin heikkoa, ja nyt kuitenkin ammattiyhdistysliikkeelle tulee hyvin tärkeitä kysymyksiä ratkaistavaksi, jotka edellyttävät kasvatuksen tältä osalta tehostamista. Lopuksi 4):ntenä tavoitteena on kasvatus kansainväliseen solidaarisuuteen ja rauhanaatteisiin, niinkuin ammattiyhdistysten maailmanliiton ohjelmassa on esitetty.

Mitä käytännölliseen puoleen tulee, niin jos arvostelemme ammattiyhdistysliikkeen valistus- ja kasvatustyön heikkoutta, niin minä puolestani kiinnitän erikoista huomiota siihen, että meidän täytyy rakentaa pohjasta käsin. Jos vertaamme Suomen oloja Ruotsiin, niin erikoisesti panee meikille, että juuri tuo järjestöissä suoritettu kasvatustyö on meillä heikkoa. Meidän täytyisi paljon enemmän kiinnittää huomiota ammattiosastojen yhteyteen perustettaviin opintokerhoihin ja kirjeellisen opiskelun tehostamiseen. Ja jos tältä pohjalta valistus-työ pannaan käyntiin, päästään monesta epäkohdasta, jotka ilmenevät. Täällä mm. mainittiin, että kurssit ovat liian raskaita. Ei se johdu kurssien järjestäjistä, vaan myös siitä, että kursseille täytyy ottaa henkilöitä, jotka ennen kursseja eivät ole niihin, asioihin syvenyneet, ja se on väärin. Pitäisi oikeastaan olla niin, että perustieto hankitaan opintokerhoissa, kirjeoppiotojen avulla, ja niitä täydenne-tään kursseilla.

Voisin lopuksi mainita, että Työväen Sivistysliiton ja SAK:n toimit-sijain kesken on käyty aivan viime aikoina neuvottelua, millä tavalla Työväen Sivistysliitto voi olla mukana tässä työssä, ja meillä on monta hyvin mielenkiintoista ja uutta suunnitelmaa, ihutta ne kai tulevat syksyyn mennessä valmiiksi.

E. P ä k k i l ä : Minä tässä pyytäisin sanoa muutaman sanan va-listus- ja kasvatustyöstä nimenomaan tuotantokomitean linjalla. Mo-net toverit ovat olleet Aulangolla tuotantokomiteakursseilla. Ainakin silloin, kun minä siellä olin, luvattiin suoraan, että ne luennot, mitkä siellä olivat, ne painetaan tai monistetaan ja jaetaan myöhemmin kurs-sin osanottajille. Näin ei ole tapahtunut. Se laaja ohjelma, mikä vii-kossa käytiin läpi, se suuri tietomäärä, mikä siellä olisi pitänyt saada, se jäi suurimmalta osalta muistin ja hatarien muistiinpanojen varaan, ja minun mielestäni tämä epäsuhte olisi korjattava, jos siihen vähän-kin olisi mahdollisuutta. Siis nuo aiheet' olisi painetussa muodossa jaettava kurssien osanottajille.

Myöskin silloin pidettiin erittäin tärkeänä tuotantokomiteain yhdys-siteeksi saatavan lehden tai jonkinlaisen julkaisua perustamista. Tässä

ei myöskään ole päästy käytännöllisiin tuloksiin. Tuolla esitysvihkos-
sa kyllä viitataan tällaisen lehden tarpeellisuuteen, mutta minun mie-
lestäni tätä asiaa olisi kiirehdittävä. Tuotantokomiteain jäsenet ovat
aivan irrallisina ja hatarilla muistitiedoilla eri asioista varustettuina
• jokseenkin avuttomia, kun otetaan huomioon vielä se, että ainakin
siellä meilläpäin yleensä aloitteiden teko kaikissa asioissa on jäänyt
yksinomaan työntekijäjäsenten huoleksi ' Työnantajilla on aniharvoin
aloitteita tuotantokomiteain kokouksiin ja ne ovat melkein poikkeuk-
setta joko työkuriä tai työtehoa koskevia aloitteita.

P. Vuorinen: Ammattiyhdistysliikkeen viimeaikaisen kasvun
johdosta on myöskin luonnollista kyllä ruotsinkielisten keskuudessa
tapahtunut huomattavaa nousua, ja se on tällä hetkellä 1/10 osa koko
SÄK:n jäsenmäärästä. Kun näin on, tulee ajatelleeksi, onko tälle
i osalle jäsenistöä annettu täyttä oikeutta valistus- ja kasvatustyössä.
Täytyy sanoa, että niin ei ole asianlaita.

Mitä suulliseen valistustyöhön tulee, voi sen ymmärtää, kun tietää,
että vasta viime vuoden keskivaiheilla SAK kiinnitti toisen ruotsin»
kielisen järjestäjän. Halustaan huolimatta ei heillä ole ollut tilaisuutta
eikä aikaa antaa jäsenistölle niitä tietoja, ttdtä ne olisivat tarvinneet.
Näin ollen ei ole ihmeteltävää, vaikka ruotsinkielisten jäsenten kes-
-- kuudessa vallitseekin tyytymättömyyttä SAK:ta kohtaan.

Myöskin painetun sanan saaminen omalla kielellä on ollut vähän niin
ja näin, joskin siihen on parannusta luvattu ja saatukin viime aikoina.
Ammattiyhdistysasioiden julkaiseminen joka toinen viikko Arbetar-
bladetin ja nykyisin Ny Tiden-lehden sivuilla ei tyydytä enää jäse-
- niä, vaan on oma lehti aikaansaattava. Yhdyinkin sen vuoksi kan-
nattamaan esityksiä 66, 68 ja 69, joissa näistä asioista puhutaan.

Me tiedämme hyvin, täällä toveri Lindblom mainitsi aikaisemmin,
että se on suhteellisen kallista ja on, ollut syynä tähän ruotsinkielä-
seen valistustyöhön. Me tiedämme hyvin, käsitämme tämän. Se on
raha-asia ja voi tuottaa vaikeuksia.

G. Andersson: Kun minä tulen koskettelemaan ainoastaan
ruotsinkielistä valistustyötä, niin puhun ruotsiksi.

Työvaliokunnan ehdotus ei ole niin täsmällinen kuin pitää olla, si-
käli kuin on kysymys ruotsalaisten omasta äänenkannattajasta. Minä
ehdotankin seuraavan muutoksen työvaliokunnan ehdotukseen:

että ruotsinkielisille järjestöille on järjestettävä tilaisuus samanlai-
seen opiskeluun ja kasvatustyöhön kuin suomenkielisillekin järjes-
töille ja julkaistava ruotsinkielistä valistusaineistoa. Oman ruotsin-
kielisen lehden julkaisemiseen on ryhdyttävä ensi vuoden alusta al-
kaen. Tämän vuoden aikana on ruotsinkielisen lehden tarve tyydy-
tettävä "Palkkatyöläisessä" ruotsinkielisellä vaihtosivulla.

Minä luulen, että jos tällainen saadaan syntymään, se tyydyttää
myös ruotsinkielisiä jäseniä.

E. Vuohio: Kun nykyisin ammattiyhdistysliikkeessä puhumme
niin voimakkaasti ammattiyhdistysliikkeen arvovallasta, joka perus-
tuu siihen jäsenmäärään, ja numeroihin, mitä voimme jäsenmäärästä
osoittaa, niin mielestäni tämä ammattiyhdistysliikkeen arvovaltaisuus
ei ole yksinomaan riippuvainen näistä jäsennumeroista, vaan sen ole-
massaolon täytyy perustua myös siilien ainekseen, joka on jäse-
nnydessä. Nimittäin valistustyökysymyksen yhteydessä onkin erittäin
voimakkaasti korostettu valistustyön syventämistä ja sen merkitystä

ammattillisesti järjestäytyneiden työläisten keskuudessa. Niinpä olen valmis yhtymään kaikkiin niihin puheenvuoroihini jotka ovat tätä syventämistä tähdentäneet, sillä kyllä tosiasia on, että meidän yleisillä kursseilla se ei ole tyydyttävää eikä se ole kasvattavaa. Siis aatteellisen valistustyön syventämistä ja tietoutta on lisättävä, ja; erikoisesti yhdyn toveri Hautamäen esitykseen.

Mitä valistustyön edistymiseen tulee, ensimmäisenä ehtona on oleva SAK:n koulukysymyksen ratkaisu., SAK:n koulu on saatava siis ratkaisuun mahdollisimman nopeasti, sillä ajankohta on sellainen, että tätä koulua meillä tarvitaan. Erikoisesti kuitenkin tähdentäisin luottamushenkilöiden kasvattamista, sillä minä, joka myös joudun pääasias-
'sa toimimaan työmaaluottamushenkilöiden kanssa, voin sanoa, että kun meidän teollisuudessa tehdään sotakorvaustyötä, ja jos määrättyä nuorta työntekijää ei saa pitää yö- ja vuorotyössä, niin tähän on käytettävä vaikka valtalain voimaa, että tätä nuorta työntekijää voidaan pitää yötyössä. Jos meillä työpaikkojen luottamushenkilöillä ei ole tämän suurempaa periaatteellista käsitystä työvoiman suojelusta ja erikoisesti nuoren työvoiman Kasvattamisesta, kyllä me olemme luottamushenkilöksymyksessä aivan hakoteillä. Siis erikoisesti tähdentäisin työmaaluottamushenkilöiden kasvattamista.

Viime talvena pidettiin SAK:n naisjaoston järjestämänä monisatainen naisten neuvottelukokous ja tässä kokouksessa erikoisesti tähdennettiin naisten valistustyön tehostamista ja keskusteltiin, että niiden liittojen, joilla on huomattava määrä naisjäseniä, olisi palkattava naisvalistustyöntekijöitä. Tässä kohden erikoisesti juuri mainittiin, että kun meillä tänä vuonna on SAK:n edustajakokous, kysymys otettaisiin täällä esille ja tehtäisiin esitys. Tämän vuoksi ehdotan SAK:n ponsien ensimmäisen kohdan E-kohtaan seuraavaa lisäystä:

"Erikoisesti naisten keskuudessa tehtävän valistustyön tehostamiseksi edustajakokous kehoittaa niitä liittoja, joissa on huomattava nais jäsenistö, palkkaamaan naispuolisia järjestäjiä."

Andersson (puheenvuoron suomentaa Fager): Sen lisäksi, mitä toveri Andersson täällä lausui suomeksi, hän kääntyen erikoisesti täällä olevien ruotsinkielisten edustajain puoleen, teki seuraavat toteamukset. Hän totesi, että SAK:n ruotsinkieliseen valistustyöhön kohdistunut arvostelu on liioiteltua. Viime aikoina ruotsinkielinen valistustyö SAK:n piirissä on laajentunut, ja-tehostunut huomattavasti. Tullessani useita vuosia sitten metalliliiton palvelukseen ruotsinkielisenä toimitsijana, niin SAK:n enempää kuin yhdenkään sen liiton palveluksessa ei ollut yhtä ainoatakaan ruotsinkielistä toimitsijaa. Nyt SAK:n palveluksessa on kaksi ruotsinkielistä järjestäjää ja miltei kaikilla suurimmilla liitoilla on omat ruotsinkieliset järjestäjänsä. Eri asia on sitten, ettei näidenkään työvoimien avulla valistustyö ole voinut saavuttaa tarpeellista laajuutta. Kosketellen nimenomaan SAK:n ruotsinkielisten keskuudessa harjoittamaa valistustyötä, toveri Andersson toteaa, että varsinkin sen jälkeen, kun toveri Lindblom kiinnitettiin SAK:n valistustoimiston palvelukseen, tämä valistustyö on parantunut tuntuvasti. Hän on jatkuvasti osoittanut Tuotsinkielis-

tenkin tarpeisiin riittävää ymmärtämystä, josta hänelle on annettava tunnustus. Aiheellisenä ruotsinkielisten esittämänä valituksena тов. Andersson toteaa, että SAK:n kiertokirjeitä ja muita tiedoituksia jäsenistölle ei ole riittävässä määrässä toimitettu ruotsinkielisenä. Tähänkin epäkohtaan tulee varmaankin korjaus sen jälkeen, kun SAK:n toimistoon on kiinnitetty kolmas ruotsinkielisen taitoinen henkilö, jolla ei ole matkavelvollisuuksia, vaan hän on tilaisuudessa työskentelemään toimistossa.

Kosketellessaan sanomalehtikysymystä hän perusteli täällä suomeksi esittämänsä ehdotusta, toteamalla, että Ny Tidenin ja Arbetarbladetin ammatilliset liitteet eivät voi tyydyttää ruotsinkielisten ammatillisesti järjestäytyneiden työntekijäin nykyistä lehtitarvetta. Meidän on saatava ruotsinkielinen "Palkkatyöläinen". Tämä ei varmaankaan tule niin kalliiksi, koska tekstiaineisto ja kuva-aineisto voi olla yhteinen suomenkielisen "Palkkatyöläisen" kanssa. Ja SAK on tässä maassa siksi arvovaltainen järjestö, että jos paperikysymys alkaa tehdä kiusaa, niin kyllä valtiovallan on keksittävä keinot paperin luovuttamiseen tähänkin tarkoitukseen.

G. Henriksson: Tässä yhteydessä tahtoisin huomauttaa liitoille, että heidän jo oman etunsa ja ammattiyhdistysliikkeen edun vuoksi mahdollisimman hyvin olisi otettava huomioon ruotsia puhuvan jäsenistönä valistustarpeellisuus. Valitettavasti näin ei vielä ole asianlaita kaikkien liittojen kohdalta, vaikkakin täällä on jo huomattavaa parannusta saatu aikaan ja tilanne nyt on ainakin siedettävä. Pari vuotta sitten tilanne oli suorastaan järjetön. Useat suuretkin liitot, joissa on huomattava määrä ruotsalaista jäsenjoukkoa, eivät käyttäneet kirjeissään ruotsinkieltä lainkaan. Kaikki kiertokirjeet lähetettiin yksinomaan suomenkielisinä, mistä oli seurauksena, että ruotsalaisissa osastoissa niitä ei edes ymmärretty eikä voitu käsitellä. Kyllä te ymmärrätte, että tämä ammattiyhdistysliikkeen ja toiminnan kannalta oli surkeaa.

Tämä keskustelu on jo osoittanut, että lehtikysymys ruotsalaisille on aivan ensiluokkaisen tärkeä. Nykyinen tilanne on aivan epätydyttävä. On kerta kaikkiaan niin, että poliittiset lehdet, niitähan nyt on meillä ruotsalaisilla kaksi, eivät voi sivutyönään hoitaa ammatillista valistustyötä. Jo käytännölliset seikat, kuten tilan puute ja muut sen sellaiset, tekevät sen mahdottomaksi. Toimitan itse toista näistä lehdistä ja tiedän, että tilanne on aivan paha. Kun ruotsinkielinen jäsenmäärä on niinkin huomattavasti kasvanut, kuin mitä on asianlaita, niin lehtikysymys olisi nyt nopeasti järjestettävä. Me tiedämme, että tässä on olemassa käytännöllisiä vaikeuksia, mutta ne eivät ole mitenkään voittamattomia, ja kustannuksetkaan eivät sittenkään ole niin huikeat, ettei sitä asiaa voida järjestää.

Työvaliokunta on asian käsitellyt, niinkuin tästä edustajakokoukselle jätetystä ehdotuksesta selviää, ja työvaliokunnan kanta on myönteinen. Se on ollut yksimielinen siitä, että tilanne on hoidettava.

On kuitenkin myönnettävä, että kohta 4 työvaliokunnan laatimassa muodossa on epämääräinen. Toveri Anderssonin tekemä muutosehdotus parantaa sitä huomattavasti ja minä puolestani kannatan lämpimästi tätä Anderssonin ehdotusta.

Keskustelussahan jo myöskin on selvinnyt, että kaikki täällä olevat ruotsalaiset edustajat puolueväriin ja semmoisiin katsomatta ovat

yksimielisiä nässä ruotsalaisia koskevissa valistuskysymyksissä. Toivon sen vuoksi hartaasti, että kokouksen suomenkielinen enemmistö huomioi tämän ruotsalaisten yksimielisen kannan. On muistettava, että ammattiyhdistysliikkeellä on tavattoman paljon voitettavaa juuri ruotsinkielisellä linjalla.

Englannin Ammattijärjestön edustajan jäähyväispuhe.

P u h e e n j o h t a j a : Koska meidän englantilainen toveri" matkustaa pois, niin minä annan hänelle tilaisuuden lausua jäähyväiset tälle kongressille.

C h e s t e r : Hyvät toverit. Toveri Chester valittaa, että hänen pitää lähteä tänä iltana jo pois. Ja hän käyttää tätä tilaisuutta hyväkseen kiittääkseen oikein lämpimästi sekä SAK:ta että kaikkia niitä kokouksen osanottajia, joiden kanssa hän on joutunut kosketuksiin. Hän on siitä oikein lämpimästi kiitollinen, että hänen osakseen on tullut niin paljon ystävällisyyttä. Hänelle on ollut hyvin suurenmoinen tilaisuus sekä kongressi että se, että hänellä on ollut tilaisuus käydä täällä katsomassa teollisuuttamme ja myöskin järjestyneisyyttämme. Se on kaikki tehnyt hänen oikein vahvan vaikutuksen. Hän toivoo, että kun nyt Englannin ammatillinen keskusjärjestö pitää tänä vuonna vuosikokouksensa, siellä on myöskin Suomen ammattiyhdistysliikkeen edustajia vieraina. Ja ellei tämä ole mahdollista, hän toivoo kuitenkin, että tulisi muita Suomen ammatillisen liikkeen edustajia Englannissa joskus käymään ja silloin hänellä olisi tilaisuus osoittaa kiittolisuuttaan meille.

Hän alleviivaa edelleen, että se, mitä hän on maassamme nähnyt, on tehnyt häneen suurenmoisen vaikutuksen. Saamansa tiedot hän täältä vie edelleen mukanaan Englantiin ja siellä kertoo. Häinä päivinä olisi ollut paljon, joista olisi ollut lähemmin keskusteltava ja tiedusteltava, mutta aika ei ole sallinut yhdellä kertaa kaikkeen tutustua. Sukeltajille erikoisesti hän sanoo, että kyllä tietoja hankkii ja kyllä ne tulevat. Mutta hän sanoo, että täällä Helsingissä on Englannin lähetystöön kiinnitetty työattasea, hän on täällä jo, jolla ei ole politiikan kanssa yhtään mitään tekemistä, joten hänen puoleensa voi kääntyä, jos tietoja tahdotaan hankkia. Hän tietää, että ammatillisessa liikkeessä on olemassa ideologisia eroavaisuuksia ja että ne tuottavat silloin tällöin hankauksia, mutta että niiden yläpuolella on ammatillinen järjestyneisyys, ammatilliset aatteet ja ammatillinen toiminta, joka tuottaa ja aikaansaa järjestystä ja työläisille parempia oloja koko maailmassa. Jos me tätä ammatillista linjaa jatkamme, niin se tuottaa eri kansakuntien keskuudessa ja eri maissa järjestystä ja hyvät olot ja hyvää kansainvälistä yhteistyötä ja on maailman rauhan varmin instrumentti.

(Puheen tulkitsi suomeksi Nilsson.)

P u h e e n j o h t a j a : Minä pyydän kokouksen puolesta kiittää toveri Chestsriä näistä lämpunistä sanoista, mitä hän on osoittanut kokoukselle ja toivotan hänelle hyvää matkaa ja että hän veisi sydämelliset terveiset myös Englannin ammatillisesti järjestyneelle työväestölle.